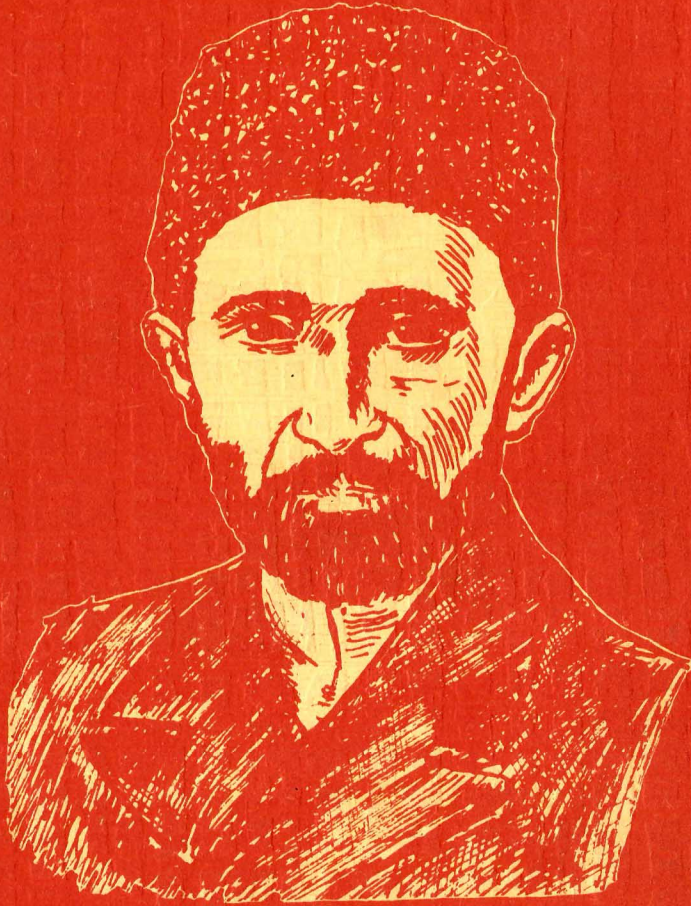


هوپ هوپ نامہ

(کلیات)



میرزا علی اکبر صابر



هوپ هوپ نامہ

(کلیات)

میرزا علی اکبر صابر



انتشارات فرزانه

میرزا علی اکبر صابر

هوب، هوب، نامہ

جواب المست کلشن

جواب اول، ۵۰۰۰ نسخه

حقوق چاپ و نشر محفوظ است

پیش گفتار

میرزا علی اکبر صابر، سراینده انساندوست و طنزپرداز بزرگ، یکی از چهره‌های برجسته اندیشه و خصلت مردمی و انقلابی در تاریخ تفکر دموکراتیک آذربایجان و از جمله پیشتاژان و مبارزان جبهه فکری و ایده‌تولوژیک مشروطیت ایران است.

« هوپ هوپ نامه » اثر مشهور و گرانقدر شاعر، در زمره غنی‌ترین و شناخته‌ترین شاهکارهایی است که مندرجات آن در پی ریزی بنیادهای نظری مشروطیت تأثیر داشته و در فضای فکری و انتقادی آن دوره و دوران‌های بعدی مدتها دل‌وجان ستمدیدگان و آزادیخواهان را توان و نیرو بخشیده است.

« هوپ‌هوپ » تخلص طنز آمیزی است که شاعر برای خود برگزیده و « هوپ هوپ نامه » مجموعه و دربر گیرنده شعرها و قطعات با مضامین مردمی و انقلابی است که سراینده نامور با بهره گیری از طنز خلاق خود، در جریان انقلاب مشروطیت و در رابطه با مسائل و موارد گوناگون که می‌توانست برای انقلاب مطرح باشد، سروده و قسمت مهمی از آنها را با امضای «هوپ‌هوپ» در صفحات روزنامه‌های پیشرو آن زمان و بخصوص روزنامه «ملانصرالدین» که در شناساندن آثار و افکار شاعر نقش بزرگ و اساسی داشته، انتشار داده‌است.

صابر، با احاطه و تسلط عمیق بر جنبه‌های گوناگون زندگی و با دریافت‌های صحیح و منطقی از تضادهای بطنی جامعه در شعر خود از عادی‌ترین مسائل روزمره زندگی گرفته تا کلی‌ترین و عمومی‌ترین مسائل و حوادث را مطرح می‌کند و در طرح و توصیف کلیه این مسائل با طنز کوبنده و افشاگر و با خصلت جانبدار و مبارزه‌جو، استبداد و بی‌داد و جهل و ریا و دغل را می‌کوبد و آزادی و عدالت و دانش و صراحت و صداقت را می‌ستاید.

همبستگی ناگستنی شاعر با آرمانهای رهائی خلق‌های ایران
از زیر یوغ جهل و استبداد و درماندگی، در تمام سطور و کلمات اثر
بزرگ او موج می‌زند و قلب بی‌همتا و مهربان شاعر بخاطر سعادت
و بهروزی سوت‌دلان و مظلومان و آوارگان وادی جهل و بیداد
می‌تپد.

« هوپ هوپ نامه » بعد از مرگ صابری به دفعات و با اشکال
مختلف چاپ شده‌است. شهرت و اصالت فکری و ادبی اثر از محدوده
های زمانی و زبانی فراتر رفته و کتاب در اکناف زمان و مکان به
زبانهای مختلف ترجمه و نشر گردیده است.

در ردیف چاپ متون ادبیات مشروطه، نظر بر این بود که چاپ
کامل و دقیقی از این اثر داده شود. ضمن بررسی و دقت در چسبهای
مختلف کتاب، چاپی که در سال ۱۹۶۲ میلادی بهمت حمید محمدزاده
و ویراستاری عباس زمانف ترتیب یافته‌است، بهترین چاپ تشخیص
شد و متن حاضر از روی همان نسخه به طریق افست به چاپ آماده
گشت.

نخست در نظر بود که شرح حال جامعی از سراینده بزرگ در
مقدمه آورده شود. ولی چون تدارک این مقدمه احتیاج به‌ماخذ و زمان
داشت، بعنوان «پیش‌گفتار» بهمین مختصر اکتفا رفت، به این امید که
شرح حال مورد نظر هر وقت فراهم آمد، بصورت جزوه‌ای مستقل
انتشار یابد.

ساتيريك شعرلر

۱۹۰۶-۱۹۱۱

نه ایشیم وار؟

ملت نیجه تاراج اولور- اولسون، نه ایشیم وار؟
 دشمنلره محتاج اولور- اولسون، نه ایشیم وار؟
 قوی من توخ اولوم، اوز گهر ایله نه دی کاریم!
 دنیا و جهان آج اولور- اولسون، نه ایشیم وار؟!

سس سالما، یاتانلار آییلا، قوی هله یاتسون،
 یاتمیشلاری راضی دگلم کیمسه اویاتسون،
 تک- تک آییلان وارسه ده حق دادیمه چاتسون،
 من سالم اولوم، جمله جهان باتسه ده باتسون،
 ملت نیجه تاراج اولور- اولسون، نه ایشیم وار؟
 دشمنلره محتاج اولور- اولسون، نه ایشیم وار؟!

سالما یادیم صحت تاریخ جهانی،
 ایام سلفدن دیمه سوز بیرده، فلائی،
 حال ایسه گتور میل ایلیوم دولمانی، نانی،
 مستقبلی گورمک نه گرك، عمردی فانی،
 ملت نیجه تاراج اولور- اولسون، نه ایشیم وار؟
 دشمنلره محتاج اولور- اولسون، نه ایشیم وار؟!

اولاد وطن قوی هله آواره دولانسون،
 چرکاب سفالتله الی، باشی بولانسون،
 دول عورت ایسه سائله اولسون، اوده یانسون،
 آنجاق منیم آوازه شأنم اوجالانسون،
 ملت نیجه تاراج اولور- اولسون، نه ایشیم وار؟
 دشمنلره محتاج اولور- اولسون، نه ایشیم وار؟!

هر ملت ايدير صفحه دنياده ترقى،
ايلر هره بير منزل و ماواده ترقى،
بورغان دوشه گنده دوشه گر ياده ترقى،
ييز ده ايدريك عالم روياده ترقى،
ملت نيجه تاراج اولور- اولسون، نه ايشيم وار؟!
دشمنلره محتاج اولور- اولسون، نه ايشيم وار؟!

بیر مجلسده اون ایکی کیشینک صحبتی

- وکیل:—حسیزه حقلی دیوب بیر جوق گناهه باتمیشام.
حکیم:—دردی تشخیص ایتمیوب، قوم—اقربا آغلانمیشام.
تاجر:—من حلال ایله حرامی بیر—بیرینه قاتمیشام.
روضه‌خوان:—امتک پولین آلوب، من گوزلرین ایسلاتمیشام.
درویش:—نرده بولسه سوق آچوب مین—مین یالان سوز ساتمیشام.
صوفی:—روز و شب حق، حق دیوب، من هر کسی اویناتمیشام.
ملا:—گونده بیر فتوا ویروب، مخلوقی چوق آلداتمیشام.
علم:—قطع امید ایتمیشم، یکسر بو قومی آتمیشام.
جهل:—اورته‌ده کیف ایلیوب، من هم مراره چاتمیشام.
شاعر:—بلبله، عشقه، گله دائر یالان فیرلانمیشام.
عوام:—آنلام هرگز، جهالت بسترنده یاتمیشام.
هزته‌چی:—من جریده‌م دولماق ایچون مطلبی اوزاتمیشام.

اول گون که سځا خالق ایدهر لطف بیر اولاد

اول گون که سځا خالق ایدهر لطف بیر اولاد،
اولسون اوره گځ شاد.
تعین ایله جنداری که، ایتسون اونه امداد،
تا ده گمیه همزاد.
ساعدان سولا، سولدان ساغا سال بوینینه هیکل،
قوی جنی معطل.
مین گونه طلسماته دوتوب ایله مقل،
گردیر اونی ال-ال.
گر ده گسه سویوق، سانجیلانوب اولساده بیمار،
حکم ایت گله جندار.
گوسترمه طیبیه او جگر گوشه شی زهار،
قویما اول مردار!
آغلارسا اوشاق دردینیک آختارما دواسین،
آنجاق سوگ آناسین.
فورخوزسین او دا دامداباجا ایله چاغاسین،
کسسونده صداسین.
اورگت اوځا البته اوزځ بیر نیچه موهوم،
محدود اول معصوم.
بو سایهده عمر ایله به دنیاده او مظلوم،
هر حالتی مذموم.
تک- تک. دیل آچانده اوځا تعلیم ایله هردیان،
هم اولما پشیمان.
یلدیر اوځا مین دورلو قباحترلی هرآن،
آلسون اله عنوان.

اون ياشه يتنجه اوشاغك ايلمه غفلت،
قاندير نيچه بدعت.
تا اون يشه يتديگجه تاپا ايشده مهارت،
هم ايله به عادت.
گوندرمه اونى مکتبه، دهنگ ايلمه باشين،
توگمه اوزه باشين.
هر فنډو يئزلكه ايدهر كسب معاشين،
ساخلار اوزى باشين.
راحت نه به لازم ايده دنياډه معيشت،
قولدورچيليق اورگت.
تا اينكه قمار اوينايه، قتل ايله به، غارت،
خوشدر ييله صنعت.
دنيانى سويوب ايله به هر گون سنى خرسند،
ساغ اول، ييله فرزند!
ايوده تاپيلور ايندى دخى چاي، پلو، قند،
كيمدر سنه مانند!
ناگاه آلتوب حبسه دوتارسه سنى وحشت،
وير حاكمه رشوت.
سات وار يوخگى، آدووقاتا وير نيچه خلعت،
پوچ اول هله هلبت.
آخرده اولوب حسرت ديدار جمالى،
قال كيسه سى خالى.
قالدقده اوغولسيز دخى تيز باشلا سؤالى،
آل وزر و وبالى،
تاپ رزق حلالى،
آي باشى بلالى،
بيغ دگميشى، كالى،
اولماز اوخوماقدان
تاپماق بو جلالى.

غم یمه!

ماه کنعانک بانوب، ای پیر کنعان، غم یمه!
تا گلستانک اولوبدر بیت احزان، غم یمه!
ای دل محنت زده، اول شاد، لبریز سرور،
کسب نامردی قیلار افکار وجدان، غم یمه!

اولمادی مقصود کزجه دور چرخ کچ مدار،
قالمالی در ییاه حالت اوزره دوران پایدار:
قسمنکدر، ایتگن هم روز، هم شب ناله، زار،
ای رعیت، ای فقیر و فله، دهقان، غم یمه!

صبح تیزدن دور آياغه، شامه تک چک زحمتی،
گوجیلردن ده ایشیت هر نوع فحش و تهمتی،
سن ذلیل اول، عیبی یوخ، قوی گوجلی چکسون لذتی،
قوی سنی خوار ایله سونلر خان و اعیان، غم یمه!

ایشله، قوی قدک بوکولسون، ایشله، آلتک ترله سون!
ایشله، آج قال، آج بهایم تک عیالک چرله سون.
ظلمدن فریاد و دادی قوی دیلک ازبرله سون،
غارت ایتسون. روزگی ملا و بگ، خان، غم یمه!

چک گلن عمرک جاتینجه، بینوا، آه و فغان،
یيله پنهان سرلر اولماز سگما هرگز بیان.
ملانصرالدین، «لسان العیب» اولدک ترجمان.*
روح پاککدر سگما هر دم ثناخوان، غم یمه!

يىلىم نە گوروبدر بىزىم اوغلان اوخوماقدان؟

يىلىم نە گوروبدر بىزىم اوغلان اوخوماقدان؟
دنگ اولدى قولاغىم.
زورنال، غزته، هرزه و هديان اوخوماقدان،
اينجىلدى اوشاغىم.
عقلين آپاروب بسكه باخير گونده قرايه،
يارب، نە حماقت!
سوز ايتمز اثر، چاره قالوب ايندى دعايه،
تديير ايله، عورت!
لعنت سگا، عفرىته، سنكدر بو جهالت،
ايتدك نە خيانت!
سندن تورهنوبدر بىزىم ايوده ييله بدعت،
اي مائه حيلت!
دوتسون چوره گيم گوزلر سگك آغ و قراسين،
اي همسر بدخواه!
حاه، اوده ياخماز آنا ايستكلو بالاسين،
كسسون سنى الله!
بو طفلى اوخوتماقله ايتدك منى ترغيب،
هپ ايلدك اغوا.
ايندى نەدى فكرك، ايشمز اولدى بو تركيب،
يوق چارهسى اصلا.
هيپاتكه، تديير اوله بو خانه خرابه،
زايل اولوب عقلى،

درسه، غزته، مکتبه، ژورنال، کتابه

مایل اولوب عقلی.

یخدک اویومی، ایله دنگ اولادیمی ضایع،

ایش کیچدی محلدن.

من آنلامرام عام نه در، یا که. صنایع،

زارم بو عملدن.

ایستردم او ده من کیمی بیر حرمته چاتسون،

دنیا ده دولانسون.

تا قول گوجنه مالک اولوب، شهرته چاتسون،

آزاده دولانسون.

بیر وقتی در ایندی که، اولوب رستم دوران،

بیر آد قازانیدی.

غارتلر ایدوب تاکه، تاپیدی سر و سامان،

بیر شییه قانیدی.

پوچ ایلدک، عورت، بو گوزل ساده جوانی!

دیل بیلمز اوغول وای!

رنگی سارالوب، قالمیوب اصلا یاری جانی،

بیر گولمز اوغول وای!

آخ، ناخلف اوغلوم، نه یامان مشقه دوشوبسن،

ای کاش، اوسانیدک!

قولدورلغه یوق، علمه طرف عشقه دوشوبسن،

بو قبحی قانیدک!

ای نور دوچشمم، اوخوماقدان حذر ایله،

صالح ولد اول، گل!

آت مین، هنر اوگرهش، منی ده بخته ور ایله،

ایشده بلد اول، گل.

بسدرا اوخودک، آز قالا جانک تلف اولدی،

بو کاردن ال چک!

بازماق، اوخوماق باشکا انگل کلف اولدی،

اشعاردن ال چک!

مىن علم اوخويوب سوز بىلەسك حىرمتك اولماز
بو دار جهانده،
سوز بحرینه گوهر اولەسك قيمتك اولماز
خاصه بو زمانده.
يوق، يوق، باخىرام فكرشا، سندن اوغول اولماز،
جانك به جهنم!
مىرت - مىرت اوخوماقندن، كىشى، بىر قانكە، بول اولماز!
مىرتىلدا دىمادم،
قىل علم فراهم،
اول غصە يە همدم،
عمرك اولاجق كم،
دشمن سكا عالم...

قوجالقدان شکایت

افسوس قوجالدیم، آغاجیم دوشدی الیمدن،
صد حیف جوانلق!
ضعف ایلدی عاجز منی، قالدیم عملیمدن،
چکدیم نه زیانلق!
سالدجه جوانلقده کیچن گونلری یاده،
دردیم اولور اون فات.
یارب، یترم بیرده می دنیاده مراده؟
هیئات و هیئات!..
ساققال آغاروب، ییل بوکولوب، دینمه، فلانی!
اوقاتیم اولوب تلخ،
عورت ده یاخور ساققالمه گونده حنانی،
«ریشی که به رنگ الخ»
یاد اولسون او گونلرکه، مرادیمجه گزه ردیم،
سازنده، اوروغنان،
مین عاجز بی چاره لریک باشین آزدردیم،
سیلله، یوموروغنان.
بو سایه ده هر لحظه ایدوب سعی، تلاشی،
ثروت قازانیردیم.
تحصیل ایله یوب قول گوجنه امر معاشی،
دولت قازانیردیم.

اعضائر ایسه سست اولوب ایندی قوجاقلدان،
بیر دادرسیم یوخ،
گورمزمی سن احوالمی، دوشدیم اوجاقلدان،
فریادرسیم یوخ،
هیچ برده مسیم یوخ،
کسگین تقسیم یوخ،
فکریمدی جوانلق،
باشقه هوسیم یوخ.

باكو فعله لرينه

بو چرخ فلک ترسینه دوران ایدير ایندی!
فعله ده اوزین داخل انسان ایدير ایندی!

اولماز بوکه، هر امره دخالت ایده فعله،
دولتلی اولان یرده جسارت ایده فعله،
آسوده نفس چکمهگه حالت ایده فعله،
یا اینکه حقوق اوسته عداوت ایده فعله،

بو چرخ فلک ترسینه دوران ایدير ایندی!
فعله ده اوزین داخل انسان ایدير ایندی!

فعله! منه بیر سویله، نه دن حرمتک اولسون؟
آخر نه سبب سوز دیمگه قدرتک اولسون؟
ال چک، بالا، دولتلیله خدمتک اولسون،
آز-چوخ سنه ویردیکلرینه منتک اولسون!
بو چرخ فلک ترسینه دوران ایدير ایندی!
فعله ده اوزین داخل انسان ایدير ایندی!

دولتلی، اماندر، اوزگی سالما بلایه،
فعله سوزی حق اولسه ده باخما او صدایه،
یول ویرمه نفس چکمهگه هر گز فقرايه،
اوز شائگی پوچ ایلمه هر بی سر و پایه!
بو چرخ فلک ترسینه دوران ایدير ایندی!
فعله ده اوزین داخل انسان ایدير ایندی!

آلدانما، فقيرك اولاماز عقلى، ذكاسى،
چون يوخدر اونك سن كيمي پاكيزه لباسى،
يوق ثروتى، يوق دولتى، يوق شالى، عباسى،
وار كهنه چوخاسى، دخى بركتجه قباسى،
بو چرخ فلک ترسينه دوران ايدير ايندى!
هله ده اوزين داخل انسان ايدير ايندى!

ايسترسهك اكر اولماغه آسوده جهاندا،
تا اولمياسك غملىره آلوده جهاندا،
هله اوزينه باخما بو ييهوده جهاندا،
اوز فكرگى چك، اول دخى فرسوده جهاندا.
بو چرخ فلک ترسينه دوران ايدير ايندى!
هله ده اوزين داخل انسان ايدير ايندى!

گور ملتلك دردينى، آختارمه دواسين!
ال چكمه يتيمك باشنه، كسمه صداسين،
زنهار، قويوب دهرده بر خير بناسين،
ياد ايله، شاد ايله، مات فقراسين...
بو چرخ فلک ترسينه دوران ايدير ايندى!
هله ده اوزين داخل انسان ايدير ايندى!

نظر خلقده پاك اول

جهد ايله سن آنجاق نظر خلقده پاك اول،
مخلوقى ايناندير،
خاصيتك اود اولساده، اطوارده خاك اول،
سوك عالمى، ياندير،
خاتقك نظرين جلب ايله قورشاعه. قبايه،
مجلوب عيون اول،
هر حيله و ييژلكه گير، البته، عبايه،
ايمانه ستون اول.
سعى ايله كه، سققال اوزانوب اوچ چرهك اولسون،
پاپاق اونه نسبت،
قورشاق دا، ييليرسن كه، اون آرشين گرهك اولسون،
تفصيله نه حاجت.
قويما يره تسبيحكي، ال چكمه دعادن،
اوراد اوخو دايم،
مجلسده چكوب دوت اوزغى، اول نجبان،
سوز سويله ملايم.
ايشته گينوب مذهبي، ايمانى بوروندك،
يك محترم اولدك.
ايندى نظر خلقده سن پاك گوروندك،
اهل كرم اولدك.
باشدان آياغا امن و آمان اولدى وجودك،
زهده ايله بتيشدك.

نولماق دىلبوردونسه همان اولدى وجودىڭ،
مقصوده يتيشدىڭ.
وقت اولدىكە، ايندى ايدەسك عالمى تالان،
دوت، قورما قاچانى،
حكىم ايندى سىنگدر، دخى چك ايشلره سامان،
بيغ مشكل آچانى،
دول عورته يىداد ايله، ايتامه خيانت،
خوف ايتمه اجلدن،
مكر ايسه اوزىڭ قىل، اوخو شيطانە دە لعنت،
شاد اول بو عملدن،
ال چكەمە حيلدن،
تزویر و دغلدن،
ایمانی دە ویرسك،
ویرمه پولی الدن!

ايتىدى بو فلک هرکسه بير طور يامانلق

ايتىدى بو فلک هرکسه بير طور يامانلق،
صد حيف، کيچن گون!
شکر ايلدک الله يتيشديکجه زيانلق،
اولدئق گنه ممنون،
هر بير ايش ايچون خانمه بخش اولدى بو آفاق،
افسرده بيز اولدئق.
چالدى بيزه بير اوزگه سياق ايله فيريلداق،
عملى گونه قالدئق.
نه رحم بيلر، شرم قانار، آغلاماق آنلار،
بويله فلک اولمازا!
بوخ بويله ايکى ديللى، يامان اوزلى جفاکار،
بير ذره اوتانمازا!
ويردى بو هامى قونشولاره صنعت و دولت،
دنيا، سگا لعنت!
سسلندى، گدک سز ياتک حمامده راحت،
بيجادی بو زحمت!
اسلام اوشاغى ياتسک اياغنده فللقه،
بو نوعدى تعليم،
وورسک بولارک باشگا هم ميرزه ترققه،
ايلوگ اونو تکریم.
اي وای، بو فلک قويدى بيزى لقمه به حسرت،
قالدئق بيز آدامسزا!

ويرمز دخى بر پارچه جورهك تاپمغه فرصت،
 گيت ياتگيله شامسز.
 اوز يىلدېگى قىلدى مسلمانلره دوران،
 ال ايشدن اوزولدى.
 چاخچاق ناشك آغرتدى، كيفك چكىدى دگرمان،
 ايش هجوه دوزولدى.
 بو چرخ ستمكارك امان مسخره سندن،
 باعث، بالان اؤلسون!
 باخمش بو مسلمانلره غم پنجره سندن،
 چرخك اوزى دونسون!
 اول بو فلك جمله دن اگميشدى دماغى،
 غم كاسه سى داشدى؟
 آخرده ييزيم ناشمزه ووردى چاناغى،
 سو باشدان آشدى.
 مير روس گورنده اولوريق خوار يانگده،
 قوزو، كيچييك ييز.
 كچمز سوزوموز مير پولا سردار يانگده،
 چونكه نهچييك ييز؟!
 تاگرى بو شكا شاهد -
 قوزو، كچييك ييز.

توپنمە، اماندر

توپنمە، اماندر، بالا، غفلتدن آيلما!
آچما گوزيگى، خواب جھالتدن آيلما!
لاي لاي، بالا، لاي لاي،
بات، قال دالا، لاي لاي!

آلدانخە آيقلدە فراغت اولە، هيھات!
غفلتدە كيچنلر كيمي لذت اولە، هيھات!
بيدار اولانك باشى سلامت اولە، هيھات!
آت باشكى يات، ستر راحتدن آيلما!
لاي لاي، بالا، لاي لاي،
بات، قال دالا، لاي لاي!

آچسەك گوزيگى رنج، مشقت گورەجسەك،
ملتدە غم، امتدە كدورت گورەجسەك،
قيلديقجە نظر ملتە حيرت گورەجسەك،
چك باشكە يورغانگى، نكبتدن آيلما!
لاي لاي، بالا، لاي لاي،
بات، قال دالا، لاي لاي!

بیر لحظه آیلدكسە قوتار جانگى، يوخلا،
آت تریاكگى، چك، نانا، قلیانگى، يوخلا،
اینجینسە ساغك، ویر یرە سول یانگى، يوخلا،
ابلرجه شعار ایتدیكك عادتدن آیلما!
لاي لاي، بالا، لاي لاي،
بات، قال دالا، لاي لاي!

گوز نوربدر اویغو، اوڭی دور ایتمه گوز گدن،
بول ویرمه مبادا چییخا بر لحظه سوز گدن،
اما ایله برک یوخلاکه، حتی گیت اوز گدن،
آفاقی دوتان شور و قیامتدن آیلم!
لای لای، بالا، لای لای،
بات، قال دالا، لای لای!

تحصيل علم

تحصيل علوم ایتمه که، علم آفت جاندر،
هم عقله زیاندر،
علم آفت جان اولدیغی مشهور جهاندر،
معروف زماندر.*
پند پدرانم ایشیت، ای ساده جوانیم،
یاخمه غمه جانیم!
خوش اول کسه کیم، ویل دولانوب داغدا چوباندر،
آسوده هماندر.
علم ایچره خطا اولدیغین اوندن بیلورم کیم،
بیلسه نوله هرکیم،
علمه گزه نك کفری زباندردنه بیاندر،
تکفیره نشاندر.
مکتب سٹا خوش گلمه سین، اول جای خطرناک،
گیرمه او سٹا چالاک..
مکتب دیدیگنک قید دل و بند زباندردنه،
غارتگر جاندر.
چیرنیل نه در؟.. اول قلبی قرا حقه دلخون،
اولمه او سٹا مقتون.
آغ گونلریغی ایتمه قرا، الله، اماندر!
بو رنگ یماندر.
دفتر نه در؟ اول هرزه لرك همدم رازی،
جوفی دولو یازی.
شاعرلری تقال ایدوب آواره قوباندر،
بو مطلب عیاندردنه،

اول باشی کسيلمش قلمك دوتما بيليندن،
 خوف ايله ديليندن.
 آخرده چالار جانگي، بير افعي ايلاندر،
 افعي سه چالاندر.
 كاغذ سكا آغ گوسترور اوز سينه صافين،
 گوش ايلمه لافين.
 چوخ تيز قارالار قلبی، مریسی بماندر،
 بير خیرداجا یان دور.
 اول ظاهری سرخین اوره گي قاره قارانداش،
 میرزالره یولداش،
 قلبگده خفی سرگی بیلدیگجه یازاندر،
 عیار زماندر،
 دیرلر اوخومش لر: اوقوماق یاخشی در، اما
 وار بوندا معما.
 باخشی نظر ایتدیگجه سرانجامی یاماندر،
 هر آددیمی قاندر.
 «لاغلاغی»! اماندر،
 «قیزدیرمالی»! یان دور.
 «سرتیخ»! «موزالان»! دور!
 «هوب هوب» دیله دوشدی،
 ایش مشکله دوشدی،
 چونکه بیله دوشدی،
 ایندی بالاباندر.

نشئە قلىيانك ايچوندر

آه ايله دىگىم نشئە قلىيانك ايچوندر،
قان آغلادىغىم قهوۋە فىجانك ايچوندر.*

وعظ ايله دىگىم ھديه و احساندن آجاق،
عمدە غرضىم كىسە و ھىيانك ايچوندر.

سرگشتە لگىم خرمن بوغدا لر اوچندان،
آشفتە لگىم ثروت و سامانگ ايچوندر.

فرش ايله دىگىم سىنەمى ھر گون قەدەئە،
كسگىن طمعىم سرفەدە كى نانك ايچوندر.

بىمار تىم كوفتە و بوزباش المندن،
خونىن جگرىم دولما بادىجانك ايچوندر.
آغزىم دولوسى نعمت فردوس دىدىكە،
بوشقابدە قارا گوزلى فىسجانك ايچوندر.

وصف ايلدىگىم ذوقلە انھار بەشتى،
كوثر مزەلى شربت رىحانك ايچوندر.

گوردىم كە، پلو بىشمەدەدر آجلفە دوزدىم،
بىلدىم بو تدارك شب احسانك ايچوندر.

آخ، بىرچە گورەيدىم سنى، اى سووگىلى وارث،
مىلم سنلە دست زرافشانك ايچوندر.

منعملره جان وير، گوڭل، اويمه فقرايه،
سينهمده سنى بسله ديگيم آنك ايچون در.

آهك شررى ايتمهز اثر بيركسه، «هوپ هوپ»،
بو اود سنك آنجاق آليشان جانك ايچون در.

يان، دينمه، سن الله!
قان، دينمه، سن الله!
حق سويله مش اولسان،
دان، دينمه، سن الله!

«گوپ گوپ» نەظىرە

بو ئىككى كە، نۇر بىر و شىرە جاندىر،
ئاب تىن و آرام دل و رۇح رواندىر،
مىن زىمىتە بىلە دىگىڭ تازە جواندىر،
گۈندەرمە بۇنى مەكتەپ، رەھىم ايله، اماندىر!

قۇي كۈچەدە ناز ايله خرام ايلسون اوغلوڭ!
اوز خوشلادىقى امرە قىيام ايلسون اوغلوڭ!

بو بىل شۇرىدە كە، پاكىزە نەقىسدىر،
آلودە غەم اىتمە كە، بېھودە ھوسدىر،
بۇنچە كە، گىدوب مەكتەپ، بىلدىكىلىرى بىدىر،
مەكتەپدىر آدى، لىك حەقىقەتدە نەقىسدىر.

قۇيما او داغىلمىشە مقام ايلسون اوغلوڭ!
سەبەھىن بىلە ويرانەدە شام ايلسون اوغلوڭ!

مەكتەپدە گىدوب دىرىس اوخۇيانلارى گۇرۇپسىڭ،
نەقىس چىكىن تازە جوانلارى گۇرۇپسىڭ،
قۇلما قۇرۇپوب جىسمىدە قانلارى گۇرۇپسىڭ،
غارەسك، اوزوڭ ياخشى - يمانلارى گۇرۇپسىڭ.

قىيماكە، گىدوب فەكرىنى خام ايلسون اوغلوڭ!
عەمىر غەم ايله تەمام ايلسون اوغلوڭ!

ناور ایدەم علمدن اولسون فرح عاتد،
عام آرتق اولتورسه هم اولور غم متزاید،
ایسترسک اگر اوغلك ایدە کسب فواید،
هم ثروتی زاید اوله، هم مکتتی زاید،

ترغیب ایله تا کسب حرام ایلسون اوغلوڭ!
بیر آد جیقاروب شهرت تام ایلسون اوغلوڭ!

بی چاره کیشی، قانمقه باشک هله کیی در،
آخر منه بیر سونله گوریم، علم نه شیی در؟
یلمک نه گرهک کیم، بو «الف» در، بوده «بیی» در؟
«هوز»، صوگرا «حطی»، بونه «هی» در، اونه «حی» در،

قوی پول قازانوب صدری مقام ایلسون اوغلوڭ!
بگ، خانلر ایله دخل کلام ایلسون اوغلوڭ!

«گوب گوب» کیمی بی فایده اهل قلم اولما،
اول «باشی قاپازلی»، ولی «بی درد و غم» اولما،
«تزدیرمالی» اول، «تشنه لب» و «دیدنه نم» اولما،
موللا «موزالان» لاره اویوش، محترم اولما،

قوی «هوپ هوپ» اولوب شهرت تام ایلسون اوغلوڭ!
کسبین بورا خوب شعره دوام ایلسون اوغلوڭ!

بارشئالره دايىر

اي گل، نه عجب سلسله مشك ترك وار،
آهو نظرڭ وارا
وى سرو، نه خوش جان آليجي غمزهلرڭ وار،
هم عشوهلرڭ وارا
آلداتدى جوانلارمى نازو كرىمهڭ،
فيروزه چشمڭ!
خرمايى ساچونده نه بلا تلخ برڭ وار،
زهرڭ، شكرڭ وارا
باشدان اياغه شهد كيمي صافسن، اي شوخ،
شفاصن، اي شوخ!
اما مگس نحل كيمي نيشترڭ وار،
اينجه كمرڭ وارا
ابناى وطن وقف ايليور وصلڭا جانين،
هم روح روانين!
حتى قوجالاردان دا نيچه بختورڭ وار،
ياخشى خبرڭ وارا
ايتدڭ ساچڭى (غوفراوات)، ووردڭ اوزه (روميان)،
جولان ايله، جولان!
بىر ابو نه مناسب سڭا، هر ايوده يرڭ وار،
هر يرده ارڭ وارا
آنجاق ديمه تاجرلره عشقڭ اثر ايتدى،
ديوانه سر ايتدى!

عامللره تباردن آرتيق اثرى وار،
 تىحك، ظفرىك وارا
 مكتىبلىلر ايچره دىگل آز صحبت رويك،
 كيفيت مويك!
 درس غم عشقىك اوخويان مين نفرىك وار،
 آشفته لرىك وارا
 قافقازلى مسلمانلر ايدمى سنى غايىب،
 فكر ايتمه عجايب،
 ايرانلى مسلمانلرى تك عبد درىك واره،
 مين دريدرىك وارا
 خود سانمه كه، ميخانه ده چوقدر سىكا عشاق،
 ديدار سىكا مشتاق،
 مسجدده دخى بير نىچه خونين جىكرىك وار،
 شوريدم سىك وارا
 بيلم نه فسون ايلدىك، اى فتنه ايام،
 اويدى سىكا اسلام!
 هر شهردم، هر بلده ده بسى جانسپرىك وار،
 دلدادم لرىك وارا
 عاشق آرايوب عالمى سىر ايلدىك اما،
 خىر ايلدىك اما،
 بير زوج حلال ايله دولاشمىك ضررىك وار،
 خوفىك، خطرىك وارا
 هر خام طمع عاشق ايله الفتىك اولماز،
 انسىتىك اولماز!
 وارين بوخ ايدن سرخوشه اول نظرىك وار،
 صىكره حذرىك وارا
 گوهر ساجيلير، زر ساجيلير يار بولنده،
 دلدار بولنده،
 اى بحر! صانيرسان سنىك آنجاق گىهرىك وار؟
 وى كان، زرىك وارا؟!

ھوپ ھوپ، دیمه بیخودکە، من اویدیم او ننگارە،
باخ اهل دیارە،
ای غافل! اوزگدن سنک آنجاق خبرک وارا!
خوناب ترک وارا
دردک، کدرک وارا،
چوخ درد سرک وارا!
بو کهنه باشکده
تازە خبرک واره
ملت بیله باتدی،
امت ایله یاتدی،
خود سوبله، آی آخماق،
داشی کیم اویاتدی؟
دینمه، خطرک وارا..

جوابلر جوابی

علم آینه صورت حال ایدی، نهدن بس؟
اجسامده ارواحه مثال ایدی، نهدن بس؟
علم ایله وطن نیک مال ایدی، نهدن بس؟
تحصیل ادب کسب کمال ایدی، نهدن بس؟
ملت امناسی بو گوزل رتبه نی دانندی؟
افسوس «حیات» ایسه ممات اولدی، قاپانندی؟

علم ایدی اگر بخش ایدن انسانه شرافت،
ملت نه سبب دن اوغما گوسترمدی رغبت؟
اسلام علومنده گر اولسیدی لیاقت،
روسی اوخومش لر به نه چون ایتدیه نفرت؟
بو نفرتی هر گونده گوروب آخر اوتانندی،
افسوس «حیات» ایسه ممات اولدی، قاپانندی!

می نشئه سنی دوق بیلر، جام نه ییلسون،
روح آسکلا دیغی لذتی اجرام نه ییلسون،
استادک ایشین، ایشله دیگین خام نه ییلسون،
علمک، هنرک قیمتین اسلام نه ییلسون؟
گیتسون قاباغه قونشی لر، اسلام دایانندی،
افسوس «حیات» ایسه ممات اولدی، قاپانندی؟

قوی قونشیلر آلسون هله مین درلو فواید،
قوی قونشیلر ایتسون هله تزید جراید،
من سویله غزندن نه اولور بیزلره عاید؟
آجاق ایکیمی بیر ایله، قویمه اوله زاید،
اسلامده بیلمک-اوخوماق چونکه زیانندی،
افسوس «حیات» ایسه ممات اولدی، قاپانندی؟

اغبارلر ايندى سئنا فايقمى، دگل يا؟
اسلامئى محو ائتمگه شايقمى، دگل يا؟
ابذال هم ملته لايقمى، دگل يا؟
آنجاق عملگ قطع علايقمى، دگل يا؟
چون قطع علايق اودى هر گوشه ده ياندى،
افسوس «حيات» ايسه ممات اولدى، قاياندى!

گوپنان عمل آشماز. ايشه عبرت گرک اولسون،
مات دوگنين آچمه، همت گرک اولسون،
مين علم ديمکدنسه حميت گرک اولسون،
سوزدن نه بئتر، ايشده حقيقت گرک اولسون،
حقسيزلگى هر گونده گوروب آخر اوصاندى،
افسوس «حيات» ايسه ممات اولدى، قاياندى!

آغريتما عبث ناشئى، ميل ائتمه علومه،
بوخ وقع قویان علمه، کمالانه، رسومه.
هرکس جييينى گودمه ده در ناخسه ئى عمومه،
خرج ايتسه ايدهر دولما باده جانه، لحرمه—
«هوپ هوپ»! يئمگه، ايجمگه بو قوم ياراندى!
افسوس «حيات» ايسه ممات اولدى، قاياندى!

باكو پهلوانلرينه

گوڭلم بولانور كوچه ده جولانگي گورجك،
نطقيم طوتيلور هرزه و هديانگي گورجك،
جانم اوزلور الدهه كي قلخانگا باخجاق،
قلم آيشور بيلده كي پاترانگي گورجك.
باخدقجه ريوولويريگا اندامم اولور سست،
باغريم ياريلور خنجر برانگي گورجك،
تفريق ايدهم مستمي، هشارمي سك، سن،
مستانه روش، مشي پريشانگي گورجك.
دوشدك لوطي لق مشقنه، اسلامه اويوشما،
اولدور نره ده اولسه مسلمانگي گورجك.
قوي بور كئي كچ قاشيكتك اوستينده فيريلدا،
كندك كيمي بير لوطي ميدانگي گورجك.
مست اول گيجه - گوندوز، نه بيلوم يات نره لرده،
يوم گوزلريگي خانة ويرانگي گورجك.
امردلر ايله كيفگي چك باغده، چمنده،
بر باقما ده اطفال جگزقانگي گورجك.
گه (ايسقوراخود) چكمه، گهي گهي (لاكورونتي)،
ويلنن گيجه - گوندوزده خرامانگي گورجك.
وار - يوخوگي صرف ايله بارشالره، آنجاق
سوگ همسر مظلومه نالانگي گورجك،
گول، گول كه، جوانسك،
عياش جهانسك،
سرخوش لره جانسك،
وقتي كه، قوجالدك،
رشي دوشه سالدك،
پيس گونلره قالدك،
اونده بيله چك سك ..

پارتا-پارت...

عادتمز داش ایدی دعوا گونی،
توللاریدئق الده ساپان قیز ها قیز.
هر کسه ده گسیدی ایدردی همان،
بیر نیچه گون آه و فغان اوف ها اوف!
مرهم اولوردی، ساغالیردی یارا،
الده قالیردی گنه جان، ساپاساق.
ایندی ریوولویردی، دونیم باشگا،
ناگه اولیر گولله فشان پارتا-پارت.
اوندا گورورسک یخیلوب یان بایان،
بیر نیچه نورسته جوان لای بالای.
تف نیله دورانه که، بدتر اولور
سیر فلک، دور زمان ایل به ایل.
ملت اسلام قیریر بیر-بیرین،
الله، امان، بو نه یمان قیرها قیر!
قارداشا باخ، قارداشکی اولدیریر،
وحشی اولوب اهل جهان سر به سر.
ملتی گوردیکجه نیله هر ج و مرج،
گوکلوم اولور دوب دولی قان قات باقات.
بو یله گیده رسه باکو الدن گیده ر،
قالماز او ماواده امان هیچ، هیچ!
بار خدایا، اوزک اصلاح قیل،
تا ایدملر بیر و جوان صلح، صلح!

کوپه گیرن قاری نځ قیزلره نصیحتی

قاری نه نه شځ سوزلرینی سانمه چرن در،
جانیم، گوزیم، آی قیز!
هر کلمه سی مین لعل یمن، در عدن در،
آنلا سوزیم، آی قیز!
چوخ عمر ایلیوب، چوخ ده هنر ایتیمیشم اثبات
بو دار جهانده.
مین حیلهلری قاتلامیشام، سینمه قات-قات
بو خیلی زمانده.
مین ایل شځا نقلین ایله سم مکر نسانی،
قورتارماز، آزالماز.
دولدیرسام اگر مکرله اطراف جهانی،
بیر بوش یری قالماز.
جادوده الیمدن باجاروب جن ده قوتارماز،
افسونمه بام-بام!
من ایله دیگیم مکرلی شیاطین ده باجارماز،
والله و بالله!
خوش طالع مشځ که، بو گون فیض حضوریم
اولدی شځا قسمت.
قان سوزلریمی، آیندی سن، ای گوزده کی نوریم.
قویما کیچه فرصت.
اول بو قدر بیل که، وفادار ار اولماز،
عاقل اولور-اولسون.

بیر ارکه، وفادار اولما عالمده تاپولماز،
 جاهل اولور-اولسون.
 زنهار، وفا ایتمه طلب ار دیدیگندن،
 سروقت اول، اماندرا!
 آسوده خیال اولمه بو شوهر دیدیگندن،
 اوچ-دوردین آلاندر.
 فرق ایل ایدهسک بیر کیشی امرینده اطاعت،
 منظورده یامز.
 وقتیکه قوجالدک آلاجاق باشقه بیر عورت،
 باخماز سکا، گولمز.
 ار درد-غمین چکمه، سن اوز حالکا آغلا،
 جانی به جهنم!
 سررشته تدبیریگی خلوتجه یوماغلا،
 قیل گوشلگی خرم.
 تا اینکه آبقدر حذر ایت ار دیدیگندن،
 ار ظلمی یاماندر.
 چون یوخلادی، ال قات جیبینه زر دیدیگندن،
 ووو رنگگی، یاندر.
 فرصت که اولور رنگگی وور هر گیجه مخفی،
 فرارهلق او گرهش.
 تا یلمیه شیطان ده گوتوردک بیجه مخفی،
 عیارهلق او گرهش.
 چون صبح چایین ایچدی کیشی چیخدی کناره،
 بی درد و غم اولدو.
 آچیلدی باشک ایندی قیل اوز دردکا چاره،
 بانو حرم اولدو.
 ویر، خان صنم ات، یاغ، دوگی، بال، جای، شکر آسون،
 گل قند وار ایوده.
 آرتق نه فالورسه اونا ده خوشگبر آسون،
 هر چند وار ایوده.

گوندر اوشاغی، شاه باجوگی ایله خبردار،
 گلسون هله-هلبت.
 گلدیکده گتورسون نیچه عورتلری زنهار،
 قور مجلس عشرت.
 میندیر اوجاشا قازقانی، قاینات ساماواری،
 چال نایی، قاوالی.
 مهمانلره حاضر ایله مین دورلو نهاری،
 ویر کولچه-قوعالی،
 هم قیماغی، بالی.
 ار فعله لك ایتسون،
 هرگون ایشه گیتسون،
 اولما او شگا همغم.
 جانی به جهنم!
 سن چکمه ماللی،
 قور مجلس عالی،
 پوزما بو جلالی،
 آی باشی بلالی!

اوشاقلاره

ئى ملتڭ اميد دل و جانى، اوشاقلارا
والدلىرىڭ سووگىلى جانانى، اوشاقلارا!

مادرلىرىڭ ايتدى سىزه مەر و محبت،
آغوش شفقندە سىزى بىلەدى راحت،
والدلىرىڭ خرچىزە ايتدى كفالت،
المنه لله، سزە يار اولدى سعادت،

اولدوز ھەرەڭىز بر ايوك اوغانى، اوشاقلارا!
آسودە گزىڭ ايندى بو دىنابى، اوشاقلارا!

سىز سىروكىمى سر كىش اولوب بويلە بوى آندىز،
اىللىك بىچە تىك نانلىباراق خلقى اوياتىز،
شاد اولدى پدرە، مادرىڭىز - بو بويا چاتىز،
سىز سزە گېوارە ناز اىچرەكە، ياتىز،
ايندى بوراخىڭ نالىشى، يورغانى، اوشاقلارا!
ھىم ترك ايلەيڭ خانە ويرانى، اوشاقلارا!

وقت اولدى چىخوب كوچەدە جولان ايدەسىز سىز،
ھىر جايى گىزوب ھىر ىرى سىران ايدەسىز سىز،
جىنگ و جدل و غارت و تالان ايدەسىز سىز،
ھىر جىلدە گىروب عالمى ويران ايدەسىز سىز،
گوندىدە آتاسىز بر نىچە پاترانى، اوشاقلارا!
تا اوگرەنەسىز شىوۋە دعوانى، اوشاقلارا!

وقت اولدى ھوس ايتىمەسىز مەكتەپ، درسە،
تەلىم آلاسىز ھىر نەكە، عالمىدە بىرسە!

خیری بورا خوب اخذ ایده سز هر نه ضرر سه،
مایل اوله سز هر اشه کیم، فتنه سه، شر سه،
عادت قیلاسز هرزه و هدیانی، اوشاقلارا!
سز نیلیه سز مکتبی، ملانی، اوشاقلارا!

وقت اولدی ووروب بیخماغه مشتاق اولاسز سز،
ایوده گرهك اولجه که، قوچچاق اولاسز سز،
هم والده، هم والدهیه عاق اولاسز سز،
دینجلمیه لر تا نه قدر ساغ اولاسز سز،
هرگون دوگه سز مادر نالانی، اوشاقلارا!
تا اوف دیمگه قالمیه امکانی، اوشاقلارا!

هر ایسته دیگک اولماسه حاصل پدر شدن،
وور، بیخ، جالا، تا قورخوبه دوشسون ضرر شدن،
سوگ آغزینه جرئله، چکینمه هنر شدن،
بیچاره خلاص اولماق ایچون شور و شر شدن،
چیخسون جانی، ساتسون قابی، قازقانی، اوشاقلارا!
نیلر دخی اول ثروت و سامانی، اوشاقلارا!

بدر که اوغول صاحبی دوشگین پدر اولدی،
خیر اولدی عجب عاقبتی بختور اولدی،
گوز نوری حساب ایله دیگی درد سر اولدی،
زحمتله امك ویردیگی جمله هدر اولدی،
نه او لمه دی تا کیم، قوتارا جانی، اوشاقلارا!
نه تا پمادی اوز دردینه درمانی، اوشاقلارا!

ای وای!

من بیلمز ای‌دیم بختده بو نکبت اولورمش،
عزت دونوب آخر بیله بیر ذلت اولورمش،
چرخک، عجبیا، سیری ده مین بابت اولورمش،
ملت آییلوب طالب حریت اولورمش،
منتده ده، یا‌هو! بیله بیر غیرت اولورمش؟!
یالقوز، نه دییوم، گیتدی منیم ملت المدن،
توپراق باشمه، چیخدی بوتون عزت المدن!

تبریزده گر اولمش ای‌دیم جمعه امامی،
گیزلین که دگل، یاخشی بیلیر مطلبی هامی،
پول ایله ساتین آلمیش ای‌دیم من بو مقامی،
اویدی‌رمش ای‌دیم کندیمه بالجمله عوامی،
عبد ایتمیش ای‌دیم شهرده هر پخته‌نی، خامی،
خود من نه بیلیم صبح دونوب شام اولاجاقمش،
ایرانده ده حریت اسلام اولاجاقمش!؟

تدریج‌له سالمشدیم اله بونجه دهاتی،
بیر پارچه چوره‌ک نوکری ایتمیشدیم ایلاتی،
آرتیرمش ای‌دیم مزرعه‌نی، ایلیخینی، آتی،
رنجبر ایله‌مشدیم اوزومه چوللی‌نی، تاتی،
درکار ای‌دی خیرمده عمومک حرکاتی،
بیردن بیره گیتدی هامی کزو فریم، ای وای!
چیخدی بوشه ثروت قازانان اللریم، ای وای!

تبریزده راحت ییوب، آسوده دویاردیم،
 مؤمنلری هر تهمته اولسیدی قویاردیم،
 هر آخماقی، خامی قوزی جلدنده سویاردیم،
 حق سوز دییه‌نک جانین آلوب، چشمین اویاردیم،
 نیلردیم ایده‌ردیم، نیجه رنگ اولسه بویاردیم،
 صدحیف، گوزل حکم شریعت تلف اولدی!
 قانون اساسی ده بیر انگل کلف اولدی!

بیلمه آرلار منزله کیم چوب اوزاتدی،
 ایلرجه توافلده یاتان خلقی اویاتدی،
 فتنه آغاجین اکدی، ایویم غم‌لره باتدی،
 من هرچه چالیشدیم‌که، کسه‌م قول-بوداغ آتدی،
 اهل غرض اوز ایسته‌دیگی مطلبه چاتدی،
 احکام شریعت دخی بیر کار گوره‌رمی؟!
 بوندان سورا بیر بوغدانی انبار گوره‌رمی!؟

لال اولسه نولور (میرزه جواد)ک * دیلی، ای کاش،
 تا آغزین آجوب ایلدی هر گیزلی سوزی فاش!
 بیر یانده بیغوب (میرزا حسین) * باشنه یولداس،
 جیغ-میغ ایدوب آخر باشیمه سالدیلا بیر داش،
 تبریزده تا اولدی بر.انگیخته پرخاش،
 ایندی حسب‌الخواهش اهل حسد اولدیم،
 بیر دادرسم اولمادی، خارج بلد اولدیم.

دبوانه ایدوبدر منی تبریز خیالی،
 مجلسده تواضعده کی نیم‌خیز خیالی،
 مطبخ ایی، سفره غمی، دهلیز خیالی،
 صدری دوگینک بوی فرح‌بیز خیالی،
 قندآبله پر کاسه لبریز خیالی،
 بیرده او گوزل گونلری، یارب، گوره‌رم من؟
 بو خام خیالی ایدوب آخر اولهرم من.

يارب، نوله بيرده ايدهم اول شهري زيارت،
ناز ايله خرامه گلهم۔ آرخامدا جماعت،
گورديكده مني يول ويره بو اهل ولايت،
تعظيم ايده، باش ننديره، قول باغليه ملت،
بیر کيمسه ده بير سوز ديمگه اولميه جرئت،
اغيانلري دنديرسم ايده فخر و مباحات،
هييات و هييات و هييات و هييات!
گيت يات و گيت يات و گيت يات و گيت يات!

ھرنە ۋىرسەڭ، ۋىر!

ھرنە ۋىرسەڭ، ۋىر، مېادا، ۋىرمە بىر درھم زكات،
قوى آجىندان اۋلسە اۋلسون، يىنوا كىندلى و تات.

ھر نە دوز ۋىرسەڭ، ۋىر، اوغلوم، بورجىڭى ۋىرمە تمام،
ھر نە آلسەڭ، آل، اماندر، آلما كاسبىدن سلام.

ھر نە ايتسەڭ، ايت، ولاكن ايتمە مېدىن اجتناب،
ھر نە دوتسەڭ، دوت، مېادا دوتمە بىر كار صواب.

ھر نە چكسەڭ، چك، ۋلى چكە خجالت قېىبدىن،
ھاردا ياتسەڭ، يات، آيىلمە، دورمە ھرگىز صبىجدىن.

ھر يره گلەسەڭ، گل، اما گلە درسە، مکتبە،
ھر كسە اۋسەڭ، اۋى، اما اۋىمە دىنە، مذهبە.

ھر نە چكسەڭ، چك، برادر، چكە دوز مېزانگى،
چكەسەڭ ملت غمىن، چكە، چك اوز قلىيانگى.

باخماسەڭ ايتامە، باخما، باخما، باخ لمبىتلرە،
گلەسەڭ ايمانە، گلە، گلە، گل لغنتلرە.

اولماسەڭ بر خيره باعث، اولمە، اول باعث شرە،
ايتمەسەڭ امداد، ايتمە، ايت ستم عاجزلرە.

ایله بیلیردیم که، دخی صبح اولوب

ایله بیلیردیم که، دخی صبح اولوب،
مرغ سحر تک بیر آغیز بانلادیم.

سنگ شکست ایلدی بال و پریم،
بانلاماڭک حاصلنی آنلادیم.

اوج فضاده گوره رهك بايقوشی،
صحنده قاققیلدا یورام ایندی من.

یرده منی وورما، امان، سنگ دل،
رحم ایله، نیققیلدا یورام ایندی من؟

آی چالاغانلر، منی قورخوزمایک،
من سیزه ترک ایلیمیش لانه نی.

سیر ایلپوز، اوج هواده اوچوز،
من ده گزیم صحنه چة خانه نی.

آغلامایک، آغلامایک، جوجه لر،
بانلامارام، بانلامارام بیر داها.

نانلاماق در سیزه عهدیم منیم!
سویله میرم: آنلامارام بیر داها!

حلوای حریت

نولور شیرین مذاق ایتسه منی حلوای حریت،
بیسم بیرلقمه اوندان، سوبلسم: اوخقای، حریت!
دی، خیر اولسون، یوخی گوردوم که، بیر دریاکنارینده
توکوبلر یان به یان، قات-قات بوتون لای-لای حریت.
بیغیب دا دولدورولار کیسه-کیسه، باغلانور محکم،
وورولار تلله، داغدان دا آشیر بالای حریت.
زیس چوخدان بری شوقنده ایدیم من بو حلوانک،
دیدیم، یاران، نولور ویرسز مگا بیر پای حریت!
سوزوم خوش کلمه یب تحویلداره، سوبله دی:- گم شو!
بدست کوته از نخلی مجو خرمای حریت.
نمیدانی که این دلبر بوگون مخصوص ایرانا است،
توخود نامجرمی بر شاهد زیبای حریت.
کمال یاس ایله محروم اولوب بیر یاندا اگلشدیم،
آلوب بیرکشتی به دولدوردولار تای-تای حریت.
سویستوق قیشقیروب، کشتی روان اولدی، باخیردیم من،
هله گیتمکده ایدی زورق دریای حریت
که، ناگه بیر قرا بایراق آچیلدی دور آغاچندا،
یازلمیش اوندا بیر خط مصیبت زای حریت.
اوخورکن خطی معلوم اولدی کشتیبانی غرق اولموش،
قالوب دریاده حیران کشتی دعوای حریت.
خروشان موجلر هر سمتدن یکسر هجوم آور،
گوروب امواجی کشتی دن اوچالدی: وای، حریت!
بو سسدن سکسنوب دوردوم، گتوردوم ساعته باخدیم.
هله گوردوم که، شبدر، سوبله دیم: لای-لای، حریت!

انسانلار

ترادن بیر دهلی شیطان دیهر: انسانلر، انسانلر!
نهر دنیانی دوتمش علملر، عرفانلر، انسانلر!
قانان کیم، قانديران کیم، نشر عرفان ایلین کیمدر؟
سیزی ارشاد ایدیر گورمیرسگنر فتانلر، انسانلر!
ادب دن، علم دن گر فیض یاب اولسه عوام الناس،
دوشهر شان و شرف دن ملالر، ایشانلر، انسانلر!
سوه رمی اهل استبداد ملت هوشیار اولسون؟
بوگا راضی اولورمی بیر نیچه وجدانلر، انسانلر!
آیماش رنجبرلر، آلماق ایستر حق مشرووعین'
نه یرده قالمیسز بگلر، آغالر، خانلر، انسانلر!
محررلر، مقننلر اوصانمازلر، اوتانمازلر،
بازارلر هرزه لر، افسانه لر، هدیانلر، انسانلر!
شرارتدن چکوب ال، خیره مایل اولمايک بیر دم،
کسک باشلر، آلك جانلر، توکوک مین قانلر، انسانلر!
بشرسز، سیزده قان توکمک طبیعیدر، جبابی در،
بو فطرتدن اوزاقدر، شبهه سز، شیطانلر، انسانلر؟
ده گلمی حیف دللردن عبار جهل محور اولسون،
بچون هرگونه قانداق قویماسون طوفانلر... انسانلر!
دمادم نفس اماره دیمکده اقتل الاخوان،
بچون سالم قالا باشلر، بدنلر، جانلر، انسانلر!
جهالت پرده سین چاک ایتمه ییک، اونده گوره رسز کیم،
ترادر جسم لر، هم نفس لر، شیطانلر، انسانلر!

خسیسك حیفی، وارثك كیفی

ای بول! ای ذوق دل و روح تن و قوت جان!
بابی انت و امی سگا جانم قربان!

اهل عالم آرایوب آختاریر، ای جان، سنی
هره بیر نحو قیلور دردینه درمان سنی،
بیر پارا شخص ایلور مایه احسان سنی،
قدریگی بیلمز ایدیر ملتہ قربان سنی،
عاشقم بن سگا آنجاق اوله سگ مونس جان،
بابی انت و امی سگا جانم قربان!

مایلم جمله بیلور دولت دیداریگا من
که، ناخام صبح و مسا شوق ایله رخساریگا من،
دینمی، مذهبی صرف ایدم ایشاریگا من،
ده گمیم باتسه جهان درهم و دیناریگا من،
مستحققر قالا صندوقکا یکسر نگران،
بابی انت و امی سگا جانم قربان!

احتراماً سنی هر گونده زیارت ایدرم،
واجب الطاعه سن، آنجاق سگا طاعت ایدرم،
چکرم نازیگی، تکثیریگا خدمت ایدرم،
نمک و نان و پنیر ایله قناعت ایدرم،
داش دوشر باشیمه چاتسه سگا بیر حبه زیان،
بابی انت و امی سگا جانم قربان!

بسلورم جان کیمی، ای سویگلو سرمایه، سنی،
ایتمرم صرف عبث مسجده، ملایه سنی،

آله بيلمز اوخوسه مين-بیر-ایکی آیه سنی،
ویرمهرم آج-بالاواج اهل تمنایه سنی،
گوره بيلمز اوزنگئی، سائل اگر قوسسهده فان،
بابی انت و امی سکا جانم قربان!

بیر گونم سنسيز اگر کیچسه مين افغان ایدهرم،
سندن اوتری بوتون اولادیمی گریان ایدهرم،
غیرت و شانمی حفظکنده نگهبان ایدهرم،
بیرگون اوز جانمی حتی سکا قربان ایدهرم،
شاد اولور وارتم، اما گیدهرم من نگران،
بابی انت و امی سکا جانم قربان!

آه، صد آه! گیدهر روح روانم دیره که،
ملالر حاضر اولور دفنمه الده چره که،
سنی وارثلریمه ایلیر اونلار تره که،
ایشیدن اولسه گورهر کیم، چیخور آهم فلکه،
باقارام قبرده حسرتله، خسارتله، امان،
بابی انت و امی سکا جانم قربان!

سانمه وارث مکا رحمت اوخویوب حیف چکر،
سنی تقسیم ایدهرک هر بیری بیر سیف چکر،
اورد-بورد، نه بیلیم مصرف ایدوب کیف چکر،
هره بیر آتنانی، سونینانی دوتوب ضیف چکر،
دیهر: ای سروقد و لاله رخ و غنچه دهان،
بابی انت و امی سکا جانم قربان!

آمالمز، افکارمز افنای وطن در

آمالمز، افکارمز افنای وطن در،
کین و غرض و حرص بیزه زینت تن در،
امعال یوق، آنجاق ایشیمز لاف دهن در،
دنیاده اسارتله بوتون کام آلیریز بیز،
قافقازلی لریز، یول کسیریز، نام آلیریز بیزه

عقرب کیمی نیشتتر گوجی وار دیرناغمزده،
اسلام سوسیز اولسه، سو یوخ بارداغمزده،
هر کنجده مین تولکی یاتوب چارداغمزده،
مین حبله قوروب رتبه و اکرام آلیریز بیز،
قافقازلی لریز، یول کسیریز، نام آلیریز بیزه

قافقازلو آدی عالمه اکراه رسازدر،
قولدور، قوچیمز ظلمده مشهور جهان در،
کیم دیرسه ترقی ایده ریز، منجه یالان در،
بخل و حسده عادت ایدوب کام آلیریز بیز،
قافقازلی لریز، یول کسیریز، نام آلیریز بیزه

بیز خوشلامانیق درسی که، مین مکتب آچیلین،
گر مین ده معارف سوزی دنیایه ساچیلین،
مکتبده نه حرمت که، او سامانه قاجیلین،

میخانه ده (ووتقا) ووراریز، کام آلیریز بیز،
قافقازلی لریز، مست اولاریز، نام آلیریز بیزه

آوروپالی اوز ملتین احیا ایدیر، ایتسین،
شان و شرف قومنی اعلا ایدیر، ایتسین،
انسانلق آدین دهرده ابقا ایدیر، ایتسین،
غفلتده یاتوب، آد باتیروب نام آلیریز ییز،
باشه بوموروغ زوللادیریز، کام آلیریز ییز.

سر حساب

سس اوجالاشدى، قويمايك!
مات اوياشدى، قويمايك!
رشته درسه، مکتبه -
جمله دولاشدى، قويمايك!
ايش ياوالاشدى، قويمايك!

اتل اويوشوب آزانلاره،
گونده غزيت يازانلاره،
اود وورولوب قازانلاره،
قايىنادى، داشدى، قويمايك!
حددن آشدى، قويمايك!

ترك ايلهك جوانلرى،
ذرهجه يوخدى قانلارى،
سوزلرى دوغرى ايسه ده
باشلارى ساشدى، قويمايك!
چهره تراشدى، قويمايك!

سجىرى، سبونى خوشلايك،
شاعرى، شعرى بوشلايك،
مکتب ايله بو فرقه نك
باغرى باداشدى، قويمايك!
نكبتى وار، سسين كسوڭ!
قارقا دولاشدى، قويمايك!
چرخ پيس اولاشدى، قويمايك!

كافر اولوب، ووروك، ووروك!
رشته الفتين قيرك!

يازدیغی شعرینی جیرك!
دینه ساتاشدی، قویمايك!
كفره بولاشدی، قویمايك!

عقلی، شعوری، فهمی یوخ،
عرض و حیاده سهمی یوخ،
مذهبی، دینی، رحمی یوخ،
ایشلری یاشدی، قویمايك!
لاب دانا باشدی، قویمايك!
قیریلدی، قاشدی، قویمايك!
گوزدن اوزاشدی، قویمايك!

آغلاشما

نه روادر اغنيالر باخا آج قالانه، يارب!
بو نه سوزكه، آج قالانه اولونه اعانه، يارب!

چيخا جانى آج قالانك گوزينك به بك لرندن،
گيدوب ايشله سين، قازانسين اينك امك لرندن،
نهر اغنيايه خيري اولارك يمك لرندن؟
يميوب آجندن اولسه، دخى خوش بهانه، يارب!

مكا بويله - بويله ايشده ديمه بك سوز، اى جماعت!
نهمه گرهك كه، يكسر قيريلوب اولورده ملت؟
يارادان خدای رازق ايدجك اوزى كفالت،
نه روا باخام فقيره، اوره گيم بولانه، يارب!

بو غزيت چيلر دگلمى، كه سالوب ييزى بلايه؟
ايله بير ايش اولماش هي ويريلور صدا صدايه:
كه گرهك كومه اولونسون فقرای بينوايه...
ايله بولدى گوندمزيسين اويانه، بويانه، يارب!

سكا نه، ايوك بيخيلسين، فقرا ايچون يلنيرسان؟
آتاك اوغلى قرداشگرد، نه ده هيچ بير تانيرسان؟
ايكى گوزلريمدي پوليم، كيشى، بير مگر قانيرسان؟
اونى ويرمك اولمور آخر هر اولن - قالانه، يارب!

فقراى اغنيانك تانيسين نچون ياخاسين؟
اگر آجدى قارنى ساتسين پاپاغين، چولين، چوخاسين،
ايدەر اغنيا ده باشقه ايشه داير اوز سخاسين،
مگر آزدي بذل و بخشى فلانا، فلانه، يارب!

ايله هي غزيت يازيرسان، كيشى، بيرجه مطلب آنا،
عملين گور اغنيانك، يري وارسه صكره داننا،
پوليني فقيره ورسون، پس آجندان اولسون (آنا)؟
او مگر كه، خان صنمدر، قابولار دولانه، يارب!؟

طعمه نهار

چيغيرما، يات، آي آج طويوق، يوخوئده چوقجه داري گور!
سوس، آي يازق، فصاده كي عقاب جان شكارى گور!

هينكده دالدا لانمه چوق، حيطده ده دولانما چوق.
يهينكده كي ييچاقه باق، او تبغ آبدارى گور!
گيتردىگيگ يومورتادن تتيجه جوجه گوزلهمه،
قازانده قيفاناغه باق، اوخاقده كي شرارى گور!

تاخيل-تاخيل ديوبده چوق چيغيرما زنگه زورلى تك،
بگك، خانك، خانك، بگك اينده احتكارى گور!

منم-منم ديين لرك اينانمه چوقده قولنه،
گره كلو گونده اونلرك قيجنده كي فرارى گور!

اماندر، اويمه واعظك حلاوت كلامنه،
عبا-قبانى قاوزا باق، ايچنده زهرمارى گور!

بو اغنيالرك اوزين گورينجه احتياجده،
گيت، اى فقير بى نوا، كفن بورون، مزارى گور!

بو اينتليك لرك سوزين گتورمه هيچ آراقه،
اولارى گورمك ايسته سهك شرابى گور، قمارى گور!

يا ليتقاد هر ايش لرى، آليش لرى - ويريش لرى،
اولارده بر عمل فقط قورى، بوش افتخارى گور!

۱ اينتليكتلرك مناسنده ايشلنمشدير.

... مشكله دوشدى ايشم، الله!

واى، واى، نه يمان مشكله دوشدى ايشيم، الله!
فرياديمه يت كيم، يانيرام آتسه، بالله!
اسلامه خلل قاتمه، ده در بير نيچه بدخواه،
ايسترلر اولا بنده لرك طاعى و گمراه،
ابتديم نه يمان عصره تصادف، امان اى واه!..
لاحول ولا قوة الا و بالله!

مكتبلر آچوب ايله ياك احسانى، - دييورلر،
مكتبده قوبك (اوستول)ى، (داسقانى)، - دييورلر،
پر پوچ ايله ياك چوب و فلققانى، - دييورلر،
ديشره چيقار ك حضرت ملانى، - دييورلر،
ملا قاووله، يعنى معلم گلله واه!..
لاحول ولا قوة الا و بالله!

من آشلاميرام كيم، نولا معنای معلم،
قىرخ-اللى منات پول آلا هر آى معلم،
بیر تازه اصوله اولا ايقای معلم،
پول لاری آلا، سويله يه، اوخقای معلم،
ملا او شئا حسرتله چكك كوچه ده آه!..
لاحول ولا قوة الا و بالله!

بیر ایلدی، بیر آز چوق ده اولور، یوقدی دماغیم،
نه چاتیر الیم بیر ایشه، نه گیدیر ایاغیم،
هردن یغی بیر سوز دانشیر اوغلان-اوشاغیم،
تاققیلدا یور، الله ده شاهددی، قولاغیم،

(پورت آرتور)، حریت، (مانجوریا) قالد...
لاحول ولا قوۃ الا و بالله!

آند اولسون اوتن گونلره، دیوانه اولوبلار،
اسلامه ده، ایمانه ده بیگانه اولوبلار،
بالله ده باشیم چیقیمیور آیا نه اولوبلار،
حریت-هریته مستانه اولوبلار،

باهابه.. گنه باهابه.. گنه باهابه.. گنه باهابه،
لاحول ولا قوۃ الا و بالله!

آخ، آی کیچن ایلر، نوله بیرده دولانایدک،
تازه گنه بش یوز ایل اولونجه دایانایدک،
علمی، ادبی، فضلی، کمالاتی دانایدک،
ای ییلدیر، اینیش ایل، نوله اودلاره یانایدک!
تا ایله مهبیدک ده بو غافلری آگاه!
لاحول ولا قوۃ الا و بالله!

بیلیم نه ایشیم واردی، باشیم هاردا قاریشدی،
علم ایله بیله دوشمن اولان قوم باریشدی،
تجدید وفا بیرله معارفله ساریشدی،
راحت یاته بیلیم، بگا غم موری داریشدی،
ایتمکی اولار بیرده بو اوبشاری اکراه؟
لاحول ولا قوۃ الا و بالله!

اورادمز، اذكارمز افسانه زن در

اورادمز، اذكارمز افسانه زن در،
افسانه زن نور دل و روح بدن در،
چون حب نساء لازمه حب وطن در،

اهل وطنيز، حب وطن ياد آليريز ييزا!
ديندارلريز، گونده بير آرواد آليريز ييزا!

يوق فرق ييزيم هوندير ايله آچاغمزده،
دابم گوروريز ايش بو قوجالمش چاغمزده.
جوت- جوت دورير عورت سولمزده، ساغمزده،

شهرت قوليز، نفسدن امداد آليريز ييزا!
ديندارلريز، گونده بير آرواد آليريز ييزا!

هر شام گرهك عقده افكار آچيلسين،
فواره اقبالدن آمال ساچيلسين،
هر صبح نماز اوتمه دن حمامه قاچيلسين،

تطهير ايده رك، دليلره اوراد آليريز ييزا!
ديندارلريز، گونده بير آرواد آليريز ييزا!

بو مشغله لب شيوه اشياخ زماندر
آتا- بابامزدن بيزه ميراث هماندر،
ظن ايلمه سستز، قانمز اود كيمي قاندر،

بو يه لده توكوب قانمزي آد آليريز ييزا!
ديندارلريز، گونده بير آرواد آليريز ييزا!

سایر ملل عورہ تله عدالت ایدیر، ایتسین،
عورت ارہ، ار عورته رأفت ایدیر، ایتسین،
هرکیم که، بیر عورہ تله قناعت ایدیر، ایتسین،

اوج-دوردین اوتوب صیفه ده تعداد آلیریز ییز!
دیندارلریز، گونده بیر آرواد آلیریز ییز؟

تعداد نساء بیپ هنر ساریه مزدور،
تیز بوشلیوریز، چون بو لباس عاریه مزدور،
عورته نه دیمک؟ خادمه مز، جاریه مزدور،

هر چند آلان وقتده آزاد آلیریز ییز!
دیندارلریز، گونده بیر آرواد آلیریز ییز!

۴۵. دى گوريم، نه اولدى بس...

هه، دى گوروم، نه اولدى بس، آى بالام، ادالرك؟
دوتمش ايدى يرى، گوگى نالەرك، نوالرك.
يوقسه قانوب ده عيبكى بوشلاميسان ادالرك!

شمدى، حريف، سوز همان من ديهن اولدى، اولمادى؟

سن ديمه دگمى، ساغلامام، يوق بدنمده بير مرض؟
من ديمه ديمى، جوهر نفسكا حرص اولور عرض؟
سن ديمه دگمى، شخصمه ال تاپا ييلمىوب غرض؟
تاكه، اولوندى امتحان، من ديهن اولدى، اولمادى؟

انجمن اهلنك، قوجاق، سن ديمه دگمى، بير تكى
ويرميه جك رضا گله اولكه مزه (آتا بكى)؟!
نولدى كه، تيز بوشلدى بس ايش گورن انجمنده كى؟
كهنه قابو، همان دابان، من ديهن اولدى، اولمادى؟

سن او دگلمى دك، ديدك: (دوم) در اميد گاهمز؟
من ديمه ديمى، وار بوڭا دوم-دورى اشتباهمز؟
باكو وكيلى گيتدى مى، اولدىمى دادخواهمز؟
گيت، هله خامسن، دولان، من ديهن اولدى، اولمادى!

سن ديمه دگمى، (دوما) ده رفع اولور احتياجمز؟
من ده ديديمى، چوق يمه، تيز پوزولور مزاجمز؟
قاره بولوطلر اويناشير، ايندى نه در علاجمز؟
چولفاليور ييزى دومان، من ديهن اولدى، اولمادى؟

سن او ده گلمى دك، ديدك، وار ييزيم اتحادمز؟
من ده، ياد شده وار، ديديم، يوق بوڭا اعتمادمز؟
بعضه، نفاق در ييزيم غيرت واجتهادمز...
پرده آچيلدى ناگهان، من ديهن اولدى، اولمادى؟

فَعْنَه، اوزوڭى سىن دە بىر انسانى سائىرسان؟

فَعْنَه! اوزوڭى سىن دە بىر انسانى سائىرسان؟
پولسىز كىشى، انسانلقى آسانى سائىرسان؟

انسان اولانك جاه و جلالى گرهك اولسون،
انسان اولانك دولتى، مالى گرهك اولسون،
خمت دىبىرم، ابولرى عالى گرهك اولسو،
آلچاق، اوافجق داخماڭى سامانى سائىرسان؟
آخماخ كىشى، انسانلقى آسانى سائىرسان؟

هر مجلس عالمده سوخولمه تىز آرايه،
سىن دور آيتى اوسته، ديمه بىر سوز امرايه،
جايز ده گل انسانجه دانىشماق فقرايه،
دوئىلى لره كندگى يكسانى سائىرسان؟
آخماخ كىشى، انسانلقى آسانى سائىرسان؟

فقر اينه غنا اهلنه كىم ويردى مساوات!
معدوده، صورتده ده وار بونده منافات،
اوز فضلنى پولسىز ايدمه كىمسنه اثبات،
بو ممتنى قابل امكانى سائىرسان؟
آخماخ كىشى، انسانلقى آسانى سائىرسان؟

گيت وور چكوجك، ايشله ايشك، چيقما زه يىگدن،
مقصود مساوات ايسه آيزولمه چىكدن،
وار نىبىتك ارباب غنايه نه شىگدن؟
بىر عباسى گون مزدىكى ميدانى سائىرسان؟
آخماخ كىشى، انسانلقى آسانى سائىرسان؟

دولتلى بىز، البته، شرافت ده بىزىم در،
املاڭ بىزىم درسه، ايلت ده بىزىم در،
ديوان بىزىم، ارباب حكومت ده بىزىم در،
اولكه دره بىگلك ديهه خان - خانى سانىرسان؟
آخماخ كىشى، انسانلقى آسانمى سانىرسان؟

آسوده دولانماقدا ايكن دولتمزدن،
آزغىنلق ايدىرسزده هله نعمتمزدن؟!
بويله چىقاجاقسىزىمى بىزىم منتمزدن؟!
احسانمىزڭ شىكرىنى كىفرانمى سانىرسان؟
آخماخ كىشى، انسانلقى آسانمى سانىرسان؟
هىچ بىر اوتانىرسان،
يا بىر اوسانىرسان،
المنة لله،
اودلاره يانىرسان!

نا اهل اولانه مطلبی آندیرماق اولورمی؟

نا اهل اولانه مطلبی آندیرماق اولورمی؟
سوز قانمیانہ زور ایله قاندرماق اولورمی؟

گوکلم سکا میل در ازلدن بری، ای پول!
اولسام ده نولور طاعتگا ایل - گونی مشغول،
سنله گورورم کندیجی هر بزنده مقبول،
سنسبز بو جهان اهلین ایندیرماق اولورمی؟
نا اهل اولانه مطلبی آندیرماق اولورمی؟

سنسک منیم افزونشی سرمایه فخریم،
سنه اوچالور مرتبه پایه فخریم،
گر دونسه اوزوم قبله دن، ای مایه فخریم،
سندن یانا گوز نوری دولاندیرماق اولورمی؟
نا اهل اولانه مطلبی آندیرماق اولورمی؟

جانم اوزولوب سندن اوتر خلقتی سویونجه،
بیر یاتمامیشام تا سنی صندوقه قویونجه،
دیرلر بگا پول بیغمانی بوشله، بی دویونجه!
عشق اهلنی سوادان اوساندیرماق اولورمی؟
نا اهل اولانه مطلبی آندیرماق اولورمی؟

کاسب ده گلیر، سکه پولی تانیریز بیز،
پول ایله اولان شأن و شوئی قانیریز بیز،
بر حبه ضرر یتمسه پوله اودلانیریز بیز،
یانسین جگریم! دولتی یاندیرماق اولورمی؟
نا اهل اولانه مطلبی آندیرماق اولورمی؟

سعی ایله میشم بیر نیچه ایل زیرک و چالاک،
هاردانسه کیچوب گیریمه جوق ثروت و املاک،
بیر عاجزه رحم اتمیوب عمر ایله میشم پاک،
ایندی بو سلوکی یاوالاندیرماق اولورمی؟
نا اهل اولانه مطلبی آندیرماق اولورمی؟

بونلر کیچر، ایندی دوشوب ائل باشقه هوایه،
پول ایسته نیلور مکتب آچیلین فقرایه،
اوغلان اوخوسون، قیز اوخوسون پایه به پایه،
کاسب لری علمه اوجالاندیرماق اولورمی؟
نا اهل اولانه مطلبی آندیرماق اولورمی؟

دخلی مگنا نه علم اوخوبه دلت اوشاغی؟
تحصیل کمالات ایده یا امت اوشاغی؟
گیتسین ایشه بو تمبل و بی غیرت اوشاغی!
جانم، گزوم، عارف لری قاندیرماق اولورمی؟
نا اهل اولانه مطلبی آندیرماق اولورمی؟

بیزلرده یوق ایدی بیه عادت، یگی چیقدی،
عوره تیره تدریس کتابت یگی چیقدی،
اسلامه خلل قاتدی بو بدعت، یگی چیقدی،
بو چشمه نی بیر نوع بولاندیرماق اولورمی؟
نا اهل اولانه مطلبی آندیرماق اولورمی؟

اۋلۇبە!

پاە، آتونان، نە آغیر ياتدى بو اوغلان، اۋلۇبە!!

نەدە تىرىنمەيور اوستندە كى يورغان، اۋلۇبە!

بو قدر قشقرىغا دوردى قونوم-قونشى تمام،

دەبەرىشمز دە، ويروبدىر دىيەسن جان، اۋلۇبە!

دىمك اولماز دىرلىرتك ياتوب البت دوراجاق،

اۋلىلىر ياتماغىدر، يوق بوڭا پايان، اۋلۇبە!

چوق سو بو قدر چىقان آهستەجە تك-تك نفسى،

بدندە دونوشوب، ئختەلنوب قان، اۋلۇبە!

جوموخوب جاننە يىتلر، يىرەلر، حس ايدەمىر،

چالسە عفرب دە هنوز ايلەمز امعان، اۋلۇبە!

هانسى يىر دوكتورە عرض ايتدىم اونك علتنى،

دىدى: چك بوندن الك، بوشلا، بو چوقدان اۋلۇبە!

نە ماساز ايلە، نە مصنوعى تنفسلە بونك

ونە داغ ايلە اولور دردىنە درمان، اۋلۇبە!

بونى حتى دوشونوب جملە مسلمان اوشاغى،

هر ولايتدە دىيورلر: پاە، آتونان، اۋلۇبە!

مزەلو لاپ بوكە، يىر پارە اوروس دامالرى

قوشولوب بونلرە دىرلرکە: مسلمان اۋلۇبە!

آمان، آى ملا داىى، يىر كتاب آچدىر، فالاباق،

تايماسان چارەسنى، سن دە دى اوردان: اۋلۇبە!

ترانه اصیلانہ

نہ سوخولمیسٹ آرایہ، آباشی بلالی فعلہ؟!
نہ خیال ایلہ اولوبسٹ بیلہ ادعالی، فعلہ!؟

سٹا دینمہ دیکجہ، ابلہ، آزیخوب یولوٹ چاشیرسٹ،
قاپودہ دایانمیوبدہ زالہ دوغری دیرماشیرسٹ،
قارا فعلہ اولدیغکده بگ و خانلہ چولغاشیرسٹ،
بہ بہ بیزدہ گورمیورسٹ بو قدر جلالی، فعلہ!؟

نہ چیغیر-باغیر سالورسٹ، یورولوب اوسانمیورسٹ،
ادب ایلہ اوز مقامٹ تانیوب دایانمیورسٹ،
هلہ کپنہ پالتارسٹدن قیزاروب اوتانمیورسٹ،
باشٹا قویوب گلیرسٹ یکہ بیر موتالی فعلہ!؟

بوکا باخ، بو سیر-صفتلن دانشیرده بیر عبارہ!..
گوزیم آغریور ایدندہ بو قیریلیمیشہ نظارہ...
گنوروب بوراخدی کیملر بولاری بیزیم دیارہ؟
نہ بیلیم هارالی کاسب، نہ بیلیم هارالی فعلہ!؟

بیلہ ایدی عادت اول، بگہ یالواراردی کاسب،
نجبالری گورندہ آیباغا دوراردی کاسب،
ایکی قات اولوب ادبلہ بگہ باش ووراردی کاسب،
واریدی وفالی کاسب، واریدی حیالی فعلہ.

دگیشوب زمانہ ایندی، دولانوب بوتون امورات،
آیاغی چاریقلی لردہ گلوب ایستیور مساوات!..
بیه عصرده معیشت بیزہ خوش گیچرمی، هیهات!!
آیلوب یانان جماعت، گوز آچوب قاپالی فعلہ.

آده، فعله، سن گيت اللش، سانا گونلريك آي اولسون،
كيت اولارله سوز دانئش كيم، سكا فقرده تاي اولسون،
بشريت عالمندن نهيكا گوره پاي اولسون؟
بو دگلمى باش-قولاغك، آباقى هوالى فعله؟!

بشريت آختاريرسك، هانى رتبه و جلالك؟
مدنيت آختاريرسك، هانى پول و ملك و مالك؟
عظमित آختاريرسك، هانى خالصك، منالك؟
هانى طاقه-طاقه شانك، آجريق چوخالى فعله؟!

دانشيرسك آزقين-آزقين، هانى قصر زرنكارك؟
هانى (آننا)تك باريشناك، هانى (صونيا)تك نكارك؟
هانى مجلس قمارك، رفقاى ميگسارك!
هانى نشئه خمارك، آقالين قفالى فعله!

اگر ايسته سيدى الله كه، سنى ايديدى مقبول:
بوزه ويرديكى تك، البت، سكا هم ويرهردى پول-مول،
دى اوتان لياقتكدن، بارى اولما بونجه مجهول،
قورى-بوش ال ايله اووما اوزكا كمالى، فعله!
غلط ايله، ايتمه بيرده بيله بوش خيالى، فعله!
دور ايتيل، جهنم اول، گيت، اوره گيم دارالى، فعله!

ئىلى و مجنون

ئى دولتىمىڭ زوالى، اوغلوم!
ئى باشى آغىر بلالى اوغوم!

ئى مکتىپ و درسىڭ آشناسى!
ئى رىشتە علم مبتلاسى!

شاد اولدىم اوگونىكە، سىن دوغولدىڭ،
مىن شىكر ايله دىم كە، اوغلوم اولدىڭ.

دىردىم كە، گوزل خىلف اولارسىڭ،
بىر عائىلە يە شىرف اولارسىڭ،

شىغل و ھىرىمى ياد ايدەرسىڭ،
آناسىڭ، آناسىڭ شاد ايدەرسىڭ.

دىنيادىن اولورسە ارتىھالىم،
آنجاق سىڭا ترك اولور مىنالىم.

بىلمىزدىم اولورسىڭ علمە شىدا،
شورىدە ايدىر سىنى بو سودا.

بعضاً اوخومىش رىفىق بدخواه،
تىدىرمى چاشدىرىمىش، ئى واھ!

اويدىم اولارە سىنى اوخوتدىم،
سىدى حىف كە، عقلمى اونوتدىم!

كسىدىم اوز اليملە اوز اياغىم،
خاموش ايله دىم مىن اوز چىراغىم.

گیرم بو خطا دوشوب اوزیمن،
گوز نوریمی ساجمشام گوزیمن.
سن هم نیه بونجه سهو ایدیرسک،
گوز نوری کیمی اوزاق گیدیرسک.

بونجه اوخودک، یورول ده باری،
بیر دفعه بوراق بو زهرماری!

پول قالمادی، باقمیشام حساب،
گیتدی قلمه، کاغذ، کتابه.

زورنال و کتاب یوز- یوز اولماز،
بو خرج تجارته دوز اولماز.

دفترسه بش- آلتی جلد بسدر،
ای ناخلفم، بو نه هوسدر!

چیرنیل، قرافیت، پیرو، قارانداس
ایجاد ایدهنی اولایدی شیل، کاش!

انصاف ایله مزمی سن که، یاندیم،
پولی نه عذاب ایله قازاندیم؟!

بیهوده ایشه نه خرج ایدیرسک،
بو گوگلمی، هرج و مرج ایدیرسک؟!

خرچک توکه نوب کسیلمیر آردی،
بالله، دخی پوللاریم قوتاردی.

خاصه اریدی، اوزیلدی جانک،
سولدی گول اوزک، قارالدی قانک،

واضح بوکه، خسته در مزاجک،
یارب، کیم ایدر سنگ علاجک؟

نه وار بیوب ایچمگیک، نه خوابک،
تحصیله در آنجاق ارتکابک.

نه سير و صفائی خوشليورسنگ،
نه درسي، کتابی بوشليورسنگ.

ميرت - ميرت اوخويوب ميريلداييرسان،
قارغا کيمي هي قيريلداييرسان.

ايم بهار و گل در، اوغلوم،
قويمه مني غمده، گولدر، اوغلوم!

همسن لرك صفاده، باغده،
همعصر لرك چمنده، داغده.

بعضی سی گزوب ده گشت زاری،
قوش الده گوزتليور شکاری،

بعضی لری بر طرفده خلوت
عادتجه ايديرلر عيش و عشرت.

بعضی سی اولوب قماره مشغول،
بعضی سی شرابه، ياره مشغول.

هر بير نفری بير ايشده چالاک،
هر ديگری بير عملده بی باک.

هر گون ابوننی شاد ايديرلر،
حرمت لرين ازدياد ايديرلر.

خوش اول ابوينه کيم، بو منوال،
هر دايم اولور جهانده خوشحال...

اکینچی

مظلوم لبق ابدوب باشلامه فریاده، اکینچی!
قویما اوزغئی تولکی لگه، آده، اکینچی!

بیر عذرله هرگونده گلوب دورما قابومده،
بالوارما مگا، بوینچی کیج بورما قابومده،
گاهیی باشگا، گاه دوشگا وورما قابومده،
لغو اولما، ادب گوزله بو ماواده، اکینچی!
لال اول، آ بالام، باشلاما فریاده، اکینچی!

خوش کیچمدی ایل چوللی یه، دهقانه، نه بورجم!
یاغمادی یاغیش، بیتمدی بیر دانه، نه بورجم!
اسدی قره یل چلتیگه، بوستانه، نه بورجم!
گیتندی مگا نه فعله لگک باده، اکینچی!
لاغ-لاغ دانیشوب باشلاما فریاده، اکینچی!

آلدی دولی الدن سر و سامانگی، نیلیم؟
یا اینکه چگرتگه بییدی بوستانگی، نیلیم؟
ویردک کیچن ایل بورجگا بورغانگی، نیلیم؟
اول ایندی پالاس ساتماغا آماده، اکینچی!
لال اول، آ بالام، باشلاما فریاده، اکینچی!

سوز آچما مگا چوق چالیشوب، آز یمه گئدن.
جانک به جهنم که، اؤلورسک، دیمه گئدن!
من گوزله منم، بوغدا چیقار، ویر بیه گئدن!
چلتیک ده گتور، آریا ده، بوغدا ده، اکینچی!
یوقسه سویارام لاپ دربگی، آده، اکینچی!

سن هی دی یوقومدر، چیقاروب جانگی، آلام!
واللهی اویوب دیده گریانگی، آلام!
شاللاغه دوتوب پیکر نریانگی، آلام!
اوز حالکم، سال ایندی اوزک یاده، اکینچی!
لاغ-لاغ دانیشوب باشلاما فریاده، اکینچی!

جوتچی باباسن، بوغدانی ویر، داری بیرسک،
سو اولمانسا، قیشده اریدوب قاری بیرسک،
داشدان یوموشاق زهر نهدر، ماری بیرسک،
اوگره شمه میسک ات-یاغه دنیاده، اکینچی!
حیوان کیمی (عمر ایله میسک ساده، اکینچی!

لاکن منیم انسانلق اولوب وضع مداریم،
بگزادهیم، آسایشه در جمله قراریم،
میسز، مزه سز بیتمز اولور شام و نهاریم،
ایشته بیله در حالت بگزاده، اکینچی!
نگزاده لرک رسمی بودر، آده، اکینچی!

«دبستان» ده قاپاندى!

المنتة لله كه، «دبستان» ده قاپاندى،
بیر باد خزان اسدى، گلستان ده قاپاندى،

حاصل لری پوچ اولدی بوتون مزرعه جاتك
یل ووردی قاوون، قارپوزی، بوستان ده قاپاندى.

«الفت» کسیلوب توقدادی «برهان ترقی»،
محو اولدی «حمیت»، ادبستان ده قاپاندى.

«رهبر» یورولوب، یوخلادی «ارشاد» و «تکامل»،
اصلان لره اوخ دگدی، نیستان ده قاپاندى.

میدان رقابتده بیزیم همتزدن،
دعوا قاپانوب، رستم دستان ده قاپاندى.

اطفال وطن قوی باغیروب اولسون آجیندان،
یاندى آنالر سینه سی، پستان ده قاپاندى.

قوی کهنه لرك داش اوره گى گل تك آچیلین،
دارالظفر تازه پرستان ده قاپاندى.

اوجتيللر

توقيف ايديامشدى ماغل گنجە (سيزد)ى،
اولمشديق. عجب بيز دەخى راحت، اوجتيللر!
دوشدى طويوغنى دورەيە بدبخت «نجات»ك،
اگلشمەدى بير لحظه فراغت اوجتيللر!

ديوان-دەرەنى بندە چكوب آلدی دوباره
بو بدعت اولان امره اجازت، اوجتيللر!

ايندى باكوده باشلاناجاق اولدى بو اجلاس،
اولديق گنه اول مجلسه دعوت، اوجتيللر!

قوي مور بو قاپانميش بيزى دنياده بش-اون گون
عادتجه چكوب كيف، ايدهك عشرت، اوجتيللر!

بيلم بو (سيزد)ك نه در آخر بيزه خيري-

هر اينده چكك بونجه اذيت، اوجتيللر!

دايم بو تشبثلر اولور حق الهمل سز،

ملت بولى يوق تا آلاق اجرت، اوجتيللر!

لزم، گنرور خرج ايدهك آنجاق جسيمزدن،

هم خرج اوله، هم مائة زحمت، اوجتيللر!

بويله عدله عاقل اولان مرتكب اولماز،

لايق مى جيبيشدانه خيانت، اوجتيللر!

يعنى نه ديمكدر بو كه، سن بولگى خرج ايت،

تا علم اوقويوب درس آلا ملت، اوجتيللر!

«ملت دن اوتر آغلیان آخرده اولور کور»
حضمونلو مثلدر بو عبارت، اوچتیلر!

بیلدیر ده نه زحمتله بو اجلاسه بیغشدیق،
ایتدیك نه قدر بوش یره صیت، اوچتیلر!
لاغ-لاغ دانیشیلدی که، نه در شبعه و سنی،
لازیم که، بیر اولسون بو شریعت، اوچتیلر!
دیردیز که، گرکدر آچیللا مکتب نسوان،
بیر یانده دخی مکتب صنعت، اوچتیلر!

بو هرزه و هدیانلره کیملر قویلاق آسدی،
کیم ویردی بو آخماق سوزه قیمت، اوچتیلر!

باش دوتدیمی بیت الماکتیز، سویله، سن انله؟
چکدیز، من اولوم، هیج خجالت، اوچتیلر!
اسلامک اولوب یوقسه سانیردیزه کلاسی؛
خودسر ایلیوردیزده وکالت، اوچتیلر!

بر ملته کیم، سز اولاسز هادی و حامی،
باتسین یره، یارب، ییله ملت، اوچتیلر!

صدقی بوکه، بو بارهده رأیمدر علاوه،
سزله ایده بیلمده شراکت، اوچتیلر!

هکرم بودر آنجاق اولام اوز کینمه مشغول،
بیر گوشه گلزارده خلوت، اوچتیلر!

همی شیشهده، جام الده، آغر نشته باشمده»
بو شعرک ایدهم وردنی عادت، اوچتیلر

احسان

وقتاکه، قوپور بیر ایوده ماتم،
تشیکیل ایدیلمیر بساط احسان.
معلوملر اگلشور مهمم،
تفریح ایله اللرینده قلیان.
ایو صاحبنک خیالی برهم،
افکاری قوناقلرک فسنجان.
ییشدیکجه قازان-قازان متنجم،
گلدیکجه طباق-طاق بادمجان
یاد ایت منی، یاغلی-یاغلی یاد ایت!
وقتاکه، اساس اولور مرتب،
مجموعه ناز و نعمت ایله.
سر سفرهده صف چکیر مؤدب،
ایضا نجبا متانت ایله.
دروازهده اهل فقر، یارب!..
یارب!.. چاغیریر ذلالت ایله.
سر سفرهده دادلی-دادلی شربت،
ایچدیکجه قوناقلر الده فنجان.
دروازهده حسرت و ندامت
اولدیقجه نصیب مستمندان
یاد ایت منی، غملی-غملی یاد ایت!
وقتا گتورور بیر اهل ثروت
من حیث زکات بیر قدر پول.
سیف‌العلمایدوب اجابت،
اوراده اولور ولیک مشفول.

یعنی کہ، مقدسہ حقیقت،
من فاضل العصر، خلق مفضول.
مبلغ تو کولوب حضورہ لای- لای،
اولد بقده حوالہ جیبیشدان.
حق الفقراہہ شیخ «اوختای»،
بلمت» دیوب او دانده پنہان
یاد ایت منی، گیزی - گیزی یاد ایت!

فخریه

هر چند اسیران قیودات زمانز،
هرچند دوچاران بلیات جهانز،
ظن ایتمه که، بو عصرده آواره نازز،
اول نه ابدیکسه ینه بیز شمدی همانز،
توران لیلریز، عادی شغل سلفز بیز.
اوز قوممزك باشنه انگل کلفز بیز،
ظلمت سهومر انسانلریز اوچ-بش یاشمزدن،
فتنه گوگه رور تورپراغمزدن، داشمزدن،
تاراج ایده رک باج آلیریز قرداشمزدن،
چیقماز، چیقا بیلمزده بو عادت باشمزدن،
اسلافمزه چونکه حقیقی خلفز بیز،
اوز قوممزك باشنه انگل کلفز بیز.

اول گونکه (ملك شاه بزرگ) ایلدی رحلت،
ایتدیك ایکی نامرد وزیره تبعیت،
قیردیق اوقدر بیر-بیریمزدن که، نهایت
دشمن قاتوب ال تختمزی ایلدی غارت،
اوز حقمزی گوزله مگه بی طرفز بیز،
توران لیلریز، عادی شغل سلفز بیز.

بیر وقت اولوب لشکر (چنگیز)ه طرفدار،
(خوارزمی) لری محو ایلهدیک قتلله یکبار.
(خوارزمی) لرک شاهی فرار ایلهدی ناچار،
مسجدلری، مکتبلری بیخدیق یره تکرار.
حقا که، سزاوار نشان و شرفز بیز،
اوز دینمزك باشنه انگل کلفز بیز.

بیر وقت ده (دعوی صلیب) اولدی مهیا،
دعواده فرنگیلره غالب گلوب، اما
دینجلمیوب ایتدیک ینه بر فاجعه برپا،
اوز تیغمز اوز ریشه مزی کسدی سراپا،
گویاکه، بیابانده بیتن بیر علفز بیز،
اوز قومموزک باشنه انگل کلفز بیز.

بیر وقت دخی (قارا قویون، آق قویون) اولدیک،
(آذربایجان)ه، همده (آناطولی)یه دولدیک،
اولقدر فیروب بیر-بیریمزدن که، یورولدیک،
قیردبجه یورولدیک و یورولدجه قیریلدیک،
توران لیلریز عادی شغل سلفز بیز،
اوز قومموزک باشنه انگل کلفز بیز.

بیر وقت سالوب تفرقه اولدیک ایکی قسمت،
(تیمور شه)ه بیر پارامز ایتدی حمایت،
(خان ایلدیرم)ه بیر پارامز قیلدی اطاعت،
قانلر ساچیلوب (آنقره)ده قوپدی قیامت...
احسن بیزه، هم تیرزنز، هم هدفر بیز،
اوز قومموزک باشنه انگل کلفز بیز.

(تیمور شه لنگ)ه اولوب تابع فرمان،
(خان توختامش)ی ایله دیک آل قاننه غلطان.
تا اولدی (قرل اوردی)لرک دولتی تالان،
مسکو شهنه فایده بخش اولدی بو میدان.
! الیوم اوروسلاشمق ایله ذی شرفز بیز،
اوز دینموزک باشنه انگل کلفز بیز.

بیر وقت (شه اسماعیل) و (سلطان سلیم)ه
مفتون اوله رق ایله دیک اسلامی دونیمه،
قویدیک ایکی تازه آدی بیر دین قدیمه،
سالدی بو تشیع، بو تسنن بیزی بیمه،
قالدیکجه بو حالتله سزای اسفر بیز،
اوز دینموزک باشنه انگل کلفز بیز.

(نادر) بو ایکی خسته لگی دوتدی نظرده،
ایستهردی علاج ایلیه بو قورقولو درده.
بو مقصدله عزم ایدهرک گیردی نبرده،
مقتولا اونک نیشینی قویدیق قوری یرده.
بیر شیئی عجیبیز، نه بیلیم، بر تحفز بیز،
اوز دینمزک باشنه انگل کلفز بیزه

ایندی ینه وار تازه خبر، یاخشی تماشا،
ایرانلیق، عثمانلیق اسمی اولوب احیا،
بیر قطعه یر اوستنده قوپوب بیر یکه دعوا،
میدان که، قیزیشدی اولاریق محو سراپا.
اونسیزده که، هرچندکه، یکسر تلفز بیز،
اوز قزممزک باشنه انگل کلفز بیزه.

قورخیرام

پای پیاده دوشیرم چوللره،
خار مفیلان گورورم قورخمیرام.

سیر ایدیرم بر و بیابانلری،
غول بیابان گورورم، قورخمیرام.

گاه اولورام حرده زورق نشین،
دالغه لی طوفان گورورم، قورخمیرام.

گه چیخیرام ساحله، هر یانده مین
وحشی غران گورورم، قورخمیرام.

گاه شفق تک دوشیرم داغلاره،
یاقلی وولقان گورورم، قورخمیرام.

گه انیرم سایه تک اورمانلره،
بیرتیجی حیوان گورورم، قورخمیرام.

اوز قوورام گاه نیستانلره،
بیر سوری اصلان گورورم، قورخمیرام.

مقبره لیکنده ایدیرم گه مکان،
قبرده خورتدان گورورم، قورخمیرام.

منزل اولور گه مثنا ویرانه لر،
جن گورورم، جان گورورم، قورخمیرام.

بو کره ارض ده من مخنصر،
مختلف الوان گورورم، قورخیرام.

خارجی ملکنده ده حتی گزوب
چوخ تحف انسان گورورم، قورخیرام

لیک، بو قوخمازلق ایله، دوغرسی،
آی داداش! والهی، بالهی، تالهی!
هاردا مسلمان گورورم، قورخیرام!

بی سبب قورخیرام، وجهی وار:
نیلیوم آخر، بو یوق اولمشلرک
فکرنی قان-قان گورورم، قورخیرام،
قورخیرام، قورخیرام، قورخیرام!..

ويره رهم... ويرمه رهم...!

بعضى يرلرده تصادف اولنور آشه، اته!!
مفته گورجك دوتورام كندمى بوزباشه، اته!

ديورم: كاش قوناقلق اولان ايولرده بوتون
ييوب ايچمكده باشيم بند اولاً، چولغاشه اته!

او قدر خوشلانيرام توستى سى چيقجاق كبابك،
آج يشيك تك جوهرام شوقله بيرباشه اته!

گورورهم تا اتى قصاب دكاننده آسيلوب،
آز قالير ايت كيمى نفسم هوره، ديرماشه اته!

نوش اولور جانمه ات خاصه او هنگامده كيم،
من بيهم، خيرده اوشاقلر باخا، آغلاشه، اته!

اتى چوق ايستبورم، ليك بولى اوندان چوق،
نوله قوزقون كيمى تا مفته قونام لاشه، اته!

خرج ايدير بير پارا اشخاص بولين بايرامده
زعفرانه، ياغه، رازيانه يه، خشخاشه، اته!

فى الحقيقت، يمهلى شى در، اگر بولسز اوله،
يارامور پول ويريله هر قورى يه، ياشه، اته!

پولى آنجاق ياراشير چينليه سك صندوقه،
نه كه، خرج ايله سك ملته، دينداشه، اته!

اويله زهلم گيدير، الله ده ييلير، ملتدن،
اولورام سست آدى گلجك، دونورم داشه، اته!

آدى پولدرسه بولك، ليك اوزى جان يونغاريدر،
ويرمك اولمور قوهومه، قونشى به، قرداشه، اته!

ويره رهم دينمى، ايمانمى، اما پولمى
ويره رهم (بهلول آغا)، آرخابن اول، آشه، اته!

بیلیمیرم

من بیله اسراری قانا بیلیمیرم،
قانماز اولوبده دولانا بیلیمیرم.

آختاخانا، داغدا دانا بو بودی،
من بویوک اوللام هاچانا، بیلیمیرم.

دیرلر اوتان، هیچ کسه بیر سوز دیمه،
حق سوزی دیرکن اوتانا بیلیمیرم.

نیله مئی، گوز گوریر، عقلم کسیر،
من گونشی گوگده دانا بیلیمیرم.

شدت سیلان ایله باران توکیر،
بیر کوما یوق، دالدالانا بیلیمیرم.

دیرلر اوسان، هرزه وهدیان دیمه،
گوج گتورور درد، اوسانا بیلیمیرم.

دیرلر اوتور ابوده، نیدیم، کاسبم،
کسب ایله مزسه م قازانا بیلیمیرم.

دیرلر، آقانماز، دی بیخیل اول، قوتار!
هه بالام، دوغریسی، آی داداش، من دخی
مصلحت اوندان او یانا بیلمیرم...

معلملر سیزدی

باش دوتدی معلملرک اجلاس (سیزدی)،
ای وای، اوچتیللر ینه درکار اولاجاقدیر!

ظنمجه منیم، اشبو بیغناقده همانا،
ییلدیرکی مسائل ینه تکرار اولاجاقدیر.

تشکیل ایده جکلر کیشیلر مکتب نسوان،
قیزلر اوخویوب جمله شرفدار اولاجاقدیر.

هر شهرده بیر مکتب صنعت آچاجاقلار،
اوغلانلار آلوب هندسه، معمار اولاجاقدیر.

تطبیق ایده جکلر یازینی شیوؤ ترکه،
صبیانده سهولتله خبردار اولاجاقدیر.

تصنیف اولونوب تازه کتب ترک دیلنده،
هر کس اوخویوب علمله بیدار اولاجاقدیر.

بو بیر، ایکی، اوچ مسئلهده یوق او قدر باک،
اولسون، به جهنم، نیجه رفتار اولاجاقدیر.

لاکن، بو یماندرکه، ایکی مذهبه رغما،
بیر مسئله اوستنده ده گفتار اولاجاقدیر.

سنه لیک ایله شیعه لیگی قالدیراجاقلار،
اسلامه یتوب رخنه، خللدار اولاجاقدیر.

قارداش بيلمجك بىر- بىرىنى شيعه و سنى،
هر امرده همراى و همفكار اولجاقدىر.

مذهبلىرى بىريانلق ايدوب بو اوچتىللىر،
آنچاق ياوان اسلام آدى تىزكار اولجاقدىر.

افسوس، صد افسوس سىئا، اى گوزل اسلام،
كىملىر سىئا گور ايندى طرفدار اولجاقدىر!

باش ساچلى، آياغ چىكمهلى، ميرت- ميرت دانىشانلار
دىن قدرى بىلوب مؤمن و دىندار اولجاقدىر.

سن ديهن اولميوب هله*

لوغالاشوب، آگورمه مش، چوخ ده بيله فيريلداما!
ترييه سز اوشاق كي مي بوش- بوشنا هيريلداما!
باش- قولاغك دوزه لميوب، چوخ ده باسوب گوريلداما!
دينمه، دانيشمه، يات بالام، سن ديهن اولميوب هله!

منتظم اولماش عمل، روتق كار اولورمي يا؟
صبح طلوع ايتمه. ميش وقت نهار اولورمي يا؟
يير گل آچيلماق ايله ده فصل بهار اولورمي يا؟
دينمه، دانيشمه، يات بالام، سن ديهن اولميوب هله!

قتل ايله ديز (اتانكي)، منكه بو امري دانميرام،
وار گنه مين اتانكز، يوخسه عمللي قانميرام؟
كهنه قايي بو تيزلگه تازه لسه اينانميرام...
دينمه، دانيشمه، يات بالام، سن ديهن اولميوب هله!

گيرم (اتانك). اولدي ده، توپ و تفنگكز هاني؟
بحر عميق حرب ده كشتي جنگيگز هاني؟
اسكي حمام در، اسكي تاس، بس يگي رنگكز هاني؟
دينمه، دانيشمه، يات بالام، سن ديهن اولميوب هله!

سويله منه: وزارت ماليه كز دوزه لديمي؟
يا اوزون ال، اوزون پاپاغ، قيسالاشوب گوده لديمي؟
اولكه كزه شمنده فير يول تاپا بيلدي، گلديمي؟
دينمه، دانيشمه، يات بالام، سن ديهن اولميوب هله!

دار شفای طهرانك گیت ایله بیر سیاحتین،
(میرزا ابوالحسن خان)ك گور روش طبابتین،
تن یاری بولدی زهر ایله یکسر عجم جماعتین...
دینمه، دانیشمه، یات بالام، سن دینن اولمیوب هله!

ملك عراقی آد به آد سایسام اگر کلال اولور،
طول تاپار کلاممز، قارنه هم ملال اولور،
اشبو سبيله شهرمز مختصر عرض حال اولور،
دینمه، دانیشمه، یات بالام، سن دینن اولمیوب هله!
آرخه سو دولمیوب هله!
کهنه اداره گز دورور،
ونگی ده سولمیوب هله!

سولديمي گلزارك

سولديمي گلزارك، اي فايق نعمان پسر؟
لاله نعمانلرڭ اولديمي خونين جگر؟
سینه گدا دست قضا چكديمي داغ كدر؟
نرگس شهلارڭ زالهچكان اولديمي؟
شيمدي سڭا من ديين مطلب عيان اولديمي؟

سويلمه ديممي سڭا، راحت اوتور، حيفسن!
چكمه بو ملت غمين، چك اوزسڭا كيف سن!
خانه دگلدر سنڭ، گيتمه ليسن، ضيفسن؟
ايلهم دڭ اعتنا، قصه همان اولديمي؟
شيمدي سڭا من ديين مطلب عيان اولديمي؟

فايده ويرمز، ديديم، ايتديڭك افغان سڭا،
حاله ياندقلاڭ ايله مز احسان سڭا،
مسكن اولور عاقبت گوشه زندان سڭا،
گوشه زندان سڭا ايسته مكان اولديمي؟
شيمدي سڭا من ديين مطلب عيان اولديمي؟

من ديمه ديممي سڭا، باشده اوتور تاج تك،
دورما مقابل بلا تيرينه آماج تك،
ايسته مه حریتی فعله محتاج تك،
بال و پرڭ ناگهان تيره نشان اولديمي؟
شيمدي سڭا من ديين مطلب عيان اولديمي؟

من دیمه دیممی سگا گیرمه ایشه جانیلن،
خوف ایله، ساللاشمه جوق بگلر ایلن، جانیلن،
اولماگیلن همروش مجلس ایرانیلن،
مجلس ایرانده بیر شوکت و شان اولدیمی؟
شیمدی سگا من دینن مطلب عیان اولدیمی؟

من دیمه دیممی سگا حضرت ذی شانلری،
ایله مه دعوت عبث بیرلگه ایشانلری،
سن که، بیفا بیلمه سن بونجه پریشانلری،
مسئله اتحاد حل و بیان اولدیمی؟
شیمدی سگا من دینن مطلب عیان اولدیمی؟

وار

ای آنکه علوم مدنی دن خبرین وار،
یوز درد سرین وار،
بیجا یره هر لحظه ده مین شور و شرین وار،
چوخ پیس نظرین وار.
بسدرد، آز ایله بیزلری سن علمده طالب،
آخر نه مناسب؟
گور ملت بی پاوسرو همچو خرین وار،
بوندان بترین وار!
تسخیر اجنه ایله، ایت کشف کرامت،
احسن دیبه ملت؛
نیلیم اوخویوب علم صنایع هنرین وار،
نفعین، ثمرین وار؟!
بویوزلی ایلان صیدینه گیت، یازگله افسون،
ایتمه بیزی محزون!
مینلر بو عملده گوره سن سیم و زرین وار،
عالی اثرین وار.
بسدرد، دخی ملت غمنی ایلمه تکرار،
اولماز بیله اصرار!
بیر باخ اوزوه، گور نتجه اشک بصرین وار،
هم چشم ترین وار!
یوز علم اوخوسان آخری آواره قالارسان،
بیچاره قالارسان؛
باخمازلا سنگ سینده درلو گهرین وار،
ئولوی ترین وار.

میر تازه جوان اولسان، عزیزیم، ایشین ایشدر،
 بو یاخشی روشدر؛
 هرکس گوری سویلر: نتجه لعل شکرین وار،
 اینجه کمرین وار.
 البت ییب-ایچمک، کیفی چکمک اولا کارین،
 هم اولمایا عارین؛
 بوندا بیله سن یاخشیجه فتح و ظفرین وار،
 حال دگرین وار.
 گتسه بئله ایش محتشم خلوت اولورسان،
 آسوده قالورسان؛
 بویله ایله مزسن، ییلیرم، چوخ خطرین وار،
 هم شور و شرین وار.
 یوخسه، دییه سن ملت بیچاره غمیندن،
 حاکم ستمیندن،
 ییل، صبحه کیمی ناله مرغ سحرین وار،
 اول دربدرین وار!
 ایتمه غم ملت،
 آچما باشا زحمت،
 اولسا بئله محنت
 خونین جگرین وار.

سؤال - جواب

- گورمه! - باش اوسته، یومارام گوزلریم.
- دینمه! - مطیعم، کسهرم سوزلریم.
- بیر سوز ایشیتمه! - قولاغیم باغلارام.
- گولمه! - پکی، شام سحر آغلارام.
- قانما! - باجارمام! منی معذور دوت،
بویلهجه تکلیف محالی اونوت!
قابل امکانی اولور قانماق؟!
مجمر نار ایچره اولوب یانماق؟!
ایله خموش آتش سوزانگی،
قیل منی آسوده، هم اوز جانگی.

افطاردن بىر گىفتار، يا مجموعه دن بىر لقمه*

آتمش نقاب حسنين مجموعه توانگر،
مجموعه ده دوزيلمش ايضاً خوروش سراسر،
حسرت كشان مطبخ، گرگان بطن پرور،
نجارى بوغازه شربت، سارى مذاقه شكر،
عكس بخار دولما: ظل عمامة سر،
درياي اشتهايه اولسفته بهجت آور،
حضار ايچنده اصلا يوق بىر فقير مضطر،
افطار وقتى درها! اى واعظ سخنور!!!
ايش باش بيلنسىز اولماز!
سرسفره سنسىز اولماز!

وقت غذاكه، نفسگ جوش ايتديگى زماندر،
بالجمله روزداره هنگام اكل ناندرد،
انواع ناز و نعمت سرسفره ده عياندرد،
لاكن او لقمه لر هپ اعيانه شاگاندرد،
هر سو نظر ايدرسهك: بگدر، امير و خانبدر،
فقر اهله بو حالت طاقت گداز جاندر،
افطار لذت افزا، سور صفا نشاندر،
اى مستحق، دارىخما، گوگلك اگريچه قاندر.
مسكين حزنسىز اولماز!
غم، غصه سنسىز اولماز!

ايتديگه من تماشا، گوردىگه اشبو كارى:
عاجزده انكسارى، سائلده اضطرابى،
مسكين ده انتظارى، تاجرده احتكارى،

اشكیم اولور گوزمدن خون جگرله جاری،
هیئات، اولورمی چشمم حائز بو اقتداری،
تا یانمادقجه کورگلم، ای کورگلمک مداری!
اشعار آتشیندم یاقدقجه قلب زاری،
تقلید ایدیر طبیعت مرغان نوبهاری.
«شاعر سخنسز اولماز»
شعر ایسه سنسز اولماز!

ای اهل فقر و فاقه، ویر شاعره سلالک،
دمدرکه، شاعر اولسون دلداده کلالک،
دمدرکه، شعر نقرم شرح ایتسین عرض حالک،
شایان رحم اولونسون هر کسجه انفعالک،
صورت نمالق ایتسین آیینه. وصالک،
گوزلرده جلوه لنسین انسان کیمی جمالک،
هیئات، ثم هیئات، خام اولماسین خیالک،
بی همت اغنیادن اولماز روا سؤالک،
توک روی زردک اوزره دایم سرشک آلک...
سائل سخنسز اولماز!
محنتده سنسز اولماز!

شکر، خدايا!

بی مرحمت اعیانلرڭا شکر، خدايا!
بو صاحب میلیانلرڭا شکر، خدايا!

ملت غمنه باخمیان انظار کرمله،
ایشان ذوی الشانلرڭا شکر، خدايا!

ایش بیلمه نین آنجاق یمک، ایچمکدن علاوه،
بو جانلی دگیرمانلرڭا شکر، خدايا!

بیداد برادرله اولان قاتنه غلطان
قالقازده کی قربانلرڭا شکر، خدايا!

خاصه باکو شهرنده، او شهرتلی مکانده،
دریا تک آخان قانلرڭا شکر، خدايا!

خونخوار اولان افراد بنی نوعنه دائم،
بو وحشی غرانلرڭا شکر، خدايا!

قورد ایسه، شغال ایسه بیابانده اولوردی،
شهر ایچره بو حیوانلرڭا شکر، خدايا!

گوزلنمه نین ادنی لقلق ایجادینه جدا
همت ایدن انسانلرڭا شکر، خدايا!

حمامده عورتلره قولدورلق ایدن بو
غیرتلی مسلمانلرڭا شکر، خدايا!

ساڪت اوتوران بويه جنائتله قارشو
بو صاحب وجدانلر شڪا شڪر، خدايا!

ييلم نه زمان قهرڪ ايدر عالمى برباد؟
صبر ايتديگك آوانلر شڪا شڪر، خدايا!

حل اولمادى كوئلمده كى نسللى معما،
تجديد ايديرم مطلقى، مابعدى وار اما...

مکتوب

ملا دایی، ایتمه شرارت ییله!..
اورتالقه سالما لجاجت ییله!..

گونده چیقارما ییگی بیر قاعده،
مکتبی بیلمه ییله بافایده.
ملتی بند ایتمه الف بایده،

سویلهمه «سحفص» ییله، «قرشت» ییله!..

چوخ ده سنک تک دگلم ناخلف،
تا اولام عاق پدران سلف،
علمه اولادیمی ایتمه تلف،
مین ده دیسک سوز ییله، صحبت ییله!..

علم نهدر، فضل نهدر - قانمارام،
آتش علمه آیشوب یانمارام،
سن ایدن اغوالره آلدانمارام،
ویرمه عبث کندشکا زحمت ییله!..

جهلده بیر قلّه ایستادهیم،
عالمی محو ایتمگه آمادهیم،
عادی تریاک و می و بادهیم،
ایتمشم عمرمده من عادت ییله!..

تیکمه، کنار اول، گوزیمه ملتی،
بییورم می، ملیتی!؛
اولدی ناشیم دنگ، ده گیش صحبتی،
آز سوئه ملت ییله، امت ییله!..

من فقط اوز امرمی سامانلارام،
خیریم ایچون عالمی ویرانلارام،
من نه جماعت، نه وطن آنلارام،
یانسا وطن، باتسا جماعت ییله!..

یوق گوزیم اصلا فقرا گورمگه،
خود، فقرانی نه روا گورمگه،
گوزده اگر اولسه ضیا گورمگه،
گوستر اوڭئا پول ییله، دولت ییله!..

بیر بیله!

تهمت ایدیر غزیتچیلر معشر ناسی بیر بیله!
اوزلرینگ اینان که، یوق فهم و ذکاسی بیر بیله!

من کیمی عاقل اولسه لر شغل ایده لر اوغورلغی،
زحمتی، رنجی بیر بیله، ذوق و صفاسی بیر بیله!

جمله معارف اهلنگ حالتی گوز اوکنده در،
وجه معاشی بیر بیله، درد و بلاسی بیر بیله!

مادر علمه سویله نیر مریمه سویله نن تهم،
علمگ آناسی بیر بیله، جهلگ آناسی بیر بیله!

من ده لی بیمی اوغلومی مکتبه، درسه سوق ایده م؟
درسگ اداسی بیر بیله، خلکگ اداسی بیر بیله!

نفسك غرضي، عقابك مرضي

ای نفس، فرض بیلدیگیم ایچون نیایشک،
دایم ایدهم گرهک گیجه - گوندوز ستایشک،
دینیم و مذهبیم، عملم در نمایشک،
شمدی نه در بو یولده مکا، سویله، خواهشک؟
ایقای امر واجب الاذعانک ایله رهم!
مندن امین اول، عالمی قربانک ایله رهم!
گر اولماسام بیر ایشده رئیس، ایله رهم فساد،
مهر و وفائی ترک ایده رهم، باشلارام عناد،
سعیمله الفراقه دونر وضع اتحاد،
بیر پاره شخصلر مکا ایتمزسه اتقیاد،
من اوز بگم، اطاعت فرمانک ایله رهم!
مزدن امین اول، عالمی قربانک ایله رهم!
بیر شخصک اولسه عقلی اگر مین منیم قدر،
هیچ اولمارام زضا اوله تحسین منیم قدر،
گورسم که، خلق ایذیر اوننی تعیین منیم قدر،
بیر حیلله ایله رهم، ایدهمز جن منیم قدر،
سانمه که، مکر و حیلله ده نقصانک ایله رهم،
مندن امین اول، عالمی قربانک ایله رهم!
تحت ریاستمده روان اولماینجا کار،
یا اولماینجا قبضه حکمده اقتدار،
بیر امر خیری ایستر ایده کیمکه، اتشار،
جرئته ایله رهم اوننی فی الفور تارمار،
شخصی غرضله جمله نئی حیرانک ایله رهم!
مزدن امین اول، عالمی قربانک ایله رهم!

بیر آیش که، خیریم اولماسه انجامه ویرمه‌رم،
مین چییلاق اولسه ده، بیرینه جامه ویرمه‌رم،
اوز شان و جاهمی بوتون اسلامه ویرمه‌رم،
درد وطنله من سنی تالانه ویرمه‌رم،
اهل دیاری ظلم ایله گریانگ ایله‌رم!
من دن امین اول، عالمی قربانگ ایله‌رم!

چونکه معزز اولماغه چوخدر تفکریم،
امثالگ احترامنه آرتیر تحسیریم،
من، من دیمکه جمله بیلیر وار تکبیریم،
اولسه نولور نیچه بله‌یه تشکریم،
اوندرله وصل رشته پیمانگ ایله‌رم!
مندن امین اول، عالمی قربانگ ایله‌رم!

بیر گون گلور اولار ده بیلرلر خیاتیم،
مندن تنفر ایله قاجارلر جماعتیم،
اونده یقین قویار باشیمه اوز قیامتیم،
آرتار غمیم، گیده‌ر فرحیم، عزو شوکتیم،
عهدی پوزوب اگرچه من عصیانگ ایله‌رم!
ای داد، هارای، نه نوعله سامانگ ایله‌رم!

الھى؟

داش قىلبى انسانلىرى نىلردىڭ، الھى؟!
بىزدە بو سوۈوق قانلىرى نىلردىڭ، الھى؟!

آرتىدىچە، حىياسزاق اولور ائىل، متحمل،
ھر ظلمە دوزەن جانلىرى نىلردىڭ، الھى؟!

بىر دوردە كىم، صدق و صفا قالماياچاقمىش؛
بىلىم بىلە دورانلىرى نىلردىڭ، الھى؟!

مظلوملارڭ گوز باشى دريا اولاجاقمىش،
درياللىرى، عمانلىرى نىلردىڭ، الھى؟!

صىياد جفاكاردە رحم اولماياچاقمىش،
آھوللىرى، جيرانلىرى نىلردىڭ، الھى؟!

باغڭ، اكىنىڭ خىرنى بگىلر گورە جگمىش،
تخم اكىمگە دەقانلىرى نىلردىڭ، الھى؟!

ايش رنجبرڭ، گوج او كوزڭ، ير اوزىنىڭكى،
بگزادەلىرى، خانلىرى نىلردىڭ، الھى؟!

حېكم اىلبە جگمىش بوتون عالمدە جھالت،
دلدادە عرفانلىرى نىلردىڭ، الھى؟!

(سورتوق) لى مسلمانلىرى تىكفېرە قوبان بو
دوشدىك لى مسلمانلىرى نىلردىڭ، الھى؟!

باخود بولارڭ بونجه نفوذى اولاجاقمش،
بش - اوچ بو سخندانلى نيلردڭ، الهى؟!

غيرتلى دانوس* بازلريمز ايش باجاريركن،
تنبىل، دهلى شيطانلى نيلردڭ، الهى؟!

ارلر هره بير قيز كيمى اوغلان سيوه جگمش:
ايولرده كى نسوانلى نيلردڭ، الهى؟!

تاجرلريمز سونبالره بند اولاجاقمش،
بدبخت تكذبانلى نيلردڭ، الهى؟!

سبحانك، سبحانك، سبحانك، يارب!
باخديقجه بو حكمتلره حيران اولورام هپ!

سوال - جواب

جوان قوجا

- شهر معلومئڭك وضع قرارى ئيجهدر؟
- حمدلله، نيجه گورمشديسه (نوح)، اويلهجهدر.
- يڭى مکتب آچيلوبى وطن اولادى ايچون؟
- آز دگل (آدم) آچان مدرسه احفادى ايچون؟
- اوخوبورمى غزته شهرئڭك اهلى تمام؟
- بعض سارساق اوخومشله اوخوبور، من اوخومام!
- اولكه ئكرده آچيلوبدرمى قرائتخانه؟
- تازه لر آچمش ايدى، قويديق اونى ويرانه!..
- آج قارينداش لره انفاق ايدلورمى، عموجان؟!
- اونى گورمى خدا، ائل نيه ويرسين اونا نان!
- ييوه عورتلرئڭ امرى آلنورمى نظره؟
- جانى چيقسين، او ده گيتسين ينه بير تازه اره!
- اتحاد امرينه داير دانيشيرسىمى بارى؟
- بير پارامز دانيشير، ليك بوغازدن بوخارى.
- سنى و شيهه تمصبلىرى لغو اولديمى يا؟
- نه ديدك؟ كفر دانيشدك، جيرانام آغزئڭى ها!..
- قابل عرض سوزيم يوق، منى عفو ايت، گيديرم...
- به جهنم كه، گيديرسن، سنى خود من نديرم.
- بوئڭا باخ، آغز نه باخ، صورت ادبارنه باخ!
- باشئڭ شاپقاسنه، ايتديڭى گفتارينه باخ!

تك صبير

تا گليريك بيز ده بير آز آنلياق،
محضر عرفانده وورور تك صبير.
يا دبيريك ايشلري سامانلياق،
مجلس اعياندا وورور تك صبير.

ايتيوريك بير ايش آچاق في المثل،
سويله شيريك بير - ايكي ايل لاقل،
تا دبيلير پول و پروك، آشسين عمل،
اولكه ده هر يانده وورور تك صبير.

يالخي بيزي ايلمبوب مبتلا:
صفحة قافقازي دوتوب بو بلا،
(قاخ ده، قازاخ ده، شكى ده برملا،
شيشه ده، شيروان ده وورور تك صبير.

لاكن او يرلرده گيدير دورميور،
بير ائله لايقلئ كلك قوزميور،
(گنجه ده ديرلرسه وورور، وورميور،
اويله كه، ساليان ده وورور تك صبير.

آنديرا قالميش نه يامان سسله نير،
سوز ديمگه ويرمير آمان، سسله نير،
اوخ آتيلير، سانكه كمان سسله نير،
ساحت ميداندا وورور تك صبير.

هرزه نه شورا و نه مجلس بيلير،
نه دوشينير ياخشي، نه بير پيس بيلير،
خورخمير، اوتانمير، نه ده بير حس بيلير،
حجره ده، دكاندا وورور تك صبير.

فسنجان

سانمه ازديگجه فلک بيزلری ويرانلق اولور!
اون تمناسی ايله بوغدا دگيرمانلق اولور!!

قارشيقدر هله ليک ملتگ استمدادی،
اله نيرسه، صافی بير يان، توی بير يانلق اولور!!

چالخالانديقجه، بولانديقجه زمان نهره کیمی،
ياغی ياغ اوسته چيقور، آیرانی آیرانلق اولور.

کیمکه، انسانی سیوه عاشق حریت اولور،
بلی، حریت اولان یرده ده انسانلق اولور.

ایکه، دیرسن، عرفا راه خطاده بولنور،
علم منطقجه بو سوز بهرۀ نادانلق اولور.

عرفا دیرسگ اوزک، اهل خطا دیرسگ اوزک،
دوشونیرسنمی بو سوزده نیجه هدیانلق اولور؟

گوزشگی خیره لدرمی گونشی عرفانگ؟
هایدی، خفاش صفت، بونجه می خولقانلق اولور؟!

تانیریق بیز سیزی آرتیق، دیمه ها، بیز بیله ییک،
تانیلیر اول کیشی کیم، دوتدیغی میدانلق اولور.

باقماسنز گوشۀ چشم ايله فقیرانه طرف،
یو گزربرسنز اورا کیم، دادلی فسنانلق اولور.

ای عمو!

آلدانمارام که، دوغری در آیینگ، ای عمو!
کسین منی، حقیقی ایسه دینگ، ای عمو!

ایمانگا قسمله چاپیرسان جماعتی،
قولدورچیلیق توفنگی میدر دینگ، ای عمو؟

قلبگ کیمی سیاه ایده مزسن محاسنگ،
جومما حنایه، بوشله بو تلوننگ، ای عمو!

صوم وصالندن سگا گر چیقماسیدی پول،
اولمازدی بونجه زحمته تمکینگ، ای عمو!

تیکمه نمازیگی گوزیمه بیر جیدا کیمی،
گوستر معامله گرده کی تعیینگ، ای عمو!

ييزه نه!

گر بو ايل خلقى تباہ ايتدى گرانلق، ييزه نه!
تاپميور آج- يالاواجلار گذرانلق، ييزه نه!

ييز مگر آجلاره وقف ايلمشيك مالمزي،
تاكه، هر مستحقه بذل ايدهك اموالمزي؟
ييز مراعات ايدهريك آنجاق اوز احوالمزي،
دايما بسليهرريك ناز ايله اطفالمزي.

آتاسز طفللري باسدى بورانلق، ييزه نه؟
تاپميور آج- يالاواجلار گذرانلق، ييزه نه؟

بو ده سوزدرمي، قازانديقلريمز پارهلري
هي ويرهك بوغمالاسين زنگه زور آوارهلري؟
ييزلره دخلى نه در، بوخدر اگر چارهلري؟
قوى آغارسين فقرا گوزلرينگ قارهلري!
چكسين اونلار گيجه- گوندوز نگرانلق، ييزه نه؟
تاپميور آج- يالاواجلار گذرانلق، ييزه نه؟

بوشلا؛ آي ملا دايي، سن ده ييزي چكمه زورا،
ييز سنگ حيلهك ايله دوشمهريك اصلا بو تورا،
باخماريق گوشه چشم ايله ده زنگه زورا،
قارلي داغلارده سويوقدان اولهنگ جانى گورا!
اولمادى قسمت او بدبخته آرانلق، ييزه نه!
تاپميور آج- يالاواجلار گذرانلق ييزه نه!

ييزه گوسترمه، عزيزيم، او غم اويناعلاريني،
يازده چوق گزمشيك آل گللر آچان داغلاريني،

یغمیشیق ده یکنی، بوشلامیشیق باغلارینی،
قیش ایچون خوشلامیشیق تفلیس اویونجاقلارینی،
چولغیوب زنگه زوری ایندی بورانلق، ییزه نه؟
تاپمیور آج- یالاواجلار گذرانلق ییزه نه؟

هله لیک توللامیشیق خانه ویرانه لری،
دولانوب کشور تفلیس ده کاشانه لری،
تاپدیق آخر لیزالار تک نیچه جانانه لری،
چیلچیراغلارله ایشیق لاندیریریق خانه لری،
زالخالار داخماسنا چوکدی قارانلق ییزه نه؟
تاپمیور آج- یالاواجلار گذرانلق، ییزه نه؟

رہگذار مخلوقاتدہ بیر محتاج مصارف

ای دربدر گزروب اورہ گئی قان اولان چوجوق!
بیر لقمہ نان ایچون گوزی گریان اولان چوجوق!
اشکی نہ آبروسی دہ ریزان اولان چوجوق!
مطلوبی نان، قازاندیغی حرمان اولان چوجوق!

انسان کیمی بیلینسه ایدی قدر۔ قیمتگ،
آچمش اولوردی مکتب ملی جماعتگ،
دیرک ایتمک ایستہ میر ہلہ بو فیضی ملتگ،
قالسین نہان ودیعه فطری مہارتگ،
ای احتشام ملتی تالان اولان چوجوق!
ای دربدر گزروب اورہ گئی قان اولان چوجوق!

ای گوہر فتادہ بہ گل، قال نہان ہنوز،
صراف قدردان دگل اسلامیان ہنوز،
مشغول خورد و خوابدر ارباب شان ہنوز،
وار اورتالقددا صحبت دعوی نان ہنوز،
یوق گوہر سعادتہ خواہان اولان، چوجوق!
ای دربدر گزروب اورہ گئی قان اولان چوجوق!

حقلی دہ گل او کیم، سٹا دیر: وار قباحٹگ،
منجہ قباحٹ ایسہ اولور حالی ملتگ،
ایتسیدی تربیت سنی اہل ولایتگ،
سائل لنگہ قالورمیدی ہرگز دہ رغبتگ؟
باشسز قالوب ایاقلرہ افتان اولان چوجوق!
ای دربدر گزروب اورہ گئی قان اولان چوجوق!

ای نخله وطن، اسف اولسون و حالکا
کیم، بخیس تربیت ایدهننگ یوق نهالکا!
بیلمه نهلر گلور شو قارانلق خیالکا...
باقدقجه یال و بالکا، یاندیم ملالکا!
ای وادی سفالتی پویان اولان چوجوق!
ای دربدر گزوب اوره گی قان اولان چوجوق!

اولسون اسف او ملته کیم، بیخیالدر،
یاخود خیالی کندینه تکثیر مالدر،
یاوروم، قوزوم، یاتا:لار آیلماز، محالدر!
آنجاق منمکی ناله، سنککی سوالدر!..
ای من کیمی تنفره شایان اولان چوجوق!
مفلوک و خوار و بیسر و سامان اولان چوجوق!

باراكاللاه سنه

سن ييله سنمىش بالام، آى باراكاللاه سنه!..
فسق ايمىش امرىك تمام، آى باراكاللاه سنه!..
دوغرى ايمىش شاعرىك اولماز ايمىش مذهبى،
كافر اولورمىش بوتون ميرزالرىك اغلبى،
لغو و عبث مطلبى، لهو و لعب مشربى،
شغلى غزيت، تيلگرام، آى باراكاللاه سنه!
آى آداما اوخشاماز، بير اوزوڭما باخسانا،
بومبوز اولوب ساققالىك، رنگ و حنا ياخسانا،
مؤمن اولوب بير اوزوڭ بارماغىما تاخسانا،
تاكه ديسين خاص وعام: آى باراكاللاه سنه!
يوخ خبرىك، بى نوا، هيچ اوزگدن سنىك،
لاپ مالاقلق ياغير گيرده گوزگدن سنىك،
دوغرىسى من اوركمشم بعض سوزگدن سنىك،
ويرمرم آرتيق سلام، آى باراكاللاه سنه!
حيف قاپانمىش سنىك ديدة حق بينلرىك،
منزلگا يىغميسان پارتيتين جين لرىك،
گوزلرگما چارپميور يوخسه بو بى دينلرىك
صورتى هر صبح وشام، آى باراكاللاه سنه!
عقلىك آزوب، آى يازيق، بوشلاميسىك كارشى،
جمله دگيشديرميسىك كوركشى، پالتارشى،
چكمه، قالوش گيميسىك، پوزميسىك اطوارشى،
فعلك فعل الحرام، آى باراكاللاه سنه!
آغزگما اولسون قدام، آى باراكاللاه سنه!

اولمور، اولماسين

آتا - كوچەدە توللان، اى اوغول، صنعتك اولمور، اولماسين؛
صنعتە، درسه، مکتبه رغبتك اولمور، اولماسين!

اوغول - كسبنه گيتمگه، آتا. فرصتك اولمور، اولماسين!
گونده بير آرواد آل، بوشا، غيرتك اولمور، اولماسين!

آتا - آخشام اولانده چيخ چوله، گلە صباحەتك هله،
نيلەسن ايله، بير نيله عصمتك اولمور، اولماسين!
عفتك اولمور، اولماسين!

اوغول - آخشام اولانده ياخ حنا، دوز زوجاتي يان - يانا،
گيردك او دم كه، يورغانا، حالتك اولمور، اولماسين!
قدرتك اولمور، اولماسين!

آتا - تيزدن آيلما بير سحر، درسكا قيلمه بير نظر،
علم اوخومقده، مختصر، نيتك اولمور، اولماسين!
همتك اولمور اولماسين!

اوغول - ساققالى باغلى هر سحر، ايستي حمامه قيل گذر،
قورخما آزارلاساك اگر، صحتك اولمور، اولماسين!
بهجتك اولمور، اولماسين!

آتا - اوشقولادان چيخان زمان، هر يري وورنيخان زمان،
ئيل سكا پيس باخان زمان، عبرتك اولمور، اولماسين!
خجلتگ اولمور، اولماسين!

اوغول۔ تك حياطه گيرن زمان، قونشي قيزين گورن زمان،
شوقيله دينديرن زمان، عورتگ اولمور، اولماسين!
قسمتگ اولمور، اولماسين!
باشگا عشقى دولماسين!
ریشگی زالخا يولماسين!

... غافلانه خواب ایت!

مادام که، حامیان ظلمت
خوشلار که، دوام ایده جهالت:
هیئات، بیلورمی اوندا ملت،
توحید نه در و یا نبوت؟
مکتب ایدیر اقتضا زمانه،
بی خار اولاً تاگل فراست،
ای سیر آرایان او گلستانه!
اصلی یوقی بکلمک نه حاجت؟!
خواب ایت هله، غافلانه خواب ایت!

تا اینکه اویوب یاتان آیلماز،
فرق ایتمز اولاً یا آغ، یا قاره،
خسته که، باشنده هوش قالباز-
دردین دوشونوب بولورمی چاره؟
آنجاق او سکا طرفه-طرفه دلاک
ایلر هره بیر عجب طبابت.
ای خسته، آیلما، ایتمه ادراک،
هپ قانگی امسه ده حجامت.
دوومه اویانه-بویانه، خواب ایت!

آلدانما، قوزوم، که لفظ کافر
تصحیح اولنوب چیقہ لغتدن،

مادام که، ساغدی میرزا قنبر،
ایمن دگلیک بو ملختدن،
قویماز که، بو خلقی جسم واحد،
حکمه:نده اولوب ایده معیشت.
افسانه کفر و شرک و ملحد،
هیبات، اولورمی ترک عادت؟
بو نکته‌نی قانه - قانه خواب ایت!

مصلحت

آغرڭ آلوم، مشهدى سيزم قولى!
آتمشه يتدڭ، ديمه اولدڭ اۋلى،
شكر اولا الله جانڭدر سولى،
چوقده، كشى، دوتمه ييش اللى پولى،
وير پولڭى دادلى، لذتلى زاد آل،
قوى بابالڭ بوينمه، گيت آرواد آل!

اوز ديدىڭگدن گورينور عورتڭ
بيردر، اولور ابوده فنا حالتڭ،
وار ايمش ابولنمگه ده قدرتڭ،
بس نيه يوق لاقل اوچ كلفتڭ؟
يوقسه قونوم - قونشیده، آختار، ياد آل!
قوى بابالڭ بوينمه، گيت آرواد آل!

ايندى كه، وار ايلچى ده صفدر كيمى،
بير بالا قيز آل، بويى عرعر كيمى،
اون، اون ايكي سننده دلبر كيمى،
زلفى قرا، سينهسى مرمر كيمى،
قوى باشڭى سينهسنه، بير داد آل!
قوى بابالڭ بوينمه، گيت آرواد آل!

ساخلاما كافتار كيمى بير عورتى،
بوшла اونى، باسدى سنى نكبتى،
تاپ اوزڭا بير صنمى خلوتى،
باغرڭا باس يار ملك صورتى،

سنده ایگیتلر کیمی ایش گوره آد آل!
قوی بابالگ بوینمه، گیت آرواد آل!

اوغلک اوشاقدردر، هله خامدر، ناشی،
آنجاق ایگرمی بیشه چاتمیش یاشی،
چیخماز اونگ بیر پارا ایشدن باشی،
نیلیور ایولنمگی، آتسین داشی،
اوز کیفگا باخ، کیشی، داد ویر، داد آل!
قوی بابالگ بوینمه، گیت آرواد آل!

آند ویریرم من سنی ایمانگا،
باغلا حنا ریشگا، قیبی جانگا،
بیر، ایکی، اوچ عورتی دوز یانگا...
ویرمه ضرر ثروت و سامانگا،
سن نه غزیت قان و نهده «ارشاد» آل!
قوی بابالگ بوینمه، گیت آرواد آل!

فکر ایله بیر، کیمدی بیر آرواد آلان؟
روس، یهودی! دگل عرضم یالان،
ایلدی بیر آرواد آلی مؤمن اولان،
لذتی بیر، فیضی ده میندر، اینان!
گلمسه بیر قیز بوجوره، آلداد آل!
قوی بابالگ بوینمه، گیت آرواد آل!

شېروان

شعريمى، ملا دايبى، زىنيپه سالسان، منە نە؟!
دوشمەيبىب عمدأ و سهواً يادا شېروان، منە نە؟!

اوزوم عاجز دگلم، شېرمزك اطوارك
چكرم نظمە اگر اولسادا هيدان، منە نە؟!

اولا، عمدە مطلب بوكە، شېر اهلى تمام
تنبىل و كاهل و بىھمت و نادان، منە نە؟!

محفل و مجلسمز، مدرسه و مسجدمز،
ھم قرائتخانەمز باغلى، پريشان، منە نە؟!

عوضندە بولارك چايچى، چاخرجى دكانى
گىجە - گوندوز دولودر جملە مسلمان، منە نە؟!

ھقرانك قانگى چوخدا سورورلار لوطىلار،
شېخلىر خلقە ساتير حورى و غلمان، منە نە؟!

قانماساك سوزلريمى زورنالا دا يازما دخى،
مصلحت اما بودو، فكر ايپە، بىر قان، منە نە؟!

بویله لذتلی حیات

بیر جیبیمده اسکناسم، بیر جیبیمده آغ منات،
اولسون، اولسون، قوی چوخ اولسون بویله لذتلی حیات!
پیش گاه چشم جانمده وطن ایتسه وفات،
اولسون، اولسون، قوی چوخ اولسون بویله لذتلی حیات!

قارشومه تعظیم ایچین صف باغلاسه کسارلر،
آخسه آجلار دیده سندن جوی جوشش بارلر،
باخمارام، آنجاق چوخالسین قاساده دینارلر،
اولسون، اولسون، قوی چوخ اولسون بویله لذتلی حیات!

خون اخوان ایله قوی اولسون وطن بیر لاله زار،
ظالمانگ ظلمی هر گز ایتمه سین وجدانه کار،
تک اوجالسین شأنمز، اولسون تعیش برقرار،
اولسون، اولسون، قوی چوخ اولسون بویله لذتلی حیات!

شمدی بذل ایتیم، مگا لازم شو عمرانگ صوگئی،
چون پوله محتاج در دنیاده هر آنک صوگئی،
برجهنم، اولماسین یکسر مسلمانگ صوگئی!
اولسون، اولسون، قوی چوخ اولسون بویله لذتلی حیات

چیگنه نیلدی ملتگ، نیلیم، حقوق اقدسی،
باکه هیچ بیر یرده یوخدر حرمتی، شأنی، سسی،

بويله، بويله سوزلرڭ من اولمارام بازيچەسى،
اولسون، اولسون، قوی چوخ اولسون بويله لذتلى حيات]

مختصر، چکمه يانمده بيرده وجدان نامنى،
آج قالب زار آغليان بى کس يتيمان نامنى،
ايسته سهڭ گوڭلم آچيلسين، سويله ميليان نامنى،
اولسون، اولسون، قوی چوخ اولسون بويله لذتلى حيات]

آی هارای

آی هارای، بیر نیچه شاعر، نیچه شاعر کیمیلر
ایسته بیر دوندوره لر (گنجه) یه (شیروان) مزى!

یئگی مکتب دینیلن بدعتگ اجراسی ایله
بیر ده بر باد ایده لر خانة ویرانمزى!

کافر اولدقلری یتمزى که، بو هرزه لرگ،
ایستیورلر چکه لر کفره مسلمانمزى!

ای ییزی علمه دلالت ایلینلر، ییلوریک،
قصدگزر علم دگل، سلبدر ایمانمزى!

ساخلاقریق حرمت اسلامی، داها دوغری دیسه ک،
آچارریق مکتبه هرگز ده جییشدانمزى!

دگلیک ییز (نوخو) لی، (گنجه) لی، یاکیم، (باکی) لی،
یيله بوش ایشلره وقف ایلیک احسانمزى!

ایستیوردز ییزی بیر فن ایله اغفال ایده سز،
نیجه گوردز سیزی تکفیر ایدن اخوانمزى؟!

کافر ایتدیگ می نظرگاه جماعتده سیزی؟
تانیدزمی ییزی، گوردزمی ده وجدانمزى؟

گیدگ ایندی اوزگزدن، دخی ییزدن ده دییگ،
آلا ییلدزمی هله مکتبه صبیانمزى؟!

دوغری

دوغری دیبهن اولسیدی یالانچی اوساناردی،
آواره قانلار دخی بیر سوز ده قاناردی.

ثابت قدم اولسیدی اگر یار وفاده،
عاشق دخی قاجمازدی بلادن، دایاناردی.

اقوال ایله اعمال بیر اولسیدی، یقیناً،
بونجه دینیلن سوزلره مخلوق ایناناردی.

منصف حقه حق، باطله باطل سوله سیدی،
البته که، ناحق سولیین شخص اوتاناردی.

شخصیه غرض یاتمشه لای- لای دیمه سیدی،
غفلتله یاتان گوزلریمز بیر اویاناردی!

گر آغزی کوله کلی کیشیلر پوفله مسیدی،
بیر شمع که، آسوده یانیر، هم ده یاناردی.

حق سولیه نك کفرینه حکم ایله مسیدیک،
حقتو مگر اوز فکرنی گیزلردی، داناردی؟!

دلبر

ای دلبرانه طرزده جولان ایدن چوجوق!
یکسر موسورماننگ اوره گین قان ایدن چوجوق!
هر طایفه باخار سنگ عقل و کمالگا،
اخلاقگا، خصالگا، فکر و خیالگا،
آنجاق موسورمان عاشق اولور گل جمالگا،
یتمک دیلر نه نوعله اولسه وصالگا،
ای حسرتگ چکنلری نالان ایدن چوجوق!
ای دلبرانه طرزده جولان ایدن چوجوق!

ای طفل ساده، گزمه سوقاقرده بویله فرد،
عالیجناب عملرگی بیلمه چوقده مرد،
«ای کبک خوشخرام کجا میروی بگرد؟
غره مشوکه گربه عابد نماز کرد!»
یوقدر نمازه صدقیله ایمان ایدن، چوجوق!
ای دلبرانه طرزده جولان ایدن چوجوق!

هر گوشهده سکا تاپیلور مین فدایی لر،
ریشی حنالی، سورمه لی گوزلی فدایی لر،
صوفی مریدلر، مهشددی، کربلایی لر،
جان تک سنی کناره چکر پوللی دایی لر،
هر یرده آز دگل سنی مهمان ایدن، چوجوق،
ای دلبرانه طرزده جولان ایدن چوجوق!

تعریف ایدر سنی گوره هر محترم کیشی،
قدیم ایدر سگا بیر آووج سبزه-کیشمیشی،
خام اولما، آتما، آکلا نه در بونلارک ایشی،
معصوم اولان مزاج ایله یوق، سبزه سازشی،
اولماز دوباره دردسگا درمان ایدن، چوجوق،
ای دلبرانه طرزده جولان ایدن چوجوق!

چوق نکته وار، سن آکلاماسن، آنلار عاشقک،
اول نکته به چکیر سروسامانلار عاشقک،
اول باخبر، اولوب نیچه اعیانلار عاشقک،
(ملا حبیب لر)، (حاجی قربانلار) عاشقک،
القسه، چوخدی جانگی قربان ایدن، چوجوق!
ای دلبرانه طرزده جولان ایدن چوجوق!

بختور

اوغلامز، آی خانصنم، بیر یکه پلوان ایمش!
بختور اولسون باشگ، بختمز اوغلان ایمش!

دورمش ایدم کوجهده، بیرده نه گوردیم همان
آغریسنی آلدیغیم فیضی گلور لاپ بیان،
چاتجاق ووروب بیر قوجا سائلی قوسدیردی قان!
گوزلرینه دوندیگم سانکه بیر اصلان ایمش!
بختور اولسون باشگ، بختمز اوغلان ایمش!

سن اولهسن، قوی هله اولسون عمللی جوان،
اون یشه چاتسین یاشی، جرئتیک ایتسین عیان،
بیر قوجی اولسون بوکیم، عالمه سالسین فغان،
هر کس اونا سوبلسین: رستم دستان ایمش!
بختور اولسون باشگ، بختمز اوغلان ایمش!

یاخشى اولوب من بونگ بختنی چوندرمه‌دیم،
بیر پارا پیس ایشاره فکرمی دوندرمه‌دیم،
«ونشیمزک اوغلی تک مکتبه گوندرمه‌دیم،
دوغریسی مکتب دیمک گوشه زندان ایمش!
بختور اولسون باشگ، بختمز اوغلان ایمش!

مکتبه گیتسیدی بو بویه قالوردی مگر؟
درسله اولمازدیمی بیر آلاگیج، دنگه‌سر؟
آخشاماچن میرت-میرت، هیوره‌لك، الحذر!
مکتبه مخصوص اولان هرزه وهدیان ایمش!
بختور اولسون باشگ، بختمز اوغلان ایمش!

همده اولوردی اوشاق درسله بد اعتقاد،
مذهبه رخنه ووروب، دینه سالوردی فساد،
دیننه، آییننه ایتمز ایدی اعتقاد،
اوغلومزك، شکر کیم، ذاتی مسلمان ایمش!
بختور اولسون باشگ، بختمز اوغلان ایمش!
نسلمز انسان ایمش!
علم و ادب قان ایمش!
باعث خذلان ایمش؛
دوغریدان، آی خانصنم!
جان سنه قربان، صنم!
فسلمز انسان ایمش!..

اوج آرواد

آخ... بو اوشاقلار نیجه بدذاتدیلار!
لاپ دیه سن جن کمی بیر زاتدیلار!

بیژ ولدزنالره سوز باتمیور،
مین ده ناغل آج، بیرین آلداتمیور،
کیچدی گیجه، مطلبه ال چاتمیور،
صبح اولار ایندی، بیر ده باتمیور،
نشتمه مزه یاخشی خلل قاتدیلار!
آخ... بو اوشاقلار نیجه بدذاتدیلار!

هی، یازیق آرواد ایشی سامانلیور،
گه فاطمی نی، گه صادقی یانلیور،
زیدی سوگیر، کامله نی دانلیور،
کوربه دگل، هر بیر سوز آنلیور،
اصل حقیقت ده بدذاتدیلار!
لاپ دیه سن جن کمی بیر زاتدیلار!

بیر دلی شیطان دیور، آج بد باشین،
گل بو حرام زاده لرك آت داشین،
بیر- بیرینه قات باجسین، قارداشین،
از بدنین، اوز بوغازین، کس باشین،
گور منی آخر کیمه اوخشاتدیلار!
آخ... بو اوشاقلار نیجه بدذاتدیلار!

بیر پارا بیدینلر اولوب بدگمان،
دیملر: اویوب آروادا حاجی فلان،

هر گیجه (قروین)ه سورور کاروان...
صبحی ده گرمابه ده ایله ر مکان،
لیک قارائق یره داش آتدیلار!
دوغریسی بونلر دخی بدذاتدیلار!

چوخ ده منی بیلمه یگ اهل مجاز،
قصدیم اودر، مسئله اولسون طراز،
غسله مساوی که، دگل دستماز،
غسل له بیر رکته مین در نماز...
خاصه چاتور فیضه اوچ آرواتدیلار،
بختور اولسونلر، عجب چاتدیلار!..
بیر نیچه شیطان ده اوخ آتدیلار!

گرچه ثواب امر عبادتده در،
افضل فیض احمدز* طاعتده در،
لیک او فیض که، نهایتده در،
منجه همان غسل چنابتده در،
حیف منی بو گیجه توختاندیلار!
آخ... بو اوشاقلار نیجه بدذاتدیلار!

باغریمی چانداندیلار،
سینه می اوخلاتدیلار،
ایل گیجه نی صبحه تک
بیرجه مگر یاتدیلار؟!..

صبر ایله

ایتسه ده عالم هاموسی زلزله،
عالمی گر دوتساده یوز ولوله،
گتت یوخویا، دورما، آقارداش، هله
قوزاما باشگ، چوجوغوم، صبر ایله!

قونشولارک جهد ایسه صنعته،
یتسه ده غیریری لری حریتته،
ویرمه قولاق صحبت ملیته،
اونلار عبث درکه، دوشیر محنته،
ای آدی انسان، اوزی کرتنگاه،
قوزاما باشگ، چوجوغوم، صبر ایله!

ظلم ایسه خان ایله بگ آجلارا،
ویرمه پول پوللو دا محتاجلارا،
رحم اولونمازسا یالاواجلارا،
جاننی جهنم، دوشه یاماجلارا،
بونلر ایچون تنگ ایلمه حوصله،
قوزاما باشگ، چوجوغوم، صبر ایله!

قویما، بالام، اوغلوکشی سن اوشقول،
قورخوسو وار، آخری کار اول،
مشقگی ویر اوغری لیفا، سال یولا،
آخری گر باغلاسالار قول-قولا،
یاویل اولوب دوشسه ده الدن-اله،
قوزاما باشگ، چوجوغوم، صبر ایله!

ملا لارك ايله پيس آدينى،
سالما چوله عيبكى، هر زادينى،
ساخلاما چوخ بوله ايشىك يادينى،
ايتسه كمين ئوز گەنگ آروادينى،
ئوز گەسینه ايله چوخ هلەله،
قوزاما باشك، چوجوغوم، صبر ايله!

هرنه بلا گلسه سنگ باشكا،
ظلم ايدەر قومكا، قارداشكا،
قاتسادا دشمنلر آغى آشكا،
غرق اولساك آخرى گوز ياشكا،
مختصرى، كيچسه ده ايش چنگله،
قوزاما باشك، چوجوغوم، صبر ايله!

باققال کیشی

آی نہ نہ، بیر قیرمزی ساققال کیشی،
آغزی دعالی، قوجا باققال کیشی،

زهدلی، تقوالی، دیلی شکرلی،
سورمه لی گوزلی، دوداغی ذکرلی،
عقلی کفایت لی، درین فکرلی،
قلبی محبتلی، خوش احوال کیشی!
آغزی دعالی، قوجا باققال کیشی!

ملا ادالی، صوفی کردارلی،
مرثیه خان قانلی، مرید عارلی،
حاجی عمللی، مشدی کارلی،
نطقی حقیقت لی، سوزی فال کیشی،
آغزی دعالی، قوجا باققال کیشی!

بیر کیشیدرکه، نه جفر، نه باغر،
گزمه ده یونگل، دانشیقده آغر،
سیر-صفتندن ابله بیل نور باغر،
گورمه مشم بیر بوگما تمثال کیشی!
آغزی دعالی، قوجا باققال کیشی!

تا منی گورجک اولور اوغلان کیمی،
گاه منی آغوشه باسیر جان کیمی،
قول اوزادیر، گرنشیر اصلان کیمی،
گاه دورور باخماغا مال - مال کیشی،
آغزی دعالی، قوجا باققال کیشی!

سويليور: آخ، آخ، نه گوزل چاغ ايدى،
اونده كه، رحمتك آتاڭ ساغ ايدى،
اشبو دكانده مئا اورتاغ ايدى،
گونده ساتيردى نه قدر مال، كيشى!
آغزى دعالى، قوجا باقتال كيشى!

ايندى سنڭ در بو دكان سرسر،
گل، گيت، اوتور، دور، يي، ايچ اول بختور،
غم، يمه، دولدور جيپڭا خوشگير،
آغرڭى آلسين قوجا باقتال كيشى!
رستم دستانه دونن زال كيشى!

بیر بيله ياخشى كيشى اولماز، نه نه!
گونده ويرير لبلبي، كشمش منه،
سويليور، اوغلو، صابا تيزگل گنه،
قويما غمگدن اول پامال كيشى!
آغزى دعالى، قوجا باقتال كيشى!

گاه باشيمي، گاه گوزيمي الليور،
گاه بودومي، گاه ديزيمي الليور،
گاه چنه مي، گاه اوزمي الليور،
بیر پارا سوزده دييور اهمال، كيشى!
آغزى دعالى، قوجا باقتال كيشى!

شکایت

آکیشی، بوندان ازل خلقده حرمت وار ایدی،
بی نوا ملالاره حرمت و عزت وار ایدی!
آغا هریانه که، آنقردیسه، خلق آنقریدی،
یر اوزونده برکت، نعمت و دولت وار ایدی!
کیمک آتزییدی که، من آغ دیینه قاره دیسون،
هر نه به امر ایله سم خلقده طاعت وار ایدی.
هره اوز امرینه مشغول ایدی باشی آشاغی،
نه بو ملایه ساتاشمق، نه بو صحبت وار ایدی!
علم هاردهیدی، مسلمان هاراده، قارداشیم،
نه ترقی سوزی، نه صحبت ملت وار ایدی.
آ دونوم باشگا، ییلمم بو جوانلار نه دیور
که، ازل اونلاره نه غسل و طهارت وار ایدی.
هامیسی کافره بگزر او حرامزاده لرك،
نه مسلمانلقه اونلارده شباهت وار ایدی!
بو یاتان طایفه نی اونلار اویاتدی، هییات!
گیچدی اول دوره که، ملالره راحت وار ایدی.
مفته خورلق نه گوزهل پیشه ایدی دوتمشدیم.
نه آچان اوستنی کارک، نه شماتت وار ایدی.

ضدیمه سوز دین اولسیدی ایدردیم تکفیر،
ایشیمی قوردالاسون کیمده نه جرئت وار ایدی.

ایندی بو خیردا اوشاقلار ده ایدیر طعنه بیزه،
فوت اولوب گیتدی او ایام که، فرصت وار ایدی.

آه، افسوس که، کیچدی او گوزهل دورانم،
واحت ایدیم که، بو خلق ایچره جهالت وار ایدی.

گاوور قیزی

بیلم نہ چارہ ایلیم، آی ملا نصرالدین!
چرلندی لاپ منی بیزیم عورت گاوور قیزی.

اون بش، اون آنتی، بلکہ ده اون یدی ایل اولار،
واردیر منیم ایویمده بو کلفت گاوور قیزی.

اوج۔ دورت اوشاق دوغوب، قوجالوب دیشلری دوشوب،
بیر کافتارا دونوبدی بونکت گاوور قیزی.

ایندی نہ قدر اوکما دیرم، سن قوجالمیساڭ،
چوخدر ایشیگ، اولور سکا زحمت، گاوور قیزی.

گل راضی اول کہ، بیر قیز آلیم، من ده کیف چکیم،
هم ایله سین سکا دخی خدمت، گاوور قیزی.

بوندان یانا دونوب ایتہ میر۔ میر میریلدا یور،
قویمور اولام ایویمده ده راحت، گاوور قیزی.

بیر سویله یین یوخ، آی باشی باتمش، نہ بورجوڭا،
حقت نہدر سالیرساڭ عداوت، گاوور قیزی؟!

صبح اولدی دور اینکلری ساغ، چالخا نہرنی،
دیواره یاپ تزهک، ایله غیرت، گاوور قیزی.

اورکن، پالاس، جاتی توخی، ایپ تولا، یون دارا،
تندیر قالا، بیشیر چورهک، آش، ات، گاوور قیزی.

سال باشکی آشاغی سن، آنجاق ایشیئده اول،
پالتار یو، ایو سوپور، ایله خدمت، گاوور قیزی.
یوخسا نه بورجئاکه، ار عورت آلیر گنه،
عورتسگ، آنجاق ایله اطاعت، گاوور قیزی.
اردر، اوزی بیلر، نیچه عورت آلا، آلا،
حیوان کیمی دورار، باخار عورت گاوور قیزی.

ياتمايڭ، آلاھى سورسز!

عثمانلى لار، آلدانمايڭ، آلاھى سورسز!
ايرانلى كيمي ياتمايڭ، آلاھى سورسز!

شاد اولميڭ، اى سوگلى مات و كلاسى!
عثمانليده جارى اول قانون اساسى!
قانون اساسى ديمه، ايرانلى عراسى!
ايرانلارڭ باشلارينڭ قانلى بلاسى!
اوغلانلارى اولمش آنالار ماتمى، ياسى،
ديرلرسه سيزه وار بو ايشڭ صكره صفاسى،
آلدانمايڭ، آلدانمايڭ، آلاھى سورسز!
ايرانلى كيمي ياتمايڭ، آلاھى سورسز!

اولجه ويرورلر سيزه حریت افكار،
يعنى دانیشوب فكرگىزى ايله يڭ اظهار.
وقتاكه، دانیشدز وزرا اولدى خبردار،
مطلق گوره جكلركه، جيبيشده ضرر وار،
هر فن ايله اولسه قوواجاقلار سيزى ناچار،
چونكه بو يفتجاقده اولور حقتگر انكار.
ياخشى بودى توپلانمايڭ، آلاھى سورسز،
ايرانلى كيمي ياتمايڭ، آلاھى سورسز!

گيرم كه، تعرض لر ايدوبده وزرايه،
بیر نوعله اوز فكرگىزى سوخذز آرايه،
تا چاتدى خبر بىر پارا مفسد علمايه،
(ميرزا على اكبر) لر الين آچدى دعايه،

تکفیر اوخی، لعنت تویی دگدی عرفایه،
وارمی ایله بیر شخص ایده احراری وقایه؟
بو امری عبث سانمایغ، آلاهی سورسز!
ایرانلی کمی یاتمایغ، آلاهی سورسز!

باللهجب، عثمانلیلار، آیا نه قانیرسز؟
قانون اساسی ویریلوب یا؟ اینانیرسز؟
(میرهاشم) و (فضل الله) شکر یوقمی سانیرسز؟
اکسیک دگل اونلر، ولی سیزلر نه تانیرسز!
بیر گون تانیوب اونلاری، لابد اوصانیرسز،
آنجاق اوصانیرسزسه ده قانه بویانیرسز!
قانسیزاری گیج فانمایغ، آلاهی سورسز!
ایرانلی کمی یاتمایغ، آلاهی سورسز!

بیر وقتده بیزلر ده اولوب خرم و خندان،
ساندیک که، ویروبلر بیزه حریت وجدان
شکر ایتدیک آدامجللر اولوب داخل انسان،
اولادمزی ساخلامادیق خانه ده پنهان.
(حاج میرزا حسن) قیرخ لوطییه ویردی بیر اوغلان،
بو ملانمار دیسه لر: بیزده وار ایمان،
یوق، یوق، اونا توولانمایغ، آلاهی سورسز!
ایرانلی کمی یاتمایغ، آلاهی سورسز!

ایران اوزومگدر

من شاه قوی شوکت، ایران اوزومگدر!
ایران اوزومگ، ری، طبرستان اوزومگدر!
آباد اوله یا قالساده ویران، اوزومگدر!
قانون اساسی نهدی، فرمان اوزومگدر!
شوکت اوزومگ، فخر اوزومگ، شان اوزومگدر!

ویرمیشدی آتام گر سیزه قانون اساسی،
بیر ملا کیشیدی، وار ایدی حلمی، حیاسی،
بیلمزدی نهدر لیک امورات سیاسی،
ای همشری، سن اگنکه گیبی بیتلی لباسی!
خلعت اوزومگ، تخت زرافشان اوزومگدر!
شوکت اوزومگ، فخر اوزومگ، شان اوزومگدر!

ایرانلی دگل، جمله بیلور (مندلی)یم من،
گرگان جفا و ستمگ جنگلییم من،
ایرانلی لرک بشلارینک انگلییم من،
سوررام، ایچرم قانلارینی - چون زلییم من،
لاشه اوزومگ، ات اوزومگ، قان اوزومگدر،
شوکت اوزومگ، فخر اوزومگ، شان اوزومگدر!

گوردوزکه، نیجه سیزلری تأدیب ایلهدیم من،
باققال بالاسین لشکره سرتیب ایلهدیم من،
آتشله یاقوب مجلسی تخریب ایلهدیم من،
قرآنی دانوب، آندی دا تکذیب ایلهدیم من،
سوگند نهدر، عهد نه، فرمان اوزومگدر،
شوکت اوزومگ، فخر اوزومگ، شان اوزومگدر!

عثمانلی ده گرچه اوجالور بیر پاره سسلر؛
آلقشلا یور اول سسلری هپ قیرمزی فسلا!
غم چکمه یئک، ای کهنه لر، ای کهنه پرسلا!
ایرانمه تأثیر ایده مز بویله نفس لر،
بوندان سورا بو اولکه ده میدان اوزومئدر!
مخلوق اوزومئک، خنجر بران اوزومئدر!

تبریزلی لرک کور ایدیمی گوزلری اول؟
بیر یرده کیچیردیک گیکجه - گوندوزلری اول!
حقمده یوق ایدی اولارک سوزلری اول،
شاه ایتدیلر ایرانه منی اوزلری اول،
ایندی نه دییورلر دخی، دوران اوزومئدر!
قیزلار اوزومئدر، گیزدل اوغلان اوزومئدر!

ایرانلی گرک عمر ایده ذلت ده همیشه!
نکبتده، اسارتده، مذلتده همیشه!
ایرانلی گرک جان ویره غربتده همیشه،
ایرانلی، ایتیل، گیت، یاخاوی بیتده همیشه!
خاقان اوزومئک، کشور ساسان اوزومئدر!
شوکت اوزومئک، فخر اوزومئک، شان اوزومئدر!

قویما، گلدی

خان دوستی، آماندی، قویما، گلدی!
دیداری یاماندی، قویما، گلدی!

وای، وای، دیهسن بشر دگل بو،
بیر شکه اویان طهر دگل بو،
آللاهی سورسن، ار دگل بو،
اردودی، قاباندی، قویما، گلدی!
دیداری یاماندی، قویما، گلدی!

اول گونکه، آداخلادیز، اوتاندم،
اوغلاندی، دیدیز اریک، ایناندم،
ار بویله اولورمش، ایندی قاندم!
خان دوستی، آماندی، قویما، گلدی!
کرداری یاماندی، قویما، گلدی!

قورخدم، آی آمان، یاریلدی باغرم،
بیر نازک ایبه ساریلدی باغرم،
گوب-گوب دوگونوب داریلدی باغرم،
جانم اوده یاندی، قویما، گلدی!
کرداری یاماندی، قویما، گلدی!

دودکش کیمی بیر پایاغ باشیندا،
آغ توکلری بللی در قاشیندا،
گرچه قوجادر، بابام یاشیندا،
اما سورغانندی، قویما، گلدی!
کرداری یاماندی، قویما، گلدی!

ايگر نديشم آغزىنىڭ سويندان،
تطران قوخوسى گلور بويندان،
لاپ دوغرىسى، قورخميشام خويندان،
بىر اھى ايلاندى، قويما، گلدى!
کردارى ياماندى، قويما، گلدى!

اوشاقدەر

آی باشی داشدی کیشی، دینمه، اوشاقدەر اوشاغم!
نه ادب وقتیدی، قوی سوگسون، اوفاقدر اوشاغم!

آتاووک گوری ایچون، بوشدا بو طفلی باشینا،
کیفنه ده گمه، سوگه یا سنه، یا قارداشینا،
ایندیجه-ایندیجه آنجاق یتور اون بیر باشینا،
عقلی کسمیر، هله بیر کوریه اوشاقدەر اوشاغم،
نه ادب وقتیدی، قوی سوگسون، اوفاقدر اوشاغم.

بیر سوگوشدن اوتری ایتمه اذیت بالاما،
گوگهروب جوشما، اوتان، قونشیلری بیغما داما،
سنه سوگدیکلری گیتسین باشی باتمش آتاما،
قیشقوروب باغرینی ده یارمه، اوشاقدەر اوشاغم،
نه ادب وقتیدی، قوی سوگسون، اوفاقدر اوشاغم.

آخ، نه یاخشی کیشیدر قونشومز اغجانگ اری،
اوغلی سوگدیکجه فرحدن آچیلور بال و پری،
یوخسه، آی هرزه کیشی، بیر قوری سوزدن اوتری،
دارخیرسان، دیمپورسن که، اوشاقدەر اوشاغم،
نه ادب وقتیدی، قوی سوگسون، اوفاقدر اوشاغم!

کیشی، آز سویله منه بیر دخی مکتب سوزینی،
یعنی مکتبله اوشاق کامل ایدهرمش ئوزینی،
بیر سوگوشدن یانا آز دانلا بو طفلگ اوزینی،
سوزی لذتلی، شیرین دیللی اوشاقدەر اوشاغم،
نه ادب وقتیدی، قوی سوگسون، اوفاقدر اوشاغم!

دگيلك ارمني، ضايح ايدەك اولادىمى،
اوخوداق گوزلرى آچيلماش احفادىمى،
گورميشم علم اوخومش هيوهره دامادىمى،
قويمارام مکتبه، بير قابل اوشاقدىر اوشاغىم،
نه ادب وقتيدى، قوى سوگسون، اوفاقدر اوشاغىم!

استقبالمز لاغلاغدر

اینانام، سویلمه آرتق که، فیض آباد اولور عالم،
یاغار امکان رحمت، باغ عدل و داد اولور عالم،
دوغار خورشید حریت، بوتون آزاد اولور عالم،
خیال خامه دوشمه، بیلمه بیر گون شاد اولور عالم،
بو ایکن وضعمز، چوق چکمه دن برباد اولور عالم.

نه ایسترسن، جانم، ال چک، یتەر فریاد حریت!
نه یاپسین کهنه لرله دلبر نوزاد حریت؟
بوتون اخوانک ایکن سنگدل، جلاد حریت!
خیال خامه دوشمه، بیلمه بیر گون شاد اولور عالم،
بو ایکن وضعمز، چوق چکمه دن برباد اولور عالم.

«اوقور تحصیله احراز حریت قیلار انسان...»
بو سوز پک دوغریدر، اما هانی مکنب، هانی عرفان؟
قالیرکن اولکه مز مکتب سزین، اولادمز نادان،
خیال خامه دوشمه، بیلمه بیر گون شاد اولور عالم،
بو ایکن وضعمز، چوق چکمه دن برباد اولور عالم.

تجلی ایتدیگین گوردیک او محبوب دلارامک،
فقط آل قانه غلطان اولدیغین ده گوردیک اسلامک،
باشندن چیقما دیقجاری هواسی شاه گم نامک،
خیال خامه دوشمه، بیلمه بیر گون شاد اولور عالم،
بو ایکن وضعمز، چوق چکمه دن برباد اولور عالم.

اگر سن گورمديگسه ذوقنى گلزار اکوانك،
يقين ايت من ده گورمم بير صفاسين اول گلستانك،
سن و مندن سورا يا ده گشيلورمى حالى دورانك؟
خيال خامه دوشمه، ييامه بير گون شاد اولور عالم،
بو ايكن وضعمز، چوق چكمه دن برباد اولور عالم.

جوان

ایوانمیز اوجادیر،
نوکرلریم خوجادیر،
نیه منده دورمیرسانغ؟
منیم هارام قوجادیر؟
قابق دیشیم توکولوب،
آزی لاریم سوکولوب،
منه قوجا دیمزلر،
بیر آز بئلم بوکولوب.

سوزون منی یارالار،
اوره گیمی پارالار،
ساققالیم آغار ديسا،
حنا قوسام قارالار.

ایستیجه لواشیم وار،
هر گئجهیه آشیم وار،
دیمه ددهم یرده سن،
آنجاقلی یاشیم وار.
گئتمه، گئتمه، آی دلبر،
منی ایتمه مکدر،
اوزومی یوز جوانا
ایلمهرم برابر،

گتتمه، گتتمه، اماندیر،
اوره گیم دولی قاندر،
ظاهرده قوجالدریمسا،
کوشلم هله جواندیر.

۲

آخ ...

آخ، نیجه کیف چکمه‌لی ایام ایدی،-
اونده‌که، اولاد وطن خام ایدی!

اوز حق مشروعه‌نی ییلمزدی ائیل،
چهره‌ حریته گولمزدی ائیل،
گوزلرینی بیر کره سیلمزدی ائیل،
غزته‌یه، زورناله اگیلمزدی ائیل،
دائم ایشیتدیکلری اوهام ایدی،
آخ، نیجه کیف چکمه‌لی ایام ایدی!

اولکده بونجه یوق ایدی عیب‌جو،
نیلرایدیکسه گورونوردی نکو،
خلقده دیدارمزه آرزو،
یزده وار ایدی نه گوزل آبرو،
حرمت‌مز واجب اسلام ایدی،
آخ، نیجه کیف چکمه‌لی ایام ایدی!

ملته چاتدیقجه غم، عیاش ایدیک،
حاکمه یار، آمره قرداش ایدیک،
قبلة طاعتکة اوباش ایدیک،
هاردا آش اولسیدی اورا باش ایدیک،
هر گیجه، هر گون بیزه بایرام ایدی،
آخ، نیجه کیف چکمه‌لی ایام ایدی!

گرچه ریا ایدی بوئون کارمز،
کار ایله برعکس ایدی کردارمز،
لیک همنان وار ایدی مقدارمز،
حجت ایدی هر کسه گفتارمز،
خلقک ایشی بیزلره اکرام ایدی،
آخ، نیجه کیف چکمه‌لی ایام ایدی!

عیب‌مزی چولغالامشدی عبا،
هرنه گلیردی بوشالیردی قبا،
کیم نه قانیردی نه‌دی زهد و ریا،
ناخوشه خاک درمزدن شفا،
صومعه‌مز کعبه احرام ایدی،
آخ، نیجه کیف چکمه‌لی ایام ایدی!

بیزلر ایدیک خلقک اینان‌دیقلری،
پیر هدایت، دیبه قان‌دیقلری،
نور گورورلردی قاران‌دیقلری،
بیزده ایدی جمله قازان‌دیقلری،
کیم بیزه پول ویرمه بدنام ایدی،
آخ، نیجه کیف چکمه‌لی ایام ایدی!

ایندی آداملار دیبه‌سن جن‌دیله،
جن نه‌دی، شیطان کیمی بیدین‌دیله،
لاپ بیزی اوسارلادیلار، مین‌دیله،
آی کچن ایام، اولاسان این‌دیله!
اونده‌که، اولاد وطن خام ایدی،
آخ، نیجه کیف چکمه‌لی ایام ایدی!

حرمیتیم آرتیر

آچیلدیجه سنگ صبحیگ، منیم ده حرمیتیم آرتیر،
قارالدیجه شب تاریگ، جلال و شوکتیم آتیر.

بیغیلمازکن قاپیلاردن گوزوم بیر هرزه سائل تک،
او یاغلی-یاغلی آشلارجین اؤلونجه حسرتیم آرتیر.

آلارسه هر گنجه اوچ-دورد نفر اشخاص گر وعدیم،
نه غم، بش-آلتی دا اولسا منیم شخصیتیم آرتیر.

معمم اولماقیم اولمیش جلال افزای هر مجلس،
چکیب گردن دایاندیجه او قدری قیمتیم آرتیر.

لباس عالمی اولموش منیمچین آلت چرچی،
اودر مغرور اولوب یوما فیوما عزتیم آرتیر.

حکایات رذالت بخش تطبیق لغات ایتسم،
دییب رنگین عبارت لر کمال و شهرتیم آرتیر.

خار انداز اولدیجه یلو اول مجلس عامه،
سرورآباد اولور دیده مده سور و بهجتیم آرتیر.

بادمجان دولماسی، باللی ترک، یاغلی قوورمانی
گورن تک آج گوزوم، بلعینه ذوقم، سرعتیم آرتیر.

اوانما، یات، آملت، دینمه، دینمه، دورما، ترپنمه،
آیلسان، آه، واویلا... ملال و محنتیم آرتیر...

ای خواجه

ای خواجه، چالیش، صورت ظاہرہ فشنگ اول!
ایسترسن اوزوڭ سیرت معنادہ جفنگ اول!

قوی آدیگی عارف، ولی عرفانی بگنمہ،
عارفلا ایله گیزیجه آمادہ جنگ اول!

حیوان کیمی بیر بارہدہ پالچیقدا قالاندا،
سال فتنہلی سوز اورتالیغا، حوصلہ تنگ اول!

یوزلرجه زیان خلقه وور، اوز خیریگی گوزله،
آلدانمہ اوزون بیرکسه، هوشیار و زرنک اول!

گر مصلحت اولسا ایشکی قبل ایکی اوزلی:
بیر یاندا قویون، اوزگه طرفلرده پلنگ اول!

آت مسلککی بیرجه گیجه حبسده قالساڭ،
شیطانلیغا عادت ایدہرک زوربا نهنک اول!

بابی دیبه تکفیر ایله حگولری کلا،
ایسترسک اوزون رهگذر حقدہ ننگ اول!

هابقالی مسلمانی گوروب لمن اوخو هر دم،
حلا ایله بگ، خان قابوسنده سپلنگ اول!

ماه رمضاندر

ماه رمضاندر، گنه میدانده بیزیمدر!
میدانده بیزیم، عرصهده جولانده بیزیمدر!

سرسفرهده ارباب نعم محضرمزده،
اعزاز ایله، اکرام ایله دور و برمزده،
مین نعمت الوان دوزیلوب قشرمزده،
سودای پلو، شور چیغیرتما سرمزده،
فرنی و ترهك، دولما، فسنجانده بیزیمدر!
بوشقابده مسمای بادمجان ده بیزیمدر!

سائل، قاپودان باقما بیزه، پیس گوز آتارسان،
چوق قانقما، دوررام ایله ووررام که، باتارسان،
روزی سگا هر یرده مقدرسه، چاتارسان،
بیر شئی الکا کیچمهسه، سن آجده یاتارسان!
بیز ناز نعیم اهلی بیک، احسان ده بیزیمدر!
احسانده بیزیمدر، شرف و شان ده بیزیمدر.

صبر ایله هله، یاغلی قارینلار دولار ایسه،
دوریده پلوو قالماغا امکان اولار ایسه،
گر سور-سومگیندن بو طعامگ قالار ایسه،
بیر شئی یتیشهر-هم سگا قسمت اولار ایسه،
همدی هله لیک سفره ده، قازقان ده بیزیمدر.
شربت ده بیزیم، کاسه ده، فسنجان ده بیزیمدر!

سن هر قايیده مین سکره یا هو ده دییه رسن،
بیر کهنه لباس او حاسه، جاجم ده گییه رسن،
بیر پاسلی چوره ک دوشسه یاوانسزده بییه رسن،
گر دوشمه، آج قالمای ده مشق ایلییه رسن،
بیز محترمیك، نعمت الوان ده بیزیم در!
قایماق ده بیزیم، قهوه ده، قلیان ده بیزیم در!

آسوده بوراق بیزلری اوز حالمز ایله،
زحمت چکوب ایش گورمشیک اقوالمز ایله،
روزی دیشیگی آچمشیق اغفالمز ایله،
ضد ایسه ده اقوالمز اعماجز ایله،
الیوم گنه ثروت و سامان ده بیزیم در!
تاجر ده بیزیم، بگ ده بیزیم، خان ده بیزیم در!
اعیان ده بیزیم در،
فرمان ده بیزیم در،
چونکه رمضاندر،
میدان ده بیزیم در!

بو بویدا - بو بویدا

نەدر اولور بو چوققلار عیان بو بویدا- بو بویدا؟
ھارا گیدیر بو یازقلار، آمان، بو بویدا- بو بویدا؟

اگینلرندە بولوز، باشلارندا باقتالی شاپقا،
آلینلارندە اوروں تک نشان بو بویدا- بو بویدا!

مگر بولار دگل اولاد پاك دینداران؟
دوتورلار اوشقولالاردا مكان، بو بویدا- بو بویدا!

عجب بوکیم، بولارک دا عجب حیالری واردر،
بووک آدام تک اوخورلر همان، بو بویدا- بو بویدا!

بولار گرک هله ابجدده هیققانه قره شتده،
کتاب علمی اوخورلار روان، بو بویدا- بو بویدا!

آنا دلبین ییله ییلمیر ایگرمی یاشلی جوانلار،
ییلورلر ایندی بولار بش لسان، بو بویدا- بو بویدا!

لسان مختلفه ییلمه سی هله ییله دورسون.
قانیلار ارض نەدر، آسمان، بو بویدا- بو بویدا!

مساحت کره ارضی قطعه- قطعه تانیلار،
دییرله: سیر ایلیور خاکدان، بو بویدا- بو بویدا!

بوتون کواکبی بیر- بیر اوز آدلاریله ساییلار
که، سیر ایدير هره سی هر زمان، بو بویدا- بو بویدا!

هنوز بیر-ایکی نی بیلمه بن زمان لری ایکن،
ایدیرلر علم حسابی بیان، بو بویدا- بو بویدا!
یقین که بونلاره تلقین ایدیر بو بیلمه گی شیطان...
وگرنه بونجه بیله رمی اولان بو بویدا- بو بویدا!
آماندی، قویما یگ اولاد کز آزوب چیخا بولدان،
اولا بو یاخشی ولدلر یامان، بو بویدا- بو بویدا!

نه يازيم؟

شاعرم، چونکه وظيفه بودر اشعار يازيم،
گوردیگم نیک و بدی ایلیوم اظهار، يازيم،
گونى پارلاق، گونوزى آغ، گيجهنى تار يازيم،
پىسى پىس، اگرنى اگرى، دوزى هموار يازيم،
نيه بس بويله بره لديرسن، آقاره، گوزوشكى؟
يوقسه بو آينه ده ماگرى گوريرسن اوزوشكى؟

شعره مشغول ايده رك خاطر غم مايلمى،
قويورام قنشریمه كاغذى، چرنيلمى،
گليرم يازماغا بير كلمه، دوتيرسان المى،
قورقورام، يا نه ايچين، چونکه كسيرسن ديلىمى!
اي عجب، منكه صداقت يوليني آزميزورام!
هله گوردىكلريمك دورته بيرين يازميزورام!

هله من دورته بيرين يازميزورام، كارشا باخ،
اوستمه گونده سوگيرسن بو قدر، عارشما باخ،
اوزك انصاف ايله، افكارشا، اطوارشا باخ،
ايسته مرسن يازام، اوز عيىلى كردارشا باخ،
كيشى، سن عيىكى قان، منله عبث چنگ ايلمه!
اوزوشكى، هم منى بو باره ده دلتنگ ايلمه!

گورير ارباب قلم غايه آمالشزى،
مندن آرتيق يازا بيلمكده ايكن حالشزى،

يازمير اونلر دخى اون دورتده بير اھالكڭزى،
اوزوڭتۇسنز اولاره يازديران احوالكڭزى،

يوقسه بو عيبدن عالمده مبرادر اولار؟!
بويله آلچاق يازيدان مين كره اعلادر اولار؟!

نيجه من دورتده بيرين يازمغه ايمن دگيلم،
قورخور اون دورتده بيرين يازمغه هم اهل قلم،
سن اگر سوز ويرمسن: «قورخما، قيل احوالى رقم»،
وضع حالڭ يازيلار ايسه زيلي زيل، بى بى،
ايله بير حاله دوشرسن كه، تو كوڭ يىز - يىز اولار!
اگنڭا گيمگه شىئى تاپماسان، آستار اوز اولار!

مير هاشم

قابلا دخي مارفاشكى، ميرهاشم!
دورما، گوتور قاچ باشكى، ميرهاشم!

غصب ايدهلى مسند يىغمبرى،
دككة باقتال ايلدك منبرى،
لوييا، نوخود ساتماغا اولدك جىرى،
ايندى دخي خوشلامبور مشترى
كونجودكى، خاشخاشكى، ميرهاشم!
دورما، گوتور قاچ باشكى، ميرهاشم!

حق سنى محكوم ايلدى طاعته،
سجده ايچون آدم حرىته،
ايتدك ايا امر ربويته،
ايلمدك سجده، دى گل لعتته!
سوزمه دخي گوز-قاشكى، ميرهاشم!
دورما، گوتور قاچ باشكى، ميرهاشم!

(ابرهه) تىك عزم ايلدك فيل ايله،
كعبه ايون يىخمنه تعجيل ايله،
دست خدا طير ابابيل ايله
باشكىزى ديشدىمى سجيل ايله؟
قىردىمى يار-يولداشكى، ميرهاشم!
دورما، گوتور قاچ باشكى، ميرهاشم!

سن او دگلدگمی ایدنده قیام،
سجده ایدردی سگا یکسر عوام؟
ایندی اولار دا آییلوب بالتمام،
قالمادی هیچ یرده سگا احترام،

آندی جماعت داشگی، میره‌اشم!
دورما، گوتور قاچ باشگی، میره‌اشم!

نیلیه‌سن، خلقه سوزگ باتمادی،
حیله‌لرگ بیر کسی آلداتمادی،
چرخه‌چیلر ده اوصانوب یاتمادی،
ایندی که، احراره گوجگ چاتمادی،

تویلا قوهوم - قارداشگی، میره‌اشم!
دورما، گوتور قاچ باشگی، میره‌اشم!

سنده گناه قالمادی، قربان سگا،
سعی ایلدگ، چاتمادی میدان سگا،
قالدی فقط حسرت و حرمان سگا،
چونکه حرام اولدی فسنگان سگا،
ایندی بی اوز بوزباشگی، میره‌اشم!

دورما، گوتور قاچ باشگی، میره‌اشم!
یاردیمی (ستار) باشگی، میره‌اشم؟!

منیم تک

صد شکرکه، یوق ایندی بو ساعتده منیم تک
بیر مؤمن پاکیزه بیزیم کتده منیم تک!

سابقده که، ایام طفولیتیم ایدی،
اهل نظری واله ایدن صورتیم ایدی،
ارباب هوس مست می وصلتیم ایدی،
وقته گوره بیر باره عمل عادتیم ایدی...

بیر طفل اولا بیلمزدی لیاقتده منیم تک!
حاجی عملرله اولا صحبتده منیم تک!

وقتا که، جوان اولدیم ایگرمی بشه جاتدیم،
اولکی ایشک وقتی اوتیشدی، اونی آتدیم،
اما دیمه نبل کیمی بیر گوشهده یاتدیم،
آچما ایشک اوستین که، نه آلدیم و نه ساتدیم؟..

آنجاق گوریورسنکه، بو ساعتده منیم تک
یوق بیر کیشی دولتنده بیزیم کتده منیم تک!

هر شغل ایچون اربابی ایله دوردیم، اوتوردیم،
هر صیدی شکار ایتمک ایچون داممی قوردیم،
هر وقته مناسب اولاراق فنمیمی ووردیم،
تاپدیم یگی بیر حیل، اولاردان گری دوردیم،

ایندی باخاسان جمله جماعت ده منیم تک،
حاشا، گورمسن بیر کیشی طاعتده منیم تک!

گوردیم بو جهان اهلنی من چونکه مجازی،
اۆلجه اولوب مشدی، وانگاه حجازی،
حاجدان قایدوب آلدیم اله شغل نمازی،
سالدیم آرایا مسئله طول و درازی،
گوردیم که، دخی یوخدر حقیقت ده منیم تک
بیر مؤمن پاکیزه ییزیم کتده منیم تک!

قارء، سوزیمی درک ایله گر وارسه شعورک،
فندک وار ایسه اورتيله جک جمله قصورک،
گر ساده ایسک مین ده اگر اولسه حضورک،
ظلمت گورونوب دیده مفسدله نورک،
تکفیر ایده جک در سنی البته منیم تک
مین مؤمن نو ساخته هر کتده منیم تک!
حاصل، نه سیاق ایسه بو ساعت ده منیم تک
یوخ بیر کیشی حرمتده ییزیم کتده منیم تک!

كيشى

دورما، پيخيل يات هله، فاهرات كيشى!
عصرى گوروب قالما بيله مات، كيشى!
ايندى اولوب يورغانگ اوج قات، كيشى!
ساققالگى بير-ايگي يرغات، كيشى!
چك باشگا يورغانگى، يات، كيشى!

اول شبدن اوزانوسان بيله،
راحتى ياتمقده قانوسان بيله،
ياخشى ده، الحق، اينانوسان بيله،
لاكن اينانام، اوصانوسان بيله،
چك باشگا يورغانگى، يات، كيشى!

عمر اوتوشوب، باش آغاروب اون كيمي،
ديش توكولوب، ساققال اولوب يون كيمي،
سينه چوكوب، ييل بوكولوب نون كيمي،
گرچه اولوسان قوجا ميمون كيمي،
ليك گنه روبه ملعون كيمي
تيز گوتوروب ترياكيگى آت، كيشى!
قالبانگى چاغلا خورولدات، كيشى!
بير قدر اوز سينه گى توحدات، كيشى!
چك باشگا يورغانگى يات، كيشى!

زاهده تکلیف

زاهدا، گل سویوناق بیر کره پالتارمزی،
چیقاراق ظاهره باطنده کی افکارمزی،
پیش گاه نظر خلقه دوتاق وارمزی،
گوروب اونلار دخی تحقیق ایله سین کارمزی،
هر کیمگ آغی قارا ایسه اوتانسین، آ بالام!
بلکه ایلرجه یاتانلار بیر اویانسین، آ بالام!

هله ک گل اونوداق، فی المثل، اوز لافمزی،
ادعامرجه آچاق آینه صافمزی،
آلاق آینه یه قارشى بوتون اصنافمزی،
گوستره ک اونلارا، انصاف اچچون، انصافمزی،
هر کیمگ آغی قارا ایسه دایانسین، آ بالام!
بلکه ایلرجه یاتانلار بیر اویانسین، آ بالام!

نوله بیر لحظه ک اولسون آتاق القابمزی،
چیقاراق حرمتی جالب اولان اثوابمزی،
توبلایاق بیر یره اعدامزی، احبابمزی،
محضر ناسه قویاق سیرت و آدابمزی،
هر کیمگ حالی فنا ایسه اوصانسین، آ بالام!
بلکه ایلرجه یاتانلار بیر اویانسین، آ بالام!

گڭل يازاق شرط ايچون اوز ترجمه حالمزى،
همده دوغرى اولاراق شرح ايدك احوالهمزى،
خلق تطبيق ايله سين حالهمزه قالهمزى،
آگلاسينلرده، نولور، غايه آمالمزى،
هر كيمگ قلبى قارا ايسه اوتانسين، آ بالام!
بلكه ايللرجه ياتانلار بير اوتانسين، آ بالام!

شاهنامه

شهيم، تاجداريم، قوی شوکتيم!
 ملك احتشام، فلک رفعتيم!
 اگر لطف ايله سورسه کڙ احوالمی،
 بو نامم سکا ييلديره ر حالمی.
 او گونکه، حضور کدن عطف عنان
 ايدوب، سوی تبریزه اولديم روان،
 بو عزم ايله کيم، شیر تک جنگ ايدم؛
 مجاهدلره عرصه نی تنگ ايدم،
 فدائيلری اؤلدوروم (خان) ايله،
 ييا بانلاری دولدوروم قان ايله.
 رکابمه بير توسن بادپا،
 آچيلمش باشيم اوسته زرین لوا،
 يمین و سارمه سرهنگلر،
 نه سرهنگلر-رستم جنگلر!
 قوشون سيل تک روبروده روان،
 حشم خيل تک هر طرفدن دوان.
 بويونلرده يکسر قطار فشنگ،
 ريوولويرلر الده، حمایل تفنگ.
 چالمنقهده شيبورلر، نایلر،
 اوچالمنقهده لشگردن اوررایلر.

چكىلىمكىدە غرادەدە توپلر،
طبل لردە فرياد گوب-گوب لردە...

بلى، من بو فرخندە اقبال ايله،
بو شوكتله، سطوتله، اجلال ايله

اوتوب قاتناديم يوللارڭ آز-چوخين،
گلوب تاكه، تبريزه اولدیم يوخين،

بووردیم: چالينسين نى وکوس لر
وگيتسين خنى شهره جاسوسلر.

بو ايش، فکر ايديردیم كه، بير دولمادى،
ها من سويله ديم بير گيدن اولمادى.

گلوب غيظه حكم ايلدیم لشگره
آچڭ شهره اوچ ياندان اود بير كره.

آچيلدېقده آتش ايدر دڭ گمان
كه، گوگدن يره اود ياغير ناگهان.

فدائيلرڭ تنگه دوشدى ايشى،
اؤلوب اوراداجا قالدی دوققوز كيشى.

گوروب چون بو اوضاعى (ستارخان)،
ووروب شير تك نعره چكدى فغان:

مجاهد لر، اى غيرتك كانلارى!
غنيمت بيلك بويله ميدانلارى!

حياتڭ قالور بيزده صوڭ ساعتى،
آغيردر بو صوڭ ساعتڭ قيمتى!

نه بير خدمت ايتمشه گز ملته
بوتون بستره اشبو بير ساعتى،

بو سوز بويله تاثير ايدوب لشگره،
هامى جان و دلدن ديدى بير كره:

نە اۋلەك، يىز اۋلدىرمگە حاضرېك!
گر اۋلسەك دە بو امر دە شاكرېك!

دېوب بو سوزى شېردن چېخدىلار،
ايە قىزدىلار، طېردن چېخدىلار،

مجاھدىلر ك جنېشندن همان
دېەردك كە، يىر محشر اولدى عيان،

دوشوب سجدەيە جملە اخلاص ايە،
نياز ايتدىلر نيت خاص ايە.

دوروب يىر ساغا، يىر سولا گيتدىلر،
غفلدن يىزە يىر هجوم ايتدىلر،

يىمىنى يىسارە قاتوب ووردىلار،
يىزى ازدىلر، دوگدىلر، قىردىلار!

دە دەم وای! مگر بويە دە جنگ اولور؟
هە لاپ اوزاقدان نفس تنگ اولور!

خصوصاً مگر بويە دە (خان) اولور؟
بو سطلوتە دە مرد ميدان اولور؟

بو حالی گوروب خیرەلندی گوزیم،
جهنم قوشون، اۋلمش ایدیم اوزیم!..

دیدی، یاخشی در ییر داغا دیرماشیم،
ایلمدە سلامت قالا تا باشیم.

قاجوب مرد- مردانە چیقدیم داغا،
باخیردیم او یردن سولا، هم ساغا،

نە گوردیم، قاجیر تولکی نسبت قوشون،
اوزك دە گورېدك گلردى خوشون.

هارای باسدیم آخ- وای، امان، قاجمايك!
هوام ايەيك يىر زمان، قاجمايك!

سوزيم باتمادى لشگرڭ يىننه،
اوخ! اوخ!.. باتدى اوخ دولتڭ عىننه.
قوشون قاچدى، بوشلاندى ميدان جنگ،
بوتون گيتىدى يىمايه توپ و تفنگ.
چوگوردىم اولور وضع حاليم تباہ،
گتيردىم ايگيرىم قازاغه پناہ.
يانان قلبمه سانکه سو ساجدىلار،
او يردن آلوب ده منى قاچدىلار..
بودر، صورت عرضحاليم منيم،
مجاهدلىر ايله جداليم منيم.
قوى شوکتيم، ايندى فرمان نهدر؟
بويور، حاضر، باش نهدر، جان نهدر؟!
اگرچه قاچارکن آتى يورميشام،
گنه هر نه حکمک اولادورميشام*!

آرزو

نه درس اولایدی، نه مکتب، نه علم و صنعت اولایدی
نه درسه، مکتبه، علمه، فلانه حاجت اولایدی!

نه سندلی، نه قارنداش، نه لوح و میز، نه طباشیر،
نه دفتره، قلمه، کاغذه بو رغبت اولایدی!

نه مدرسه، نه معلم، نه بو اصول جدیده
و نه اوشاق لریمزده بو قابلیت اولایدی!

نه اهلزده آیتلق علامتی گورونیدی،
نه بیر پاره اوخومشلرده بو ذکاوت اولایدی!

نه حس اولیدی جوانلاردا امر ملته قارشو،
نه بو جوانلر اولایدی و نه بو ملت اولایدی!

دوشیدی داش اوگونه کیم، غازیت - مازیت سوزی چیقدی
غازیت ایشین توره دن نابکاره لعنت اولایدی!

نه گونده، هفته ده، آیده چیقان غازیت و نه زورنال،
نه مطبعه، نه محرر و نه طباعت اولایدی،

نه شرق اولایدی، نه اقصای شرق، هم نه زاپونیا،
نه اونلرک هنری خلقه درس عبرت اولایدی!

نه تفخ «صوره» (جهانگیر) و نه (ملک منکام)،
نه بعض کشور ایرانده بو لجاجت اولایدی!

نه تور كیاده بو قانون اساسی نشر اولونایدی،
نه بی ادب یگی تور كرده بونجه جرئت اولایدی!

نه خورتلیایدی بو شكل ایله «ملانصرالدین»، ای كاش!
نه كالباسبز آیلاردا بو خوف و خشیت اولایدی!

او كهنه لردن عجب كیم، اوتانمیوب ده ذیورلر:
گرك بو عصره گوره بویله، بویله عادت اولایدی!

بو بی شعورلرك عقلمنه، كمالینه باق بیر!
قادم كمالگزه، باری سیزده غیرت اولایدی!

بوندان سورا

بیر بهانه الده عنوان ایتملی بوندان سورا،
بوسبوتون مخلوقه اعلان ایتملی بوندان سورا!

نو اصولک شرعه برعکس اولدیفین ایضاح ایدوب
کهنه نی تطبیق قرآن ایتملی بوندان سورا!

خاصه بو ژورنال، غازیت امرنده بیر فتوا تاپوب،
سد راه نشر عرفان ایتملی بوندان سورا!

بويله ایش، بونجه غازیت، بونجا مازیت اولماز، جانیم!
بونلاری محکوم بطلان ایتملی بوندان سورا!

دین گیدیر، مذهب گیدیر، قدری ایتیر ملالرک،
چاره امر مسلمان ایتملی بوندان سورا!

هر یتن کندین محرر عد ایدوب مین سوز یازیر،
بونلاری مطرود اوطان ایتملی بوندان سورا!

کسملی هر نوع ایله اولسا نفوذین، حرمتین،
سربسر آواره نان ایتملی بوندان سورا!

جیرمالی دقتلرین، سیندیرمالی چیرنیل قاین،
فکر ترویج قلمدان ایتملی بوندان سورا!

ممکن اولسا لاپ کوکیندن قالدیروب بیر ظن ایله
جمله مطبوعاتی ویران ایتملی بوندان سورا!

سېما، شاعرلری حکماً و حتماً زور ایله
خارج از اسلام و ایمان ایتمه‌لی بوندان سورا!
مختصر، هرکیم که، گوردک فہمی وار، بیر سوز قانیر،
کفر ایله مشهور دوران ایتملی بوندان سورا!
آرقاداشلار، الامان، گل تیز ویروب ده ال-الہ
ہم بو یولدا عهد و پیمان ایتملی بوندان سورا!
عابد اولمیر ایندی بونلاردان ییزہ بیر منفعت
یول ویرلرسہ، مسلمان ایتملی بوندان سورا!

سبب بوینی یوغون اولدی

غم و محنت فزون اولدی،
سبب بوینی یوغون اولدی!
الفلر دوندی نون اولدی،
سبب بوینی یوغون اولدی!

نه ایچون کشور ایران
اولور شخصیته قربان،
مگر بایقوش سویر ویران
ویا طالع زبون اولدی؟
سبب بوینی یوغون اولدی!

نه دن اولدی ایکی دبللی،
اوره گلر قالدی نسگلی،
داغیلدی مجلس ملی،
علملر سرنگون اولدی؟
سبب بوینی یوغون اولدی!

نیچون مشروطه باغلانندی،
مزورلر قوجاقلانندی،
قارینلر دویدی، یاغلانندی،
وطن دارالجنون اولدی؟
سبب بوینی یوغون اولدی!

قسم ایتدی اینانیدردی،
نیچون رأین دولانیدردی،

اوزين دنيايه آنديردى،
مطيع نفس دون اولدى،
سبب بوينى يوغون اولدى!

نەدن لھو اولدى ييمانلار،
ويزىلدى اودلى فرمانلار،
بوتون اودلاندى قرآنلار،
جنايت رهنمون اولدى؟
سبب بوينى يوغون اولدى!

نەدن قالقشدى خولقانلار،
ساتيلدى يولا ايمانلار،
توكولدى بى گنه قانلار،
اوره گلر لاله گون اولدى؟
سبب بوينى يوغون اولدى!

نە ايچون سوسدى (ناقلر)،
آلندى حبسه (صادقلر)،
فقط بعضاً مناقلر
واروب نورالعيون اولدى،
سبب بوينى يوغون اولدى!

نەدر تكفيرى اخيارك،
نەدر تحقيرى ابرارك؟
نەدر تقصيرى احرارك
كە، بويله غرق خون اولدى؟
سبب بوينى يوغون اولدى!

غرورى اتهاسندن،
حيا قيلمز اداسندن،
او «كيف مايشا» سندن
نچون «لايستون» اولدى؟
بوتون ايشلر اويون اولدى،
سبب بوينى يوغون اولدى!

استقبال یزیدمدر

یتر، جانم، چکیل گیت، ایتمه چوق تبخیر حریت!
یزیم قازقاندہ هرگز اویناماز کفگیر حریت!
هانی دیرسگ: «گریزاندرد وطندن لیل استبداد»؟
مگر گورمز میسگ اطرافی دوتمش خیل استبداد؟
بوگون ایرانی یکسر قاپلامشدر سیل استبداد؟
یازوق، اولچمکده در خون جهانی کیل استبداد،
هله تبریزه ده وار اشتهای میل استبداد.
یتر، جانم، چکیل گیت، ایتمه چوق تبخیر حریت!
یزیم قازقاندہ هرگز اویناماز کفگیر حریت!
دیمه: «تیغ رشادت خیره ساز چشم امکاندر»!
دی کیم: تکفیر ایچون تیغ زبان هر یرده برآندر،
دیین کافر مسلمانہ، صانیر کندین مسلماندر،
بوگون حق سولیلین هرکس اولورسه کفره شایاندرد،
گوزل بیر عصردر: قحط شعور و عقل و وجداندرد،
یتر، جانم، چکیل گیت، ایتمه چوق تبخیر حریت!
یزیم قازقاندہ هرگز اویناماز کفگیر حریت!
«مجاهد قالخروب، دیرسگ، شکوهین ملک ایرانگ»
بونا تمکین ایدرمی چاکرانی شاه ذی شانگ؟
بونا راضی اولورمی غیرتی، ناموسنی اعیانگ؟
بو یول بیر شانلی قربانگاهیدر انصافگ، ایمانگ،
نه ایمان وقتی در، آنجاق گوزهت خیرین جیبیشدانگ!
یتر، جانم، چکیل گیت، ایتمه چوق تبخیر حریت!
یزیم قازقاندہ هرگز اویناماز کفگیر حریت!

اوت، «صحرای ایران دوغریدان بیر اودلی میداندر»،
فقط اول اودلی میدانده دوران بیر شیر غراندر!
ولی مین حيله گر تولکی صفت هریان نمایاندر!
ياتوب ایرانیلر ناگه گوررلر اولکه ویراندر!
هله قوی سویله سینلرده مجاهد نامسلماندر!
هله قوی ایله سینلر بوسبوتون تکفیر حریت!
دیسینلر ده ییزه لازم دگل تعمیر حریت!..

فیلموم، ای وای

فیلموم، ای وای، بو اوروس باشدیلار،
بیلمیورم هاردان آشوب داشدیلار،
اولکه ده گوندن - گونه چوخلاشدیلار،
هر عمله، هر ایشه چولقاشدیلار.
قویمايگ، ای کهنه لر، ای یاشدیلار،
هیوه ره لر هر یره دیرماشدیلار!

هر بیری مین گونه ایش ایجاد ایدیر،
مجلس آچوب نطق لر ایراد ایدیر،
شیمه ایکن سنی لری شاد ایدیر،
سنی ایکن شیمه به امداد ایدیر،
سانکه بولار بیر- بیره قارداشدیلار!
بوخدی تعصب لری، چاشباشدیلار!

هیچ بیری اوز مذهبنگ خرمتین
گوزلمیور، گوزلیور ائل غیرتین،
جمله سی بیر یولده قویوب نیتین،
خوشلامیورلار آنالار عادتین،
چونکه نه سنی، نه قیزیلباشدیلار!
بیر یاوا شئی در بو باشی داشدیلار!

امر تعصب اوله بطلان نچون؟
مدنی دیبه شیمه لره جان نچون؟

شيعه نيله منى نى انسان نچون؟
بیرلشه يعنى بو مسلمان نچون؟
همت ايدك، دين گيدير، آى باشديلار!
قويمايگ آلداتدى يىزى ساشديلار!

ايندى كه، دويدوز بولارگ نيتين،
جهد ايله يگ پوزمه جمعيتين،
بونلارى پوزمق يوزه اولماز چتتين،
هارداكه، گوردوز اوقويگ لعنتين،
حكيم ايله يگ، كفرله اولغاشديلار،
دين خدادن قيريلوب قاشديلار!
جملهسى كافرلره يولداشديلار!
چونكه تعصبلىرى يوق، چاشديلار!

فدايت و شكايات

چاتليور، خان باجي، غمدن اوره گيم،
قاووشوب لاپ آجمدن كوره گيم.

نوله بير ايوده قويايديز قاراباش،
ويرميديز منى بو ابلهه، كاش!

منكه دامدان، باجادان باخماز ايديم،
سوكيمي هر طرفه آخماز ايديم،

هرزه - هرزه دانيشوب گولمز ايديم،
ار نه شنى اولديفنى بيلمز ايديم.

اوتوروب آج كومه سنده آتامك،
بيش - دوشين حاضر ايديرديم آتامك،

ييتايورديم نه نه مك باش، ياخاسين،
يامايورديم بابامك چول، چوخاسين،

تيز دوروب صبح ساغارديم اينگى،
خان ضنمدن ديله مزديم كومگى.

نيليورديم بزه گى يا دوزه گى،
داما، ديواره ياپارديم تزه گى.

آتام علاف، بابام دولگار ايدى،
قارداشيم جولفا، عموم كارگار ايدى.

خان بيبيم فالجى، نه نه م باغ توخويان،
ييزده، حاشا، يوق ايدى بير اوخويان.

ایومزده وار ایدی هر نه دیسک:
قاتیق، آیران ایله قایماق، نه بی سگ.

نه ییلردیک نه زهیرماری کتاب!
بیز اولان ایوده هاچان واردی کتاب؟

بوسبتون گل کیمی انسانلاریدیک،
نه معلم و نه درس آنلاریدیک.

دفترک آندیرا قالمش سوزونی
ایشیدوب گورمه مش ایدیک اوزونی.

بویله بیز تربیله ایوده مدام
بسله دیز من کیمی بیر سرو خرام.

وای او گوندن که، منی آد ایله دیز،
ایله ییلدیزده که، دلشاد ایله دیز!

من ده ساندم که، دونوب بختوره،
گیدیرم بیر نفر انسانه اره ...

نه ییلیم بویله ده انسان وارمش،
شکل انسانده ده حیوان وارمش!..

آر اوخورمش ده، یازارمش ده، آتام!
آر دگل، مهلك آزارمش ده، آتام!

آر دگل، شاعر ایمش. خانه خراب،
فکری یازماق، او قوماق، شغلی کتاب...

سالدیز آخرده یامان حاله منی،

آره ویردیزده بو قفاله منی.

گاه یازیر، گاه او قویور، گاه دانشیر،
گونده بیر هرزه کتابنان تانشیر.

گاه گیدیر فکره بره لدر گوزینی،
محو اولور او یله که، ییلیم اوزینی.

صبح اولونجه گيجهلر دارغا كيمي
ياتميور، قير - قير ايدير قارغا كيمي.

گاهدا بير ياتساده وقتنده اگر،
چكميور يوخلاديني بير او قدر.

غفلتا بيرده گوربرسگ سه، دوربر،
يانديروب لامپاني چيلاق اوتورير،

باشليور ياتديني بيرده تزه دن
اوخويوب يازمهه بيرده تزه دن.

بيله اود اولماز، آتام، بويله آلو!
اود دگل، يانهي دگل، لودر، لو..

گاه گوربرسنكه ميز اوسته بيخيلور،
باخيرام حالينه قليم سيخيلور.

بير قارانداش، بير ايكي پاره كاغذ،
او قدر چكمير اولور قاره كاغذ.

خيريني، شريني قانمير بو كيشي!
يورولوب بيرجه اوصانمير بو كيشي!

ميزيم ايوده باخاساڭ هر طرفه:

طاهچه، بوچهه يا كيم، ايرهه،

گوره جكسگ بوتون ايشقابه كاغذ،
كاسادا، نيمچهده، بوشقابه كاغذ...

بيغلوب داغ كيمي هر ياندا كتاب،
ايوده، دهليزده، هر ياندا كتاب...

ديورم: آي كيشي، گل بير اوزشا!
بو نه ايشدر، آكول اولسون گوزشا!

بو عمل ايتدي سني خانه خراب!
پوللارڭ دوندي بوتون اولدي كتاب!

اوخوديقچه گوزيڭك قاره سني
آپاير، تاپ باشڭك چاره سني!
پول گيدير، تاب و توانڭ ده گيدير،
اوسته لك يير قوري جانڭ ده گيدير،
كسب و كار مڭدن الڭ چيقدى، اوسان!
أر اولان يرده گوريم يوق اولاسان!

بنیمکی بیله دوشدی

غم راهمون اولدی، بنیمکی بیله دوشدی!
دل ورطه خون اولدی، بنیمکی بیله دوشدی!
اثل دوندی جنون اولدی، بنیمکی بیله دوشدی!
طالع بگا دون اولدی، بنیمکی بیله دوشدی!
«اقبال زبون اولدی، بنیمکی بیله دوشدی!»
سن، ممدلی، قورخما!
غم چکمه، دارخما!
دوران اوز گکدر!..

غافلیمش احواله سودای سرمدن،
سودای سریم ایتدی بنی تاج زرمندن،
ریشه کسلیرمش، دیمه، کسکین تبرمدن،
مشروطه نی سالماقده ایکن بن نظرمدن،
اول نورالعیون اولدی، بنیمکی بیله دوشدی!
«اقبال زبون اولدی، بنیمکی بیله دوشدی!»
سن، ممدلی، قاجما!
نا اهله ال آجما!
میدان اوز گکدر!..

هیچ فایده بخش اولمادی تدبیرلریم، حیف!
کشف اولدی بوتون عالمه تقصیرلریم، حیف،
برعکس اثر ایلهدی تمبیرلریم، حیف!
آلدا تمادی بو ملتی تزویرلریم، حیف!

يولدوزده كى*... يولدوزده كى تعميرلريم، حيف!
هپ كن فيكون اولدى، بنيمكى ييله دوشدى!
«اقبال زبون اولدى، بنيمكى ييله دوشدى!»
سن، ممدلى، برك دور!
توربالرى دولدور!
خرمان اوز گك در!..

شيپور دگل، طبل دگل، صور چالندى،
عكس ايلدى سورگ سسى هر قلبه سالندى،
يير شبدە اوتوز ايلليك اموراتيم آلندى،
عثمانلى لرك شاهى وطن دن قووالاندى،
ايش دوندى اويون اولدى، بنيمكى ييله دوشدى!
«اقبال زبون اولدى، بنيمكى ييله دوشدى!»
سن، ممدلى، قورخما!
غم چكمه، دارخما!
طهران اوز گك در!

سن وور ايشكى، دورما گرى مكر و حيلدن،
من توپلادىم شيلرى هپ قاپديلار الدن،
بونلر كيچر، اما هله وار قورخوم اجلدن.
سن قارنى بوغون يير شتى ايدك روز ازلدن،
بوينك ده بوغون اولدى، بنيمكى ييله دوشدى!
«اقبال زبون اولدى، بنيمكى ييله دوشدى!»
سن نهره شى چالخا!
هيچ باخما بو خالخا!
آيران اوز گك در!..

ايتديم قسم، اما اوزىمى سهوده سانديم،
(كامل پاشا)* لار چيده ايدن فكره اينانديم،
باقديم سگنا اوز عهدى، پيمانى دانديم،
ايللرجه، زمانلرجه، بو گون دانديم آنديم،

تاریخ قرون اولدی، بنیمکی ییله دوشدی!
«اقبال زبون اولدی، بنیمکی ییله دوشدی!»
سن، مدلی، قورخما!
غم چکمه، دارخما!
میدان اوز گئدر!..

مظلوملرک دوتدی بنی آهی آخرده،
اینجیتدی خیانت لیریم آلاهی آخرده،
اولدیم (سالانیک) قله سنه راهی آخرده،
منفالر آرا تورک لرک شاهی آخرده
مجبور سکون اولدی، بنیمکی ییله دوشدی!
«اقبال زبون اولدی، بنیمکی ییله دوشدی!»
قاچ، مدلی، دورما!
چوق سینه گما وورما!
بندن گوتور عبرت،
صلح ایله، قودورما!
والله و بالله،
انسان سک، اینان، آه-
فرمان گیدر الدن،
سامان گیدر الدن،
یالگئر نه که، طهران،
ایران گیدر الدن!..

اصول جدید

واہ!.. بو ایمیش درس اصول جدید؟!
یو..ق! یو..ق! اوغول، مکتب عصیاندی بو!
موللا دگل بونده کی تعلیم ایدن،
الحذر ایت، بیر یگی شیطانندی بو!
دور قاچاق، اوغلوم، باش-آیاق قاندی بو!..

گور نیجه آلت-اوست ایلوب شیلری،
دوندروب (آ)، (با) یه (الف)، (بی) لری،
بدعتہ باق، (یا) اوغودیر (بی) لری،
سانکه حروفاته دوشمانندی بو!..
دور قاچاق، اوغلوم، باش-آیاق قاندی بو!..

دقت ایدوب باقسان اگر درسینه،
هر سوزی تعلیم ایلور ترسینه،
ده گمز او بیر پاسلی دمیر ارسینه،
مینده دیسه درج زرافشانندی بو!
دور قاچاق، اوغلوم، باش-آیاق قاندی بو!..

ویردیگی درسی اوشاغا یازدیریر،
هجه دیمیر، هر عملین آزدیریر،
گاه اوغودیر، گاه چیقاروب گزدیریر،
بیر دیمیر اولاد مسلمانندی بو!
دور قاچاق، اوغلوم، باش-آیاق قاندی بو!..

بیرده گوریرسن که، اولوب هیومره،
اللی اوشاق بانلادی بیردن - بیره،
درس دیمه، گولمه لی بیر مسخره،
ملا دیمه، مسخره جنباندی بو!
دور قاجاق، اوغلوم، باش - آباق قاندی بو!..

دوز بری بیر یوب - یوموری شنی قانیر،
همده دیور (سوتگه) ده بیر فیزلانیر،
آی دولانیر، گوگ دایانیر، گون یانیر،
کافره باق، گور نه بدایماندی بو!..
دور قاجاق، اوغلوم، باش - آباق قاندی بو!..

بوندان ازل بویله دگلدی سیاق،
درس اوخودان موللاده واردی لیاق،
موللا قویاردی باشنه شیش پایاق،
اویله که: بیر فاضل دوراندی بو!
دور قاجاق، اوغلوم، باش - آباق قاندی بو!..

ایندی بوتون ایش دولانوب لاغلاغا،
درس اوخودیر هر باشی فسلی چاغا،
ایتدیگی تدریسی ایلان - قورباغا،
درس دگل، هرزه و هدایندی بو!
دور قاجاق، اوغلوم، باش - آباق قاندی بو!..

من دگیشوب شیوه اجدادی،
بویله اوده سالمارام اولادی!
ایله مریم دینسز اوز احفادی،
آت چوله گیتسین، نه دبستاندی بو!
دور قاجاق، اوغلوم، باش - آباق قاندی بو!..
علم آدینه بیر قوری بهتاندی بو!..
نفرته شایاندی بو!
هرزه و هدایندی بو!
مسلمی کافر قیلان
خانه کفراندی بو!..

ساتیرام

مولدایی، سالمادی ائل دیل بوغازا..
عیبی یوق، گرچه قویولدیق لوغازا،
یاز بو اعلانی ده بیر کاغازا:
آچمیشام (ری) ده گنیش بیر ماغازا،
چوق او جوز قیمته هر شئی ساتیرام،
آی آلان!.. مملکت ری ساتیرام!

ماغازامدا تاپیلور هر جوره زاده:
جام جم، رأیت کی، تخت قباد،
گرچه بازاریمی ایتمکده کساد
سعی ایدیر بیر پارا ایرانی نژاد،
لیک من باقمیورام، هه ی ساتیرام،
آی آلان!.. مملکت ری ساتیرام!

نه گر کدر مگا بیر بونجه امور
که، ایده قلبمی بی حس و حضور؟
باباما ویرمدی ال «آبک شور»،
دگلم ناخلف و نا بشعور،
(قصر شیرین)، اثرکی ساتیرام،
آی آلان!.. مملکت ری ساتیرام!

ایسته مم نوری، قارائلق سویرم،
ملک ایرانی دو مانلق سویرم،

بوشلیوب شهری یابانلق سویرم،
بسی شهلک، دخی خانلق سویرم،
(سبزوار) ایله (میامی) ساتیرام،
آی آلان!.. مملکت ری ساتیرام!

سوز منیم، ایو منیم، اسرار منیم،
عرض و ناموس منیم، عار منیم،
مال منیم، مصلحت کار منیم،
ساتیرام، دولت قاجار منیم،
کیمه نه دخلی که، من شئی ساتیرام،
آی آلان!.. مملکت ری ساتیرام!

شاه مشروطه پناه اولماق ایسه،
اثل قویان وضعه شاه اولماق ایسه،
گوش بر امر سپاه اولماق ایسه،
شاه اولوب همدم آه اولماق ایسه،
خان اولوب، نوش ایلوب می، ساتیرام،
آی آلان!.. مملکت ری ساتیرام!

نچون ویرمیور؟

بیرجه بو مشروطه‌نی شاه نچون ویرمیور؟
گاه ویریر، فی‌المثل، گاه نچون ویرمیور؟

گرچه بو گون شه بیزیم باشمزه سایه‌در،
نام همایونی هر مطلبه پیرایه‌در،
لیک بو آنجاق همان گوردیگمز قایه‌در،
هرسه بیر سس ویریر، کندیسی بی‌مایه‌در،
یوقسزه اولماز دیمک‌وار... نچون ویرمیور؟
بیرجه بو مشروطه‌نی شاه نچون ویرمیور؟

هرزه دانیشما، کیشی، گوزله ادب، زینهار،
شاهمزی ییلمه چوق بوبله سفاهت شعار،
عقل سلیم اهلی‌در، بوسبتون آل قاجار،
ویرمیور البته بیر حکمتی وار، سری وار،
یوقسه بو کیفیته راه نچون ویرمیور؟
گاه ویریر، فی‌المثل، گاه نچون ویرمیور؟

یوق بو ایشک باشقه بیر حکمتی یا مکتبی،
اگری اوتور، دوز دانیش، واضح ایدمک صحبتی،
بیر کره آل بوینکا، وار یازیفک نکبتی.
شاه جوان بخت ایسه، بس نه سبب ملتی
هفته‌ده بیر آلدادیر، گاه نچون ویرمیور؟
بیرجه بو مشروطه‌نی، شاه نچون ویرمیور؟
گاه ویریر، فی‌المثل، گاه نچون ویرمیور؟

حلال اولسون سڭا

دوغرىدان دا، ممدلى، غيرت حلال اولسون سڭا!
باغ شهده ايتديگك عشرت حلال اولسون سڭا!
اهلنه شاه اولديگك دولت حلال اولسون سڭا!
ويرديگك مشروطه ملت حلال اولسون سڭا!

اولدك اول گوندن كه، مالك رتبه اجدادسڭا،
دوشمدى ائل قايقوسندن باشقه بير شتى يادسڭا،
عدل و داده داد ويردك، يتسين الله دادسڭا،
ياخشى بير شهرت قازاندك آدسڭا، اولادسڭا،
گيتديگك يول، دوتديگك نيت حلال اولسون سڭا!
ويرديگك مشروطه ملت حلال اولسون سڭا!

آفرين لر دوغرى يوللو ويرديگك پيمانلارا،
عهديگى ايفا ايچون صادر اولان فرمانلارا،
هفتهده بير، آيدا بير آند ايچديگك قرآنلارا،
عاقبت هر سمتدن جلب ايتديگك مهمانلارا،
چكديگك بو خوان بى منت حلال اولسون سڭا!
ويرديگك مشروطه ملت حلال اولسون سڭا!

مستقلاً حكمرانى اولديگك ايرانسڭا،
هانكى خدمتدن صاقدنك تا توخونسون قانسڭا،
ايندى بير ايران دگل، عالم گووه نسين شانسڭا،
نامسڭا، ناموسسڭا، انصافسڭا، وجدانسڭا...

اهل وجدان ويرديگى قيمت حلال اولسون سڭا!
دوغرىدان دا، ممدلى، غيرت حلال اولسون سڭا!

آلتى مین ایلدن برى موجود اولان بیر مملکت
گورمه مشدی سن کیمی بیر شاد والا مرتبت:
نپتگ صاف، اعتقادک باک، قصدک مسعدت،
ملتگ شاد، اولکهک آباد، عمدە فکرک مرحمت...
قويدیگ تاج، اورتدیگ خلعت حلال اولسون سگا!
ویردیگک مشروطه ملت حلال اولسون سگا!

ارسلانلار بویننه سالدیردیگک زنجیرلر،
نامورلر قتلنه چکدیردیگک شمشیرلر،
آتش قهر و غضبله یاقدیگک تعمیرلر
وصفه شایاندر، حقیقت، ایندیگک تدبیرلر...
ام خاقان اوغلی، بو غیرت حلال اولسون سگا!
ویردیگک مشروطه ملت حلال اولسون سگا!

عصيانلاری ايرانليلاړك

نهر آيا گنه عصيانلاری ايرانليلاړك؟
باشلادی جنبشه طغيانلاری ايرانليلاړك!
نقض عهد ابلدی اعيانلاری ايرانليلاړك!
درحقيقت پيس ايمش قانلاری ايرانليلاړك!

يانسبن ايرانليلاړك آرخاصی، ياندی جگريم،
او يتيم ممدهلیدن وار گنه بير پيس خبريم،
بيله ديرلرکه، قويوب تختی قاجرب تاج سریم،
صيفينوب قونسوله خاقانلاری ايرانليلاړك!
درحقيقت پيس ايمش قانلاری ايرانليلاړك!

اهل ايران بو قدر بي شرف اولسون، نه ايچون؟
دشمن طرز امور سلف اولسون، نه ايچون؟
يگی عثمانلی کمی ناخلف اولسون، نه ايچون؟
باتا، يارب، گوروم ايرانلاری ايرانليلاړك!
درحقيقت پيس ايمش قانلاری ايرانليلاړك!

اوججه ايل قوماديلار تختده راحت ياشاسين،
بير دويونجه چيقاروب کیف، ايدوب عشرت ياشاسين،
تا اونك سایه عدلنده بو ملت ياشاسين،
اولسون آسوده مسلمانلاری ايرانليلاړك!
درحقيقت پيس ايمش قانلاری ايرانليلاړك!

نیلمشدی سیزه، یا هو، بو باشی داشلی یتیم؟
یا نه وجدانه دگر بیر ایشه چولغاشدی یتیم؟
هره بیر حوققا چیقارتدیز، کیریخوب چاشدی یتیم،
دیدى: چیقسین دخی قوی جانلاری ایرانلیلارک!
درحقیقت پیس ایمش قانلاری ایرانلیلارک!

سزه اوز شأنه شایسته کرم ایتمدیمی؟
حکم مشروطه ایرانی رقم ایتمدیمی؟
خط قرآنی اوپوب، یاد قسم ایتمدیمی؟
نیه بس اولمادی ایمانلاری ایرانلیلارک؟
درحقیقت پیس ایمش قانلاری ایرانلیلارک!

بیلیم آندیرا قالمش بو نه حریت ایدی؟
هزاردان چیقدی بو سوز، یا بو نیجه صحبت ایدی!
اولکه من آلتی مین ایلدن بری بیر جنت ایدی!
ایندی قان-قان دیبور انسانلاری ایرانلیلارک!
درحقیقت پیس ایمش قانلاری ایرانلیلارک!

هله ایرانلیلارک بیر او (سپهدار) ینه باق!
بختیاری ائلینگ رتبه لی (سردار) ینه باق!
بیر، سن الله، بولارک شاهله رفتارینه باق!
بوده اعیانلاری، ارکانلاری ایرانلیلارک!
در حقیقت پیس ایمش قانلاری ایرانلیلارک!

باشنه جمع ایلیوب هر بیرى بیر خیلی سپاه!
که نه وار؟ ممدولی. دوش تختدن، اولما بیزه شاه!
ابتدیلر اوچ گونگ عرضنده بوتون امری تباہ،
قاجدی آخ-وای،-دیبه سلطانلاری ایرانلیلارک!
درحقیقت پیس ایمش قانلاری ایرانلیلارک!

بوندان اول بو گوزهل اولكده جانلار وار ابدى،
ياخشى-ياخشى قوجالار، آدلى جوانلار وار ابدى
شاهى حق ظلى بيان سیرگلى خانلار وار ابدى،
ايندى (يفرهم) لر اولوب خانلارى ايرانليلارك!
درحقيقت پيس ايمش قانلارى ايرانليلارك!

بيرده، ياهو، نه گرهك ائلل قارشه شاه ايشينه،
گوز آچوب دقت ايده گاه اوزينه، گاه ايشينه،
شاه اولان كس اولور آنجاق اوزى آگاه ايشينه،
بوخسه هر سلسله جنبانلارى ايرانليلارك؟
درحقيقت پيس ايمش قانلارى ايرانليلارك!

شاه بيله اولكده هر نه گوتوره، هر نه قوبار،
گاه جيبين، گاه دريسين هر كيمگ ايستره سوبار،
باش كسر، ابو داغيدار، جان چيقارار، گوز ده اوبار!
مينده چيقسه گوگه افغانلارى ايرانليلارك!
به جهنم كه، يانير جانلارى ايرانليلارك!
شاهگ اوز عبديدر انسانلارى ايرانليلارك!
در حقيقت پيس ايمش قانلارى ايرانليلارك!

ای آلتڭ آی

ای آلتڭ آی، اوزڭ گونش، ای قاشلارڭ کمان!
جیران گوزڭ، قارشقه خطڭ، کاکڭ ایلان!
آلما چنهڭ، چنهڭده زرخدان درین قویو،
کیپرکیرک قامش، دوداقڭ بال، تنڭ کتان،
بوتڭ صراحی، بوی-بوخونڭ بیر اوجا چنار،
اندامڭ آغ گوموش، یثاقڭ قیرمزی انار،
خالڭ اوزونده بوغدا، باشده ساچڭ غراب.
قاه، قاه!.. غریبه گولمهلی سن، خانمان خراب!

بورا ساي -

جماعت - ظل سلطان، بورا ساي، دوگديروب آلديقلارشي!
سوگوب آلديقلارشي، سوگديروب آلديقلارشي!

ظل سلطان - توبه، التوبه خطا راهنه گيتديكلريمه!
يياوب ايتديكلريمه، يياميروب ايتديكلريمه!

جماعت - سن كه، آوروپاده ايدك نيه يورتا - بوگوره
جومدك ايرانه، بو ويرانه ده دوشدك ده گيره
سالدك آخر اوز الكله اوزگي اغزي ييره؟
ويج ييتيرمز سكا، دونمه دخي داشه، دميره،
بوش دانيشما، بورا ساي قاپديروب آلديقلارشي!
چاپرب آلديقلارشي، چاپديروب آلديقلارشي!

ظل سلطان - توبه، التوبه خطا راهنه گيتديكلريمه!
يياوب ايتديكلريمه، يياميروب ايتديكلريمه!

جماعت - يير به يير يادكا سال جمله اونوتديقلارشي،
ملتك قانين آلوب شيشه يه دوتديقلارشي،
قيش، ايچون آختاليوب يايذا قوربتديقلارشي!
گوزلرك كله كه ده چيقسه، قوس اوتديقلارشي!
بوش دانيشما، بورا ساي اولديروب آلديقلارشي!
بؤلوب آلديقلارشي، بؤلديروب آلديقلارشي!

ظل سلطان - توبه، التوبه خطا راهنه گيتديكلريمه!
يياوب ايتديكلريمه، يياميروب ايتديكلريمه!

جماعت - اللى ايل اولكه ده وورمشدك، آ ظالم، ايشكى!
سن كه، حاضر ايله مشدك چيگكى، بيشميشكى!
طمعك ايندى نهدر، يا، قيجيديرسان ديشكى؟
آج بلكدن دخى شمشير مظفر كشتكى!
بوش دانيشما، بورا ساي ساتديروب آلدىقلار شكى!
آنوب آلدىقلار شكى، آتديروب آلدىقلار شكى!

ظل سلطان - توبه، التوبه خطا راهنه گيتديكلريمه!
ييلوب ايتديكلريمه، ييلميوب ايتديكلريمه!

جماعت - اهل ايرانى، اوشاقدىر، - ديهه سالدوز بيشكه
كه، مبادا آييلوب آغليا، دوردوز كشيگه،
ناكه، آجدى گوزين ايرانلى سوخولدىز ديشيگه،
ايش چتينلشدى، دادوش، ييغديفكى چك ايشيگه!
بوش دانيشما، بورا ساي، آسديروب آلدىقلار شكى!
باسوب آلدىقلار شكى، باسديروب آلدىقلار شكى!

ظل سلطان - توبه، التوبه خطا راهنه گيتديكلريمه!
ييلوب ايتديكلريمه، ييلميوب ايتديكلريمه!

فضولى يە بىز تەمە

مندە عار اولسىدى اۆلك اختىار اىتمىدىم؟
آبرونىڭ نولدىقن بىلسىدىم عار اىتمىدىم؟
گر شعورىم اولسە ايدى دوست و دشمن بىلمگە،
(شاپشال)ى (فضل الله)ى ايشدن كئار اىتمىدىم؟
آسلاسىدىم (اسبەد)ىڭ فكىرن، (سپەدار)ىڭ ايشىن،
اونلارى مقتول تىغ جانىشكار اىتمىدىم؟
خاك ايرانىڭ مئا بىر گوشەسىن وىرسىدىلەر،
كندىمى (عبدالحميد) تىك بختىار اىتمىدىم؟
بىلسە ايدىم ائل منى آخر بىلە مفسس قووار،
وار-بوخى درجىب ايدوب اول فرار اىتمىدىم؟
ملك ايرانىڭ دوشونسىدىم الىمدن گىتمىگىن،
وار اىكن فرصت او ملكى تار و مار اىتمىدىم؟
آء... اول دم كە، (تقى زاده) مئا ال وىرمىدى،
ممكن اولسىدى باشىن تندن كئار اىتمىدىم؟
قوى دىسىنر ممدەلى دوشدى (آدىس) سوداسنە،
(منجل)ى وىرسىدىلەر اوردا فرار اىتمىدىم؟

واعظ

واعظ، قلم اهلین نیه، تحقیر ایلیورسن؟
ای ابر سیه، نوری نه تستیر ایلیورسن؟

اتل جمله دونوب اولسه ده کافر ایشک اولماز!
تزویر شی کیمکه، دویا تکفیر ایلیورسن!

لن ایلیه رک غاصبه مخلوقی سوپورسان،
فانی دیه ره ک عالمی تعمیر ایلیورسن!

گوردیم یوقوده باغ بهشت ایچره گزیرسن،
انصاف!.. بونی سن نیجه تعبیر ایلیورسن؟

ترک ایله رمانی که، ریا شرک خفی در،
اشبو سوزی کندک ییله قهریر ایلیورسن!

من مکریشی حس ایتمگه میل ایتمدیم اصلا،
کندک دل حساسمه تأثیر ایلیورسن!

بیزدن گوز شی بیع که، سنه آلدانان اولماز.
گیت اونلاری خام تووله که، تزویر ایلیورسن!

عوام اولمالي يز

ياشاماق ايستهر ايسهك صرف عوام اولمالي يز!
آتوب انسانلغي، بالجمله هوام اولمالي يز!

ياشاماق ايستهر ايسهك دهرده امنيت ايله،
علمه، فننه، ادبايه باقالم نفرت ايله،
اويالم فتنه لره الده كي وحشيت ايله،
ياتالم بستر غفلتده اوزون مدت ايله،
پخته لكدن نه يتر، ييز هله خام اولمالي يز!
ياشاماق ايستهر ايسهك صرف عوام اولمالي يز!

بالشه باش قوبالم، يورغانى بردوش ايده ليم،
پنبه غفلتى يوق، زيبقى درگوش ايده ليم،
خواب اوهام گوروب، سيل كيمي جوش ايده لم،
غيرت و همت اسلامى فراموش ايده لم،
دوسته مائه غم، دشمنه كام اولمالي يز!
ياشاماق ايستهر ايسهك صرف عوام اولمالي يز!

فكر تدريس ايدن اشخاصى کنار ايتمه لي يز،
هر ناصل اولسه بو بي دينلري زار ايتمه لي يز،
اولكهدن بونلري مجبور فرار ايتمه لي يز،
تز زماندا وطنى، ملتى خوار ايتمه لي يز،
بويله چه نائل مقصود و مرام اولمالي يز،
ياشاماق ايستهر ايسهك صرف عوام اولمالي يز!

باشقه لر چوقده بالونلره ايدير سير هوا،
ييز بو سيري ايديريك خوابده هر صبح و مسا،

قول آخوندی اونوتدگمی که، وعظ ایتدی سگما:
دهر فانی در، عزیزیم، او سگما اویمما ابد!
ترك دنیا ایله فردوسه خرام اولمالی یز!
باشاماق ایستهر ایسهك صرف عوام اولمالی یز!

نه بیلورسن هله سن صحنة رؤیاده نه وار،
اهل ظاهر نه قانیر عالم معناده نه وار،
هر نه وار خوابده وار، یوقسه بو دنیاده نه وار،
یاخشی یات، قول-قاناد آج، اوچ گور او مأواده نه وار؟
حظ رؤیا ایله مشغول منام اولمالی یز!
باشاماق ایستهر ایسهك صرف عوام اولمالی یز!

یات، دولاش جنت اءلاده کی رضوانلار ایله،
قول - بویون اول، مزه لش حوری و غلمانلار ایله،
یی، ایچ، آرتق کیفه باخ جمه مسلمانلار ایله،
قوی بو دنیانی بو کافرلره شیطانلار ایله،
بیز ملک لرله اوچوب عالی مقام اولمالی یز!
باشاماق ایستهر ایسهك صرف عوام اولمالی یز!

قوی اولار کشف بدایع ایلسین صنعت ایله،
پاراخود یا واغون ایجاد ایلسین زحمت ایله،
بیز ویروب پول مینه ریک، یول گیده ریک راحت ایله،
نه مناسب که، رقابت ایدهك هر ملت ایله؟
بیزه آغالق ایدن اهله غلام اولمالی یز!
باشاماق ایستهر ایسهك صرف عوام اولمالی یز!

پارادر

آدمی آدم ایلین پارادر،
پاراسز آدمگ اوزی قارادر.

قوی نه اصلگ، نجابتگ اولسون،
نه نجیبانه حالتگ اولسون،
باش آیاق عیب ایچنده اولسانده،
تک بو عالمده دولتگ اولسون.
آدمی آدم ایلین پارادر،
پاراسز آدمگ اوزی قارادر.

اولماسین فهمگ، عقلگ، ادراکگ،
وار نه غم، تاکه، واردر املاکگ.
آتش خانه سوز ملت ایکن،
هر کسگ سجده گاهیدر خاکگ.
آدمی آدم ایلین پارادر،
پاراسز آدمگ اوزی قارادر.

اولمیور اولماسین ده انصافگ،
دوت قانین شیشه ایچره اصنافگ،
تاکه وار الده بش بوجوق غروشگ،
معتبرسگ گوزینده اشرافگ.
آدمی آدم ایلین پارادر،
پاراسز آدمگ اوزی قارادر.

ویرمیرم آ...

من ٹولوم، ملا، بیزیم خانکیشینٹک قانہ باق،
ایوینہ، منزله، ملکنہ، ایوانہ باق،
پولنہ، آلورینہ، ثروت و سامانہ باق،
نفسینہ، حرصہ، انصافہ، وجدانہ باق،
گور بو قانیہ بونگ شأنہ احسان یاراشیر؟
یا ہلہ بیغماغہ پول، ایتمگہ میلان یاراشیر؟
بوہلہ بیر شخصہ روادرمی، قیل احسان، دیہلر؟!

آج، یانیق کیمسہ دگلدر، یمگہ وار چہرہ گی،
یمگہ وار چہرہ ک، اما بوکا دوزمیر اورہ گی.
حوسی بیغماغدر، بیغماغدر ہر گرہ گی،
آرزوسی بودر: آلتزندن اولیدی دیرہ گی،
گور بو نیتلہ بونگ شأنہ احسان یاراشیر؟
یا ہلہ بیغماغا پول، ایتمگہ میلان یاراشیر؟
بوہلہ بیر شخصہ روادرمی، قیل احسان، دیہلر؟!

وار سوریلہ قویونی، ایلخی ایلہ آت، اوکوزی،
اولسہدہ مین بو قدر مال - فاراسی آجدی گوزی،
ایلیور سجده پولہ، بو سوزہ قائلدر اوزی،
سانمہ بہتان آتیرام، کندی دیبور اشبو سوزی،
گور بو حرص ایلہ بونگ شأنہ احسان یاراشیر؟
یا ہلہ بیغماغا پول، ایتمگہ میلان یاراشیر؟
بوہلہ بیر شخصہ روادرمی، قیل احسان دیہلر؟!

قوجالوب اوتمه ده در یتمش، هشتادی باشی،
 یوقدر اوغلی، اوشاغی، بیر قاریدر، بیرده باشی،
 گون- بگوندن چوخالوب آرتما دادر ملکی، ماشی،
 دوز دگل آرشینی، اولچوسی، ترازوسی، داشی،
 گور بو نفس ایله بونگ شائمه احسان یاراشیر؟
 یا هله بیغماغا پول، ایتمگه میلیون یاراشیر؟
 بویله بیر شخصه روادرمی، قیل احسان دیه لر؟!

گونده اون شاهی ایله جمله اموری دولانیر،
 با وجود اینکه دمام عملی زور بالانیر،
 باشقه سی پول سانیاندا بونگ آغزی سولانیر،
 باشلیور هورمگه نفسی، طمعی قورجالانیر،
 گور بو نفس ایله بونگ شائمه احسان یاراشیر؟
 یا هله بیغماغا پول، ایتمگه میلیون یاراشیر؟
 بویله بیر شخصه روادرمی، قیل احسان، دیه لر؟!

دیپورم اؤلمگگی، آی کیشی، بیر آل نظره،
 عورتک مالک ایله چاتمالیدر باشقه اره،
 ال بولاشدیرما، دیپور، کار قضا و قدره،
 بلکه مندن قابق عورت جو ما جقدر سقره،
 گور بو نیتله بونگ شائمه احسان یاراشیر؟
 یا هله بیغماغا پول، ایتمگه میلیون یاراشیر؟
 بویله بیر شخصه روادرمی، قیل احسان دیه لر؟!

دیپورم، باری بیر آز پول آیر احسانک ایچون،
 مکتبه وقف ایله خیرات اولاراق شائنگ ایچون،
 سولیلور: گیت بو دعانی اوقو اوز جانگ ایچون،
 ویرمیرم بیر قارا پول ده بیله هدیانگ ایچون.
 گور بو غیرتله بونگ شائمه احسان یاراشیر؟
 یا هله بیغماغا پول، ایتمگه میلیون یاراشیر؟
 بویله بیر شخصه روادرمی، قیل احسان دیه لر؟!

ملا، بو باره ده زحمت ده اگر اولسه سئما،
ياز ييزيم اهل معارف لره اعلان ايله، تا
بيرده مكتب پولی وير، سويله سينلر بو شئا ها!
دون ايشيتديم كه، دخى ايتميه جك شرم و حيا،
آپ- آچيق سويليه جك: ويرميرم آ... ويرميرم آ...
گور بو شرم ايله بونگ شانه احسان ياراشير؟
يا هله ييغماغا پول، ايتمگه ميليان ياراشير؟
بويله بير شخصه روادرمى، قيل احسان ديه لر؟!

جانگ چىقسىن

جانگ چىقسىن گوزوڭدىن، قانمىيادىڭ!
قانوب دە ھەر ايشى اودلانمىيادىڭ!
جھالت رىسمانىن قىرمىيادىڭ،
عوامالناسدن آيرىلمىيادىڭ،
سنانى خىزىپى بىل تىك يىيەيدىڭ،
خىزىپىگە مەسكەنچە سوز دىيەيدىڭ،
بوتون موھومنى تەسدىق ايدىدىڭ،
باشقىدە نوختا آردىنچە گىدەيدىڭ.
نە تەدبىر، ايندى ايش ايشدىن كىچوبدىر،
سوزىڭ دىلدىن، اتىڭ دىلدىن كىچوبدىر.
دخى ايتىدە شىكەت بىزدىن اصلا،
گىت اوز بىختىڭدىن ايلە ايندى شىكوا.
نە اچىن ھىسن و قىبىخى آنلادىڭدا؟
بوتون ائىل ياتىشى ايكىن بانلادىڭدا؟
اوپىدىڭ ال-اياغىن چىست و چالاك،
اولىدىڭ سىن دخى بىر مۇەن پاك.
چىك ايندى دوتىدىڭ كاركىڭ جىزاسىن!..
ايشىت ھەر سەتدىن لىغىت سىداسىن!..

بوخ، یازمارام!

موللا دایی، چوخ برك داشیر قازانگ!..
باشچیسی سان هر یولندان آزانگ،
بهارگدن گورونمیور خزانگ،
چونکه هر یردن وار نیچه یازانگ،
بوردان دا من خیر یازیم، یازمییم؟
بوخ، یازمارام، اما هله قوی یازیم...
قسمت اولسا، بوندان بیله یازمارام
توخونماسا سوزوم ائله، یازمارام!

یازدیغمه یالان، پالان قانمارام،
یشان کیمی رشوت پولایاتمارام،
ایمانمی (حاج کاظم) ساتمارام،
بوشسان دیوبوب (فخری) نی آلداتمارام،
مصاحت سه اگر یازیم، یازمییم؟
بوخ، یازمارام، اما هله قوی یازیم...
فرصت اولسا بوندان بیله یازمارام!
گیره بیلسه داشغین سیله، یازمارام!

کمین کسهم دوشاب کیمی آخمارام،
گوز آلتندن (فخری) طرف باخمارام،
«انکحت» نی «طیقت» یه چاخمارام،
(حاج بدل) ی یاندیروبان یاخمارام،

دالدا گیدوب سو گەر، یازیم، یازمییم؟
بوخ، یازمارام، اما هله قوی یازیم...
مهلت اولسا بوندان بیله یازمارام!
ایله یازسام، بیله - بیله یازمارام!

دولتلی یه یالتاقلانماق بیلمهرم.
غمای ایکن یالان یره گولمهرم،
پرستاوڭ چکمه سینی سیلمهرم،
حرمتی گوزلرم، اکسیلمهرم،
موللالغه ده گهر، یازیم، یازمییم؟
بوخ، یازمارام، اما هله قوی یازیم...
قسمت اولسا بوندان بیله یازمارام!
اگر بوچته یازسام. تیهله یازمارام!

قمار بازیگ هدیه سین آلمارام،
بیر شبهه لی پول کیسه یه سالمارام،
اوزه سالوب گوجنن قوناق قالمارام،
قوناق قالمسام جیبین زادین چالمارام،
عظیم الدن گیدر، یازیم، یازمییم؟
بوخ، یازمارام، اما هله قوی یازیم...
نوبت اولسا بوندان بیله یازمارام!
دوام ایتسه دومان، ییله یازمارام!

ایلدیگم وعظه ایناننام اوزیم،
اٹلدن قاباق عیبمی قاننام اوزیم،
قولمه، فعلمه دایاننام اوزیم،
پیس حرکت ایتسه اوتاننام اوزیم،
حالیم اولار بتر، یازیم، یازمییم؟
بوخ، یازمارام، اما هله قوی یازیم،
حاجت اولسا بوندان بیله یازمارام!

دالدا غیبت، اوزده ثنا ایتمه‌رم،
گیزلی سوگوش، ظاهر دعا ایتمه‌رم،
خلقی گورجک ریا-میا ایتمه‌رم،
ریا ایتمش اولسام حیا ایتمه‌رم
اللاهم دن مگر؟ یازیم، یازمییم؟
بوخ، یازمارام، اما هله قوی یازیم،
حالت اولسا بوندان بیله یازمارام!
اویسام مکره، دوشسهم فثله یازمارام!
قاولانسام ده ایودن چوله، یازمارام!
ایوب سنه اوز یولومدان آزمارام!

زاهدش خولياسى .

زاهد او لمكدن قاباق مقصودينه چاتماق ديله،
جنته اويغو ايپيه بير كمند آتماق ديله.

اعتقادنجه ياتار - ياتماز قوجار غلمانلارى،
اول سببندىر نماز اوستنده ده ياتماق ديله

ابلهك فكرنجه جنت بير بخارا شهريدر،
بچه تىك غلمانلارى بولدىجه اوناتماق ديله.

مقصدى صوم و صلاتندن بو ايميشكن، يازيق،
هم خدانى، هم ده مخلوقاتى آلداتماق ديله!
اويغودا آختاردىقين ظاهرده، يارب، تاپماسين!
يوقسه ايلليك طاعتين بير يولقه صاتمق ديله.

رند رسوا گوردىگين زاهد گوره رسه، شهبه سز،
سبحه سين، سجاده سين، زهد يه فيرلاتماق ديله.

كفرگ اكسير اولدىن زاهد، اماندر، بيلمه سين.
يوقسه بير ذره بولوب ايماننه قاتماق ديله.

غیرتمز بللی در

کیم نه دیبهر بیزده اولان غیرته؟
غیرتمز بللی بوتون ملته!

بیز قوجا قافقازلی ایگیت ارلریک،
جمله هنرمندلریک، نرلریک،
ایش گوره چک یرده سوز از برلریک،
عاشقیک آنجاق قوری، بوش صحبتہ
کیم نه دیبهر بیزده اولان غیرته؟

چیرماناریق کیچمگه جای گلیمه مش،
باشلیاریق قیزماغا یای گلیمه مش،
سوز ویره ریک ایندی، بیر آی گلیمه مش،
آستا قاجوب دورتیله ریک خلوته،
کیم نه دیبهر بیزده اولان غیرته؟

جمله جهان یاتسه ده بیز یاتماریق،
غیرت ملیه مزی آتماریق،
اهلسزی باشقه لره ساتماریق
بیر غوروشه، بیر پوله، یا بیر چته،
کیم نه دیبهر بیزده اولان غیرته؟

بیزده گورونمز نه فساد و نفاق،
ایشله مگه بیر - بیریمزدن قوچاق،
باق، بودر اسلامی گنوردیک قاباتق،
بویله جه خدمت اولنور ملته،
کیم نه دیبهر بیزده اولان غیرته؟

بیر ایشه مین همتمز وار بیزیم،
باق نیچه جمعیتمز وار بیزیم،
آی باراکاللاه بو گوزمل نیته!
کیم نه دیهر بیزده اولان غیرته؟

هانسی مکاتب که، اونی آچمادیق؟
هانسی صنایع که، پارا صاچمادیق،
وردیگمز سوزدن اوزاق قاچمادیق؟
ایشلرمنز میندی بوتون صورته،
کیم نه دیهر بیزده اولان غیرته؟

باق، نیچه دارالجزه، دارعلم،
بیر نیچه مکتب، نیچه آثار علم،
بیزلریک، البتہ، خریدار علم،
چاتمشیق اونداندی، بیله حرمتہ،
کیم نه دیهر بیزده اولان غیرته؟
بیزده نه فعه تاپولور، نه گدا،
بیزده نه سائل و نه بیر بی نوا،
بختور اولادمزه مرحبا!
باش آپاروب هر بیری بیر صنعتہ!
کیم نه دیهر بیزده اولان غیرته؟

ایتمشیک ایفا آتالق مهرینی،
چکمشیک اولادمزک فکرینی،
عمرهز اولسا گوره ریک بهرینی،
اونده که، اونلار اویاجق سرقته،
حېسده مشغول اولاجق عشرته،
فخر ایده ریک بیزده بوتون ملته
کیم نه دیهر بیزده اولان غیرته!
آی باراکاللاه بو گوزمل نیتہ!

قوجالار مارشی

بیر قوجایام چاق نر کیمی یاشارام!
دورت آروادی بیر - بیرینه قوشارام!
بیر ایلده اوچ - دوردین آلوب بوشارام!
قوجا کیشی یالقوز یاتماز...م
بارماغیما عقیق اوزوک تاخارام،
ساققالیمه چوق - چوق خینا یاخارام،
هر یرده بیر آرواد گورسه م باخارام،
قوجا کیشی یالقوز یاتماز...م
اوروج دوتوب، نمازیمی قیلارام،
دسمالمی گوز یاشیما بولارام،
حوریلری وردیمده آرزیلارام،
قوجا کیشی یالقوز یاتماز...م
بیر مؤمنم عبا، قبا بورونتم،
نظرلرده ملک کیمی گورونتم،
بیر اوشاقچین ایلر ایله سورونتم،
قوجا کیشی یالقوز یاتماز...م
اون یاشیندا اوشاقلارک باشینا،
ال چکه رم گاه گوزینه، قاشینا،
خود ویره رم گیجه - گوندوز ماشینا،
قوجا کیشی یالقوز یاتماز...م
آخرتیم، ایمانیم وار، دینیم وار،
عارف لرین عداوتیم، کینیم وار،
بیر خوروزام اللی یرده هینیم وار،
قوجا کیشی یالقوز یاتماز...م

عرفا مارشی

اینتلیگنتیک، گزهریک ناز ایله،
عمر ایدهریک نشئه دمساژ ایله،
هفته ده بیر دلبر طنناز ایله
همدم اولوب ایشلری سامانلاریق.
آی بارک الله، نه گوزهل جانلاریق!

خوشلاماریق بیر پارا نادانلاری،
شیوه نسوان مسلمانلاری،
نیلیوریک فاطما، تکذبانلاری،
آننالاری، صونیا لاری یانلاریق،
آی بارک الله. نه گوزهل جانلاریق!

بیر پارا بی عقل و فراست بیزه
ایله بور اسناد قباحت بیزه
ایسته یوز ایتسین ده نصیحت بیزه،
بیر بونی قانمیر که، بیز عرفانلاریق،
آی بارک الله، نه گوزهل جانلاریق!..

کیمسه به یوق دخلی که، بیز عشرتی
خوشلیوریق، بوشلیوریق کلفتی،
گوشه قاستین ده اولان لذتی
خانه ویرانده هاجان آنلاریق؟!
آی بارک الله، نه گوزهل جانلاریق!

اینتلیگنتیک، بوکه، بهتان دگل،
تورکی دانیشماق بیزه شایان دگل،
تورکی دیلی قابل عرفان دگل،

بیز بونا قائل اولان انسانلاریق،
آی بارک الله، نه گوزهل جانلاریق!

تورك غازیتی ویرسهده عقله ضیا.
من اونی آلمنم الیمه مطاقا.
چونکه مسلمانجه، قونوشماق بانا
عیدر، اوز عیبمزی آشکلاریق،
آی بارک الله، نه گوزهل جانلاریق!

یوق ایشیمز مجمع اسلام ایله،
پخته ناصل صحبت ایدمر خام ایله،
چونکه قولوب لاردا سرانجام ایله
هر گیجه بیر مطایی عنوانلاریق،
آی بارک الله، نه گوزهل جانلاریق!

ای پول

نور چشمانم میسگ، ای پول، یا جانم میسگ؟
عصمت، ناموس، عرض، غیرتم، قائم میسگ؟
حرمت، فخرم، جلالم، شوکت، شانم میسگ؟
مصحفم، مکه، مدینه، قبله، ارکانم میسگ؟
مذهب، دینم، آیینم، ایمانم میسگ؟

کیچدی عمرم شغل تحصیلکله موقوف ملال،
درده دوشدیم، بستر حسرتده قالدیم خسته حال،
سن ده در کوشلم گنه ایتسم جهانندن ارتحال،
سن منیم عمرم، حیاتم، جوهرم، جانم میسگ؟
مذهب، دینم، آیینم، ایمانم میسگ؟

آه، ظالم، آه، کیم، اولدیم یولکده جان فدا،
بیر دیونجه قیما دیم سندن آلام ذوق و صفا،
ایندی وارثلر هجوم آور اولوب یکسر سگا،
وارثک، یاخود منم مال جیبیشدانم میسگ؟
مذهب، دینم، آیینم، ایمانم میسگ؟

ایله مز وارثلریم من تک سنی صندوقه درج،
هر بیرری ایلر سنی بیر نوع ایله مین یرده خرج،
رستورانلاردا، قولوبلاردا اولارسک هر ج و مرج،
هر یتن چیئر سنی، ییلمم ایتیم، قائم میسگ؟
مذهب، دینم، آیینم، ایمانم میسگ؟

سیو دیگه، بوندان بیه حین زوالگدر سنگ،
اشبو وجه ایاه، گوگل، جای مالگدر سنگ،
خاطربه، قلبم، سریم وقف خیالگدر سنگ،
سن منی مفتون ایدن نازنده جانانم میسگ؟
مذهب، دینم می، آیینم می، ایمانم میسگ!

سندن ال چکمزدیم اولسیدی الیمده اقتدار،
لاکن- اجباراً اجل ایلمر منی سندن کنار،
جانم آغزمدن چیقینجه سویلهرم بی اختیار:
نور چشمانم میسگ، ای پول، یا جانم میسگ
مذهب، دینم می، آیینم می، ایمانم میسگ؟

تشکر

ملالر، طالعمز اولدی عجب یار بوگون!
میسیونرلر ده ییزه چیقدی هوادار بوگون!

اوکه، منکتب لری محو ایتمک ایدی نیتمز،
یوق ایدی الده و لکن اونه بیر قدرتمز،
مکتب آرتدیقجه آزالمقده ایدی حرمتمز،
او آچیلدیقجه قاپانمقده ایدی صنعتمز،
گون به گون زاید اولوردی غممز، محنتمز،
آرقاداشلار، سیوینگ، اولدی روا حاجتمز!
غممز بیتدی، فرح اولدی نمودار بوگون!
میسیونرلر ده ییزه چیقدی هوادار بوگون!

میسیونرلر، او گوزهل فکری ارباب دها،
(سین پتربورغ) ده ایتمشدر عجب بیر شورا
که، مسلمانلار آچان بونجه مکاتب نه روا،
او خودوب هندسه، تعلیم ایدهلر جغرافیا،
حکمت و هیئت و تاریخ ایله عام اشیا.
بو ایشه ییزده تحمل اولاییلمز اصلاً!..
چالیشغ، همت ایدک دفعنه زنهار، بوگون!
میسیونرلر ده ییزه چیقدی هوادار بوگون!

میسیونرلر بو گوزهل امره ایدرکن اقدام،
ییز نچون لال اوتوروب ایله میهک بحثه دوام؟
خاصه بو علم لرک ییز علمای اسلام
ایتمشیک بیر کره تحصیلنی اسلامه حرام،

بوئوری بیلمز ایکن نیز، نیه اولاد عوام
اوخویوب آدم اولوب، ایلسین آغاز کلام؟
شمدی فرصت وار ایکن گورملی بیرکار بوگون،
میسوئیئرلر ده بیزه چیقدی هوادار بوگون!

میسوئیئرلر، گوروم الله سیزه احسان ایلسین،
بیز کیمی سیزلری ده داخل ایمان ایلسین،
قویمادیز چونکه مسلمانلری طغیان ایلسین،
یگی مکتبلری الله اوزی ویران ایلسین!
اوچوروب دام-دشیننی خذک ایله یکسان ایلسین!
ایندی قوی مکتب آچانلار گیدوب افغان ایلسین...
قالسین هر یرده معلمی بیکار بوگون!
میسوئیئرلر ده بیزه چیقدی هوادار بوگون!

ملت مارشى

عيرت ايدوب چالېشدىڭ، دوشدىڭ قاباغە، ملت!
ايندى بىر آز دە دىنجل، باش قوى ياتاغە، ملت!

هر ېردە، هر مكاندە هر دورلو ايش قايردىڭ.
اسلامە خدمت ايتدىڭ، مذهبلىرى آيردىڭ،
يوزلرجه جوڧە ياپدىڭ، مېنلرجه سوز بيوردىڭ،
هر گوندە بىر جماعت آتدىڭ قىراغە، ملت!
ايندى بىر آز دە دىنجل، باش قوى ياتاغە، ملت!

اويقودە ايكن عالم، افرادىڭى اوياتدىڭ،
جمە ملل ايچىندە اوز شانگى اوجالتدىڭ،
حرمتلى آد قازاندىڭ، عالي مقامە چاتدىڭ،
احسن، جيد احسن، احسن بو طمطراقە، ملت!
ايندى بىر آز دە دىنجل، باش قوى ياتاغە، ملت!

من بەر جدوجهدىڭ يوقدر بىزە لزومى،
زىراگە، عصر حالگى بام-باشقەدر رسومى،
مكئب سيوير جماعت، تقىيس ايدىر عنومى،
ترجىيح ايدىر واغونى آتە، اولاغە، ملت!
ايندى بىر آز دە دىنجل، باش قوى ياتاغە، ملت!

سپير يىتمگە | فضائى ايجاد اولوب بالونلار،
بىر ياندىن آقتامىل لىر. بىر سمتدىن واغونلار،
هر اختراغە داير تنسىس اولور سالونلار،
والله بولار آزوبلار بشدىن اداغە، ملت!
ايندى بىر آز دە دىنجل، باش قوى ياتاغە، ملت!

بونلار بوتون جهانگ اسباب اعتلاسى،
اونلار اسير دنيا، ييز آخرت فداسى،
بش گوندر عمر دنيا، يوقدر اونگ بقاسى،
ييزجه خطادر اوماق بويله مذاقه، ملت!
ايندى بير آز ده دينجىل، باش قوى ياتاغه، ملت!

اسلام ايچون گرگمز كافرلرڭ شعارى،
قوى اونلارڭ اوجالسين هپ فكر زرينگارى،
ييز گوزلريك فقط بير ايوان خايد زارى،
اول يرده حورلرله دوللوق اوتاغه، ملت!
ايندى بير آز ده دينجىل، باش قوى ياتاغه، ملت!

گلهی یاخود اومی کوسی

گیت - گیده، (زنبور آغا)، سنده چاشیرسگ، دیهسگ!
گاهدا بیر مذهبه، دینه ساتاشیرسگ، دیهسگ!

سن دوز آدمسگ اگر، سنده بو تدیر نه در؟
زورناله چکدیگک اول چالمالی تصویر نه در؟
قوللابندان ساریلان کیمدر، او زنجیر نه در؟
دینمه دیکجه سنه سرحددن آشیرسگ، دیهسگ!
گاهدا بیر مذهبه، دینه ساتاشیرسگ، دیهسگ!

نهر اول حلقه زنجیرده بیر پاره صور؟
کیملری گوستریبور حلقه دروننده کیلر؟
شکل اسلامه گولن کیمدر او عفریت سیر؟
سن بو رفتار ایله بیزدن اوزاشیرسگ، دیهسگ!
گاهدا بیر مذهبه، دینه ساتاشیرسگ، دیهسگ!

آچمفه بیر پارا اسراری ایدوب سعی و تلاش،
چالیشیرسگ که، بیزه تنگ اوله تا راه معاش،
بو قدر ایتمه جسارت، اوزگی گوزله، یاواش!..
دگمه دیکجه کیفکه لوغالاشیرسگ، دیهسگ!
عادته، عرفه، رسومه ساتاشیرسگ، دیهسگ!

سن بو شکل ایله بوتون خلقی اویاتدکده دیهک،
بیزی منفور ایلیوب بیر یانه قاتدکده دیهک،
سنه نه خیر اولاجق بیزلری آتدکده دیهک؟
بوش یره بویله بیزمله دالاشیرسگ، دیهسگ!
عادته، عرفه، رسومه ساتاشیرسگ، دیهسگ!

مضحكه ژورنالگك اول بيزه، عبرتدى، ديدك،
بیر پاره شخصه ساتاشدك، بو نصیحتدی، ديدك،
بیزی قاتدك ایشه، بیر نوع ظرافتدی، ديدك،
ایندی! ما دخی جداً ساواشیرسگ، دییهسگ!
عادتہ، عرفہ، رسومہ ساتاشیرسگ، دییهسگ!

شخص اسلامگ اگر بیز قولنی باغلامیشیق،
نه گناه ایلمشیک؟ ملت ایچین آغلامیشیق!..
حفظ ایدوب مذهبی، شیطاننی یاقوب، داغلامیشیق،
بیزی گورمکده مقصر، دولاشیرسگ، دییهسگ!
عادتہ، عرفہ، رسومہ ساتاشیرسگ، دییهسگ!

بیز اگر اولماساق، اسلامه نکهیان کیم اولار؟
بش گون اوتمزکه، بو باغک گل و ریحانی سولار،
اختراعات شنیعه بوتون اسلامه دولار،
لیک سن آگلامایوب ایشده چاشیرسگ، دییهسگ!
گاهدا بیر مذهبه، دینه ساتاشیرسگ، دییهسگ!

آستا-آستا ده بهروب قوردالاشیرسگ، دییهسگ!
بعضی افسانه چیلرله یاناشیرسگ، دییهسگ!
بوسبوتون مفسده لرله بولاشیرسگ، دییهسگ!
آبالام، عیبگی قان!
بیر حیا ایله، اوتان!
یوقسه تکفیر ایدهریک،
لایجا رسوا اولوسان!..

ای داد بیداد، اردبیل!

آتمش ایلک عمریم اولدی سنده بریاد، اردبیل!
یرده نامردم اگر ایتسم سنی یاد، اردبیل!

ظن ایدردیم من بوتون عالمده ایرانندان سوا
بیر فرح آباد یر یوخدر او ساماندان سوا،
عورت اولماز حسنده فاطما، تکذبان دان سوا،
وار ایمش روسیهده مین-مین پریزاد، اردبیل!
یرده نامردم اگر ایتسم سنی یاد، اردبیل!

ای وطن، حوری گوریردیم سنده کی عورتلری،
دیردیم او حوریلرک سنسگ یقین جنت لری،
ایندی حیرانم باقوب گوردیکجه بو لعبتلی،
هر بیرنده باشقه لذت، باشقه بیر داد، اردبیل!
یرده نامردم اگر ایتسم سنی یاد، اردبیل!

حالیا باکودهیم، باکو دیمه، بیر خلدزار،
خاصه دریا ساحلی بیر لمبتستان تاتار،
هر طرف آغ، جاغ ماداملار بیر-بیزندن گلغذار،
طرفه دلبر، تحفه بیر شئی، یاخشی بیر زاد، اردبیل!
یرده نامردم اگر ایتسم سنی یاد، اردبیل!

مین منیم تک کابلائی بیر صونبانگ دلداده سی،
مین منیم تک پاکدین بیر رومقانگ اقتاده سی،
مین منیم تک مؤمنگ یلمم نولوب سجاده سی،
بنده لک قیدین قیروب اولمشدر آزاد، اردبیل!
یرده نامردم اگر ایتسم سنی یاد، اردبیل!

بش دگل، اون بش دگل، هر یان باخیرسان وار مادام!
ایو مادام، منزل مادام، بالقون مادام، تالوار مادام،
سیرق مادام، قاستین مادام، پاساسز مادام، بولوار مادام،
مختصر، عقایم چاشوب، ای داد بیداد، اردییل!
بیر ده نامردم اگر ایتسم سنی یاد، اردییل!

گرچه ایراندان چیقارکن باشقه ایدی نیتیم،
نیتیم کسب ایدی، واردی کسب کاره غیرتیم،
غیرتیم راضی دآدی آج دولانسین کفتیم،
یوق گوزیمده ایندی نه کلفت، نه اولاد، اردییل!
بیر ده نامردم اگر ایتسم سنی یاد، اردییل!

بسکه آرتیر بونلاری گوردیکجه هر دم رغبتیم،
رغبتیم آرتیرسده، لکن قاووشمیر حسرتیم،
حسرتیم بیر شیشه در، آنجاق دوزلمیر حالتیم،
حالتیم تسکین نفسه قیامیر امداد، اردییل!
بیر ده نامردم اگر ایتسم سنی یاد، اردییل!

قورخودیردی چیقمامشکن اولکه دن غربت منی،
چولغایوبمش غفلتمدن وحشت و دهشت منی،
ایندی بو گوردیکریمدن مات ایدوب حیرت منی،
اوزلگمدن چیقمشام، افسوس!.. فریاد!.. اردییل!
بیر ده نامردم اگر ایتسم سنی یاد، اردییل!

تازه دن برگشت ایدرب، بیر ده جوان اولسیدیم، آه!..
شیق گیملی بیر جوان خورش نشان اولسیدیم، آه!..
بو پرلرله دیویونجه همزبان اولسیدیم، آه!..
دهرد، بش گون یاشاردیم خرم و شاد، اردییل!
بیر ده نامردم اگر ایتسم سنی یاد، اردییل!

گوتوریلدی

ای وای که، حیثیت ملت گوتوریلدی!
ملته اولان بوسبوتون عادت گوتوریلدی!
یتمزدی بو کیم، ملتگ احراری آیلدی،
عارف دینیلن بعض فسونکاری آیلدی،
مجموعه یازان بیر پارا بی عاری آیلدی،
شاعر لقبنده نیچه ادباری آیلدی،
یعنی که، بو عصرگ بوتون اشاری آیلدی،
دبردیم، بهجهنم، ائلگ افکاری آیلدی،
تورپاق باشیمه!.. ایندی ده تجاری آیلدی،
هر بیر ایشه ال قاتدی، مروت گوتوریلدی!
ملته اولان بوسبوتون عادت گوتوریلدی!

وار ایدی بو ملته قاباق بیر گوزهل عادت،
بیر شخص مسلمان ایلیین وقتده رحلت،
میت هله بسترده اوزانسین دییه راحت،
غسل ایتمه دن اول اولونوردی اونا حرمت،
یوزلرجه ایدردیک اونا سی پاره تلاوت،
هر جزوده بیر روبله چاتاردی بیزه اجرت،
بیر حرمت ایدی بو بیزه، هم میته نسبت،
حیفاکه، اواخرده بو حرمت گوتوریلدی!
ملته اولان بوسبوتون عادت گوتوریلدی!

تاجرلرگ ایندی دگیشوب طینتی یکجا،
دویمشلار اولار بیزده کی نیتلری گویا،
احسانلار اولوب ترک، قازانلار سونوب ای وای!!

نه ملا پايی وار، نه قوناقلق، نه مسما،
بیشمیر تارینگ بیر تیکه حلواسی ده حتا،
هر فن ایدیریکسه ایشیمز دوتمیور اصلا،
آخ!.. آخ!.. او کیچن گونلریمز نولدی، خدایا؟!
کفران ایلدیک، سانکه بو نعمت گوتوریلدی!
مننده اولان بوسبوتون عادت گوتوریلدی!

کیم گیتسه ایدی حجه ویا کرب وبلایه،
زوار ایدی اولجه او بیر اهل دعايه،
مایل او دعايه، ولی ییز سیم وطلايه،
گورجک اونى عنوان ایدهرک بیر نیچه آيه،
دیردیک که: گورک پاک اولا همیاندی کی مایه،
بیر خیرلی امر ایدی بو ییز ملانمایه،
حیفاکه، باقیلمیر دخی نعلینه، عصایه،
بیرلشدی هامی، صدق و صداقت گوتوریلدی!
مننده اولان بوسبوتون عادت گوتوریلدی!

شادم گلهجک گونلریمز کیچسه بو نسبت،
فورقوم بوکه، گوندن - گونه بدتر اوله حالت،
بیر گون گله بیدار اولا بالجمله جماعت،
تزویری عبادتدن ایده فرق بو ملت،
میدانه چیقا ییزده کی هر دورلی خیانت،
نه تحفه گله ییزلره، نه نذر، نه رشوت،
حرمت یرینه ائل ییزه اظهار ایده نفرت،
حتی دیبه لر: ملا، ضیافت گوتوریلدی!
دولما و ترک، فرنی و شربت گوتوریلدی!
مننده اولان بوسبوتون عادت گوتوریلدی!

احوال پرسیانلق یاخود قونوشما

- نه خبر وار، مشدی؟ - ساغلیڭ. - آز - چوقده گنه؟
- غزیت آلمش حاجی احمد ده. - با! اوغلان، نه مننه... ۱۹۰
- سن اوزڭ گوردڭ آلاندا؟ - بيله نقل ایله دیلرا
- دخی کیم قالدی، خدایا، بو ولایتده منه؟
- بو ایسه پس او لعینڭده ایشی قوللابی در،
دین و ایمانی دانوب، یولدان آزوب در. بابی در!
- دخی بیر باشقه خبر؟ - حاج جعفرڭ اوغلی ولی
اوشقولايه قویوب اوغلین. - او قورومساق دا؟ - بلی.
- سنه کیم نقل ایله یوردی بو سوزی؟ - بيلم کیم ایدی.
- اویله ایسه اوناده مین کره لعنت دیمه لی.
- بو ایسه پس او لعینڭده ایشی قوللابی در،
دین و ایمانی دانوب، یولدان آزوب در، بابی در!
- دخی بیر باشقه خبر یوقمی؟ - تانیرسان غفری؟
- نه غفر؟ هانسی غفر؟ - میرزا منافڭ پدری.
- تانیرام! - دون اودا بیر شبه لی کسله دانیشوب.
- کیم دییوردی؟ - یدیحی خانصنم آروادڭ اری.
- بو ایسه پس او لعینڭده ایشی قوللابی در،
دین و ایمانی دانوب، یولدان آزوب در، بابی در!
- گنه بیر باشقه خبر وارمی؟ - ییزیم قونشی کریم...
- آ... آ... آ...؟ - بلی، هه، هه! - او نه قایروب، دی گوریم؟
- «ملا نصرالدین» آلوب، هم اوزی، هم اوغلی اوخور.
- ائل بوتون کافریمش اولکده، یوقمش خبریم؟!
- بو ایسه پس او لعینڭده ایشی قوللابی در،
دین و ایمانی دانوب، یولدان آزوب در، بابی در!

- منہ بیر بوبله خیر جاتدی: صمد دام - داشینوی
 ساتوب، اون ویرسه ته گونده رملک ایچون قارداشینوی.
 - بو خیر دوغری در، آنجاق بونی ده بیلملی سز:
 اوزی ده، چکمه گیبوب، ساچ قوبوبدر ده باشینا
 - بو ایسه پس او لعینک ده ایشی قوللابی در،
 دین و ایمانی دانوب، یولدان آزوبدر، بابی در!

بیر بیله سوزده دییر لر که سزک کللبا عاشیر،
 یگی مکتبچی لر ایله گیجه - گوندوز یانا شیر...
 - بلی، دوزدر بو دخی... - حیفا.. او دولت دن اونا،
 دوات آزدیردی اونوی، دین خدادن اوزا شیر...
 بو ایسه پس او لعینک ده ایشی قوللابی در،
 دین و ایمانی دانوب، یولدان آزوبدر، بابی در!

دوغری درمی که، بدلده قویوب آغزین یابانا،
 دانیشیر بیر پاره سوزلر که، ده گیر روضه خانا؟
 - بلی، قوربانک اولوم، لاپ او چیقوب مذهبدن!
 گورمورسنمی شیشوب بونوی، دونوب بیر قابانا؟
 - بو ایسه پس او لعینک ده ایشی قوللابی در،
 دین و ایمانی دانوب، یولدان آزوبدر، بابی در!

او قورومساق جه بی ده گوزله میور هرستیمی،
 وردا، اوردا، بیله دیرلر که، ایدیر غیبتیمی!
 - بلی، حتی بو ایشیک اوسته اونک آروادینه
 سوگیشم - بورجک اودر، گوزله میسن غیرتیمی...
 مده هر دائم اونا یاغدی ارام لعنتیمی،
 باشلوب دعوتیمی، عرض ایدوب حاجتیمی،
 وقف نفرین ایدرم م گونیمی، ساعتیمی،
 دیهرم خلقه: بو بی دینک ایشی قوللابی در،
 سزده لعنت او قویک، چونکه بو ملعون، بابی در!..

دیلنچی

رد اول قابودان، آغلاما زار-زار، دیلنچی!
واقلداما باقوش کیمی، ادبار دیلنچی!

بو مجلسمز احسان در اگرچه،
دوزدیکرمز نعمت الوان در اگرچه،
احسان فقرا کسلره شایان در اگرچه:
بیر عادت ارنیه دخی وار، دیلنچی!
رد اول قابودان، آغلاما زار-زار، دیلنچی

دولتلی لریز، مقصدمز عیش و صفادر،
مهمانلرمز بوسبتون ارباب غنادر،
کولدر، یکه در، بونی بوغوندر، نجبادر،
بگدر، آغادر، آغزی دعالی علمادر،
یشمشلریمز مین جوره لذتلی غنادر،
تیکمه گوزگی مطبخه، بی عار دیلنچی!
رد اول قابودان، آغلاما زار-زار، دیلنچی

دخلی بیزه نه بوشده قالب دست مؤالک،
یا اینکه آجیندان ملشیر اهلک، عیالک،
باق! باق!.. نیجه چیرکین در او منحوس جمالک،
حاش، توف اوزسکا، صورتی مردار دیلنچی!
رد اول قابودان، آغلاما زار-زار، دیلنچی!

دولتلى نچون صرف ايدوب اوز بىل و سخاسين،
اعيانى قويوب دويديرا شهرىڭ قهراسين؟
توكسون گوريم الله اوزىنىڭ شرم و حياسين!
ال چىك ياخامزدن، ايتىل، ادبار دىلنچى!
رد اول قاپودان، آغلاما زار-زار، دىلنچى!

بىر دىل، فقير اولدىغىنى آشلا ده، زىنھارا
دولتلى لىرىڭ يىشمىشە اولما ھوسكارا!
يوقسە بىمگە بىر زادىڭ، اۋل، جانىڭى قورتارا!
ابتمە بو قدر بىزلرە آزار، دىلنچى!
رد اول قاپودان، آغلاما زار-زار، دىلنچى،

فقير اھلى غنىلرلە ملاقات ايدە بىلمز،
دولتلى بە انسانىمىن اثبات ايدە بىلمز،
دولتلى فقير ايلە مساوات ايدە بىلمز.
نقصان گىبىرر شائىنە بوكار، دىلنچى!
رد اول قاپودان، آغلاما زار-زار، دىلنچى!

سن اما اينامادى

وعظ ايتديڭىڭ ايناندى، سن اما اينامادى!
ياللعجب، مگر يورولوب بىر اوصاحادىڭ؟

ياتدقچە خواب ئىقتىلەتتە ئىللە ملىتتە سىنىڭ،
ونىڭ اولدى لايلا سويلمىگە خىدمىتىڭ سىنىڭ،
ھەر گون كىنەلدى دائىرە ھىرەتتە سىنىڭ،
ائىل اوغرا دىقچە ئىقىد، شىشوب ئىروتتە سىنىڭ،
مىلت آرقلا دىقچە، كوكەلدى انىڭ سىنىڭ،
رىشوت ھىرامدىر، دىنىڭ، آلتىڭ، اوتانمادىڭ!
مال يىتمە - اود - دىيە اوتىڭ دە، يانمادىڭ!

قصاب خاھىشى بىزە دارالامان دىنىڭ،
دوغرى لىسنىنە بورونوب مىن يالان دىنىڭ،
اولدىسە ئىشتىنە: « لىط ايتىمە، اينان»، دىنىڭ،
كىم ياخشى سويلە دىيە، اونا بىن يامان دىنىڭ،
غىظە گلەزب بىرەلدى گوزىڭ، لانتاران دىنىڭ.
بىر ۋەت اولار تانىر سىنى ھەر كىمىسە، قىنمادىڭ!
ۋ محض بىر سىز ايدى - ھىقىقتى دى صانمادىڭ!

ئىساد اولوب دە مەنتى دائىم دامارلادىڭ،
ھەر كىس ائىندە كىمىن ىرە آتدى، قامارلادىڭ،
جىقە دىدىكىچە، مال جىھانى توپارلادىڭ،
فانى دىدىكىچە مىلكە، عمارت ھارلادىڭ،
سىررىشە مداخلى محكم يومارلادىڭ،
رىشوت ھىرامدىر، دىنىڭ، آلتىڭ، اوتانمادىڭ!
وعظ ايتديڭىڭ ايناندى، سن اما اينامادىڭ!

قول صريح ايكن، عجبيا، «من كفر» سوزى،
 ايتمكده سن بهانئ تكفير هر سوزى،
 ظنم بودر كه، اورتاده، گر اولسا زر سوزى،
 هرگز دانيشماسان بيله آلچاق، هدر سوزى،
 وجدانه، آبرويه، حيايه دگر سوزى.
 ير وقت اولار تائير سنى هر كيمسه، قانمادك!
 ياللجب، مگر يورولوب بير اوصانمادك؟

جلد غنمده ارلدك عجب گرگ جان شكار،
 قفسك سوسوب يورولميه رق اولدى طعم، خوار،
 حيلهك دويولدى، شمدى سنه اولماز اعتبار،
 اسرار مخفى لرك اولدقجه آشكار-
 قالسين ديبه، صحايف دفترده يانكار-
 ير وقت اولار تائير سنى هر كيمسه، قانمادك!
 ياللجب، مگر يورولوب بير اوصانمادك؟

يىر بولوك بوش بوغازىق

يىر بولوك بوش بوغازىق، ھيورەلك عادتىز،
دولى در لىت ايله، غىبىت ايله صحبتىز،
اوخوماقدان بايمىز يوق، يازىدان قىسمتىز،
بو عواملىقلە بىلە ھەر سوزى تفسىر ايدەرىك،
مىمكن اولدۇقچە مىسلمانلارى تىكفىر ايدەرىك.

ھەر سوزە چولقاشارىق، ھەر يىر ايشى قوردالارىق،
ھاردا بىر نۇر گورورسەك، اونا قارشى اولارىق،
بعضنە دىش قىچىدوب، بعضىنە قویروق بولارىق،
بىزە ھەر كىس چورەك آتسە، اونى تىقدىر ايدەرىك،
مىمكن اولدۇقچە مىسلمانلارى تىكفىر ايدەرىك.

دىگلىك ناشى بو ايشىدە، آغاروب در يالماز،
يىلىرىك دىن مىسلمانى بوگون اوز مالماز،
اوزى قىرخىق دىگلىك، يىر شىلە در ساقالمىز،
تربەدوب خىرە اونى آلت تىزوير ايدەرىك،
مىمكن اولدۇقچە مىسلمانلارى تىكفىر ايدەرىك.

گىدەرىك مىسجدە ھەر گون، قىلارىق اوندا نماز،
خوشگە مؤمنلك ايدوب، باشلىارىق راز و نىياز،
مىسجد اولسون، آلارىق ساتسە چوجوقلر بىزە ناز،
بو اوشاق بازلنى بىز زھد ايله تىستىر ايدەرىك،
مىمكن اولدۇقچە مىسلمانلارى تىكفىر ايدەرىك،

دانىشوب سويلەشەرىك ھەر نىچە، عنوان اولسون،
افترا، لغو، عىث، ھرزە و ھىدىان اولسون،

هر كسه باغلياريق هر جوره بهتان اولسون،
قوى بيزيم دين ابومز اولسه ده ويران، اولسون،
گوج ويروب ذكره، جنان قصصنى تعمير ايدهرىك،
ممکن اولدقجه مسلمانلارى تكفير ايدهرىك.

مؤمنيك، كيفله، ريك آرزوى جنت ايله؛
اوخر مشر آدينى ياد ايدهرىك لعنت ايله،
دشمنيك علم ايله، انصاف ايله، حریت ايله،
ييز بو افسانهلرى جهل ايله تنفير ايدهرىك،
ممکن اولدقجه مسلمانلارى تكفير ايدهرىك.

اولكهنى سير ايدهرىك هر جوره انسان گوريرىك،
آنجاق اوز نفسمى پاك مسلمان گوريرىك،
بو خيال ايله ياتوب حورى و غلمان گوريرىك،
خواب صادق، ديبه، بو حالتى تعبير ايدهرىك،
ممکن اولدقجه مسلمانلارى تكفير ايدهرىك.

اوخوتمیرام، ال چکک

اوغول منیم در اگر، اوخوتمیرام، ال چکک!
ایله مه یگ دنگه سر، اوخوتمیرام، ال چکک!
گرچه بو بدیخت اوزی علمه هوسکاردر،
کسب کمال ایتمگه سعبی دخی واردر،
منجه بو ایشلر بوتون شیوه کفاردر،
دینه ضرزدر، ضرر!.. اوخوتمیرام، ال چکک!
ایله مه یگ دنگه سر، اوخوتمیرام، ال چکک!

بسکه اوشاقدر هله، یاخشی-یامان صانمیور،
علمک عبث اولدیقین آگلامیور، قانمیور،
سایر اوشاقلار کیمی هر سوزه آلدانمیور،
ایلیور عمرین هدر، اوخوتمیرام، ال چکک!
ایله مه یگ دنگه سر، اوخوتمیرام، ال چکک!

ایله مرم رحم اونک گوزدن آخان یاشگا،
باخسین اوزیندن بو یوک اوز قوچی قارداشگا،
اؤلسده ویرم رضا شاپقا قویا باشگا،
کافر اوله بیر نفر، اوخوتمیرام، ال چکک!
ایله مه یگ دنگه سر، اوخوتمیرام، ال چکک!

اوشاق منیم در، بابا، دخلی نه در سیزلره؟
کیم سیزی قیوم ایدوب حکم ایدم سز بیزلره؟
یاتمارام اصلا بیله دینه دگر سوزلره!
بیر کره قان، مختصر، اوخوتمیرام، ال چکک!
ایله مه یگ دنگه سر، اوخوتمیرام، ال چکک!

قویساڭز اوز اوغلمی من سالیم اوز حاله،
صنعتی او گره دوب اویدیریم احواله؟!
دون بو اوخوتماق سوزین عرض ایلدیم عالمه،
سویلدی: «هذا کفر»، اوخوتمیرام، ال چکڭ!
ایله مئیگ دنگه سر، اوخوتمیرام، ال چکڭ!

سدی، جهنم اولڭ، بونجه که، آلداتمیسز،
ایندی بش ایلدر تمام دینه ال قاتمیسز،
سوگیلی اولادمی کافره اوخشاتمیسز،
دویدیم ایشین سربسر، اوخوتمیرام، ال چکڭ!
ایله مئیگ دنگه سر، اوخوتمیرام، ال چکڭ!

ساتنارام اوز عقلی سیز کیمی لامذهبه،
راضییم اوغلوم گیده نبره، نه که. مکتبه،
مکتب آدین چکمیگ، ملعه در، ملعه!
الحذر، اوندان حذر! اوخوتمیرام، ال چکڭ!
ایله مئیگ دنگه سر، اوخوتمیرام، ال چکڭ!

بدر او ییلدی کیری، کاش اونی ده ییلمسه،
جانمه اولسین لدا بیرده اوزی گولمه،
تاکه، او ذهنده کی فکرلری سیلمسه،
صانه اوله بختور، اوخوتمیرام، ال چکڭ!
ایله مئیگ دنگه سر، اوخوتمیرام، ال چکڭ!

فکرمی ویرم عبث سیز کیمی نادانلارا،
سوق ایده سز اوغلمی بیر پارا هدیانلارا،
چونکه خیانتچی سز جمله مسلمانلارا،
منزلگردد سقر، اوخوتمیرام، ال چکڭ!
ایله مئیگ دنگه سر، اوخوتمیرام، ال چکڭ!
دینه ضرردر، ضرر! اوخوتمیرام، ال چکڭ!

دل میرود ز دستم...

«دل میرود زدستم صاحب‌دلان خدارا
دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا».

آسوده‌لك بو ساعت بردن گوگه جهاندا
وار ایسه، واردر آنجاق ایراند هر مکاندا:
تبریزده، سرابده، خالخالده، خانچوباندا،
غیرتلی شارسزنده، هر آدا، هر زامادا،
لورلارده، شیخ گوزده، کشکاندا، اصفهاندا،
طهرانده، انجمنده، قاپنیتده، پارلاماندا.
ایشلر بوتون حقیقت، سزله بوتون گوارا،
«دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا»

دالمه تفکراته، قارعه‌که، اشبو حالت،
با کیملرک گوجندن ایرانده ایتدی نشأت؟
الیوم هر طرفدن چارییر گوزده شکایت،
هرکسده وجد و شدی، هر یرده امن و راحت،
احوال داخلیه بلخیر و سلامت،
داد و ستده روق، شرکتله هر تجارت،
خوشدل بوتون جماعت، راضی بوتون رعیت،
آسوده حال ملت، دائر امور دولت،
نظم و نسق مهیا، لشکر بوتون صف‌آرا،
«دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا»

ظن ایتمه حاضرانگ سمیله بی مهابا!
 بز رتبه اعتلاق بش گونده اولدی بریا!
 یوق، یوق، خطا ایدیرسگ، حاشا و نم حاشا!
 گرچه بولاردا آز - چوق بیر ایش گورویر، اما
 کیچمش بنای خیرک آثار بدر همانا!
 غائب مدبرانگ تدبیری درکه، حالا
 ایتدیکاری صداقت بیر - بیر اولورده پیدا،
 آجدیقلاری بولاغلاز جاری اولور سراپا،
 «هات الصبوح حیوا یا ایهاالسکارا!
 دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا»

بونلار عبث می، یا هو! معاوله یوقمی علت؟
 همسزین اولورمی بونجه موفقیت؟
 ایران سعادتنده چوقلار ایدندی خدمت،
 چوقلار بو مملکتنده گوستردی سعی و غیرت.
 زان جمله (نصرالدین) حق ایلسین ده رحمت،
 هر بشده، اوچده ایتدی هر سمته بیر سیاحت:
 هر بیر سیاحتنده سیل تک آقیتدی ثروت،
 یوکسادی عرشه قارشی خاک دیار (دارا)،
 «دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا»

ایشته بوئک ایچوندر ایرانلی بالمسرت
 دنیالره آقیشدی، اولدقجه گوردی عزت
 هر شهری قیل تماشا، هر سمته ایله دقت،
 مشرقده مینلر ایله، هر ب ده بالااضانت.
 ترکیه ده زیاده، روسیه ده نهایت،
 چین ده، خطاده به، به... هپ آشنای غربت،
 هر سووه بالتکشر، هر کوده بالزیادت
 ایرانلی در کوریرسگ، اما نه شانلی رؤیت؟!

اما نه دادلی دیدارا.. اما نه خوش قیامت؟!
هر شخصه ظاهر ایکن، یوق عرض حاله حاجت
تعریف ایچون و بیرده یوقدر دیلمده یازا،
«درداکه راز پنهان خراهد شد آشکارا»

ها.. ایندی ذه (احدخان) اول منبع عدالت!
آبادی وطنچون، من باب تابعیت،
(ناصر) تک ایتمک ایستر اثبات قدر ملت،
بول-بول سیاحتندن مقصودی محض عبرت،
جود و سخاوتندن من ایله مم حکایت،
قوی مادمازیل لر ایتسین تعریفنی نهایت،
ایرانه بگزر اولسون قوی صنیحه بخارا،
«درداکه راز پنهان خواهد شد آشکارا».

صبر ايله!

بلای فقره دوشدڭ، راضی اول، بیچاره، صبر ايله!
اوزوڭ اولدیه گر کلفت یاننده قاره، صبر ايله.

اسیر قید فقر اولدڭ، یازیق، تسلیم حرمان اول!
چالیشما، بر ایشه گیتمه، فقط مایوس و نالان اول!
قضایه چاره یوق، گریان اول، عریان اول، پریشان اول!
صبور اول، شاکر اول، یعنی مسلمان اول! مسلمان اول!
چاتار اوز رزق مقسومڭ، دولان آواره، صبر ايله!
بلای فقره دوشدڭ، راضی اول، بیچاره، صبر ايله!

معاشرگ تاکه تنگ اولدی، انیس اول درد و محنتله!
بوش اول، سست اول، امیدڭ قطع قیل، یار اول عطالتله،
بونى تقدیره نسبت ویر، یاشا دائم رذالتله!
هواده سیر ایدن انسانه باخما چشم غیرتله!
بیراق کسبى، اونوت سعیی، یایشما کاره، صبر ايله!
بلای فقره دوشدڭ، راضی اول، بیچاره، صبر ايله!

یتهرکن ظالمڭ ظلمی سنه دور قضادن ییل!
چاتارکن آمرڭ زجرى اونى سیر سمدان ییل!
اوزڭ اوز عجزیڭه باعث اولورکن، ماسودان ییل!
بو مشومیتی ییگانه دن گور، آشنادن ییل!
ازیل، پامال اول، آختارما بونه بیر چاره، صبر ايله!
بلای فقره دوشدڭ، راضی اول، بیچاره، صبر ايله!

اگر چوق تىنگىل اولساڭ بو ايشدن، قىل فغان، آغلا
گىرىشمە باشقە يىر تدىيرە، آنجاق هر زمان آغلا!
بوتون دنيادن ال چك، آشكار آغلا، نھان آغلا!
قاپانسىن گوزلرڭ، فكرڭ، دوشونمە، گورمە، يان، آغلا!
توپور ناموسە، باقما نىڭگە، گلە عارە، صبر ايله!
بلاى فقرە دوشدڭ، راضى اول، يىچارە، صبر ايله!

فقط يىر ايشدە گورمك ايستەرايسەڭ، گور مسلمان تىك!
تحمل ايله جور ملكدارە، ايشلە خيوان تىك!
چاليش، ئەك، يىچ، آبارسىن بگ، ايوك قالسىن دگىرمان تىك!
آيىلما، حىقى قانما، خبردار اولما انسان تىك!
دارىلما، اينجيمە، تاب ايله هر آزارە، صبر ايله!
بلاى فقرە دوشدڭ، راضى اول، يىچارە، صبر ايله!

و گر آز-چوق وار ايسە غىرتڭ، كافرلرە باقما!
يىر آسان كسبە مشغول اولماق ايله دىن دن چىقما!
اوشالارچون چورەك چىقسىن دىهها.. دىن ايوبن يىقما!
وبالڭ بوينوما، گىت فعەلك ايت، قىلڭى سقما!
سەنە ايش صاحىبى يول وىرمەسە، يان نارە، صبر ايله!
بلاى فقرە دوشدڭ، راضى اول، يىچارە، صبر ايله!

و ياخودگر اثر وارمە جانڭدە زور و قوتدن،
تولڭ گوجاي، اوزوڭ قانسز، دلڭ خالى سە رحمتدن،
قوتار بىردفعەلك درد و المدن، بار محنتدن!
قودوزلىق ايشتە يىر پيشە، گوزەل هر دورلو صنعتدن!
باس-آل، كس-آل، وور-آل، يىق-آل، قوشول فجارە فخر ايله!
مقام حرمتە چاتدڭ، دخى همواره فخر ايله!

ياناش اشراە، فخر ايله!
بولاش هركارە، فخر ايله!
دوتولما نىڭگە، ناموسە،
اوتانما عارە، فخر ايله!

گوزەلیم!..

(بگرتمه)

صونیا، ای دلبر پاکیزه ادا!
سنه بو (ناقدی بیک)ك جانى فدا!
عاشق اولدیم او زماندان که سگا،
«هر نه حکم ایلدك، ای ماملقا!»
ایتمه دیم اونده تخلف ایدا،
دیله گت اولدی مرامگجه روا،
«گوزلم، شمدی نه در فرمانگ؟»
جانى قوربان سنه بو نالانگ!

صنیم، لالرخیم، گل بدنیم!
ملکیم، سرو قدیم، سیم تنیم!
ای فرح بخش دل بره منیم!
صویله آیا گنهم نولدی منیم?..
قارغالر مسکنی اولدی چمنیم...
کیچدی اغیار الینه یاسمنیم،
ایل بوتون اولدی بو گون طعن زنیتم،
«گوزلم، شمدی نه در فرمانگ؟»
جانى قوربان سنه بو نالانگ.

تا دیدك تابع فرمن اول، اولدیم،
حسنمه واله و خیران اول، اولدیم،
نازنین جانمه قوربان اول، اولدیم،
عشقه خانه سی ویران اول، اولدیم،

قابومه عجر ايله دربان اول، اولدیم،
عاقبت مستحق نان اول، اولدیم،
«گوزهلم، شمدي نه در فرمانت؟»
جانى قوربان سنه بو نالانت؟»

دل اوگوندن که، دوچار اولدی سنه،
بیر یازیق عاشق زار اولدی سنه،
اویدی، بی صبر و قرار اولدی سنه،
وار-بوخیم تاکه، تار اولدی سنه،
بیر ده باخماق منه عار اولدی سنه،
باشقه بیر جذبلی یار اولدی سنه،
«گوزهلم، شمدي نه در فرمانت؟»
جانى قوربان سنه بو نالانت؟».

امر قیادک منه، شیدا اول، اولدیم،
عشقهده بی سر و پا اول، اولدیم،
یعنی سرداده سودا اول، اولدیم،
ترك ناموسه هپا اول، اولدیم،
شأنگی آت چوله رسوا اول، اولدیم،
نظر خلقده ادنی اول، اولدیم،
«گوزهلم، شمدي نه در فرمانت؟»
جانى قوربان سنه بو نالانت؟».

سویلهدک حرمتگی آت، آتدیم،
مالگی، ثروتگی آت، آتدیم،
اهلگی، کلفتگی آت، آتدیم،
قومگی، ملتگی آت، آتدیم،
جمله حیثیتگی آت، آتدیم،
مختصر، غیرتگی آت، آتدیم،
«گوزهلم، شمدي نه در فرمانت؟»
جانى قوربان سنه بو نالانت؟».

منه عاید بوتون ارث پدریم:
اکینم، ملکیم، ایویم، بوم و بریم،

نه زمان گيتدی ايسه يوق خبريم،
سندھ ايدى منيم آنجاق نظریم،
هپ سنه اولدى فدا سيم و زريم،
قاله ادى يانماغا بير پارچه تيريم،
«گوزلم، شمدي نادر فرمانگ؟
جانى قوربان سنه بو نالانگ».

منه اولجه اوزك يار اولدك،
سوودينگ سگ - ديه دندار اولدك،
مست ايكن من هله، هشار اولدك،
باشقه بير فكره وسكار اولدك،
جمله ما املكيمه نار اولدك،
منى يوق ايتدك، اوزك وار اولدك،
«گوزلم، شمدي نادر فرمانگ؟
جانى قوربان سنه بو نالانگ».

ليك من بونجه فلاكنه گنه،
وارام اولكى صداقتله گنه،
دوره بشام عين ارادته گنه،
باخرام كويگه حسرتله گنه،
مممكن اولدوقجه بو حالتله گنه،
سهره رم عمره مى غفلتله گنه،
آگه اولمام بو رذالتله گنه،
«گوزلم، شمدي نادر فرمانگ؟
جانى قوربان سنه بو نالانگ».

چونكه بيز طايقه اهل كرمز،
معرض عشقه ثابت قدمز،
زاده گانز، هميز محترمز،
عشق ميداننه يكسر حشمز،
دين و دل داده زيياصنمز،
اشهو وجهيله سزاي عدمز ..
«گوزلم، شمدي نادر فرمانگ؟
جانى قوربان سنه بو نالانگ».

نچون مکتبه رغبتم اولمايور؟

نچون مکتبه رغبتم اولمايور؟
جيبيم دولمايور، دولمايور، دولمايور!

منه هر غزتچي بهره لدير گوزين،
يازير هي غزيتلرده مکتب سوزين،
سوزك قوي ديبوم يير کره لاپ دوزين:
بو ايشدن منه بر قزانچ اولمايور،
جيبيم دولمايور، دولمايور، دولمايور!

اوخور برنده هر کس قانار حقيني،
قانان مطلق عالي سانار حقيني،
آخزند ايسه خالقك دانار حقيني،
بونگچون منيم رغبتم اولمايور،
جيبيم دولمايور، دولمايور، دولمايور!

منه خير سيز اولديقيچون بوکار،
اونا باعلارام کفر آدين، زينهار،
جماعت ده دويمش بوني آهکار،
بو ايشدن منه يير قزانچ اولمايور،
جيبيم دولمايور، دولمايور، دولمايور!

و سرده بې مکتبيلر بالعموم
اوخورلر کمالنجه عالي عوم،
ايدرلر ييزه صوگره بکسر هجوم،
بونگچون اونا رغبتم اولمايور،
جيبيم دولمايور، دولمايور، دولمايور!

اگر مکتب امرینده بالانتخاب
منه تاپشیریلسه عموماً حساب،
من اولوقت، حاشا، ایدهم اجتناب!
فقط ایندیلک بیر قازانج اولمایور،
جیبیم دولمایور، دولمایور، دولمایور!

آخ، آخ!.. آی کیچن گونلریم، وای منه!
هر ایودن گلیردی نیچه پای منه
پیو، حالوا، بال، یاغ، شکر، چای منه،
نه چاره که، ایندی بولار اولمایور،
قارین دولمایور، دولمایور، دولمایور!

چتین در ییزیمچون بوتون مسئله،
بیر ایلده اوچ احسان ده کیچمیر اله،
بیاه قالسہ ایش راضی اوللوق هله،
بوده اولمایور، اولمایور، اولمایور،
قارین دولمایور، دولمایور، دولمایور.

یهنجاقلر ایندی سوز ایله اویر،
بش-اوچ کلمه سوز سویله نیر، ایش بیتیر،
فقط شأنمز گون بگوندن ایتیر،
بیزه احترام اولمایور، اولمایور،
قارین دولمایور، دولمایور، دولمایور.

قاچ، آت باسدى!

قاچ اوغلان، قاچ، آت باسدى، ملت گلير!
اوتوشدن چيقان بير جماعت گلير!
ايدوب جمله اقوامه سبقت، گلير!
ويروب هر كسه درس عبرت گلير!
قاچ اوغلان، قاچ، آت باسدى، ملت گلير!

چكيل، يول وير، آت باغرى چاتلامشيق،
ووروب يخميشيق، دوتميشيق، آتميشيق،
چاپوب قاوميشيق، قان تره باتميشيق،
يعوب ملتي بير يره قاتميشيق،
مساوات، عدالت، اخوت گلير!
قاچ اوغلان، قاچ، آت باسدى، ملت گلير!

نيچه عصردر ايندى بالاھتمام
قويوب نام مليته احترام،
قوجاق اللهشوب، چارپيشوب صبح و شام،
خصوصاً بو صوگكى ييش اينده تمام
ايدوب عالمه بخش حيرت، گلير!
قاچ اوغلان، قاچ، آت باسدى، ملت گلير!

نادر، يوخسه ظنگجه ايتديم خطا؟
سوس! ايتتم خطا! سويله مم نابجا؟
مزاح ايتمش اولديم صانيرسگ بسا؟
دوداق آلتى گولمك نادر سويله يا؟
منه بلکہ بونلر ظرافت گلير؟
قاچ اوغلان، قاچ، آت باسدى، ملت گلير!

بویور، قیلده دنیایه عطف نظر!
مسلمان کیمی کیم اولوب بختور؟
پو ایران، او تورکیه - هپ بی خطر!
اوت، باشلا! (فاس) دن (خطا) یه قدر
باقیلدیجه قلبه مسرت گلیر...
قاج اوغلان، قاج، آت باسدی، ملت گلیر!

او (آلبانیا) ده (آرناوت) غیرتی!
بو (قروین) ده کی مرتجع هیستی!
(کرید) ده مسلمانلرک حالتی!
(بخارا) ده مذهب چیلر صحبتی!
(یعن) دن ده باشقه روایت گلیر!
قاج اوغلان، قاج، آت باسدی، ملت گلیر!

بو (روسیه) ننگ اهل ایمانلری،
که یعنی بو ستمک مسلمانلری،
او یکشنبه، جمعه، بو دکانلری!
او (دوم) ماجراسی، بو وجدانلری!
هله اعتراضه نه حاجت گلیر؟
قاج اوغلان، قاج، آت باسدی، ملت گلیر،

بو قافقاز، بوده قافقاز عارفلری!
بو ده اهل نازه تعارفلری!
بو ملت یولنده مصارفلری!
بوده شانلی - شانلی معارفلری!
بولردن دخی بویله خدمت گلیر!
قاج اوغلان، قاج، آت باسدی، ملت گلیر!

بونونله بیله بیز نچون بختیار
اولوب، ایتمیهک ده هله افتخار؟
دی، نقصانمز هانکی در زینهار؟
بو سیرت، بو صورت، بو غیرت، بو عار...
بیزه، یا، نه نسبتله تهمت گلیر؟
قاج اوغلان، قاج، آت باسدی، ملت گلیر!

هې افراده زده بېر عزم و ثبات،
بو عزم و ثبات ايله بولديق نجات.
بو گون جمله مز بکله رز بېر حیات،
بېر احوال، بېر فکر، بېر التفات!
بو افکاره قارشو نه دقت گلیر!
قاج اوغلان، قاج، آت باسدى، ملت گلیر!

هانى بيزده، ياهو، نفاق و تضاد؟
هانى بيزده همدىنمزله عناد؟
بو الفت، بو رأفت، بو ده اتحاد!
باق ايشته، بو مجلس، بو ده انعقاد!
نه مایه نفرت، نه لعنت گلیر!
نه بهتان، نه هدیان، نه غیبت گلیر!
نه جیب، نه جیستان، نه رشوت گلیر!
قاج اوغلان، قاج، آت باسدى، ملت گلیر!

گورونور

اهل ایراندا، یا، اوغلان، گنه همت گورونور،
گنه هر گوشه ده بیر تازه جماعت گورونور،
باخاسان هر طرفه، جنبش و غیرت گورونور،
بوتون اسباب ترقی دن علامت گورونور،
احسن الله که، دخی بیزده سعادت گورونور!

او خود قجا غزته غملی اور کلر آچیلیر،
فرح انگیز خبر لر گوره رک غم قاجیلور،
قلبدن، گوزدن او سکا اشک بشاشت ساجیلور،
چونکه هر صفحه ده بیر تازه روایت گورونور،
احسن الله که، دخی بیزده سعادت گورونور!

ایره جک اولسا اگر گوز، نظر ایران ایشینه،
خاصه ایراندا اولان کشور طهران ایشینه،
عاما فکرینه، بگ خواهشنه، خان ایشینه،
گونده بیر فرقه نی تشکیل ایدهن اعیان ایشینه،
نه خیانت، نه عداوت، نه جنایت گورونور،
احسن الله که، دخی بیزده سعادت گورونور!

اعتدالی دیه بیر فرقه ننگ عنوانیگدان،
سه ونیر شخص بونون مسلك و وجدانیگدان،
ایندی ایرانلیلارک غم اوتهمز یانیگدان،
کینچه جکلر کیشی لر ملت ایچون جانیگدان،
چونکه بونلاردا بو گون بیر یگی همت گورونور،
احسن الله که، دخی بیزده سعادت گورونور!

نیچه آج بگ، نیچه توخ ملا، نیچه کوك قاضی،
عضو اولوب مجلسه حل ایتدیلر استقراضی،
اولسون آلله ییله کامل کیشی لردن راضی،
اوودولدی دخی ایراندا شتون ماضی،
ایندی ایران دیمه، بیر گوشه جنت گورونور،
احسن الله که، دخی ییزده سعادت گورونور!

گرچه خود زارله تبریزه بیر آز ویردی ضرر،
شرقی ایراندا چرخوڭ هم ایلهدی زیر و زیر،
ایتمهدی مجلس اگرچه بولارا عطف نظر،
چونکه ایشلر نهله بیر نوع ظرافت گورونور،
احسن الله که، دخی ییزده سعادت گورونور!

وار، عمو

يانميسان، ملا عمو، گورجیلر ایچره هله سن،
نه اولور تا بو مسلمانلغه ده بیر گلهسک،
باکوده بیر نیچه گون راحت ایدوب دینجالهسک،
حاجیلرله اولاسک هر گيجه هم شغله سن،
گورهسک بیر پارا برلرده نه جانلار وار، عمو
نجه کیف چکمگه خلوتجه مکانلار وار، عمو
دولاشوب بولاری هر گون گزهسک بی منت،
خاصه، آخشامه قالارکن بیر - ایکی - اوچ ساعت،
گورهسک اوردنه نیچه اوغلان، اوشاق، قیز، عورت -
جماهسی سیم بدن، زهره جبین، مطاعت،
خوبرو، غالیه مو، شهنجه دهانلار وار، عمو
اوزک انصاف ایدهسک ته نیچه جانلار وار، عمو
اول بیره صانمه چیتور سیره فقط هر جاییلار،
یوق، یوق، اوردا گزهنگ اکثری مؤمن ساییلار،
لاپ سذک تک عمی اردر و منیم تک دایی لار،
پاک و مؤمن حاجیلر، شهیدلر، کلواپی لار،
هپسینگ سجده دن آلننده نشانلار وار، عمو
ده گیشیک دونده گزدن رثیه خوانلار وار، عمو
جملهسی آغزی دتالی، بوتونی اهل نماز،
الده کی سبحة صدانه لری طول و دراز،
دیلیم، آغزیم قوروسون، شکه دوشیرسه مده بیر آزا
دیمیرم من نه شیدد بازدی، نه ده کیم، بچه باز،
بیر پارا چونکه خطا یوللی گمانلار وار، عمو
نه ایشیم بعض گمانلرده زیانلار وار، عمو

دېميرم بولوارا ونلار نه خيال ايله گلير...
كيشيلر باكه ده. بير باشقه مال ايله گلير...
هو قدر وار، - ده گيشيك صورت حال ايله گلير،
غم و حسرتله گيدير، درد و ملال ايله گلير...
ييلميرم بوند، نه اسرار نهانلار وار، عموا
يئنديگمجه ديسم، آيا، اينانلار وار، عموا؟

غیرت وقتیدر

مرتجع خادمه لریم، ها، ایندی خدمت وقتیدر!
یاتمایگ، هشیار اولگ، ایش وقتی، غیرت وقتیدر!

گیزلی جمعیت یاپگ، مجلس قورگ، شورا ایدگ،
رشت، زنجان ارتجاعین هر یره اجرا ایدگ،
هر ناصلسه رشتہ مشروطه نی امحا ایدگ،
هیکل منفور استبدادمی احیا ایدگ،

اغتشاشه باشلايگ هر یرده، فرصت وقتیدر!
یاتمایگ، هشیار اولگ، ایش وقتی، غیرت وقتیدر!

جهد ایدگ گوندردیگم تحریرلر پوچ اولماسین،
یازدیغم، گوستردیگم تزویرلر پوچ اولماسین،
ممدولی، کاظم توکن تدبیرلر پوچ اولماسین،
ویردیگم قول، آلدیغم تقریرلر پوچ اولماسین،
ایندی اثبات هنر، صدق و صداقت وقتیدر!
یاتمایگ، هشیار اولگ، ایش وقتی، غیرت وقتیدر!

صانمایگ آتجق (آدیس) ده کیفده یم نسوان ایله،
ارتباطیم یوخدر اوز ملکملر اولان طهران ایله،
لاوالله وار علاقه م بوسبوتون ایران ایله،
رشت ایله، قزوین ایله، کرمان ایله، زنجان ایله،
من ایشی قالدیرم شام، سیزدن ده همت وقتیدر!
یاتمایگ، هشیار اولگ، ایش وقتی، غیرت وقتیدر!

صانمایگ آزدر بو گون ایرانده اعوانیم منیم،
ایو باشی هر یرده وار مینلرجه دربانیم منیم،

اونلاره صادر اولور هر آمده فرمانیم منیم،
من بو یولدا ایشده ییم، وار هر قدر جانم منیم،
لیک سیزدن ده مگا ایندی حمیت و قنیدرا!
یاتماینگ، هوشیار اولنگ، ایش وقتی، غیرت و قنیدرا!

باق، ناصل ایران بو ساعت حالت بحرانده در!
پارلمان حیرت ده، اعضا معرض طرفانده در!
قانمیور هیچ کس که، کشتی قانده، دریا قانده در!
مختصر، هر وجهه مشروطه مین نقصانده در!
ایتمه ینگ غفلت، بو فرصتدن غنیمت و قنیدرا!
یاتماینگ، هوشیار اولنگ، ایش وقتی، غیرت و قنیدرا!

گورمیور سز می، کیشی گه سوز، گه استعفا ویریر،
خیر سز می منصبندن ال چکیر، یکجا ویریر؟
یا نجف دن مجتهد مفتی مگر قترا ویریر؟
صانمه بو قتوایه بی حق العمل امضا ویریر...
ایش آپارماقچین بو گون دنیا ده فرصت و قنیدرا!
یاتماینگ، هوشیار اولنگ، ایش وقتی، غیرت و قنیدرا!

بیر دسته گل

ایرانی دیورکه: عدله داد اولسون،
عثمانلی دیورکه: ملت آزاد اولسون،
زاهد نه دیور؟ دیورکه، قارنم دولسون!
ایرانی ده، عثمانلی ده، برباد اولسون!

تاجر آرا، یورکه، بیر تجارت یاسین،
عامل چالیشیر، بو یولده خدمت یاسین،
ایش موللار، گدرکه، چالین، چاپین،
یاتسین، دورسین، عمل جنابت یاسین.

ژورنال، غزته چیقیرکه، ملت اوخوسون،
هر بیر اثریدن آلسین عبرت، اوخوسون.
روسجه اوخومشله بو ایش عار گلیر،
دیرلر: بونی قوی قاره جماعت اوخوسون.

ظن ایتمه که، ذکره، سجده به دالماق ایچون،
زاهد یوگورور مسجده اجر آلماق ایچون،
دون چالدینی سجاده نی سانش ده یمیش،
ایندی یوگورور علاوه سین چالماق ایچون.

باکوده بیر کندده محاوره

کندچی — دینیلیر، علم اوخویگ، سوزلری هر آنده ییزه؟
بونى تصدیق ایدیور آیه قرآن ده ییزه.

آخوند — هانسی قرآندر اوکه، اونده یازلمش بو خبر؟
شیعه ملاسی یازان تورکیجه قرآنسه اگر،
من اونک یازدیهی قرآنه یاووق دورمایورام،
ماشا ایله یاپوشوب، ال ده بیله وورمایورام!

کندچی — خوب!.. بویور سنی یازان بیر نیچه تفسیری اوخو،
علمک ایجابی ایچین اونده کی تقدیری اوخو!

آخوند — اوخ!.. آپار بیر یانا آت سنی یازان تفسیری،
باشنه ده گسین اونک ترجمهسی، تحریری!
ییزلره ملا فلانکس یازان آثار گرهک،
ییز اولاق اونده کی مضمونه خبردار گرهک!

کندچی — او یازوب یر اوکوزک بونوزی اوستینده دوریر،
ییز گره کدر ایناناق که، کیشی بویله بویوریر!؟

آخوند — بونه شبههک ده وار؟- البته اینانام بو سوزه!
لعنت الله، آگاور! شک ایدیورسن اوکوزه؟!

آی جان، آی جان!

دوشدی بوتون غازیتلر حرمتدن، آی جان، آی جان!
خلقک جانی قوتاردی تهمتدن، آی جان، آی جان!

قیل یایماوردی اصلا ظالملرک گوزیندن،
رسوای ایدیک جهانده ملعونلرک سوزیندن،
آخ، آخ، نه یاقشی اولدی، ایش دوشدی اوز-اوزیندن،
اللشمه مش قوتاردیق زحمتدن، آی جان، آی جان!
دوشدی بوتون غازیتلر قیمتدن، آی جان، آی جان!

باد صبا، آپار ویر (ملا قوام)ه مژده،
یازسون، دی، لئکرانده (ملا سلام)ه مژده،
سویله او دا يتورسون یکسر عوامه مژده،
منبرده رقصه گلسون بهجتدن، آی جان، آی جان!
دوشدی بوتون غازیتلر قیمتدن، آی جان، آی جان!

عرض ایت بناشت ایله (قافقاید)کی وجوده،
ژورنال، غازیت قاپاندی، دورما، یقیل سجوده،
هرنه ییلیرسگ ایله غیبتده، روبروده،
یازماز دخی یازانلار بدعتدن، آی جان، آی جان!
خلقک جانی قوتاردی تهمتدن، آی جان، آی جان!

گیت (قوبه)یه سلام ایت (ملا حاجی بابا)یه،
سویله دوتولدی جمله ژورنال، غازیت و بابا،
مؤمن مریدلر ایله دور قوش صدا صدابه.
امترک یفیلسون هرکتدن، آی جان، آی جان!
دوشدی بوتون غازیتلر حرمتدن آی جان، آی جان!

پاتىدى غازىت يازانلار، فرصت دىخى سزىڭدەر.
قرشودە وار اوروجلق، صحبت دىخى سزىڭدەر،
مسجددە منبر اوزره لعنت دىخى سزىڭدەر،
آيرىلمايىڭ اولنجە لعنتدن، آىجان، آىجان!
دوشدى بوتون غازىتلر حرمتدن، آىجان، آىجان!

اما ملت آ

مولدايى، گوردڭ نه اقدام ايتدى؟! اما، ملت آ!
آز زمانده نه سرانجام ايتدى؟! اما، ملت آ!
اوز گوجين هر قومه افهام ايتدى؟! اما، ملت آ!
وارلفين مردانه اعلام ايتدى؟! اما، ملت آ!
مولدايى، گوردڭ نه اقدام ايتدى؟! اما، ملت آ!

باسدى، كيچدى اهل ايران، قاتلادى هر ماتي،
بيلىدى قدرين، آلدى حقين، قاوزادى مليتى،
آلديفى مشروطه نى پارلاتدى پارلاق غيرتى،
احسن الله، همت تام ايتدى! اما، ملت آ!
مولدايى، گوردڭ نه اقدام ايتدى؟! اما، ملت آ!

ايش باشنده اگلشن كسلر خيانتدن سوا،
باي، يانيلديم، قوى ديم، ه، لاپ صداقتدن سوا،
اتمز اولدى بير نفر اولسون دا خدمتدن سوا،
وار-يوخين هپ بىل اسلام ايتدى؟! اما، ملت آ!
مولدايى، گوردڭ نه اقدام ايتدى؟! اما، ملت آ!

عقل حيراندركه، سايسون بير-بير احرارڭ ايشين،
قانماق اولمور، آڭلامق اولمور (سپهدارڭ ايشين،
(نفرمڭ، يا (باقرڭ، يا اينكه (ستارڭ ايشين،
مرحبالر!.. وه، نه انجام ايتدى؟! اما، ملت آ!
مولدايى، گوردڭ نه اقدام ايتدى؟! اما، ملت آ!

ايلسون (ستار) و (باقر) بلشقه بير ايما نچون؟
يا حكومت ايلسون احرار-اياله دعوا نچون؟
قانميرام، القصة، سردار (بهادر)* يا نچون
(باقر)ى تسليم (صمصام)* ايتدى، اما، ملت آ!
مولدايى، گوردك نه اقدام ايتدى؟! اما، ملت آ!

گيت، داها اول آرخاين، يات، ايلمه سرسم، كيشى!
يارلادى، ميدانه چيقدى ملت، ائمه غم، كيشى!
قوى يىزى تقدير ايدوب ده سويلهسون عالم، كيشى!
اكتساب عزت نام ايتدى، اما، ملت آ!
مولدايى، گوردك نه اقدام ايتدى!! اما، ملت آ!..

چوالدوز

شوره گلیب شاد اولون، ایرانلیلارا
غصه دن آزاد اولون، ایرانلیلارا!

عالمه تاثیر ایله دی آهکز،
دوغدی گنه بهجت ایله ماهکز،
یاده سالیبر سیزلری اوز شاهکز،
گون به گون آباد اولون، ایرانلیلارا!
غصه دن آزاد اولون، ایرانلیلارا!

یار اولاجاق سایه سلطان سزه،
ایلیه جک لطف فراوان سزه،
چون گله جک ممدلی مهمان سزه،
ایندی دن ارشاد اولون، ایرانلیلارا!
غصه دن آزاد اولون، ایرانلیلارا!

دردی، غمی، غصه نی بیر یان آتک،
ایسته یه جک مقصده یکسر چاتک،
ایندی دخی حشره قدر برک باتک،
خواب گوروب شاد اولون، ایرانلیلارا!
غصه دن آزاد اولون، ایرانلیلارا!

قربان بايرامى

بايرام اولجاق شوكتلىر، شانلىر،
دولتلىر، پونلىر، ميانلىر،
تير بويونلر، شيش قارنلر، جانلىر،
قربان كسير، خليل الله عشقنه!
فاغر - فوغير گزير، الله عشقنه!

ايكى قونشى بير - بيرينك ملتى،
هر ايكىسى بير پيغمبر امتى،
يرى كسير قربان، يشيرير اتى،
بايرام ايدير، خليل الله عشقنه!
او بيرى ده گزير، الله عشقينه!

بو قونشيناك اوغلى گببير، ساللانير،
قالوستىقى تاخير، قيراخماللانير،
آتاسى ده اونه باخير حاللانير،
فخر ايلبور، خليل الله عشقينه!
ال جيبه سالميور الله عشقينه!

گورورسنىمى بيزيم حاجى بيرينى،
پايلاميور اتك اوچدن بيرينى،
قونشى سورور بارماغينك كيرينى،
حاجى بير، خليل الله عشقينه!
ياتير، شيشير، كوپير، الله عشقينه!

دیدیم: حاجی! گوزله ایشك بریسین،
دقت ایله ایره لیسین، گریسین،
ویر مکتبه قویونلرک دریسین،
علم اوخونسین، خلیل الله عشقینه!
چوجوقلری شاد ایت، الله عشقینه!

دیدیم: ییزده دری ویرمک سیناغی
یوقدر، ویرسهم اوللام آرواد قیناغی،
باسدیر یروق اوندە خمیر چناغی،
تبرکدر، خلیل الله عشقینه!
ساخلیوروق ایوده الله عشقینه!

زاهدانە

آج دېلگى، يوم گوزبىگى، زاهدان،
ورد اوخو، هيچ آنلاما معناسىنى!

باخما بىر عبرتله بونون عالمه،
گورمه حقاڭ نور تجلاسىنى!
خشك عبادتله، قورى زهدله
آنلاماسن عشق معناسىنى.

زهدى اوگوب، ابلمه انكار عشق،
شخص بولور عشق له مولاسىنى،
(قىس)ه عبث ويرمه جنون نامنى،
گورمىبەرك صورت (ئىلا)سىنى.

گوشە خلوتده اوتورما، كىشى!
بىلمه حقاڭ گوشهده ماواسىنى.
قصدك اكر يار ايسه گل گوستريم،
وارسه گوزك ايله تماشاسىنى،

صنعتە بق، صانعنه بى آچار،
درک ايه كىصيت انشاسىنى.
ليك، هانى سنده بصيرت گوزى،
تا گوره سنك وجه دل آراسىنى.

هو چكوب آخر گزه سنك كوبكو،
ترك ايدە سنك زهد مصلاسىنى.
كفرده تقيد ايدە سنك شاعره،
ذکر ايدە سنك شعر مقفاسىنى.

آوروپادا ممدہلی نك عشق باز لغی!

ممدہلی - رحم ایت منہ، جان مادمازیل!
 گو شکم اولوب قان، مادمازیل!
 بیرباش (آدیس) دن گلشم
 آرد کجه، جانان مادمازیل!
 گور حال بی آراممی
 دل بی سکوندر، گل منہ!
 عشقم فزوندر، گل منہ!

مادمازیل - رد اول، آ ظالم ممدہلی!
 شاه مظالم ممدہلی!
 آرتیق حیاسینز کورمگه
 یوقدر مجالم، ممدہلی!
 گیت - گیت که، ظلمشدن وطن
 دریای خوندر، گلشم!
 بوینک یوغوندر، گل منم!

ممدہلی - من اوز یریمده شاه ایدییم،
 شاه فلک خرگاه ایدییم،
 هانم، جلالم وار ایدی،
 آخر نه، ظل الله ایدییم؟
 ایرانده چوق یرده گنه
 شأنم مصوندر، گل منہ!
 عشقم فزوندر، گل منہ!

ھادمازىل - سەن بىر دىنى مردودسىڭ،
ھەر شائىدىن مەطرودسىڭ،
بىر مەستىد شەداسىڭ،
بىر مەستەل نەمرودسىڭ،
مەن دەفە ئونلاردان دەخى
ظەلمەك فەزەندەر، گەلمەنم!
بەينەك يەغۇندەر، گەلمەنم!

مەدەلى - ظەن ایتەمە ايران سەرسەر
اولمەش مەنەملە كەينەور،
الەيوم ايراندە گەنە
وار نەكەرىم مەن - مەن نەقەر،
ئونلار بەتۇن گەرگە اجەل،
مەلت قەبەندەر، گەل مەنە!
عەشەق فەزەندەر، گەل مەنە!

ھادمازىل - دەغەرى بۇ، لاکەن اهل کار
آز اولسەدە ايراندە وار،
مەنچە بۇ خائەن نەيتەك
ايتەمز اصابت زەنھار،
چونکە سەنەك ھالون جەنون،
شەخەسەك زەبەندەر گەلمەنم
بەختەك نەگەندەر گەلمەنم
فەکرەك دە دەندەر، گەلمەنم،
کارەك اوبەندەر گەلمەنم،
سوز مەختەسر، بىر دەفە قان!
بەينەك يەغۇندەر گەلمەنم!

یوخو

«هیوره»، ای مدیر اهل فسون،
بیر یوخو گورمیشم، دی، خیر اولون!

گورورم من دونن گبیجه یوخوده
گنده ساکن اولمیشام باکوده.

باکوده، لیک لاپ اوزاقلارده
گزیرم بیر پاره سوقاقلارده.

او سوقاقلرکه، روز فطرتدن
عاری ایدی بوتون نطافتدن.

ایندی، صد مرحبا، صفالشم،
نور فانوس ایله ضیالشمیش

یوق ایکن سابقاً گیدیش-گلیشی،
ایندی بیر باشقه رنگ آلوبدر ایشی.

قاپولردن چیخیش، گیش وارد،
بونده، البته که، بیر ایش وارد.

گورورم بونده بعض اعیانی،
هپسینک وار نجابتی، شانی.

قاپونی بیر به بیر دوگور، دانیشیر،
بعضیسه هله تازه تانیشیر.

سوز آلیر، پول ویریر، رجا ایدیور،
آریله - آریله، دعا ایدیور.

بعضینه اشتهای معده ویریر،
بعضینه باشقه - باشقه وعده ویریر.

ایسته دیم آنلایام نه ایشدر بو،
نه آیشدر بو، نه ویریشدر بو؟

منی خیس باسدی فرط حیرتدن،
حیف، اویاندیم او خواب راحتدن!

ایندی، ای «هیوره»، وارگسه هنر،
سویله تعبیرینی بیلیرسن اگر؟

او سوقاقلار، او شخصلر، یاها!
کیمدر آیا؟ نه در؟ نه ایشدر بو؟
فیزه دار

یوخونک تعبیری

«فیزه دارا»! ایدوب یوخونک تاثیر،
گوش ویر من ایدیم اونی تعبیر:
گوردیگیئدر باکو غلاسنیلاری
که، تمیزلندیلر کوچه بازاری.
گیجه لر گشت ایدوب بیفیرلر «سس»
عارفه بیر اشاره اولمش بس...»

آی جان

مفتى نك رابى ايله كشف وجوه نسوان
شراءه جائز مش، - حكم ايدىورمش قرآن،
مسامه عورته باخمقده ده يوخمش حرمت،
عورتك ال - اوزى عورت كه، دگلمش، آى جان!

بس يازىق زاده نعمان نه ديوردى، عجب!؟
يا اونا لعن ايدىن اوغلان نه ديوردى، عجب!؟
حضرات علماده بس او نه جنبش ايدى؟
او زمان جمله مسلمان نه ديوردى، عجب!؟

نه ديوردى شكى نك، گنجنه نك ايمانلىرى؟
تقليسك بىر پارا مذهبجى دهلى قنلىرى،
جولفانك، ناخچرانك، اوردوبادك هامپالىرى،
باگونك زوربالرى، نكرانك جانلىرى؟

شمدى، ياهو، بو تحف ايشلره وجدان نه ديور؟
تقل نه حكم ايدىيور، يا بونا عرفان نه ديور؟
هره قرآنه ويربر ايسته دىگى معنائى،
آچ، اوخو، بونلرا گور حضرت قرآن نه ديور؟

نه ديور - بللى در اربانه، من بيلمىيورم،
بىر پارا ملاكىمى حيله و فن بيلمىيورم،
ديمهز الله ايكى معنائى سوزى قوللارينه،
بو قدر آنلاميشام، باشقه سخن بيلمىيورم.

عزرائىلك استعفاسى

عزرائىن عرض ايدەرك سويلدى: - اي رب انام!
يىر طيب ايشته، بو ايل قوللارىڭى قيردى تمام.

من ايدىنجه هله يىر اۆلمەلى يىمارى ھلاك،
او آلىر اۆلمەمەلى مېن نفرڭ جاننى پاك.

ويردىڭ جانلىرى مېن - مېن كە، بو ظالم آلاچاق،
دى گوروم، قول دىيە، ياھو، سەنە بس كىم قالاچاق؟

قوى آلىم جانڭى بارى قوپارىم محشرىنى،
يوقسە، باللە، قىراجاق قوللرىڭىڭ اكشربىنى.

بو تمنامى قبول اىلمز اولساڭ حالا،
ككرم ايت، تا عمامدن ويرەيم استەفاه.

باشقە، يىر خدمتە نصباً منى قىل منتدار،
عزرائىل اولمغى وير اشبو طبيبە، زىنھار!

بیر اوتان

چوق ده دیمه ثروت و سامانلییام، ای فلان!
بولدی پولوم، بیر نیجه میلانلییام، بیر اوتان!
محترمم، متبرم، شانلییام، دور، دایان!
مشهدییم، کابلایییم، حاجییم، ناجییم!
دینلییم، ایمانلییم، ارکانلییم،
هم الی قرآنلییام!

سندده دینهك دین ده وار، ایمان ده وار، فی المثل!
ابو دولوسی نعمت الوان دا وار، بی بدل!
خز کولهجه، ثروت و سامان دا وار، چوق گوزل!
ابو-ایشیک، ایوان، متمد اوطاق، طمطراق!
یاغلی پلاو، دادلی مسنجان دا وار،
شربت ریحان دا وار!

قوشوده لاکن نیچه عربان دا وار، قیش، بوران!
گریه ده وار، ناله و افغان دا وار، نیمجان!
سن که، شریعتچی سن، ای بینوا، قیل حیا!
شرعده آخر نه بیر احسان دا وار،
حق مسلمان دا وار!
ایندی گیت انصاف ایله،
آج باشکی، ویر ییله،
مذهب و ایمان سوزین
ورد ایلمه بیر ییله.

واقعە يۈيىلەي كارانە

گېردىم يريمە باشمىدە قايفو،
گوردىم گىجە يىر غرىبە اويىو:

يىر شېردەيم كە، جملە دھرى
گزىسك بولامازسك اويلە شېرى.

لذتلى سويى، گوزل ھاسى،
وار بېجتى، ذوقى، ھم صناسى،

اهلى بوتون اهل فضل و انصاف،
ھپ مؤمن پاك، مسلم صاف،

شېر فضلا، ديار عرفان،
مؤمن ياتاغى، قديمى شىروان.

انقصە، گزوب بو شېرى يىكجا،
ھر يىر يىرن ايلەدىم تماشا.

گرددېكجە آدام گورونمور، آندجاق
يىر سەتدە واردى يىر يىفنجاق.

وقتاكە، بو ازدحامى گوردوم،
من دە او برە قوشوب يوگوردوم.

باخدىم كە، عظيم يىر جماعت،
ايضاً عرفا، أوت، حقيققت!

لاكن، نه ايچوندر اشېر احوال،
صوردوم، يىرىسى ديدى بو منوال:

«راء مدنیتی طی ایتدیک،
 بیر شخص عزیزه یوبله ی ایتدیک».
 احسن! - دیدیم - اڭ گوزلجه بیر شئی!
 (خاقانی)* ایچونمی اشبو یوبله ی؟
 یا (سید) پاک (ذوالفقار)* ی،
 یاد ایتدیز او شاعر دیاری؟
 بوخسه (ملک اوف حسن بگ)* پیر،
 ایوم اولونور وطنده تقدیر؟
 اکدیگری دانلر گوگردی،
 به، به، نیجه دادلی میوه ویردی!
 باخود دی گوروم مدیر «کشکول»*
 (انسی زاده سعید) معقول،
 ایتدیگری اجتهاده نسبت،
 ملت دن آلور بو گونده قیمت؟!
 یا اینکه او (سید عظیم)* ی
 شاد ایتدیز او شاعر ندیمی؟
 بوخسه (غنی یوف مجید)* ی تبجیل
 ایتمک سببنجه در بو تشکیل!
 (محمود بگوف)* اول (حبیب) ی بوخسه،
 آلقیشلادیز اول ادیبی بوخسه!
 باخود دی گوروم مدیر «رهبر»*
 (محمود بگ) ه می بو اعتنالر؟
 «لال اول! - دیدی - (ذوالفقار) کیمدر!
 (خاقانی) نامدار کیمدر؟!
 کیمدر (ملک اوف حسن بگ) پیر؟
 ملت اوننی چوخدان ایتدی تکفیر!
 کیمدر، نهچیدر او (انسی زاده)؟
 هب دینمزی ویریدی باده!

يا (سید عظیم) کیہدر، اوغلان؟
بیر شاعر ایدی یازیردی هدیان!
(محمود) و (حبيب)، يا (مجید)ڭ،
چکمه آدینی او اوچ پایدڭ!!..

عمرینده بیله نیاز قیلماز،
بونلار اوچی ده حاز قیلماز.

یویلهی در بو، هبا دڭلدر!
وار قیمتی کم بها دڭلدر!

هر علمی اوافق معلم اصلا
لایق اولاماز بو فیضه، الا.

لایق بیله یویلهیه زیاده،
(الحافظ افندی شیخ زاده)!

اشبو سوزی سویله یوبده تکرار،
ایستردی ایده بیر آز ده گفتار.

«دینمه، - دیدیم، - اولدی قصه مفهوم،
رومی که، دیدڭ قصه معلوم...»

.
.

دربرده اولان رموزی قانندیم،
بو حالده خوابدن اوانندیم.

گوردیم بو رباعی نی مکرر،
طبعم ایدیور دمادم ازبر:

قانون و قواعد طبیعت،
قویمش بو جهانده بویله عادت:

انسانده کی جهلدن زیاده
حقسینزلر ایدمرلر استفاده!

ایران نیه ویران اولدی؟!

آغلادیقجه کیشی شیرتسیز اولور!
نیجه که، آغلادی ایران اولدی!

او زمان که، یزیکوب شاه قاچدی،
مرتجملر دخی پنهان اولدی،

پارلامان پارلادی اعضاسی ایله،
دیدیک، ایران گنه ایران اولدی.

مجلس ایچره امنای مات،
نام ملیته شایان اولدی.

دو: ملوب ایشارک اکسیک - گره گی،
ملتک دردینه درمان اولدی.

لیک ییز اشبو تمناده ایکن،
باق که، ایرانده نه دستان اولدی!

هر یتن کیچدی جماعت باشنه،
هر اوتن سلسله جنبان اولدی.

یتدی بیر مرتبهیه صورت کار،
پارلامان قهوهچی دکان اولدی.

ایچیلن جای، یه ییلن یاغلی پلاو،
چکیلن حقه و قلبان اولدی.

پارلامان در، بالام، آخر بوراده
کیم دانیشدی، نه سوز عنوان اولدی

هانسی بیر مسئله دن بحث ایدیلوب،
حاصلی ملته اعلان اولدی؟

یوق، ائندیم، یاگلش ظن ایتمه،
صانمه ایش لایق وجدان اولدی.

دوغری. گرچه افق ایراندن
شمس مشروطه درخشان اولدی.

یعنی ملت ایشی مات الینه
ویریلوب مسئله آسان اولدی.

همدی اوز ایشلرینی اجرایه
دمت ملتده بیر امکان اولدی.

لیک، بیلدگنی بزرگان وطن
بیله ایش گوردی که، شایان اولدی؟!

جیرمانوب ایش گوره جک برده، بازوق،
وای، دهدهم وای، دیبه گرین اولدی!

گوزلیلر باشلادیلار آغلامه.
کورلرده اونا خندان اولدی.

ایش یانوب قالدی آراده اولی تک،
نه اونا میل، نه امان اولدی.

اصل مطلب اونودیلدی، لاکن،
هرع کاری هامی جویان اولدی.

گوردی میدانی آدامدن خالی،
هره بیر عزمه شتابان اولدی.

هر کس آنجاق باجروب آلدی لقب،
داخل زمره ارکان اولدی.

دورتیلوب سوخدی اوزن یارلامانا،
پارلامان مجمع عرفان اولدی.

پاه.!. نه چوخدر بوتون ايرانده لقب،
کیمی بگ اولدی، کیمی خان اولدی.

چیقدی میدانه ملقب کیشیار،
بختورلر هامی اعیان اولدی.

ایش نیجه اولدی، اونی آلما خیر،
بایاق عرض ایتدیم، او نسیان اولدی.

بیر دبهن اولمادی، ای خانه خراب،
مملکت خاکله یکسان اولدی!

سبز هله عاشق شیدای لقب،
بوده می لابق انسان اولدی؟!

لقب ایش گورمز، ائندم، کیشینک
آدی یا (سائ) و (نریمان) اولدی

کیشیدن ایسته نیلن ایشدر، ایش!
کیم که ایش یاپدی او ذیشان اولدی.

دی گزرهک، شیمدی مقدس وطنک
هانسی بیر مشکلی آسان اولدی؟

آنجا ایش گوردی لقب هابریقاسی،
بوتون ایشلر اونا قربان اولدی.

ایندی قادیگسه ایشک انگلنی،
دیمه، ایران نیه وبران ایلدی!

یکه تازیانه

تبریز مخبرینه

(مخبرالسلطنه) ٲه شك ایده جکسنمی گنه،
دیولوماتلقده بو ایل چالدهی کوسیه ییله؟

باخ نیجه بیر یکه تبریزی محرملکده
آلدی اوج مین تومنه جمه نفوسیه ییله!

هانکی مبلغه بو سودانی بیتیردی، عجب!
فقرای وطنک لودلی فلوسیه ییله؟

سن هاه انجمن اعضا سنی وصف ایله، یازیق!
انجمن چوخدان آیا فلانندی رئوسیه ییله...

گورمیورسنمی که، آزاد ایدیلیر قتنه چیار؟
دوتولور امن امان اهلی خصوصیه ییله؟

نه که ایرانده تورتمگده ایدی ممدلینک
سلطنت تختنه اوز تحس جلوسیه ییله،

ایندی تبریزده ده نشئت ایلین اونلردی،
بو حرفک ده او افکار نحوسیه ییله.

منجه، تقدیره سزادر کیشی، شیطانندان آلوب
کامل اوگرندیگی علمیه، دروسیه ییله.

خائنک بوئنگه هپ وزری، وبالی وطنک
مسلمی، گبری، نصاراسی، محوسیه ییله.

عشرت - مصیبت *

حمدلله که، بو گون بختور اولدی باشمز،
گلدی نوروز، دیمک آرتدی بیر ایلده باشمز،
بوتون اقوامه گوره گرچه چوخ آذر باشمز،
باوچرد این یکی در بیر سنهده، ایل باشمز،
بیری نوروز، بیری ماه محرمد، عموا
بیرسی مایه عشرت، بیرسی غمدر، عموا!
بو صیدن بیر ایلی ییزده یکی پای ایدیریک:
بیر پای اون بیر، ایکجی پای بیر آی ایدیریک،
اون بیر آی ناله چکوب، آغلیب آخ، وای ایدیریک،
بیر آبی لبللی-کیشمیش بیوب اوخقای ایدیریک،
چونکه بو عید بیز اسلامده اعظمدر، عموا
شیوه مذهب زردشت، اثر جمدر، عموا
بو بیر آیدا گینوب سالانیریق بیجت ایله،
اللی-اللی اولاراق ابو گزبریک عشرت ایله،
گیریریک هر ایوه، هر منزله جمعیت ایله،
اچیریک چای، بیرک هیل نوغولی، لذت ایله،
چوق ده ابو صاحبینک ایش-گوجی درهمدر، عموا
عیدده بورج ایلمک دایی مسلمدر، عموا
تاپدی وقتاکه عرب لشکر اتراکه ظفر،
دین آباتمزی ایلهدی هپ زیر و زبر،
بیز ده آتدی بوتون عاداتمزی، بیرجه مگر
بو مبارک گونی تقدیس ایله بو آنه قدر
ساخلاق، چونکه بیز اسلامه چوخ الزمدر، عموا
برشکسته اولان ارباب مگر کمدر، عموا!
ایک بو عیدمیزک بیرجه قصوری گنه وار،

تازیانه کر

۱۹۱۰ - ۱۹۱۱

۱

دیندیریر عصر ییزی دینمیورز،
 آچیلان توپلره دیسگینمیورز.
 اجنبی سیره بالونلرله چیخیر،
 ییز هله آفتومویل مینمیورز.
 قوش کیمی گوگده اوچار یرده کیلر،
 ییزی گومیش یره منبرده کیلر!

۲

زاهدك عكسه دوشجك نظر خودینی،
 گوریر آینه صافده او بیر بیدینی.
 ظن ایدیر عقل قصیرله او منحوس منم،
 او منه لعنت ایدیر، من دیورم آمینی.
 کیچ، تیز، البته، کسر بیر بو قدر لعنت اونی،
 یرده قالمز منم آمینم، اونك تلعینی.

۳

دون جهنم وصفنی زاهددن ایلردیم سؤال،
 جتی آغزین آجوب ایتدی منه وصف صفات.
 اول جهنم که، ضلالت اهلنی تعذیب ایدر،
 گوستیرر حالا اونی قدرته ارباب «نجات»!

۴

کورد چالدقجه بوری چینگنه اوینار، دیرلر،
 بیر مثلدرکه، دیمش تورکیه اذغانلیری.

بیر تحف چالنی ایله اوینادیور آوروپالی
شمدی یونانلی ایله بیر سوری عثمانلیری.

۵

عارف چالیشیرکه، ملت آزاد اولسون،
زاهد چغیریرکه، مسجد آباد اولسون،
سوز بوینی قراخماللیرلرکه، دییور:
بیر مادمازیل اولسونکه، پریراد اولسون!

۶

باشقه ملتنن حقوقین آلمات ایچون هر زمان
انقلابیون، صلاحیون، رشادیون چیقار!
بیزدن ایسه ساتماقا ناموس عرض ملتی
اعتدالیون، حماریون، فسادیون چیقار!

۷

دییور:

(۲۷ ایونده واقع اولان زلزله مناسبتی ایله)

اویله سنگین درکه، ائقال تعصیدن یوکیم،
گوننده مین ترپنسه یر، ترپنمز اصلا بیر توکیم!

۸

تایدیم!..

(باکوده نشر اولونان «حقیقت» غزته سنک
۱۴۳ نجی نومره سنده کی تاپماجه به جواب)

قوی صاغ اولسون باشمز دوشمه سین اصلا آياغا!
او ییزی تورغه قویوب گرچه ساتوب یانفیدیدی،
بیر قدح شول... سووی شمدی ایکی یوز یرمی شه
بیزه ایجدیرمک ایله یانغمیزی قانفیددی!

ھانكى آچاق بىر الك قىد ايتىدىكى خطدر اوكتە،
 بوستون تقدیره شايان خطلرگ اغلاسىدر؟
 من بونى هر اهل وجداندان سؤال ايتدم، دىدى:
 خلعنه عبدالحميدگ چكديكى امضاسيدر.

۱۰

- يولداشم! ياتمىشىمى سگ؟
 - يوق، بىر سوزگ وارسه، بويور!
 - اون منات قرض ايتهرم...
 - يوق، يوق، برادر، ياتمىشام!

۱۱

دون بىر ايششك خصال انسانه
 گلهميش خوش ترانه «زنبور»،
 آتدى شىلاق، دىدىم: افنديم، سوس!
 داغىلار ييامه خانه «زنبور».

۱۲

دون اوخوركن بىر مدر مکتبگ مکتوبنى
 مين غلط گوردوم قارىشمش بىر ورق املاسنه،
 اوف!.. يازيق ملت، دىدىم، بىلسيدىگىز مکتب نهدر،
 بوبله لر دوشمزدى تعليم ايتمهنگ سوداسنه!

۱۳

الحذر، قويمما باخا عكسمه زاهدكه، اونك
 نور حق ديدنه خودبيننه ظامت گورونير.
 قوى بو آيينه به اول ياك نظر باخسين كه،
 بوتون اشياده اونا نور حقيقت گورونير.

۱۴

غزتله توقيفى يالگىز سبهدار اكمه بور،
 بيزده ده اكسيك دگلدر بوبله بى ادراكلر.
 چارپاراق جارى اولان بونجه معارف سيانك
 قارشوسين سد ايتمگه قابل ميدر خاشاكلر؟

۱۵

سانمه بیر مسلکی تعقیبله محکم قالارام،
اللی آرخیڭ سوینی گونده بیر آرخیه جالارام.
کیفمگ گلمه سنه باق، نه گرهك یاخشی، یمان؟
من گهی میخی، گهی نعلی دوگوب تاپتالارام!

۱۶

جنتده کی حوریلری، غلمانلری الله،
قاودوم، - دییه بیر وحی ایله ایتسه سنی افهام،
زاهد، من اولوم، گیزلمه، آج، صدقنی سویله،
سن بیرده ایده رسنمی نماز امرینه اقدام؟

۱۷

کیمدر عارف، دییه صوردم، دیدیلر: عصره گوره،
عارفک ایندی نه دینی و نه ایمانی اولور،
نونى یلدم، تاندم، زاهدی صوردم، دیدیلر:
زاهدک هیچ شیئی اولمازسه، جییشدانی اولور.

۱۸

اوغلینک واسطه خلقتی اولمقله فقط،
آتالق بورجنى ایفا ایده مز انسانلر؛
آتالق بورجى ابى تربیه نك غیرى دگل،
بوخسه بیر ایشده در انسانلر ایله حیوانلر.

۱۹

دیوردیک بیر زمانلر بیز کمال فخر و همتله:
«جهانگیرانه بیر دولت چخاردیق بیر عشرتدن!»
بو گونده افتخار ایتسهك سزادر فرط غیرتله:
کرمکارانه بش دولت یتشدیردک رعیتدن!

۲۰

مطابقیتده عبد شکلنده
تشکل اولان نفاق و تضاد،
دور مشروطه ده سیاست ایله
ملک ایرانه سالماسنمی فساد؟

۴۹۰

۲۱

بیر مدیرین که، کیچمه به قولونا
قولو بولواردا بیر گوزهل صنمک-
اونجه ملتی چکر قاباشا-
یا «صدا» سی ناصل چیخار قلمک؟

۲۲

بیر گل

واعظ که، چیخار منبره تیز پوله ر اودی،
تکفیره قویار کیمک که، عشق ایسه مودی.
واردر دیهسک بو خازن نیرانک
آغزینده ایقستره ننی کافر زاوودی.

۲۳

رمضان صحبیتی

بیزیم حاجی دیورکه:

الامان، آرتیق اوروجدان، الامان!
قویمادی طاقت اوروج منده، اینان!
سن اوروج یرسن، بالام، لاکن منی
یر اوروج هر لحظه، هر آن، هر زمان.

۲۴

اوروج دیورکه:

ای حاجی، مندن شکایت ایلمه،
کندشما ایت کندی شکویاتگی،
من سنی ایلرله گورمک ایسته م،
سره حرر گورسه سهویاتگی.

۲۵

«صدا» غزته سنک ۱۶۲-نجی نومره سنه

شاعرم، عصریمک آینه سی،
منده هر کس گوریر اوز باش-گوزینی.
نجه که، دون «برسی» باخدی بیزه،
گوردی آینه ده آنجاق اوزینی.

۲۹۱

اعتلا ابتدیكجه، دیرلر، یوکسگه طیاره لر،
گورمگه نائل اولور هر یانده آلچاق یرلری.
اشبو قانونی ییزیم منصبلیلر ییلسیدی، آه!
بیر کره گورسیدی ده آلچاقده کی مضطری.

کندلی دیورکه:

باکوده نافذ ایکن اللی دن آرتیق علما،
رمضان عیدینی تک بیرجه گون اعلام ایلدی.
گنه آز - چوخ برکت وارسه بزیم قریه ده در،
ایکی عالم هرهسی بیر گونی بایرام ایلدی.

باکوی دیورکه:

رمضان عیدینک اجراسنی هرچند ییزه
حضرات علما بیرجه گون اعلام ایلدی،
بیز او بیر گونده ده آچدیق دکان، آلدیق، ساندیق،
آنچاق اونلر قارا مخلوق ایله بایرام ایلدی.

شه دیدی: آغلابورم بسکه اوزوم چیرکین در،
ایلده بیر گورسه م اگر آیینه ده صورتمی،
اونا عرض ایتدی وزیر: سنی هر گون گوریرم،
نه قدر آغلابورم، شیمدی دوشوڭ حالتی..

اینتلیگنتلر دیورکه:

دیوروک حالت تحصیلده ملت! ملت!
دیپلوم آلچاق گورونور ییزلره علت ملت؛
باسیریق باغریمیزا هر بیریمیز بیر حاجینی،
جاننی چیخسون که، گورور مین جوره ذلت ملت!

«ترجمان» دیورکه:

به تأمین لسان مادر از هرکو به پترسبورغ
یکی عالم فرستترا من از ملت رجاکارم.

ملت دیورکه:

شب عید است یار از من چفندر پخته میخواهد،
خیالش میرسد من گنج قارون زیر سردارم.

ایرانلیلر دیورکه:

یونجه غیرت که، ییز ایتدیک وطن اوغرنده بوگون،
یارین ایرانمز، البته که، بیر بابت اولور.
ییز بو غیرتله بوتون عالمه فخر ائمه لی یز
که، اوفاق دولتمز بیر نیچه زور دولت اولور.

ادراکدر مصیبتہ میزان نهوت، نهوت:
ادراکسزلرک اولا ییلمز مصیبتی.
ادراکنک مراتبنه باغلیدر فقط،
هر بیر کسک دو تولدیفی آندوه و محتتی.

دردیم اولدرکه، منه عارض اولان دردلرک
ایتمه یور بیر گیجه - گوئدوزده بیرى منده ثبات،
منه اول مرتبه ده درد هجوم ایله رکه،
بیر دقیقه ییله قالماز بیرى ثابت، هیات!

بیر عزمده ثبات ایده مز اهل احتیاج،
بول قارشوسنده عاجز اولور فقر و مسکنت.
لاکن شو احتیاجی بیقارسه بیقار اوکیم:
سرمایه حیاتی اولا علم و معرفت.

ملت دیپور که:

اینتلیگنت آغالار، ییز سیزی چوخدان تانیریق...
 ییلیریك سیزده بوگون غیرت ملت یوخدور!
 ییز ینه مکتبی، تحصیل علومى سویریك،
 چونکه مکتب آدسا ییزده خیانت یوخدور.

(غلاسنی) سهجگینسی قویدی (دوم) مذاکره به،
 چاتیر سهزون که، گنه ال-به ال گزه رشوت.
 غلاسنی اولمق ایکی شرطه باغلیدر آنجاق:
 بیرنجی رشوت، ایکنجی هده، فقط خلوت.

باکولیلر دیپور که:

شماخیلیر کیمی ایشسز، کفایه سز دگلز
 که، تیل ووراق (دومايه) ییز آنا لسانی ایچون،
 قولوبده، باغده، قوروقده وار اولقدر ایشمز
 که، ایو، اوشاق یادا دوشمیر او آنا جانی ایچون!

چوق تعجب! یدیرم طرز جدیده که، اونى
 اجنییلر اوخودجه هنر اظهار ایدیپور.
 حالبوکه، ملتزدن اونى کیمکه، اوخویور
 غالباً حضرت اللہی ده انکار ایدیپور.

آخشام اولجاق اوچنیکلر هره بیر مادمازین
 گیچیریب قول قولونا کوچده جولان ایله یور؛
 صونیلار بو گلاری تدریس ایده سیمیش، عجبا،
 اوچیتلر دخی مکتبه نه میدان ایدیپور؟

۴۱

گرچه پرواز ایندی آئهروپلان دونن بیر قوش کیمی،
عالمی حیرتده قویدی علم و عرفان نامینه،
لیک ییزلر تک هله قادر دگلدر اوچمهه،
رخت خواب ایچره یاتارکن حور و غلمان نامینه.

۴۲

جمعه لرده دوکن آچماز باکولی،
ایسته سگ گز باکونک هر ییرینی.
آنجاق - آنجاق آراسندان قاپونک
شتی ساتوب، راضی ایدر مشترینی!..

۴۳

اوگمه نسبی، اوگمگه شایسته حسبدر،
گوردوک او ماوتلری کیم، پاک نسبدر.
هر چندکه، دنیا ده اوغول وارث ابددر،
اگ خیرلی میراث، ولی، علم و ادبدر.

۴۴

اوغریلاردان ده بداخلاق قماربازلردر،
چونکه بو فرقه ده اونلار کیمی جرئت یوقدر.
گرچه اونلاردا ده، بونلاردا ده وجدانه گوره
سعی و ناموس و حیا، همت و غیرت یوقدر.

۴۵

تاپ گوروم!

هپ کیچیکلر کیچیک ایکن بویر،
او نه درکه، بووک ایکن کیچیلیر؟

۴۶

آل، تاپدیم!

بو کیچیلیمک فقط مسلمانک
بوونا هر بیر امرده بیچیلیر.

۲۹۵

۴۷

مرتجعلر، سونك، كشور ايرانه گنه
تانيب ييلديگنيز سايه سلطان گلييور!
پيشوازه يوغورون، گلجك اوپون اللريشي،
چونكه بو ذات مكرم سيزه مهمان گلييور!

هله ليك دينميه جك، اويله كه بر كيزدي يرين،
وبرمگه حرلرين قتلينه فرمان، گلييور!
ملك تبريزده كسديرديگي قربانلاردان
ايندى شيرازده كسديرمگه قربان، گلييور!

۴۸

ملك شيرازه ظل سلطانك
ينه حاكم لگي مقرر ايسه،
كيم ديمز عمرى بيتدى ايرانك،
اون مين ايلدن ده معمير ايسه!..

۴۹

ظل سلطانه، اماندر، ويرمه يك ايرانه يول!
رحم ايدك بير كره خلق اللهه، الله عشقنه!
اشبو مات خائديك، من، من دگل، عالم تانير،
يالخي خلق الله دگل، الله ساتار شاه عشقنه!

۵۰

اونلار كه، ايدير حرمت و ناموسكي تقدیس
بير ديگر بنك عرضنه ايلرمي خيانت؟
ديرسم كه، زناكارلار ك غيرتي اولماز،
اولمازمي منيم اشبو تموزوم عين حقيقت؟

۵۱

ساخنه بير خط خام ايله منه كاغد يازيب،
اي مني تهديد ايلدن مين درلو تاكيدات ايله!
بويله دخورتدان گلدي، دور قاچ!« سوزلرين گيت طفله دي،
ذاتغي صابر تانيركن قورخماز اوها.اتله!

۲۹۶

۵۲

هاتفدن گلن بیر ندا دییورکه:

گوردسن ممدهلی ننگ یاندیغی افعالی نهدر؟
بو سیاحتدن اوننگ غایه آمالی نهدر؟
ظل سلطان ایله آیا نه ایچوندر بو گوروش؟
نایب الساطنه یه یا دیه جک حالی نهدر؟

۵۳

ویانا تلفرافلری دییورکه:

قرداش اوغلی - عمودر ممدهلی، ظل الساطان،
سنه نه تا بیله سگ بونلرک احوالی نهدر!
شبهه نمنه، یوق اوننگ گیزلیجه بیر باشقه ایشی،
او گیدیر تا گوره یورویاننگ احوالی نهدر؟

۵۴

«نایه فرایه پرص» غزتہسی دییورکه:

بیزه پک دوغری خبرلر یتیشیر ایراندان،
یازیورلرکه، ایشک صورتی، اشکالی نهدر!
ایسته یور ممدهلی حریتہ بیر ضربه وورا،
یوقسه، یورویادا بیجا اوننگ اشغالی نهدر؟!

۵۵

برلین مطبوعاتی جداً ایناندرییورکه:

بیزجه، روسیه بیلیر ممده ایننگ مقصدینی:
که بو فکرندن اوننگ حالی نه، اقبالی نهدر،
گنه ایرانه اوننی شاه ایده جکدر دیه سن،
گر بو شاه اولسه، یازیق ملتنگ احوالی نهدر؟

۵۶

روسیه مطبوعاتی دییورکه:

او اوزی گزمنگه جوخندان بری مشتاق ایدی،
اونلا لازم دگل ایران نهدر، امثالی نهدر!

او سیاسی ایشه هرگز ده قاریشماز چونکه،
 اوزی چوخ یاخشی بیلیرکه، بو ایشك دالی نهدر...
 مجلس اولوقت اونا میر چیت ده واجب ویرمز،
 او زمان ممدهلینك سوبله جك قالی نهدر؟
 نائب السلطنه ایله بو سفرده آنجاق
 گوروشوب سوبله شه جك: کیفی نهدر؟ حالی نهدر؟
 گله جك مسعدتیچین دانیشوب ایرانك،
 اونا یول گوستره جك صورت اکمالی نهدر!

۵۷

مشهور پروفیسور وامبهری دیورکه:

ایله عاشقاری وار ممدهلینك ایرانده،
 جانگی فدیہ ویرمز، ملکی نهدر، مالی نهدر!
 نائب السلطنه به عکسینه تنظیماتك،
 ممدهلی فرقه دیسه یاپ، اونك اهمالی نهدر؟

۵۸

بیز ده دیورزکه:

گوره سن بوبله آغیردن یاتان ایرانلیلرک
 اوسته سالدقلاری یورغانلرک اتقالی نهدر؟
 داشمی در، کتله می در، آهن و فولاد میدر؟
 یوق، اولوم یورغانیدر، بونلره تمثالی نهدر؟!

۵۹

«ترجمان حقیقت» دیورکه:

خسته مز عبدالحمید آرتیق سلغالدی، سمریدی!
 شمدیکی حالیه ممنونیت اظهار ایلیور،
 شئی بیور، چالغی چالیر، گاهی یازیر، گاهی اوخور،
 وقتنی بمضاده دولگرلکه امرار ایلیور.

۶۰

عبدالحمید دیورکه:

صانمه کسمک، دوغرامق، یونمق مثلی شیلرک
 اولمیشم مشغولی اول گوندن که، نجار اولمیشم.

لا فوالله، حکمرانلق ابتدیگم گونلرده ده
کسمیشم، کسدیرمیشم، سلطان جبار اولمیشم.

۶۱

دیرلر، ایران گون به گوندن خوار اولور، البته که،
صحتین حفظ ایتمه یین بیمار اولور، البته که!
بیر دیارین که، اولور اعیانی یکسر جیب دوست،
(ظل سلطان) چاغریلیر، سردار اولور، البته که!
(کامران میرزالرک) تشویقی در که، بست ده
اگلشنلر بوسیتون بیعار اولور، البته که!
سویلیور بونلر که، شه قاجار ایکن نایب اونا،
بیزجه، همنسلی اولان قاجار اولور، البته که!
مندن اولسه، ممدله لی لایقلی در نایبلکه،
اوندا ایران بیر گوزله گلزار اولور، البته که!

۶۲

آلمانیا ایمپراطوری ویلهام دیور که:

محترم ایرانلیلار، سیزدن تمناز بودر:
بیرده ایران حفظنی بیزدن تمنا ایتمه یگ،
چونکه روسک، انگلیسک خاطری بیزدن سینار،
اینجینلر، سیز دخی آرتیق تفلا ایتمه یگ!

۶۳

عالم انسانیت ده دیور که:

نوعپرور، رحمگستر، معدلت فر ویلهام،
بیرده عالی نامی دیلرده اجرا ایتمه یگ!
چونکه وجدانک او نازک خاطری سیزدن سینار،
اینجینر، آرتق اونا من بعد ایذا ایتمه یگ!

۶۴

عین الدوله نك استعفا سندن دولایی بسته گیرمك ایسته یین
طهران تاجران غیرتمنداننه!

بسته اقدام ایله یگ، ای تاجران معتبر!
غالباً، واردر امیدیم، بخت یار اولسون سیزه!

اولمايڭ راضى كە، عين الدوله استعفا ويره،
ايشته تبريز، ايشته عين الدوله، عار اولسون سيزه!

۶۵

هاتف ديوركه:

بس شماخيده مكتب نسوان
آچه جقدڭ، بونا گمان چوخ ايدى!

مدیر ديوركه:

بلى، اوندا معلمه قيزيمك
باكوده چونكه مكاتبى يوخ ايدى!

۶۶

«عثمانلى چه دن ترجمه ترك»، بونى بيلم،
گرچك يازييور گنجهلى يا اينكه هنك در؟
ممکن ايكي ديل يير- ييرينه ترجمه، اما
«عثمانليچه دن ترجمه ترك» نه ديمك در؟!

۶۷

شمدى هر ملت ايدير نفسنى عرفانه فدا،
وطن اولادى ايچين علمه، دبستانه فدا،
قارا مخلوق دگل بيزده كي عارفله ده
وطن اولادين ايدير نفع جيبيشدانه فدا.

۶۸

اوبله قورخمام «ييش» دن كيم، قورخورم «جدوار» دن،
ياردن اولمام امين، اولسه ده گر اغياردن.
قورخميرام وحشيت گرگان انسانخواردن،
قورخيرام انسان صفت وحشى طيبت ياردن.

۶۹

باكوده شماخي يولونده كي حبسخانه قباغنده اوخونان نوحه:

آستا- آستا، آي حاجى، اظهار اولور خلوتده كي،
گيت- گيده لاپ شهرة بازار اولور خلوتده كي،
پرده چكدڭ، يورغان آلتيندا ياتيردڭ ايشلرى،
ييلمدنمى يير زمان بيدار اولور خلوتده كي؟

سفيل تاجر دبورکه:

بیر نیچه ایلدرکه، اویوب عشرته،
 بیلمه میشم امر تجارت نهدر.
 ایندی دیورلر، حاجی، بورجکده وار...
 چوقده وار، اوندن منه خفت نهدر؟
 خفتی غیرتلی ایدر، من که هیچ
 بیلمه میشم دهرده غیرت نهدر.

(تومانوف) اذن آلورکه، شیروانه
 (سیقناخ) دن چکه دمیر یولنی.
 بونا آیا ییزیمکیلر نه دیور؟
 بوشلیورلارمی کوردمیر یولنی؟

عورت آلماق، بوشلاماق، اولاده آد قویماق کیمی،
 نسنه لردن اجرت آلماقچین قازان ماللری
 اتفاق ایتدیهده، لاکن جنابت عسلنک
 مزدینی، حیفا، اونوتدی خاطر والالری.

دریاده غرق اولان ایرانلیلرک یتیم بالالرینه تسلی!
 ایکی یوز غرق اولان ایرانلیلرک
 قیمتین ییلدی عجب قونسولنگز!
 ایستدی میرقوری دن یوز قیرق من،
 آ یتیملر! سهوینک، وار پولنگز!

بس دگلمش بونجه مهدیلر خروجی، ایندیده
 وولفادن بیر تازه مهدی خلقی اغفال ایلپور.
 جاهلیت حکم فرمادیرکه، هر شخص مضل
 مهدی-یم: امیله خلق الهی اضلال ایلپور.

ع. غمگساره جواب:

«تحويل عبارت» سوزینی. «ترجمه» قانمق،
مکتبلی چوجوقلر ده ییلیر کیم، بو خطلار.
بیر بویله خطا کلمه محرر قلمیندن
جاری اولور ایسه، ادبیاته بلادره.

بیلدیر اخیای سمرقند ایتدی ایران تاجری،
مکتب آچدی، خلقی خورسند ایتدی ایران تاجری.
گوردی السزلر، ایالسزلر ده انسان تک اوخور،
مکتبی بالمره دربند ایتدی ایران تاجری!

شماخی ده

عصر یستمدر، حجاب آلتنده قالماز شمس علم،
بیر زمان طلعت آچار، پرتو ساچار، ظلمت قاچار!
مکتب نسوان لزومی هرکسه مفهوم اولار،
(شیخ زاده) م آچماز ایسه، خواهرم (گوهر) آچار

... سلام دیور:

شیخ الاسلاملرک، مفتی اسلاملرک
هانکیسی ساتمادی اون مسلمی بیر ترسایه؟
«ساتدی گلزار بهشتی ایکی بوغدايه بابام،
ساتمهسم ناخلفم من اونی بیر آریابه»!

گونده اوچ کاغذی، بش قوییهنی امضا ایدهرک
(رایفسکی) چکیورمش نه مراتب زحمات؟!
کیشی نك زحمتی چوخکن اوچیتلردن ده،
یرمی مین دونلق ایله ایلپور امرار حیات.

اوجیتللمسه فقط ایله آلیر دو ققوز یوز،
گوننده بش ساعت ایدير اللی اوشاچین خدمات،
وار ایکن مسئله ده بونجه تفاوت، عجباً!
رایسکی اوتانیرمی دیدیگندن؟ هییات!

۸۰

ایشته بیر هیئت تحریریه،
بولنور الڭ اوجا بیر مشله ده...
گوستیریر خلقه نظافت یولنی،
بحث آچیر گوننده بیر مسئله ده،
لاکن اوز فکرنه بر عکس اولاراق،
یاشایور کندیسی بیر مزبله ده.

۸۱

ای دلبر حریت، اولاندن بری عاشق،
گوکلم سنه چارشمه ده در روز و شب ایله.
دیئرلرسه اگر اشبو سبیدن منه فاسق،
یک مفتخرم من ده بو عالی لقب ایله.

۸۲

فورولوبدر ینه میدان هیا-های سخن،
یازیلیر شعر، آچیلیر پرده معنای سخن.
شاعر اولمق هنرنندن باشی بی بهره ایکن
گیریشوب اوغریله (مرزه لی آقای) سخن.
(اشرف) کڭ گوننده برر دانه رباعیسی ایله
اوزینی عد ایدیور شاعر دانای سخن.
نه گوزهل سوزامش اول (تقی)، او استاد کلام،
او بووک خازن روشن دل کالای سخن:
«سرت شعر ایده نه قطع زبان لازمدر،
بویله در شرع بلاغته فتاوی سخن».

۸۳

ناصرالملک* باکودن ایرانه عازم اولدقه:
منجه ایرانه عبث عزم ایدیور (ناصر ملک)،
گوز اوگنده گورورم چونکه بودر، ایرانی،

۳۰۳

وار ايكن پارلامان ايچره بو قدر قاصر ملك،
بیر نفر ناصر ملكك نه اولور امكاني؟!

۸۴

- سويله تقصیری نه در تاپتالپورسك يازینی؟
- بويله ايشلر چوخ اولور، جملهسی شيطان ايشی در
- ايتديگك جرمگي شيطان آدینه چيخما، اونك
بوخ بو ايشدن خبری، سويله مسلمان ايشی در!

۸۵

گورونجه شخص بیر ارباب ثروتك اوزینی،
گوریر مجسم اولان بیر لئامتك اوزینی.
گوزوم آغارسین اگر یوزده، مین ده، میلهونده
گوریرسه اولکده بیر اهل همتك اوزینی!
«غمم که وار منم آنجاق بودر قیامته
که، بیرده گورمه لییم اشبو ملتك اوزینی»

۸۶

دون گيجه میرهاشمی * رؤیاده گوردوم سويله دیم:
سیدیم، هجرگده عرض شورش حشر ايله رم.
ان بوغوتی بیر «صدا» ايله باخوب گولدی، دیدی:
حیله لر ایجاد ایدوب بیر غزته جيك نشر ايله رم.

۸۷

شانلی گوردکجه منی سانکه ایدیر غور فلک،
مین کلک چیده ایدیر باشمه فی القور فلک.
نامراد اولمغم اولدیسه مرادی، اولدوم،
شمدی بيلم نه مراد ايله ایدیر دور فلک.
آسمان اولدیمی سوراخ ایکی گون گولدی اوزوم
که، مکافات اوله رق بونجه ایدیر جور فلک؟
آرتیق اویناتمه منی سن دخی، ای عشق جنون،
من اوزوم اوینایورام چالسادا هر طور فلک!
شیمه ديليك رقصده بز، تا گورمه لیم کیم یخیلار!
من و دل، عشق و هوس، حوت و حمل، نور فلک؟

۳۰۴

ایشیذنه نصیحت

جوانکن فقردن ایتمه شکایت،
جوانلیقدان بویوک بیر ثروت اولماز.
قوجا مستغنی ثروت ده اولسا، -
قولوندا بیر چوجوقجا قوت اولماز.

حالت مستلگنده نه اولور، ای عیاش!
باقوب آیینه یه گورسهك عجباً صورتگی،
او کراحت، او سفالت، او رذالت توکولن
صورتگدن اوتانوب، آنلا نه در سیرتگی!

۱۹۱۱

سوال

عیب ایکن شخصه گوره نفسگی توگمك، عجباً،
شیخ الاسلام اوزوگی بونجا نه تقدیر اییدیور؟

جواب

ملادر چونکه او اوز گوردیگی رۋبالرینی
باشقه دن سورمایور، آنجاق اوزی تعبیر اییدیور.

لعنت سنه، ای جهل، نه بیداد اییدیورسك!
هر گون یگی مین ماعتن ایجاد اییدیورسك!
سرمشق ایدهرک (هابل) و (قابل) حرکاتین،
قارداشلی قارداشلره جلاد اییدیورسك!
ناکسلره امداد ایله بیكسلره بیداد،
بیر گور کیمه یاردیم، کیمه بیداد اییدیورسك؟!

غافل یاشامقدنسه گوزهل کاردر اؤلکم،
 هر چندکه، غفلتله دخی عاردر اؤلکم،
 زنجیر جهالتده بو آلقاق یاشايشدن،
 جاهل! سنه داز اوزره سزاواردر اؤلکم!

ممدلی دیورکه:

(ناصرالملک)*، سنه بویله گمانم یوق ایدی
 که، بو تیزلکده قوهوتق اودینی سرد ایدهسک،
 من آدیس دن سورونم برلینه دیدارک ایچون،
 قابوکه اوز دوتام امید ایله، سن طرد ایدهسک.

مخبر السلطنه به*:

یادیفک حیلانی هر گونکی غزنده اوخردم،
 آخرنده ینه گوردم که، یازیلش: «صوگئی وار».
 نه خبردر، دییه صردم؛ دیدی مخبرکه، هله
 بیرینی گوسته ریرم، اشبو رقمدن اونی وار!..

دهر بیر مدت اولدی منزلمز،
 اوندا حل اولماز اولدی مشکلمز،
 یاشادقجه چوخالدى دشمنمز،
 نه ایدهک، دوغری سوبلدى دیلمز..

ایراندا مجلس مبعوثان توپا دوتولان وقت دیمیشدیم:

اجنادینه چکدی، پدربن مطلق اونوتدی،
 مبعوثلری مجلس ایله آتسه دوتدی،
 بیر مرتبه ظلم ایلدى که، ممدلی میرزا،
 ضحاکده، چنگیزده مین رحمت اوخوتدی.

ممدہ لی و حمید

ممدہ لی۔ سیوگلی سلطان بابام! سویلہ، سنک حالک نہ در:
 من کہ، بیر شوخ مادمازیل عشقندہ الدن گیتمشم!
 شہردن شہرہ بوتون آوروپانی اوغراشمیشام،
 ایت قیزی رام اولمادی، ہر دورلو الحاح ایتیشم!

حمید۔ ممدہ لی! آرتیق مارا تقوزلق مراقم قالمامش!
 کرکچی، میشاری ییغوب باشقہ ایوہ گوندہ ریشم!
 اولکدہ تک۔ تک وبا وار،۔ دیرلر، اوندان قورخیشام،
 خانہمہ دارو ییغوب بیر آبتیکہ دوندہ ریشم.

محاورہ

۔ قافقاز اہلی اوچ ایل عرضندہ نہ اعمال ایلدی؟
 ۔ مکتبہ ہر یردہ اونلار ہمت ابدال ایلدی!
 ۔ مرحبا، صد مرحبا!
 ۔ بس بو آز مدتدہ مکتبہر قاپاندی یا نہ دن؟
 ۔ ہپ چوجوقلر دورہ تحصیلی اکمال ایلدی!
 ۔ مرحبا، صد مرحبا!

ائل چکیر نامی مین لعنت ایلہ،
 من ائلی یاد ایدیرم رحمت ایلہ.
 نہ ائلک لعنتنک بیر کسہری،
 نہ منم رحمتیمک بیر اثری.
 من نہ مستوجب لعنم زیرا،
 نہ دہ ائل رحمتہ، غفرانہ سزا.

بوتون آوروپادہ کمیاب ایکن، اما باکودہ
 نہ سبب دسہ بو ایل اولدی فراوان یوییلہی.
 گوندہ ریلسین زافاز ایندی باکوبہ شیروان دان،
 اورادا چونکہ ساتیلماقدہ در ارزان یوییلہی.

دورت دېللى قرمانچ

زاقاقازيا مفتيسى حسين افندى جنابارى ديورکه:

كشفت وجه ايتمك دگل عورتلره شرعاً حرام،
ايشته قرآن، ايشته آثار، ايشته مفهوم كلام!

«ايشيق» غزتهسى مديرهسى خديجه خانم ديورکه:

مسلمه عورتلرى مستوره اولماق ايستهرز،
ايشته سوز، ايشته عمل، ايشته موافق بير مرام!

شماخى جامعى مدرسى عبدالخالق افندى جنابارى ديورکه:

مسلمه عوزت فقط ال، اوز آچار عندالصلوة،
ايشته آيات، ايشته اخبار، ايشته اصحاب كرام!

«ملا نصرالدين» ده ديورکه:

مفتى اوله، عيد... بويله، هم خديجه شويله دير...
ايشته اوله، ايشته بويله، ايشته شويله، والسلام!

(ملا ارس زاده) نك وای گنه مابعدى وار،
يازديفنگ يوخ صوگى، «عنمنه» مابعدى وار.
گونده چيخان غزته نك بيرجهسى بوش كيچمبور،
بیر گيجه لك مطلبك بير سنه مابعدى وار!..

بیریزدن ملا نصرالدينه گوندريلن كاغذرلك مفتشنه

ای مفتش! يوللانان كاغذرلى آختارما چوق،
حکم تفتيش ايلين اشخاصى گيت تفتيش قيل!
قورخما، ياوروم! ملا نصرالدين عمك خائن دگل،
خائن ملت اولان حكامدن تشويش قيل!

بايرام تحفه‌سی

ای توکن ملالارڭ کامنه شربت، نوروز!
اغنیالره قوران مجلس عشرت، نوروز!
سندھ هر کس سونیر، بس نیه آنجاق فقرا
چکیر اولادینی گوردیکده خجالت، نوروز!

ای پولولارڭ صفاسی، نوروز،
ناجرلرڭ آشناسی، نوروز!
بیر ملته عید ایکن نه دن بس
اولدڭ فقرا عزاسی، نوروز؟!

ملای رومی دیورکه:

مخلوقی ویرن بیر بو قدر باد فنایه، -
تقلید دینن لفظ خطایاسی دگلمی؟

هاتف دیورکه:

بونجه گورونن تفرقه اسلام آراسنده، -
منبرده اولان وعظ بلایاسی دگلمی؟

عارف دیورکه:

اصحاب معارف اولانڭ کفرنه اثبات، -
جاهل علمانڭ قوری فتواسی دگلمی؟

اویله بیر ترجمه کیم، روح (شکسبیر)* گورجک
آغلادی روح (اوتللو)* ایله برابر اوزونه،
«آخ، مترجم!»، دییه، بیر اودلی توفورجک آندی،
شبهه‌سز، دوشدی اودا ترجمه کارینڭ گوزونه.

(سپهدار) * دیورکه:

(آرشمید): * - «بیر نقطه بولسیدیم- اونا بالاستناد
قالدیراردم جرم ارضی»- سویله مشدر، لیک من
قالدیراردم بوسبتون ایرانی ده، تورانی ده
کیسه مه گیرسیدی آنجاق بش بیر اون یوز مین تومن.

اردیل حاکمی (رشید الملکه): *

شیخ سعدی * دیورکه:

ای قونچوماق، السیزلره چوق ایلمه آزار،
ظن ایتمه که، دائم بیله قیزغین قالا بازار...
مین ظلم چاتیر خلقه دل آزارلغشدن،
ایی در سنه اولمک بو جهاندارلغشدن!

ایشیدییورز که:

او زماندن که، (رحیم خان) * یتیشوب تبریزه،
حضرتی شام و سحر دید اولنور، بوس ایدیلیر،
انقلابی آدی جبراً تاقیلیر احراره،
هر ناصل حیله ایله اولسه ده محبوس ایدیلیر.

دیره پهر دیورکه:

علم اولدیفی یرده اولماز دین و دیانت،
دین مسئلهسی جهل تقاضاسی دگلمی؟
تبمید اولنان مجلس شورای دولدن
آوروپانگ ارباب کنیاسی دگلمی؟

احمد مدحت* ديپوركه:

دينسزلك ايله كسب اولنان بير مدنيت،
انسانلئك اولدقجه بلاياسى دگلمى؟
مهد مدنيت كه، ديزز ملك فرنگه،
وحشيتك اڭ قورخولى صحراسى دگلمى؟

ممدلى ديپوركه:

روسيه ديپلوماسيا سنه باغلادم اميد،
ظن ايلدم كه، درديمه بوندىن دوا اولور،
اومديم كه، شاه ايدهر منى ايرانمه گنه،
گيچ - تيز ناصل اولورسه ده كامم روا اولور،
خاصه نظرده واردى پوتسدام گوروشمهسى،
بوندىن امين ايديم كه، منه اعتنا اولور،
لاكن منيم بو فكرلريم خام ايمش بوتون،
سوز يوق، مخيپك ايشى بوش خوليا اولور.
روسيه سانكه شاهلغمه اولمادى رضا،
آلمانيا ديپلوماسياسى شايد رضا اولور،
ترك ايلديم بو خاطره روسيه ملكنى،
آرتق فرانقفورتده ايشيم جايجا اولور...

محررلره:

تعليمه دائر اولدى يازيلمش مقاله لر
ظن ايتمه ملتعب اولاراق خلقى ياقمايور!
يوق! يوق! جماعت آتلامش علمك مزيتيك،
امانه چاره، دالده كى ملعون بوراقمايور!

مینشیقوف* دییورکه:

مکتبه دشمن اولان بعض مقدس علما
 (آسترا اوموف)ه یازماز ده تشکر نه ایچون؟
 کیشی خوفند ده مکتبیری باغلاتدی بوتون!..
 بیر رضانامه یه بونلرده تمذر نه ایچون؟

بحر طویل لر

الامان، سرکش اولوب گونده بر احواله دوشن دور قضانك بو دل آزار، جفاكار، مخالف عمليندن كه، ياخوب عالمي ناره، قويوب آواره، خصوصاً من بيچاره كه، همواره يانوب نبي كيمي اودلاره، بياه جوش خروش ايلبورم، سانكه سماواره دونن قلبه مين لرجه شراره اورولوب، اشك تريم جاري اولور كاسه چشمندن، امان، بار خدايا، بو نه سوزش كه، دوشوب جسم نزاره، دل زاره، كيم ايدر درديمه چاره كه، گلوب عرصه به تازه اوخومش بير نچه پاره عرفا و ادبالر كه قويوب بدعته علم آدني، ترغيب و تحريص ايلبورلر بيزي اول امر شنيعه، گنه بونلر نه ديسه عيب ايلمز، چونكه گيدوب علم اوخويوب قورصي تمام ايليوب، آز چوخ نه اوله كسب مراتب ده ايدوبلر، آكيشي، تنگه گوردی مني، والهي، بو ناقال شعرالر، هده رندن، پده رندن، نه بيليم، بويما دره نندن، نجه سرسم دانشيرلر، نه ايش اولسه قارشيرلر، نجه عيب آختار شيرلر، نجه گور يولدن آزرلر، نه گورورلر سه يازرلر، نجه حرمتلي «غريب» اولسه ده فوراً تانشيرلر، قولاغم باتدی نه چوخ-چوخ دانشيرار؛ بونه مکتب، نه مكاتب، نه مراتب، بيزه بونلر نه مناسب، عجباً، جدله اجدادمزك ارثي اولوب، بيزلره ميراث حقيقي، قالان عادات علاماتله اعمالمزي، حالمزي، جمله بو افعالمزي، شعرله تغيير و تبديل ايلمك فكر شنيهنده اولوب، بيزلري هر بدعته اغفاليله ايصال ايلبورلر كه، آيار اوغلوگي وير اوشقولا ملاسنه، اگلش بالاوگ ياسنه، باخ برجه، سن الله، بولارگ ويرديگي قواسنه، يعني اوز الكله ايله اولادگي بر روس، صد امسوس كه، بر پاك و پاكيزه مسلمان بالاسي خارجي اولادي كيمي شاپقا قويوب، ايشتوت-ميشتوت اوخويوب، آخري بير دوكتور اولوب، ملت اسلامده درده دوشنه آيتقانك نصفي چاخر، نصفي صو اجزالريني چاره بيلوب، مؤمن ديندارك ايدة قارنگي مردار، و حال آنكه، گوزي سرمه لو، ساققالي حنالي، الي تسبيحلي، الله قولی، ييغمبرمز امتی، گوڭلنده ترحم كوك آتوب ريشه سالان، بر كسه اصلا، ابداً برجه خيانت

ایلمک یلمیوب، عمرنده خرید ایله فروشی دوز اولوب، مشک عوضی
مشتری به رب بیان ویرمهین اول حضرت حاج الحرمینک گوزهل عطار
دکاننده که، هرگزده سیجان هنده وریندن اوتوشوب فضله سالا
یلمه دیگی آغزی قاپاقسز قوطیلرده که، اون ایلدن بری ساخانمقوله
عطریده، تاثیرده آرتماقده اولوب، هر ناخوشی درد و مرضدن
قوتاروب، غصه دن آزاد ایلین ریشه خطمی، گل بابونه، سنای مکی
یا حب سلاطین، زه گرهک، بهمن بیخ ایله هلیله و بلیله قالا، ای وای..
آلان اولمیه ازوای، گیده قیش، گله هم یای، اوته ایل، دولانا آی،
ساتا یلمیه مومیای، ایش اولدی بوده، های-های!

ای فلك ظاهك عياندر، بو نجه دور زماندر، كه ایشیم آه و فغاندر، منی یاندرمه اماندر، گوزومك اشکی رواندر، اوره گیم دوپ- دولی قاندر، هامی غمدن بو یاماندر، كه نیچه اهل قلملر، بوراقوب جانمه غملر، قاریشوب درد بهمار، اوره گیم ایندی ورملر، غازیته، زورناله بو کفر شیملر، نجه جرئله رقملر یازوب، اسلامه ستملر ایلورلر، كه گرهك عالم اسلامده، هر اولكهده، هر شهرده، دینار و درملر ساجیلوب مکتب نسوان آچیلوب، قیز بالالر مکتبه حاضر اولالر، علمده ماهر اولالر، فضلده باهر اولالر، باشندان- آياغه گیهلر دون، گیدهلر مکتبه اون-اون، دوتالر شیوه بدعت، اوخویوب نحوه حکمت، آلالار درس طبابت، بیلهلر جمه کتابت، ایدهلر یازماغه عادت، ایته عصمت، بانا عفت... امان ای واه، آی الله، بو قوم اولدی نه گمراه، بونه شیوه اکراه، بو نه زمره بدخواه، سالوب عالمه پرخاش، بولار لال اولای کاش، دوشه باشلارینه داش، خدایا، بو نه گفتار، نه رفتار، نه مردار، نه بی عار فناکاره بیزی سوق ایلمك فکرینه آماده اولوبلار! قیزه لازمدر اگر بیامك: اوده ابو ایشی، پالتار تیکیشی، کهنه یوماق، یون داراماق، دون یاماماق، صحن سرانی سوپوروب، کاسه نی، قالی اوپوروب، کیفته، کلم دولماسی، مت حلواسی، ات بوزباشی، یا لویالی آش، بیر دخی تندیر لاواشی ایله مگیندنر عبارت که، اگر بونلاری ده بیامسه عیب ایلمز، آنجاق قیزه اڭ لازمه لی بیر، ایکی، اوچ مسئله نڭ ییلمگی در، بیلمه اولور امره کفایت: بیرى اولدر که، گلین گیتدیگی ایوده باجاربوب قاین آتایه، قاین آتایه چیمخیرا بیلسین که، اوڭا سوز دیمگه ایتیمه بیر کیمسه ده جرئت، بیرى ده قاینی ایله صاحبی مایننه بیر حادثه تفرقه در کیم، اوڭا دابر ایده حیلت که، بش- اوچ گونده جوخ ایلدن قازانیلمش بو قدر مهر و محبت اولاتبدیل عداوت، بیرى، هم آخری، اڭ عمده سی دامداجانڭ، هم خوخی نڭ، خورتدانڭ آدلارینی بیلمکده گرهك سعی ایده عورت، نه قدر فایده سی وار بو ایشك گر اوله دقت، که اگر آغایا،

يا اينكه دجاليك ايده بير طفل، نهايت، آناسن سربيلهسه بو آدلاري،
في الفور ايدهر اولاديني راحت، و قالار عقلي سلامت. باشي چكمزده ملامت،

بودر عالم نسوان!

بودر حال مسلمان!

گره كدر ايده محدود

اوز اولاديني انسان.

سن، اما، هله قانما!

اينانمرسك، اينانما!

فرحان عملگدن!

اوتانمرسك، اوتانما!

ای عزیزیم، خلم، مایه عز و شرفم، روح روان، مونس جان، تاب و توان، تازه جوانم که، اون ایلدن بریدر عمر گرانمایه می یالقوز دیمیرم، دینمی، ایمانی، انصافی، وجدانی، عرفانی هم جانمی ده، جمله قونوم-قونشی دگل، ائل ده ییلر لرکه، سگا وقف ایلوب، شام و سحر، هر نه قدر رنج و کدر، خیر و ضرر، فتنه و شر سندن اوتر دور قدردن تشوبدرسه نه، جانمه منته قبول ایتمشم؛ آنجاق آتالق حقمک اداسی ایچون مهر و محبتله، نه عزتله، نه حالتله سگا تریه تاهیم ایدرک، سرو قدک بسله مشم، جان و دلمدن سنی چوخ ایسته مشم، بر پارا صرف احق اولوب اوز گوزینک نوری اولان سیوگلی اولادینی تدرسه ترضیع و تضییق ایلین جاهل و گمراه آنالار تک سنی زندان مدارس ده مقید ایلوب، علم و معارف دیله ن بوش، عبث، انبانه جفنگ ایشرا یله فکرشی، هم عقلشی، وجدانگی محدود قیلوب، روحگی اینجیتمه مشم، زحمتکا بیتمه مشم؛ کوچه ده، بازارده اوز قصدکا اقدام ایدرک، هر گونی بایرام ایدرک، گونلری آخشام ایدرک، خوشلادیفک تک دولانوب، گرمگه راضی اولوب، من سنی بر صنعتده قویماشم، هر گیجه، هر یرده قوناق قالماغشی، ذرق و صفا آلماغشی، زورنا-قوال چالماغشی خوشلامیشام، اوز باشکا بوشلامیشام؛ حمد خدایه که، اووسان بیله قوتلی، مهابتلی، شجاعتلی جوان، شیر زیان، بیر بیان، وقت او زماندر دخی بوندان بیله بیر آد چیخاروب، ایش باجاروب، ایلهخی قاووب، مافی آپاروب، دهره قیامت قوپاروب، یوللری سدود ایلوب، عالمی محدود ایلوب، حاصل مقصود ایلوب، سن منی خوشنود ایلوب، عادتی قولدور اولاسک، یول ووراسک، ائل قیراسک؛ گرچه قاچاقده دوتولماقده وار، اما اونی فکر ایلمه اصلاکه، دوتولساک، اله دوشسه کده ترحملی در ارباب حکومت، سگا ایلمر هامی حرمت، اولوسک حبسه راحت، چوره گک گرم، سویوگ صاف، یرک کنج فراغت، سگا بیر کیسه ده جرئت اولاماز ایتسون اذیت، نوله بر گون دوشه فرصت قاچاسک، قورتاراسک حبسدن البت،

كە اگر قاچماغادە اولمىيە امكان، ايشكى قطع ايدە ديوان، اولاسك اهل
پاسليان، نە غمك وار، سكا قربان، كە او يرلردە نە چوخدر سن
اوزك خوشلادىك صونيا كيمي غنجهدهن، سيمبدن، رشك چمن، زلفى
سمن، گوزلرى آهوى ختن، گوپ-گوزل، آغ-آپياغ، او عھمتلى،
وجاھتلى، صباھتلى، ملاحظلى ماداملر؛ ييرين البتە آلاسك، ديسە روس
اول، نە چتين هيدر، اولارسك، دخى يير خاچدە سالارسك، بو عملدن
اوجالارسك.

ايوان نامين آلاسك،
آميليان اوف اولارسك،
نە قدر اولسەدە عمرك،
او يرلردە قالارسك.

مختلف شعر لور

۱۹۰۲-۱۹۱۱

شماخی زلزله‌سی

اوچ بوز اون دو ققوز ایدی بعد هزار،
 سنه هجرت رسول کبار؛
 ماه ذی قعدة نك چهارنده،
 او گونك نیمه نهارنده؛
 بیر گون ایدی که، خسرو خاور
 برج دلو ایچره دوتموش ایدی مقر.
 گرچه قیش فصلی ایدی، لیک هوا
 روشن و صاف ایدی فرح افرا؛
 نور خورشیدن جهان پرنور،
 عالم اولموشدی رشک وادی طبر.
 قیش جفاسک گورن کوشکلر شاد،
 رنج سرمان اولدیلر آزاد.
 خلق ایمن شم برودتدن،
 قلبلرده فرح بو حالتدن.
 حادثات زمانه دن ناگاه
 اسدی بیر شدت ایله باد سیاه،
 دوشدی بیر اوزگه حله بو عالم،
 ناپدید اولدی نیر اعظم؛
 بحر سماب تک زمین و زمان
 جنبشه گلدی، قویدی بیر طرفان؛
 ایتدی بر نوع زلزله دل خاک، -
 آز قالیردی که، سینهلر اولا چاک؛
 دکه الارض ظاهر اولدی همان،
 تارمار اولدی خطه شیروان؛

بيله فریاد چكدی كره خاك، -
 سائنه تورپاغه دوشدی نه افلاك.
 هابی بو حاله واله و هفتون،
 ناگهان حادث اولدی بیر یانقون؛
 دوتدی دنیانی اود شراره لری،
 یاخدی دكانلری، عماره لری.
 نعره تنداد، حدت نار،
 لرزش ارض، صدمه احجار.
 ماجرا غمابی ماجرا اوستن،
 نازل اولدی بلا بلا اوستن.
 الله، الله، نه در بو طوفانلار؟!
 آز قالور وهمدن چیخا جانلار.
 اولدی گویا دمیده نفخه صور،
 ماجرای قیامت ایندی ظهوره.
 اهل شیروان هایم و حیران،
 اهل محشر تك اولدی سرگردان.
 قلابر دولدی رعب و وحشتدن.
 غایت شدت مهابتدن؛
 اولمادی کیمسه کیمسادن مخبر،
 آشکار اولدی سر یوم یفر؛
 هر کس اوز نفسگی چکیردی کنار.
 آتا اولاددن ایدیردی کنار.
 قالمادی برقرار بیر خانه،
 جمله معمور اولدی ویرانه؛
 آن واحده خطه شیروان
 اولدی، صد حیف، خاکيله یکسان.
 ایکی میندن زیاده اهل دیار
 توپاق آلتنده جان ویروب ناچار.
 بر چو آرام تاپدی زلزلهدن،
 الله لان^(۱)... او مرحله دن، -
 آتالار یادینه دوشوب اولاد،
 مهر فرزند ایله چکوب فریاد؛

(۱) بیر سوز اصلینده اوخونه امبشدر.

آتالار فكرينه قالبوب فرزند،
 اولدى اوج سمايه ناله باند.
 خیردا اطفال اضطراب ايله
 آتاسين آختاریر شتاب ايله؛
 قاریشوب بیر - بیره صغیر و کبیر،
 هامی دیلرده کلمه تکبیر،
 پیر کنعان کیمی هامی گریان،
 هره بیر یوسف آختاریر حیران؛
 تاپمايوب قلب زارینک نمریک،
 کیمدن آلسون جوانینک خبریک.
 مختصرآکه، اولدی آخر روز،
 ظلمت شب ایدوب ظهور و بروز؛
 او گیجه بیر غریبه عالم ایدی؛
 شب یأس ایدی، ایلک غم ایدی؛
 کوچهلرده هامی؛ نه نار و نه نور،
 قاریشوب بیر - بیره اناث و ذکور.
 هر طرفده قورولدی بیر ماتم،
 هر چمنده اکیلمدی نخله غم.
 رنج سرما و غصه املاک،
 هر دقیقه تزلزل ایلر خاک.
 طنزل لر شدت بردوتدن
 آغلاشیر زار - زار وحشتدن؛
 هر طرف «وای اوغول» صدا سندن،
 غملی عورتلرین نواسندن -
 ایشیدنلر یانوب کباب ا لدی،
 دل سنگ سیاه آب اولدی.
 الغرض، صبحه تک هامی گریان،
 تاکه، روز جدید اولدی عیان،
 تازه لندی دوباره درد و الم،
 دولدی دنیا به شیوه ماتم؛
 کوهکن تک هامی چکوب فریاد،
 سانکی شیرینیک آختاریر فرهاد.

آلدیلار جمله اللره تشه،
 یوخ کوشلرده اوز گه اندیشه؛
 آتادر، آختاریب اوغول بدنک،
 آتادر، سیر ایدیر بلا چمنک؛
 باجیلار نیشک آختاریب قارداش،
 امله بور سنگ و خاک ایچینده تلاش،
 آختاریب هر کس اوز اولنلرینی،
 چیخریب روحسز بدنلرینی.
 پاره - پاره او سرو زیبالر
 از یلوب فامتی دلارالر؛
 گل کیمی جسمار هامی بیروح،
 از یلوب بش، بدن اولوب مجروح.
 مرده لر جسمی ره گنارلره
 تو کولوب گوشه و کنارلره؛
 کیمی تمسیل ایدیر اوغول بدنیک،
 کیمی حاضر ایدیر آنا کفنیک.
 نیم جان جسملر نه حالتدن،
 کثرت شدت جراحتمدن،
 صدمه سنگدن باتوبدی سسی،
 قدرتی یوخ و لیک وار نفسی.
 بیر نیچه نیشلر اولوب مقفود،
 حیف کم، حاصل اولما یور مقصود.
 بی پدر قیزلارک نواسندن،
 «شاه حسین، وا حسین» صدا سندن، -
 قان اولوردی کوشل او حالتدن،
 سانکی بیر آن ایدی قیامتدن.
 دوشدی آفاقه ناله و افغان،
 رحم قیل، ای خدای کون و مکان!
 نه طعام و نه فرش و نه جامه،
 خلقه دشوار اولوب بو هنگامه.
 قحط نان اولدی بدترین بلا،
 الله، الله، نه در بو درده دوا؟

ملكوف، او حسن بگ* ذى شان،
 او امين خزانه احسان،
 علم و فهم و كمالده ممتاز،
 سينه صافى كتر لؤلؤ راز؛
 هنر فضلدر، ادب كارى،
 عقلى پاكيزه، حجت اقرارى.
 دخى عاليجناب كميتلر،
 او عدالت ماب كميتلر،
 همت و مرحمتلرى شايدان،
 رحم بى منتهائرى يابان.
 بارك الله كه، صاف سينه لرى،
 الحق علم و ادب خزينه لرى؛
 شامل حال اولوب ائاده لرى،
 مرهم درد و دل اراده لرى.
 گورموشوك لطف بى نهايه لرك،
 اى خدا، قيل بلند پايه لرك!
 خلقه چوخ گورمه بو چنابلرى،
 خنظ قيل سن بو مستطابلرى!
 ييزه چوخ كشور و ولايتلر
 ايتديلر لطف لر، عنايتلر،
 امنای عليه دولت،
 رؤسای مذاهب و ملت،
 علمای عظام دين پرور،
 قهرای غيور هر كشور،
 اهل قافقاز گوستروب غيرت،
 اهل روسيه ايلدى همت،
 ليك بو بادكوبه اصنافى،
 خواه تجار، خواه علافى
 ايتديلر مبتلا لرى دلشاد،
 ايدى حق بو بلدلرى آباد!
 زوجة خان، او بانوى اعزاز،
 ساكن كشور ولاد قافقاز،

ابر تک همتی تو کوب باران،
سپیل تک غیرتی ایدوب جریان،
گاه چادر ایللیوب برات بیزه،
گاه پول ایتدی التفات بیزه؛
مرحبا، غیرت ایتدی مردانه
ساکنان دیار شیروانه!
ای خدا، لطفنگی عنایت قیل،
خان خلد آشیانه رحمت قیل!
صابرا، ای اسیر قید بلا!
شعردر گرچه شیوه شعرا،
لیک گفتاردن دعای غرض،
شعردن عین مدعای غرض...

آفتاب سخن

شکر لله که، آفتاب سخن
 شرق معنادن اولدی چهره نه!؛
 چرخدی بیر گون که، طلعتندن ایله
 مشرق و مغرب اهلی کسب ضیاء.
 اولدی بیر نور ساطع و لامع
 اول روشن بو نور ایله دنیا.
 او که، درگاه حقه ایلار ایله
 گنججه - گوندوز ایدردیک استعدا، -
 احسن الوجہ ایله میسر اولوب،
 شکر کیم، شامل اولدی لطف خدا
 استجابت تا یوب دعالمز،
 شهر تفلیسده اولوب بریا
 بیر غزیت خانہ کیم، افاده لری
 هر معمایه گوسترور معنا.
 بیر غزیت خانہ کیم، مطالبه
 هر ممالکده مشتری پیدا،
 «شرق روس» ایله اتخاب تا یوب،
 تا ویره گون کیمی جهانہ ضیاء.
 شرق روسک یگانه ممتازی -
 بحر علم و ادب محمد آغا؛

مطلبی دلریا، قرب الفهم،
سوزلری روح بخش و ذوق افرا.

کلماتی مفید و مستحسن،
حرکاتی همیشه صدق و صفا.

بیز گر کدر تیمناً بو گونک
مثلنی ایلده عید ایدک اجرا؛

وار امیدیم که، اختر اقبال
اوج مقصوده دوتا ماوا؛

اولا بیدار طالع مسرد،
آجا من بعد دیدۀ شهلا؛

اولا کسب علومه سعی بلیغ،
قیلا تحصیل علم صبح و مسا.

ایندی بیر عصردر که، علم گرك!
دولوب آلات علمدن دنیا.

هانسی بیر عامدر که، تحصیلی
بیزه عسر و حرج اولوب، آیا؟

.....

آه کیم، خواب غفلت ایله بیزیم
عمر پرمايه مز کیچیبیدی فنا.

دولوب علم ایله ساحت عالم،
بیزه یوخ بهره علمدن اصلا.

رمز «هل یستوی» مدللدر،
بیر دگل شخص کور این یینا.

کسب علمه سبب فراهمدر،
صابرا، بیز زمان، آیل، یاتما!

قیل دعالر که، «شرق روس» میزین
طلعتگدن اولار جهان بیضا.

بین الملل

مساخان و ارمنی وطنداشارمزه

عصرمز خواهش ایده رکن اتفاق و اتحاد،
 جمله مز امنیت ایچره آلماق ایسترن کن مراد،
 بینمزده بوق ایکن بیر گونه اسباب تضاد،
 بو وطن اولادینه عارض اولوب بغض و عناد.
 مسلمانلا ارمنیلر بیننه دوشدی فساد،
 یوقمی بیر صاحب هدایت، یوقمی بیر اهل رشاد؟
 ای سخندانان، بوگونلر بیر هدایت وقتیدر!
 الفت و انسیتیه دائر خطابت وقتیدر!

ایکی یولداس، ایکی قونشو بیر وطنده همدیار،
 عصرلرله عمر ایدوب صلح ایچره بولمش کن قرار،
 فتنه ابلیس ماهون اولدی ناگه آشکار...
 گور جهالتدن نه شکله دوشدی وضع روزگار!
 قتل و غارت بی شمار و شهر و قریه تارمار،
 الامان، بو فتنه یه چاره قیل، ای پروردگار!
 ای سخندانان، بوگونلر بیر هدایت وقتیدر!
 الفت و انسیتیه دائر خطابت وقتیدر!

فتنه لر کیم، فاش اولور، ییلم نه حالتدن توره ر؟
 عقل باور ایلمز کیم، آدمیتدن توره ر،
 مسلمیتدن و یاخود ارمنیتدن توره ر،
 شبهه یوقدر، جهلدن یا اینکه غفلتدن توره ر،

بو مصیبتلر بوتون بفض و عداوتدن تورهر،
بو عداوت مطلقا حال ضالالتدن تورهر،
ای سخندانان، بو گونلر بیر هدایت وقتیدرا!
الفت و انسیتیه دائر خطابت وقتیدرا

حقی خلقه بیلدیروب دفع ضالالت ایتملی!
گون کیمی تابان ایدوب پامال ظلمت ایتملی!
ناججا بو ایشلرک دفننده غیرت ایتملی!
خاطر مفبردن رفع کدورت ایتملی!
چاره‌ساز صلح اولوب دفع خصومت ایتملی!
صابرا، بین‌الملل تدبیر الفت ایتملی!
ای سخندانان، بو گونلر بیر هدایت وقتیدرا!
الفت و انسیتیه دائر خطابت وقتیدرا

استقبال ایچون

قیلما، ای منعم، تجاهد کثرت اموال ایچون
ایتمه صرف اوقاتگی جمعیت ائقال ایچون،
دوشمه استعجاله نفسک گوسترن آمال ایچون،
کندی فکرنده چالیشماق آنجاق استقلال ایچون!
گیتدی الدن ملتک، فکرک نه در امثال ایچون؟
شمدی فرصت وار ایکن بیر ایش گور استقبال ایچون،
ناگهان بر عکس اولور فکرینجه تقدیر قضا،
هوشیار اول، عودت ایتمز سرگذشت مامضی!

بینوالر گردنبنده فقردن زنجیره باخ،
مبتلالر آه جان سوزینده مین تأثیره باخ،
یاتما راحت، ملتکده ناله شبگیره باخ،
دونکی درویشی بوگون منعم ایدن تقدیره باخ،
دونکی منعم بیر گدا اولموش، گوز آج، توفیره باخ،
قیل جهانیه بیر نظر، مخروب اولان تعمیره باخ،
پرنیان نائمیری اولموش هم آغوش تراب،
یا بنی آدم لدواللموت و ابنوللخراب.

بیلزم تکثیر مکنندن نردر نیتیک؟
سری تأمین تعیش ایسه چوخدر مکنیک،
گر بیغیب، حسرت قویوب گنتمکسه، بوشدر زحمتک،
باری، ای غافل، بوگون الده وار ایکن فرصتک،
بیر بنای خیره بانئ اول، اوجالسین همتک،
تا بو همت سایهسنده خیره چاتسین ملتک!

وار ایکن بو ملت اسلامده مین احتیاج،
حیف کیم، همت ایدن یوخدرکه، قیاسین بیر علاج.

ایقضاوا، یا معشرالاسلام، غفلت تا به کی؟
عیش و عشرت بسترینده استراحت تا به کی؟
نوم شتوی ایچره مستغرق خدارت تا به کی؟
عالم اسلامده بونجه عطالت تا به کی؟
بو تدنی، بو تنزل، بو کسالت تا به کی؟
گیتدی ملت، باتدی عزت، فقر و ذلت تا به کی؟
ایتدیلر سرمنزله اغیار، یاقوم، الرحیل،
ایقضاوا واستعجلوا، یا اهل اسلام، الدخیل!

فیض تحصیله مگر قابل دگل اولادمز؟
یا مگر یوق اکتساب علمه استمدادمز؟
طالب تحصیل ایکن کیتاً افرادمز -
هانکی مکتبدن نه درس آلسین بو گون احفادمز؟
یوخمی بیر ذی همت اولسون باعث ارشادمز؟
المدارس، اغنیا، سیزدندی استمدادمز!
سیزدن الحق قلب ملت، روح امت شاد اولور،
یینوا صابرلرک آنجاق ایشی فریاد اولور.

سوز

ای سوز، نوله دیرسم سئما خورشید سماوات،
سندن آلیور نور و ضیایی همه ذرات.

بیر نور حقیقت سن، ایدوب حق سنی ناول
کیم، بخش ایدمسن گلشن ناسوته فیوضات.

گه لوحده مسطور، قلمدن گهی جاری،
گه عرشده مصباح، گهی فرشده مشکات.

صبح ازلیدن اوزوڭ ایتدیکنده تجلی
محو اولدی جهانی بوروین دوده ظلمات.

اولمش بوتون ارباب نظر عاشق حسنک،
تئویر عیون ایلیور ارباب کمالات.

بیر موهبه لطف خداسن که، حقیقت
انسانلار ایدیر ذاتک ایله فخر و مباحات.

سیرکشلری هپ طاعته مجبور ایدیورسن،
تأثیر نفوذکله اریر سانکه جمادات.

ای بارقه فکر، ایا لعمه وجدان!
ای شعله قاب، ایا نور خیالات!

نوع بشره تربیه بخش اولدیگ ایلچون
گر دینسه سزادر سئما امالادیات.

منسك فصحاى عربى ايلدك الزام
اظهار بلاغتله، ايا نور هدايات.

ممتاز ايلدك نوع بنى آدمى الحق،
انسان سنك ايله ايدوب احراز مقامات.

وجدان و دل صابره نشر ايله فيوضك،
تاكيم، بيته كوئكلنده رياحين كمالات.

عبدالله جودت بگك* بئر قطه سنی آخمیس

عجب، كشف نقاب ایتزمی یارم روی زیبادن،
 ضیالندیرمز آفاقی فروغ عالم آرادن؟
 نه وقت اول صبح صافم آیریلیر بس لیل یلدادن؟
 «یولنده بیگ حقیقت ویردیگم بئر شانلی رؤیادن
 قالان پیشانیی عمرمه بئر نابود کوبدر».

هما پرواز اولوب اوچماقده ایکن اوج اعلادن،
 آلوب صیاد اوخون ناگه بیخیلیم خاکه بالادن.
 سیونسین، سویله، صیادم که، من گوز یومدم اشیادن...
 «تفرلر، ترحم لر، تخطرلرله دنیادن
 گذارم زخم دار وصل پردهجر مکوبدر».

قرانه شاعرانه

سلوکی شاعرک عینا صفا دگل ده، نه در؟
 وطن پرسته یو مسلک روا دگل ده، نه در؟
 ناصل ده عصره گوره مظهر اولماسین شاعر،
 فؤادی لوحه گیتی نما دگل ده، نه در؟
 خیالی مسعدت و اعتلای اهل وطن،
 شعاری ماته مهر و وفا دگل ده، نه در؟
 سریر سلطنت شاعرانه مالکنگ
 لرابی همتی عزت گشا دگل ده، نه در؟
 ولیک، جایزه جولته وصفکو شاعر
 شه مسلکنده یاوونجی گدا دگل ده، نه در؟
 یولا ستایش ایدن شاعرک بر قجه لگی،
 نهایت اقبیح اولان بیر ادا دگل ده، نه در؟
 در خزینه اهل کمال ایکن اشعار،
 خرف بهاسنه ساتماق جفا دگل ده، نه در؟
 مدیحه گولرک اشعاری، آبرولری تک،
 تار خاک در اغنیا دگل ده، نه در؟
 تملقاته یا قشمز طبیعت شاعر،
 بر شیوه مسلک اهل ریا دگل ده، نه در؟
 ریانی ترک ایدهلیم زاهد ریاکاره،
 دورنگلک بیزه نسبت خطا دگل ده، نه در؟
 تبصیصاته حاصل اولان بش-اون گونلک
 عمردن ایسه بیر اولمک سزا دگل ده، نه در؟
 غلام همت اولان شاعر غزلخوانگ،
 زبانی، نطقی حقایق ادا دگل ده، نه در؟

دیمه م که، شاعر اولوب، هجو ناسه آج دیلگی،
 امینه هجو کمال اذا دگل ده، نه در؟
 غرضله بیر کسه اتهام اهوکارانه
 زهی قباحه عقل و ذکا دگل ده، نه در؟
 دیمه م که، فاسدی وصف ایت، صاقین فسادندن،
 یمانه یاخشی دیمک ناسزا دگل ده، نه در؟
 ولیک، جاده انصافدن کنار اولما
 که، راه عدل صراط هدا دگل ده، نه در؟
 رضای حقی گوزته، گیت ره حقیقتله،
 بو یولدا گلسه بلا، حق رضا دگل ده، نه در!
 علی، شکنجه اهل دیاره اول صابر،
 بلای حب وطن للولا دگل ده، نه در؟

شکيبانى

يار گيتديکجه تحسر دل شيداده دورار،
عمر وارديقجه هوس عاشق رسواده دورار.
سيل طعن اويله تموجله آلوب دور و بریم،
بگزهرم بير قوجامان داشه که، درياده دورار.
دوگسه ده جانمی مین لرجه ملامت له پرسی،
زورق همتیم اولکی تمناده دورار.
يستون سينه سنه ده گسه ده مین تیشه، ينه
جوره تمکين ايددرک دورديبی مأواده دورار.
نقد جان ايسه بهای طلب يار، ايشته
جان بکف عاشق صادق بيله سوداده دورار.
نه غم، اوغراتسه ده بير گون منی افنايه زمان
من گيده رسه ميه مرام ينه دنيا ده دورار!
دورميشام پيش و پس «طنن» ده، صابر، نيجه کيم،
او الفلرکه پس و پيش «اطعنا» ده دورار!

ستارخانه

حال مجذوبیم گوروب، قارء، دیمه دیوانه‌در،
نعره شوریده‌می ظن ایتمه بیر افسانه‌در،
شاعرم، طبعیم دگزر، شعر تریم دردانه‌در،
بهجتیم، عیشیم، سروریم، وجدیم احرارانه‌در،
انجذاییم جرئت مردانه مردانه‌در،
آفرینیم همت والای ستارخانه‌در!

تاکه، ملت، جمعین طهرانده ویران ایتدیلر،
ترکلر ستارخان ایله عهد و پیمان ایتدیلر،
ظلم و استبداده قارشی نفرت اعلان ایتدیلر،
ملته، ملیته جان نقدی قربان ایتدیلر،
آیه «ذبح عظیم» اطلاق اول قربانه‌در،
آفرینیم همت والای ستارخانه‌در!

حق مددکار اولدی آذربایجان اتراکینه،
آل قاجارک پروتست ایتدیلر ضحاکنه،
اول شهیدانک سلام اولسون روان پاکنه
کیم، توکولمش قانلاری تبریز و طهران خاکنه،
اونلارک جنت دگلدر منزلی، آیا نه‌در؟
آفرینیم همت والای ستارخانه‌در!

ایشته ستارخان، باخیز، بیر نوعی اقدامات ایدیب،
بیر وزیر و شاه‌ی یوق، دنیانی یکسر مات ایدیب،
عرض اسلامی، وطن ناموسنی یوز قات ایدیب،
حرمت حیثیت ملیتین اثبات ایدیب،

ایندی دنیانك، توجه نقطه‌سی ایرانه‌در،
آفرینیم همت والای ستارخانه‌در!

ایشته ستارخان، باخیز، ایرانی احیا ایلدی،
تركلك، ایرانی لیق تکلیفین ایفا ایلدی،
بیر رشادت، بیر هنر گوستردی دعوا ایلدی،
دولتک بیر (عین^۰) نی دنیاده رسوا ایلدی،
قاجمیوب پروانه تک اوددان، دیمه پروانه‌در،
آفرینیم همت والای ستارخانه‌در!

آفرین، تبریزیان، ایتدیز عجب عهده وفا،
دوست و دشمن ال جالوب ایلر سزه صد مرحبا!
چوق یاشا، دولتلی ستارخان افندم، چوق یاشا!
جنت اعلاده پیغمبر سیزه ایلر دعا،
چون بو خدمت‌لر بوتون اسلامه‌در، انسانه‌در،
آفرینیم همت والای ستارخانه‌در!

انين

اۈچدك، اى رۇح پىرقتۇح حىسن! *
اۈچىشك اضطرار تىندىمى؟
قۇجا بىلبىل، نىھ ساولدك سىن؟
يا صفا بولمادك چىمدىمى؟

اى حىقىقى مىجاهد اسلام!
نشر عرفانده ايتىدىگىجە دوام،
سنى آلامە ياقدى يوقسە عوام؟
گىدىشك كىمىرت مىھندىمى!

يوقسە اكىدىگىجە تىخىم صدق و صفا،
سنى تىكىدىر ايدىرىمش اهل جفا؟
گوزلدىگىجە بو يولده شرط وفا،
گورمەدك ياردىم اهل فن دىمى؟

اى «اكىنجى» * مزارعاتك ده،
بولمادكسە ئىمر حىياتك ده،
ايشتە ھىنگامە ممانك ده
بوتىپت دىگل حىسندىمى؟

لىك ملت فقط صفاتك اىچون،
متذكر نىوت ذاتك اىچون،
اسفا، بىر بنا سماتك اىچون
يادگار اولماسىن دە سىندىمى؟

حسینم، شمدی قیل بهشته خرام،
آنده (سید عظیم) سو یله سلام،
کی مهن شاعر بدیع کلام!
بیر خبر دو تماسان وطندمی؟

عرفا مسکنی اولان شیروان
جهلا خرابگاهی در الان،
بیزی اغفال ایدهن بو نکته همان
کندیله زدن دگل، زمندمی؟

اقوال حکیمه دن مقتبس بیر منظومه

گوئل، اول طالب حکمت - او حکمت کیم، حقیقتدر،
 حقیقی حکمت آنجاق حسن سیرتدن عبارتدر.
 حکیم کامل اولماچین دگلدن چوق بیلک لازم،
 فقط اقناع نفسه مقتدر اولماق کفایتدر.
 ضلالت اهلی هر شیئی کج آنلاز، کجده حکم ایلر،
 او کس کیم، دوغری یرللی فهم ایدهر اهل فضیلتدر.
 اولور عالمده شخصک همته مقدار فکرنبه،
 نه همت گوزله نیر اوندان که، افکاری قباحتدر.
 پدرله مادرک نصحندن اصلا تلخ کام اولما،
 سنی تکدیر و تعذیر ایتسه ده بیر دادلی شریه در.
 دوغوشدا آیریلیر کن مختلف صورتلره اسان،
 ممانند، اوننی یکسان قیلان خاک ندامتدر!
 جناب حق او بحر بی کران مرحمتدر کیم،
 او شکا ملحق اولان انسان شرفیاب سعادتدر.

روحم!..

روحم، ای شاهباز علویت،
همتم تڪ فضا ده پرواز ایت!
اوج، اوج، اوج سواده پرواز ایت!
تنگنای بدنده وار خفت!

آشیان بدنده ایتمه قرار،
یانمه من ده منم کمی ناره،
بولامازسگ ملالمه چاره،
سیقیلیرسگ، لطیفسگ، زنهار!

بوشلا بو جسمی، جسم من دگلم،
سگا مشکل اولورسه هجرانم،
من سنگ، سن منم دل و جانم،
من سنگ کندیگم، بدن دگلم!

هارا گیتسهك سنگله من ده وارام،
شو بدنده فقط اسیرز زارا!
اؤلنگله سیوینمه سین اغیار،
عالم اولدقجه من دخی دورارام!

بیر صفا بولمادق بو عالمده،
باشقه بیر عالمه واروب گیدهلم،
بیر آوج خاکي خاکه ترك ایدهلم،
مبدفن شوم آل آدمده!

من گیده رسه م، وار اولسون آمالم!
باشاسین شهریار حریت!
باشاسین شهریار حریت!
من گیده رسه م وار اولسون آمالم!

شیر و انده

ياشاديقجا خرابه شير و اندا،
بير صفا گورمديم او ويراندا.
ياشاديقجا عذابه دوشدى تنيم،
منه زندان كسيلدى اوز وطنيم.
ابدا اولماديم او بقعه ده شاد،
حاصل عمريم اولدى هپ بر باد.
بولماديم اوندا بير موافق يار،
يار سانديقلريم بوتون اغيار...
دوست ظن ايتديگيم بوتون دشمن،
بونجا دشمن، فقط يازيق بير من.
بير بدن مين جفايه تاب ايده مز،
خسته لند كچه شخص يول گيده مز.
ظالم ايتد كچه بي نوالره زور،
بي نوا قاچماغا اولور مجبور.
عاقبت اقدارمز گيتدى،
صابر ايكن تحمل بيتدى.
گوه نوب اهله اولمادان فاخر،
باكويه ايلديم سفر آخر.
شاعر ايكن وطندن آير ياديم،
بلبل ايكن چمندن آير ياديم.

شمدي غربت بولين آلوب نظره،
 اولديم آماده، باشلاديم سفره.
 حق مدد قيلدى قيديم آچديم،
 باشمي عجز ايله آلوب قاچديم.
 تا بولونديم باكو ديارنده،
 بر بولوك اهل دل جوارنده.
 حمد لله كه، نى شكر ويردى،
 آرزو نخلمز ثمر ويردى.
 احسن الله، گوزهل - گوزهل انسان،
 لوحش الله، بوتون - بوتون عرفان.
 جملهسى بير خيال ايله مربوط،
 جملهسى اتفاق ايله مضبوط.
 قموسى اهل ذوق و اهل صفا،
 هپسى اهل حال و اهل وفا.
 خاصه بو مجمعك دل آرامى،
 ذاتى عالى، على قلى نامى.
 بختى مسعود، سن سالى جوان،
 رايى پيرانه، هيبتى ذیشان.
 حسن سيرتله صورته مالك،
 پاك نيتله عزته مالك.
 فكرى پارلاق، خيالى مستحسن،
 بويله عالى جنابه مين احسن!
 دوست در امنله، امانت ايله،
 نيجه كيم، ضددر خيانت ايله.
 ياراشير نامنه امين ديسه لر،
 هر ايشنده مين آفرين ديسه لر.
 كيم امين اولمسه امانتده،
 اوله مز بو مقام عزتده.

صاف دل اولماينجه بير انسان،
اوسگا انسان ديسهك اولور بهتان.

منجه انسان امين اولان كيشى در،
قورى انسانلق هر كسك ايشى در.

اي منيم پاك اوركلى هموطنيم،
سنله كوشگم سروره چاتدى منيم.

شاعرم، چونكه هر كسى تانيرام،
لطف ايديرسن مگنا بونى قانيرام.

يوق ايكن سنله بير رفاقتمز،
نره دن در بو رتبه حره تممز؟

بو فقط حسن نيتگدن در،
بو سنك اوز نهجا بتگدن در.

گون چيقارسه ايشيق ساچار هر يان
بولوط آفاقه ياغديرار باران.

حنظلك بهرى زهر اولور اما،
بيد بى بهره، نخلده خرما.

مختصر، ياخشيدان يادان گلمز
ياخشيدان بير كسه زيان گلمز.

ياخشيلق ايتسه هر ناصل انسان.
قدرنى آنايان ايدر شكران.

منده يوق لطفگا عوض بير كار
هنرى شاعرگ اولور اشعار.

شاعره لطف اولورسه، يا آزار،
پيسى پيس، ياخشينى ده ياخشى يازار.

سنى ياخشى گورينهجه پيس يازامام،
من ادب مسلكنده. يول آزامام.

ديورم، حق سننى سيوينديرسون،
خلعت لطف ايله گينديرسون.

تاكه وار عمرى مهركه ماهك،
سكا چاتسون نه ايسه دلخواهك.
عمر ايدوب هخت ايله، سعادت ايله،
باشا مينلرجه عيش و عشرت ايله.
همديگ - خاطرگ سيوهن بير يار،
هممگ - بير آي اوزلى ساده ننگار.
مجلسك عيش و ذوق ايله دولسون!
دشمنك، حاسدك ذليل اولسون!
صابرگ شعرده دعاسى بودر،
حضرت حقدن التماسى بودر:
عمر ايدوب دايماً صفا بولاسان،
هر زمان، هر دقيقه شاد اولاسان!

طباعت

- سرمایه عرفانی ناصل کسب ایتدر انسان؟
- تحصیل علوم ایله اولور رتبه عرفان.
- علم ایسه اولور هانکی مکاندن بیزه واصل؟
- مکتبده کتاب ایله اولور سعیله حاصل،
- انواع کتب بولدی نه مرکزده تزیاید؟
- اول مطبعمه دن عالمه بخش ایتدی فواید.
- کشف اولدی کیمک سایه سعینده بو صنعت؟
- گوستوردی (هوتینبرغ) بو صنعتده مهارت.
- کافی اولوب اجرایی ایچون ثروتی باری؟
- مفلوک اولوب اجراییه وارنجه بو شعاری.
- یتدی نیجه بس موقع اکماله بو صنعت؟
- ایتدی ایکی ثروتلی ذوات ایله شراکت.
- شرکتله مگر بویلهجه مشکل اولور آسان؟
- شرکتددر اجرای عمل، نفع فراوان.
- آیتسهک نه اولور بیزده بیله شرکتله اقدام؟
- سوس، سویله بیزه تفرقه نی تا ایدمک انجام.

ياللعجب

يارب، ندير بيلم سبب، -
يوخ گوزله ين عرض و ادب،
ملالر اولموش پول طلب،
بويله ايشيتديك جد و اب،
ياللعجب، ياللعجب!

يوز مكر و فتنه سالديلار،
مال عبادي آلديلار،
هر يانه گيتسن چالديلار،
نفع جيبيشدان روز و شب،
ياللعجب، ياللعجب!

الله و پيغمبر، امام،
هم ده زيارتگه تمام،
ملايه مال ازلمش، بالام،
لال اول، ديير، تربتمه لب،
ياللعجب، ياللعجب!

قریبه

امتڭ رهنماسی تریبه در،
ملتڭ پشواسی تریبه در،
تریبتله کیچیر امور جهان،
هر ایشك ابتداسی تریبه در،
والدینك، طبیعی، اولاده
نظر اعتناسی تریبه در،
چونكه اولاد نعمت حقدر،
شكر حقك اداسی تریبه در.
نیجه کیم، بیر ادیب ممتازك
درس حکمت اداسی تریبه در،
جاهلڭ ده زواللی اولاده
شوء نارواسی تریبه در،
اوگر دیر طفله سوء اخلاقی،
غالبا مدعاسی تریبه در.
تریبت علمسز دگل مقبول،
که اونڭ متضاسی تریبه در.

علمی و علمسز آنا

گر اولسا نساذه عام و عرفان،
 اولاده ایدهر او یولده ایمان،
 عکسی اولاراق بو مدعاڭڭ،
 اولماز ایسه عمی بیر آناڭڭ،
 اولاده چاتار همان جهالت،
 نه عقل اولور اوندا، نه فراست.
 بی تربیه لکه طفل معصوم
 آخرده اولور سفیل و مشوم.
 ساری در چونکه اشبو حالت،
 همجنسنه ایله بیر سرایت.
 گوزلنسه گرهك حقوق نسوان،
 تا کامل اولا وثوق نسران.
 علم ایله اولور حصول عزت،
 علم ایله اولور نفوذ ملت،
 علمه چاغیریر بوتون عوامی:
 «العلم فریضة» - کلامی.

آنالر بزه گى

بزهك- بزهك كه، دييورلر جواهرات دگل،
جواهرات بو گون زينت حيات دگل.
نه دن جواهره فخر ايلسين گرهك نسوان؟
جماده فخر ايسه شايان امهات دگل.
حقيقى والدهنگ اڭ شرفلى مير بزه گى-
ادبى، اوصالى چوجوقدر، تجملات دگل.
او مادرڭ كه يوخ اولاده حسن تربيهسى،
سزاي مكرمت نام والدات دگل.
حياته لابق اولان زينت علم گوهريدر
كه، بومه مير ديريك قابل معات دگل.

نطقه خطاب

ای ناطقه بدیمه پردازا
وی صحبت دلفریک اعجازا
ای مہبط فیض آسمانی،
مفتاح خزینہ معانی!
سن مخزن حکمت ایدک آخر،
سن منشأ ہمت ایدک آخر!
بیر طوطی خوشبیان ایدک سن،
بیر درج دررفشان ایدک سن.
افلاک سخن ستارہ سیدک،
گلزار وطن ہزارہ سیدک،
دوشدک نیہ بس بو حالہ الحال؟
بیلیم نہ سبب دن اولمیسگ لال؟
ای بلبل، اول ترانہ پرداز،
قیل باغ بندہ نغمہ ک آغاز!
فریاد ایلہ بیر دم عاشقانہ،
سویلہ دل زار و ناتوانہ:
کی غنچہ، آچیل کہ، شیمدی دنیا
گلزار تمدن اولدی یکجاہ
گل دیشرہ بو پردہ خفادن،
آت پردہ نی مظهر خدادن.
سن عالم اکبر خداسن،
سن آینہ جہان نماسن،
ماہیتگی حقیر سانمہ،
آزادہ لری اسیر سانمہ.

سنده يارادوب نديع افلاك
عقل و هنر و شعور و ادراك.
عالمده نه وار، وار سنده،
سرمایه اعتبار سنده،
دور، دوركه، توكندى ليل ظلمت،
احراره آجيلدى صبح دولت.
عاشقلى اشتياقه دوشدى،
هركس آيلوب قباغه دوشدى.
اونلاركه، سنگاله در معصر
هر علم و فنونه اولدى ماهر

بشزومه

سودای مودتدن
خالی گورونیر باشلار،
میگانه بیلیر یکسر
قارداشلاری قارداشلار.
گوزلر دخی قان ساچسین،
میتسین ساچیلان یاشلار.
آغلار میزه تویراقلار،
داغلار، دره لر، داشلار.
زنهار، ایددلم خدمت
انسانغا، یولداشلار!
غیرت، آ وطنداشلارا
همت، آ وطنداشلارا!

آ شیروانلیلار!

اشهد بالله العلی العظيم،
صاحب ایمانم، آ شیروانلیلار!

یوق یغی بیر دینه یقینیم منیم،
کهنه مسلمانم، آ شیروانلیلار!
شیعه‌یم، اما نه بو اشکالدن،
سنی‌یم، اما نه بو امثالدن،
صوفی‌یم، اما نه بو ابدالدن،
حق سون انسانم، آ شیروانلیلار!

امت مرحومه و مغفور ایله،
امردیم طاعت مزبور ایله،
کفریمه حکم ایلمه‌یگ زور ایله،
قائل فرآنم، آ شیروانلیلار!

سید عظیم شیروانی ننگ
ای مه، ییلورم فتنه دوران اولاجاقسان،
ای قاشی هالایم، مه تابان اولاجاقسان.
مطله لی غزلینه جواب:

سن پیر جهان دیده سن، ای سید سرکار!
مندن چک الٹ، ایله گیلن پیر ایله رقتار!
اولماز سگا قسمت دخی بو دولت دیدار،
بوندان سورا هجرمده جگر قان اولاجاقسان.

عاشقی منه پیر من کیمی زیبا گرک اولسون،
مایل گله پیر بلبیل شیدا گرک اولسون،
سنده بو ایشه صبر و شکبیا گرک اولسون،
اما ییلورم، صبر ایوی ویران اولاجاقسان.

خمس شرابی سیده ساقی و یروب دیدی:
صابر فقیردر، یتر آنجاق زکات اوڭا.

.
.

صابر شیدا که، ترک شهر شیروان ایلدی،
بلبله بگزدی کیم، میل گلستان ایلدی.
مین اوچ یوز برده هجرتدن سورا میمون ایلی،
آخر شوالده عزم خراسان ایلدی.

.
.

شمر بیر گوهر یک دانه ذی قیمتدر،
سالمارام وصف دروغ ایله اونی قیمتدن،
دبهرم هجو، سوزیم دوغری. کلایم شیرین،
اهل ذوقه ویرمرم نشئه بو خوش شربتدن.

.
.

عارض غم لر الندن اوره گیم شیشمیش ایدی،
ظن ایدردیم ایده جکدر اونا چاره جگرم؛
بخت منحوسیمه باق، من بو تمناده ایکن
باشلادی شیشمگه ایندی اوزی قاره جگرم.

.
.

ایسترم اولمگی من، لیک قاجیر مندن اجل،
گور نه بدبختم، اجلدن ده گرک ناز چکه!

.
.

من خلیل الله عصم پدرم چون آذر،
سفر از بابل شیروان کنم انشالله.
گرچه او دفتر اشعار مرا باره نمود،
وصله باطبع درافشان کنم انشالله.

• •
•

منه بدکچدی شهر شیرواندا،
مرضیم شدت ایتدی هر یاندا،
بیر طرفدن تورم جگریم،
بیر طرفدن اوره کده کی کدریم.

غز للر

قويمه گله، ساڳيا، زاهدى ميخانه به،
 دونمه به ميخانه مز .سجد و برانه به.
 اورما گره زلفگا، ايله حنر، اى صنم!
 اوخشاماسين شكده سبحة صددانه به.
 هرزايله، افسونيله اولماز علاج جنون،
 عشق سوزيندن سوا سوز ديمه ديوانه به.
 باده تلخ ايچره بونشته شيرين نه در،
 يوقسه قويوب دلبريم لب لب پيمانه به؟
 شمدي كه، اوزدك الك زلف پريشانندن،
 بارى گل اظهار قيل درد دلک شانه به.
 شمعى ده ياقمه ده در آتش سوداي عشق،
 شعلة پرتوفروز خاصمى پروانه به؟
 صابر او جنت رخك گندم خاليك گروب،
 آز قالوب آدم كيمى آلدانا بير دانه به.

ھەر سر موى دە مین عاشق نالانك وار،
مگر، ای شوخ که، بیر جسمده مین جانك وار؟
ئىلى به قیس اولور عاشق، سگا مین-مین لیلی،
آختیرسان گنه بیر عاشق، عجب قانك وار!
خواهشك ترك دل و جان ایدی، من هم ایتدیم،
سویله، ای یار، گوریم شمدی نه فرمانك وارا
عید اضحی ده قویون کسمه، بویون قربانی،
عاشق زار کمی کسمگه قربانك وار.
سوز بی ناله پروانه نی گور، ای بابل،
صحن گلزارده آنجاق سنك افغانك وار.
هر مرض چاره سنی ایامك آساندی، طیب،
مرض عشقه نه تدبیر، نه درمانك وار؟
صابرا، غرق ایدر آخر سنی بو سیل بلا،
اولما غافل بیله کیم، دیده گریانك وار.

ویرانه شماخیده مئا گنج تاپولماز،
 بیر گنج بو ویرانه ده بی رنج تاپولماز.
 بستان صنم تک ایکی لیمو اله کیچمز،
 بیر غیب دلبر کمی نارنج تاپولماز.
 رخ دوتماشه درگاهنه بیر شاه بولونماز،
 فرزین خرد سیرنه شطرنج تاپولماز.
 بو باغده بیر نوگل بیخار گورونمز،
 بو بزنده بیر دلبر بی غنج تاپولماز.
 بو خانه ششدرده ایکی کعب آتیلماز،
 بو تخته حیرتده شش و پنج تاپولماز.
 ترساده پری روی گوزهل چوخدی ولاکن
 سن تک گوزهل، ای دلبر کر کنج، تاپولماز.
 شبرین سوز ایله سالدی او آهونی کمنده،
 صابر کمی بیر رند سخن سنج تاپولماز.

مفتون سر زلفکنا ؤلاب گره کمز،
رنجور لب لعلکنا عنباب گره کمز.

محرابه سجود ایتمردم، ای قبله مقصود،
قاشک گوره نه سجده محراب گره کمز.

آج زلفکی، دیوانه لری بیر یره بیغما،
بو فرقیه جمعیت اسباب گره کمز.

یاتمه خم زلفکده نگارک بیه راحت،
عاشقلمه، ای خسته کوشل، خواب گره کمز.

من نشئه لعل لب جائز نیله مستم،
ساقی، مگا من بعد می ناب گره کمز.

هجر گده رواد ج ریم قانی تو کولسون،
چشمکدن آخان قطره خوناب گره کمز،

سیراب ایلوب اهل لبک صابری، ای شوخ،
تبدار غم عشقکنا قنداب گره کمز.

كويڭكى خوناۋە چىشمەلە نىمناك ايلرم،
 كىپىرىگىمەلە آستانگ گىردىنى پاك ايلرم،
 تاكە، گوردىم ساغر سەبەدە عكس صورتىگ،
 عمرلردىر كىم، جەھان دە خىدمت تاك ايلرم.
 عشقى آسان يىلىردىم، چكىدى ايش رسوالغە''
 شمدى رسواى جەھان اولدىم، نەدن پاك ايلرم؟
 بوينمە سالىدىم او زىياطلەتتىگ زلف كىچىن،
 طرفە جادویم، فسون مار ضحاك ايلرم.
 وصلە اميد اولسە ھجرىگدە بو چار عنصرى،
 اشك چىشم سىناك موجدە خاشاك ايلرم.
 اورمە شانە زلفىگنا، ناراحت ایتمە كوشلىمى،
 زلفىگنا دە گدىكجە شانە كوشلىمى چك ايلرم.
 صابرا، توپراغە سالىدى ساپە رعنا دلبرىم،
 گر ملك اولسام دە لابد سجدە خاك ايلرم.

گر ایسته سگ که، فتنه عالم اویانماسین،
 دور قمرده عقرب زلفک دولانماسین.
 گوستر چمنده نرگسه هر شام گوزلریگ،
 تا صبح اولونجا خواب عدمدن اویانماسین.
 یوخ منده تاب وصلگا، گوستره رویگی،
 پروانه شمعی گورسه نه ممکن دی یانماسین.
 کویگ رقیبه مسکن اولوب، گلرم دخی،
 نه گورمه سین گوزیم و نه کوشلم بولانماسین.
 سر دهانگی دیمه نااهل زاهده،
 قوی بیخبر قالب، بیله اسراری قانماسین.
 جانم چیخار، چیخانده خطگ گل عنارده،
 ایله خطگ تراش، قوی عمریم اوزانماسین،
 دیرلر نوید وصل ویروب یا صابره،
 خام اولماسین، بو مطلبه هرگز اینانماسین!

ایسته‌سگ کو شکم کیمی زلفی پریشان اولماسین،
اولقدر جور ایت مٹا آه ایتک امکان اولماسین.

درد عشقگ قصد جان ایتدیه، من هم شاکرم،
ایستم جسمده درد اولسون، دخی جان اولماسین.

قویما اغیار ایله سین کویگده جولان، ای پری،
اهرمنلر مالک ملک سلیمان اولماسین.

آشین رویگده افعی تک یاتوب گیسولرک،
طرفه جادودرکه. مار آتشد سوزان اولماسین!

دیرلر عاشق کش ننگاریم قنلمه آماده‌در،
الله، الله، بیر سبب قیل کیم، پشیمان اولماسین!

مبتلای درد عشقم، ال گوتور مندن، طیبیب،
ایله بیر تدبیر کیم، بو درده درمان اولماسین!

صابرا، امید وصل ایله غم هجرانه دوز،
هاسی بیر مشکل دی کیم، صبر ایله آسان اولماسین؟

ای دل، آماندی، سرنگی بیگانه بیلمه سین،
آهسته زلف یارده یات، شانه بیلمه سین!

دوشدک خیال دانه خال اشتیاقنه،
ای مرغ رفع، تیزو اول، دانه بیلمه سین!

ای یار، جان فدای قدوم مبارکک،
آهسته قیل خرام که، همخانه بیلمه سین!

غیرت هلاک ایدمو منی، آچما جمالگی،
گوسترمه شمه رویگی، بروانه بیلمه سین!

بیر لحظه بزم یارده دلشادم، ای کوشل،
آرام دوت، بو مطلبی بیگانه بیلمه سین!

ای آه سرد، اورمه نفس زلف یاره سن،
بیر دم قرار دوت، دل دیوانه بیلمه سین!

زاهد ایدیرسه عشقده تکفیر صابری،
ظاهر گوزیله کعبه نی بتخانه بیلمه سین!

ای شوخ، ینہ ہمدم اولوب کاکه زلفک،
 تحریص ایدیر اول کافری صید دله زلفک!
 دین و دلمی غارت ایدوب ایلمز انصاف،
 شمدی نه تمنا ایله ایلر گله زلفک،
 هر لحظه اورور سینمه مین ناولک دلدوز،
 مزگانک ایله یوخسه ده گوب دیل-دیله زلفک؟
 حیرتدهیم، آباکه، نه هر فتنه هاروت،
 ای شوخ! مگر سحر اوخویوب بابه زلفک؟
 تنها سفر ایتمه، گل آپارجانمی، اما
 بو سری نهان ساحله، مبادا بیله زلفک؟
 آلداندی کوئل مرغنی اول دانه خالک،
 دام ره عقل اولدی او پرسلسه زلفک.
 صابر کیمی غرق اولدی گوزیم یاشنه جسم،
 دوتعوب الیمی چکمدی بیر ساحله زلفک.

خسرو حسنگ، عزیزم، سن ایشسنگ تاجی،
 خوبتر جمله سنگ درگهنگ محتاجی.
 قاب قوسین قاشنگ، لیلة الاسرا زلفنگ،
 تاپمیشان مرتبه حسن ده سن .معراجی.
 توکیلوب زلف سیه عارض آنگ اوزره،
 کعبه به چول عربی مانع اولور حجاجی.
 زایر کوینگم، ای مه، قوی توپوم خالنگدن،
 حجری توپمه به نه خلق دیمه زلر حاجی.
 کچ نگاهیه ده لر باغریمزی مژگانگ،
 بو اوخ آتماغی کیم او گرتدی سنه قیجاجی؟
 گیجه - گوئدوز سر کوینگده سیزیلدار صابر،
 نیله سین، قاوما قاپنگدن، کسیلوب اعلاجی.

اوشاقلار اىچون شعرلر

۱۹۰۶ - ۱۹۱۰

مکتب شرقیسی

مکتب، مکتب، نه دلگشاسن،
جنت، جنت ديسم سزاسن.
شادم، شادم تفرجگده،
الحق، الحق گوزهل بناسن!

عطرک، عطرک گل جناندر،
فيضک، فيضک حيات جاندر،
غنچهک، غنچهک صفای وجدان،
نورک، نورک ضیافشاندر!

ظاهر، ظاهر هنرلرک وار،
باهر، زاهر ثمرلرک وار.
دریا، دریا تموجگده
پارلاق، پارلاق گهرلرک وار!

دفتر، دفتر خیرلرک وار،
رهبر، رهبر اثرلرک وار،
مشکین، مشکین قلملرکده
آهو، آهو نظرلرک وار!

همت، همت سنگله عالی،
خاک وطن سنگله حالی.
سنسگ، سنسگ عموم ناسگ
نطقی، فکری، دلیلی، مقالی!

گلشن، گلشن لطافتگ وار،
روشن، روشن سعادتگ وار.
واضح، واضح بیانلار گده
شیرین، شیرین حکایتگ وار!

اولسون، اولسون سنکله خوشحال،
یتسین، یتسین کماله اطفال.
گورسون، گورسون پسرلرنده
صابر، صابر پدرلر اقبال!

مکتب اوشاقلربنه حنفه

دوغار انسان آتا اوطااغنده،
 بسله نر والده قوجاغنده.

آتا هر گون گيدر ايشه چاليشار،
 نه قدر زحمت اولسادا آليشار.

سيومهز كندی استراحتنى،
 آرار اولادینگ سعادتنى.

ايشله ير، جسمى قان تره بويانار،
 هر ناصل اولسادا چوره ك قازانار.

آتا اولاده وقف ايدمر اوزينى،
 يوماماز، يوماسه اوشاق گوزينى.

صبحه تك بى نوا چكەر زحمت،
 كندی اولادينه ويرمر راحت.

لايلا- لايلا ديه چكەر كشيگين،
 مين محبتله بيلله ير بيشيگين.

آه، بيزلر چوجوق ايكن نه قدر
 ويره شيك والدينه رنج و كدر!

شيمدى بيز اونلارى عوض ايدم،
 اونلارگ خواهشنجه بول گيده لم.

سورالم هر زمان رضالرينى،
 آلالم خيرلى دعالرينى.

«پای آئنده در بهشت آناگ»
بو، حدیث شریف در، ایناگ!
بیزه لازمه حقه قول اولام،
والدینه مطیع اوغول اولام.
آنایه حرمت ایتمین چوجوغگ،
آنایه خدمت ایتمین چوجوغگ
نه اولور کندی نفسینه خیری،
نه ده اوندان وفا گوره ر غیره.
شبهه سز خسردن کنار اولماز،
ایکی دنیا ده بختیار اولماز.

جامشچی و سیل

بیر کیشی ساخلا یوردی بیر جاموش،
سو قاتیردی سو ده، ایدیردی فروش.

یاغدی شدته بیر یاغیش ناگاه،
کیشینگ وضع حالی اولدی تباہ.

دوتدی دنیانی سیل لک جوشی،
در زمان آلدی، گیتدی جاموشی.

کیشی آغلار گوزیله قیلدی فغان،
سویلدی اوغلی: آعلاما، باباجان!

چونکه سو سودلره طفیل اولدی،
قاتدیقک سو بیغیلدی سیل اولدی.

ایندی جاموشکی آپاردی ایسه،
باشکه محشری قوپاردی ایسه،

سویامه کیم، فلک قضاسی در اول
دوتدیقک ایشلرک جزاسی در اول.

يالانچى چوبان

بیر چوبان بیر گون ایتدی داغدا هارای:
جاناوار وار- دیدی- گلگ، ای وای!

اهل قریه یوگوردی داغ طرفه،
گیتمه سین تا قویون- قوزی تلفه.

بونلری مضطرب گورنجه چوبان
گولمگه باشلابوب، دیدی: یاران!

سز بونی صانم یگ حقیقت در،
داماغم گلدی، بیر ظرافت در!

بینوالر قایتدی، لیک چوبان
ینه بیر گون داغ اوزره قیلدی فغان:

جاناوار وارا- دیبه باغیردی ینه،
قریه اهلین کوملک چاغیردی ینه.

کندچیلر ایتدیلر دوباره هجوم،
ینه اولدی یالانلی معلوم.

دوغریدان بیر زمان بعزم شکار
قویونه گلدی بیر نیچه جاناوار.

هرچه داد ایلدی چوبان، یاها!
ایشیدنلر دیدی: یالاندر بو!

بو سبب دن هارایه گیتمدیلر،
اونا هیچ اعتنا ده ایتمدیلر.

جاناوارلار یدی بوتون قویونی،
ایشته، اوغلوم، یالانچیلق اووونی!
باق، یالانچی تانیلیدی چونکه جوبان،
دوغری دیرکن سوزی گوروندی یالان.
هرگز، اوغلوم، یالان دیمه که، خدا
جوست دوتماز یالانچینی ابدًا!
همده خلق ایچره حرمتگ اولماز،
عزتگ، قدر و قیمتگ اولماز.
«ایوی بانندی یالانچینگ- دیرلر-
اونه بیر کیمسه ایتمدی باور».

مغتب شامگردارینه تحفه

ای اوشاقلار، اوشاقلق ایامی-
گلن ایامک اوندهدر کامی.
کیم که، غیرتله زحمته آلیشار،
کسب عرفانه روز و شب چالیشار-
زحمتی مایه سعادت اولار،
باشادقجه همیشه راحت اولار.
کیم که، تنبلیگه محبت ایدر،
دائم اگنجه لرله الفت ایدر،
کیچیرهر وقتنی جهالت ایله،
بوتون عمری کیچر سفالت ایله.
ایشته، اولاد، سیز بو حالی گورک،
بو ایکی واضح احتمالی گورک.
وقتدن دئم استفاده ایدک،
علم تحصیلنی اراده ایدک.
چالیشک بی نیاز اولک، چالیشک،
علمله سرفراز اولک، چالیشک.
گلجهک گونلرک سعادتنی
قازانک فضل و فخر و عزتنی.
سیزدهدر ملتک امید گوزی-
حال ایله سویلیور سبزه بو سوزی.
دینله یشک یانفیلی صدلرینی،
ایشیدک آتشین نوالرینی.
اویوشک، ملتک نجاتی اولک،
تا ابد بعت حیاتی اولک!

طیب ایله خسته

میر طیببه گیدوب ده میر بیمار
دیدى: معدمهده آغرى میر شی وار.
میر دوا ویر، مئا علاج ایله!
اؤلورم، چاره مزاج ایله!
دوتدی نبضین طیب اونگ درحال،
نه یمشسک-دیبه ایدينجه سؤال،
دیدى: یانمش چورهك بیدم، دوقتور،
بیدیگیم میر علاوه شی یوقدور.
باقا قالدی طیب اونگ سوزینه،
ایسته دی میر دوا توکه گوزینه.
خسته: -معدمه در آغریبان، آ گوزوم،
یوقسه مفهومئز دگلمی سوزوم؟
دیدى دوقتور اونا: که، ای احمق!
عیبلی اولماسا گوزوڭ مطلق،
یانمش اتمک یمز ایڭ اصلا،
بو سببيله یارار توکولسه دوا.

قوجا باغبان

مير طاقم گنج يول كئاريندن
كيجهرهك مير باغك جوارندن.

گوردبلىر يوز ياشنده مير باغبان
ايشله يور باغدا سعيه هرآن.

تيتريه - تيتريه الهى، مير ده،
آلما چرده كلرى اكر يرده.

گولهرك ايتدبلىر سوال: آ قوجا!
يوز ياشنده نهدر بو حال، آ قوجا؟

ديدى: ير شوملايوب جفا چكبرم،
توپراغه آلما چرده گى اكيرم.

ديدبلىر: مونده مير صلاحك يوق،
سن بوگون وار ايسهك، صباحك يوق.

ايندى اكدبلكرك نه وقت چيقار؟
بو چيقتنجه بنى زمانه يقار!

راحت اول، چكمه بوش يره زحمت،
اولماز ميومسى ساگما قسمت!

ديدى: اكمشلىر، آلمشز، يمشز،
خيرله ياد ايدوب، دعا ديمشز

اكرز ييز داها بينلر ايچون،
اهل خيره دعا دينلر ايچون

قارینجه

گوردیلر بیر قارینجه بیر ملخی
داشیور قارشوسنده سرعت ایله.

دیدیلر: موره بلق که، بونجه یوکی
قالدیریر بیر ضعیف قوت ایله.

دیددی: «سوس! قوت بدتله دگل،
چکیرم قوت حمیت ایله».

ای اوغول، موردن گوتور عبرت،
گیت آغیر ایشله غیرت ایله.

اواجق ایشلری هنر صانمه،
بوyle ایشلر کیچر سهولت ایله.

هنر اولدرکه، بیر بووک عملی
ایده سک حل مین صعوبت ایله.

«کیشیلر همتی داغی قویاریر»
کیشی اول، داغ قویار، حمیت ایله!

خاصه، اجرای امر ملت ده
پیش گام اول کمال جرئت ایله.

وطن اوغروندا، ملت عشقنده
بنل جان ایت خلوص نیت ایله.

ایش آبار، باش گیده رسه قوی گیتسین،
آد قالیر، بس دگلمی، ملت ایله؟

ملا نصرالدينڭ يورغانى

گىجە ياتىق زامانى چاتىش ايدى،
ملا نصرالدين ابۇدە ياتىش ايدى.
ناگمان كوچەدە اوجالدى صدا،
وور-ھاراي دوشدى، قويدى يىر غوغا.
ملا چيگنننە يورغانى درحال
كوچە يە چيقدى مضطرب احوال.
گوردى يىر يانە يىر آغىر دستە،
سانكە مينىش آداملر اوست-اوستە.
ايستەدى دستە يە طرف گيتەين،
بو يىغىنچاق نەدر سؤال ايتسين.
اشبو اثنادە يىر نقر طرار،
يورغانى قاپدى ناگە ايتدى فرار.
ملا بو قصەدن پريشان حال
ايوينە دونجك، عورت ايتدى سؤال:
دى گوروم، كوچەدە نە وار، آكيشى؟
بو نە دعوادىر، آكلادگىمى ايشى؟
دېدى: يورغان ايچون ايمش بو تلاش
يورغانى قويدىلر، كەپلدى سواش.

اسکندر و فقير

گون اوڭنده بير عاجز و مضطر
يول کنارنده دوتمش ایدی مقرر.

اونا بير چوق ميچك دارشمش ایدی،
يازيك حالى قارشميش ایدی.

عظمتله كيچرکن اسکندر،
اونی گورجك ترحم ایتدی مگر:

- «ای فقير، احتياجگی گوستر!
ایسته مندن نه خاطرک ایترا!

دردگی سويله تا دوا ایدم،
نه ایسه حاجتک روا ایدم!»!

- «پادشاهم، سنه رجا ایدرم،
بو ميچکردن اشتکا ایدرم.

حکم قيل، تا اوچوبده گیتسینلر،
منی بير لحظه راحت ایتسینلر».

- «پاه، آدام، حاجت ایسته ده باری
که، اونه حکممنز اوله جاری.

ایدا يوق بو ایشده امکانم،
دگال اونلر مطیع فرمانم».

- «پادشاهم، بو عجزک ایله عجب،
منه دیرسن که، حاجت ایله طلب؟!!

حال بوکه، چوق نحیف در بونلار،
هر صنف دن ضعیف در بونلار.

بوق ایکن سنده بیر اوفاق قدرت
من ناصل سندن ایستیم حاجت؟

ای اوغول، حاجتی خدایه دیله،
دردگی ذات کبریابه دیله.

جمله نیک دردینک دواسی اودر،
عاجزک، قادرک خداسی اودر.

آزارلی کندچی

خسته اولمیشدی بیر نفر دهقان،
گیجه - گوندوز ایدیردی آه و هان.

گلدی همسایه سی عیادته،
قونشیلق حقیقک رعایتنه،

دیدى: همسایه، وار نه یه میلک؟
نه بیهرسک، نه ایسته یور کورکک؟

دیدى: ازبسکه حالتیم یوقدر،
یمگه هیچ رغبتیم یوقدر.

دیدى: میلک اولورمی آلویه،
طعمی میخوش، فیزیل گوالویه؟

دیدى دهقان: عجب، عجب بیهرم،
سنه مین دلمه، چوق ساغ اول، دیهرم.

دیدى: قیش در هنوز، همسایه،
میوه فصلی دگل، دایان یایه.

دیدى دهقان: نه اینکه یایه قدر،
بلکه ساغ قالمارام بیر آیه قدر.

منی تیزدن اجل تری بورویور،
یای اولنجه سوموکلرم چورویور.

اصبو تمثیله مظهرز ییز ده،
حسته دهقانه بگزموز ییز ده.

اغنيا گورجك احتياجمزى،
گوسترير يزلره علاجمزى.
سويليورلر كه، وار حميتمز،
قويمارز پوچ اوله جماعتمز.
هركس اوز رأينى دييور معقول،
تاكه، صحبت اولير ييفيلسين پول.
درميان ايله دكده پول سوزينى،
هركس ايشدن كنار ايدير اوزينى.
سويليور، وقت يوق بو تشكيله،
بو ايشى ساخلاياق گلن ايله...

ملانصرالدين و اوغرى

ملانك بور كيني چالوب اوغرى،
يوگوروب قاچدى يير باغا دوغرى.

باقمادى اوغرىسى گيدر نره،
اوزى آنجاق يوگوردى مقبره.

ملانى گورديلر دورور اورادا،
ديديلر: دورميسك نچين بورادا؟

ديدى: يير اوغرى بور كيمي چالدى،
قاچدى، گيتدى، باشيم آچيق قالدى.

ديديلر: اوغرى قاچدى، گيتدى باغا،
بورادا بوش اوتورمه، دور آياغا!

باغا دوغرى گيت، ايلمه اهمال،
اوغرىنى تاپ او يرده، بور كئىي آل!

- نه مه لازم، - ديدى، - كه، باغ هارادر،
اوغرىنىك عاقبت يري بورادر!..

اورومچك و اييك قوردى

بیر اورومچك اوژین چكوب دوردى،
دیدى فخر ایله: ای ایك قوردى!

نه كساتله ایش گورورسك سن،
نيه بونجه آغر هورورسك سن؟

گل منم صنعتده سرعتمی
گورروب اقرار قیل مهارتمی،

ایشه گيرجك تمامنی هورورم،
آز زمانده نیجه چوق ایش گورورم.

بالدی، گولدی اونا ایك قوردی.
سرزنش ایتدی طعنه لر اوردی.

دیدى: بر فرض، اولسه هر یرده
توقورورسك بويوك، كوچك پرده،

دی گورورم اونلرك نه در ثمری؟
بلکه ده هر كسه چاتیر ضرری!

لیك منده يوق ایسه ده سرعت،
یاپدیهم ایشده وار آغیر قیمت.

عالمه فائده ویریر کارم،
هر کس ایستیر اوله خریدارم.

نشر ایلیری معلوم اولمایان اوشاق شعرلری

آرتیق آلوب اکسیک ساتان تاجر

بیر نفر تاجر اوز دوکاتنده
اوغلینی ساقلاوردی یاننده.

ایلهوردی غریبه داد و ستاد -
ساتدیغنده کم، آلدیغنده زیاد.

مکر و تزویر ایدی اونگ هر ایشی،
دوز دگلدی بوتون آیش-ویریشی.

آتانگ شغلینه اولوب عادی،
گوردیگین اوگره نیردی اولادی.

بیر گون اوز دردینگ علاجی ایچون،
گیتدی تاجر بیر احتیاجی ایچون.

اوغلی گوردی که، وقت فرصتدر:
«دخلی سویسام، دیدی، غنیمتدر».

الی دخل ایچره، گوزلری نگران،
آتاسی بیر طرفدن اولدی عیان.

دارالوب بوسبوتون جهان گوزینه،
ووردی بیر سیللی اوغلینگ اوزینه.

گوردی بیر بیر خیلی تجربه کار،
دیدى: «ایتمه عبث بو شما آزارا!

اکدیگک دانهنگ بو در ثمری،
سندن اخذ ایله یوب همین هنری.

تربيه مستحقين در اولاد،
پدرندن نه گورسه ايله ر ياد.
خواه امر قبيح، خواه جميل،
ايدەر اولاد جمله سين تحصيل.
صالح اول، صالح اولسون اولادك!
طالح اول، طالح اولسون اولادك!
لوح صافكده طفل معصومك
منعكدرسه باطن شومك؛
چكديگك نقشدر، بو نقش خطا،
ويرمه اسنادك اوغلو شما ابد!..»

جوڻڇي

چيڦڊي گونش، دولدي جهان نور ايله،
جوڻڇي سورور تارلاده جوت شور ايله.

آتلار، او کوزلر کوتانه گوج ويرير،
گاه يورويور، گاه ييقيلير، گاه دورير.

جوڻڇي باتوب فان تره ير شوملايور،
هوملاڊيفي تارلالاري توملايور.

اولسه ده آرتق نه قدر زحمتي،
ايشلمگه وار او قدر غيرتي.

چونکه ييلير راحت اذيتده در،
شاد ياشاماق سعي ده، غيرتده در.

شيمدي اگرچه اوڻگا زحمت اولار،
قيشدا عيالي، اوزي راحت بولار.

جمع ابدءجك تارلاسنگ حاصلين،
بسله يه جك عائله سين، هم ايلين.

ياز گونلری

گل، گل، آ یاز گونلری!
ایلگ عزیز گونلری!

داغدا اریت قارلاری،
باغدا اریت قارلاری.

چایلار داشرب سیل اولسون،
تاخیل لار تیل-تیل اولسون.

آعاجلار آجسین چیچک،
یاپراشی لچک-لچک.

مکتبه ترغیب

منیم باغیم، بهاریم!
فکری ضیالی، اوغلیم!
مکتب زمانی گلدی،
دور، ای وفالی اوغلیم!
ای گوزوم، ای جانیم!
گیت مکتبه، جوانیم!

گون چیقدی، صبح آچیلدی،
قارانقلر قاچیلدی،
پنجره دن گون دوشدی،
اوطاقلره ساچیلدی،
ای گوزوم، ای جانیم!
گیت مکتبه، جوانیم!

اوغول، اوغول، اماندر!
چوق یوقلامق یماندر!
چوق یوقلامق شیطاندن،
تیز دورمق الهدندر.
ای گوزوم، ای جانیم!
گیت مکتبه، جوانیم!

نصیحت آل، نصیحت،
قیل کسب علمه غیرت!
عام منزلک بلاسی
مشکل اولور، حقیقت،
ای گوزوم، ای جانیم!
گیت مکتبه، جوانیم!

مکتبه وار شرافت،
دقترده وار لطافت،
جاری اولور قلم دن
شیرین - شیرین حکایت.
ای گوزوم، ای جانیم!
گیت مکتبه، جوانیم!

الله اولسون صدیقک،
مکتب سنک شفیقک،
دور مکتبه گیت، اوغلیم!
دقتر سنک رفیقک.
ای گوزوم، ای جانیم!
گیت مکتبه، جوانیم!

معلمک کلامین
آل، ساخلا احترامین،
حقدن ایدهر تمنا
مکتبک دوامین.
ای گوزوم، ای جانیم!
گیت مکتبه، جوانیم!

علم اوگردن، امتحان ویر،
اوز فضلگی نشان ویر،
قدرین بیل علم و فضلک،
علمک یولنده جان ویر.
ای گوزوم، ای جانیم!
گیت مکتبه، جوانیم!

هوس

هوس سوق ایلهر انسانی حیاته،
عطالت جلب ایدهر شخصی مماته.

هوس ایصال ایدهر ذاتی صفایه،
عطالت مبتلا ایلهر بلایه.

هوس پیرایه عقل و هنردر،
عطالت مایه عجز و کدردر.

هوسدن نشئت ایلهر هپ فخارت،
عطالتدن تورهر مین-مین خجالت.

هوس صحراسی امنیت فرادر،
عطالت تنگناسی بر خطادر.

هوس بیرله ترقیات درکار،
عطالتدن عمل منکوس و ادبار.

اوشاق و بوز

درسه گیدن بير اوشاق
چيقدى بوز اوسته قوچاق.

سوروشدى بيردن - بيره،
دوشدى اوز اوسته يره.

دوردى اوشاق نيلهدى؟
بوزا ييله سويلدى:

«سن نه يامانسن، آ بوز!
آدام بيخانسان، آ بوز!

آز قالوب عمرآ سنك،
ياز گاهر آرتار عمك.

اريبوب سويادونه رسن،
آخوب چايا گيدهرسن!»

قارغا و تولكى

پندىر آغزىندا يىر قارا قارغا
اوجاراق قوندى يىر اوجا بوداغا.

تولكى گورجك ياواش-ياواش گلدى،
اندېروب باش ادبله جومبلدى.

يىر زمان حسرت ابله قارغا سارى
آلتدان-آلتدان مارتىدى باش يوقارى،

دېدى: «احسن سنه، آ قارغا آغا!
نه نزاكتله قونمىسان بوداغا!

بزەدېك سن بو گون بېزىم جەنى
شاد قېلدك بو گلمگىكلە منى.

نه گوزەلسن، نه خوش لقاسن سن!
يرى وار سويلەسم ھماسن سن!

تولكىرىك در ايك كمى پارلاق،
بد نظر دن وجودك اولسون ايراق!

بو يقين دركه، وار سيويملى سسيك،
اولو، ويرسين منە صفا نفسيك!»

بويله سوزدن فرحله نوب قارغا،
آغزىنى آچدى تاكه، ايتىن-غا،

«غا» ایدرکن هنوز بیرجه کره،
پندیری دیمدیگیندن ایندی بره.

تولکی فورا هواده قایدی ییدی،
قارغایا طعنه ایله بویله دیدی:

«اولماسایدی جهاندا سارساقلار،
آج قالاردی یقین که بالتاقلار».

آغاجلارڭ بحشى

آلما، پالوت، شام آغاجى حال ايله
ايله ديلر بحث بو منوال ايله:

باشلادى تعريفه پالوت قامتين،
اوڭدى اوزين، زوربالغين، حالتين.

«يتمهز اولور، سويله دى، داغلار منه،
لايق اولور فخر ايله باغلار منه.

آز قالا باشيم يتشه گوڭلره،
شاخ-بوداغيم كوكله ساليير هر يره.

اسمه كوكلك، قوپسادا طوفان ينه،
اگمگه اصلا گوجى چاتماز منه.

جانليجادر، زورباجادر بالديريم،
سينديرا بيلمز منى هيچ بيلديريم».

آلما آغاجى اونا ويردى جواب:
«ايله مه تعريف اوزيڭكى، اى جناب!

زوربادر هرچندكه، قداڭ سنك!
يوق منه تاى اولماغا حدك سنك!

سنده نيتير بير نيچه ويحسيز قوزا،
آنجاق اودا قسمت اولار دوققوزا!

منده، ولى، ياخشى، گوزمل آلما وار.
رنگيني هر كييم گوره حيران قالار.

دادلی، لطافتلی، ملاحظتلی در،
سایلاغی اینجه، اوزی لذتلی در».

عام آغاجی ییادی بو کیفیتلی،
سویلهدی: «بس در، بوراقلک صحبتلی،

بوش دانیشیقدان نه چیقار، آی بالام؟
قیش گونی سیز چییلاق اولارسیز تمام.

لیک منیم قیش دا دخی یاز کمی،
یاشیل اولور پالتاریم آطلاس کمی.

لازم ایو تیکدیرن انسانلارا،
هم دیره گم، هم قایو ایوانلارا.

قیش سوبادا خلق منی یاندیرر،
منفعتم خلقه منم چوق ده گهر...»

اوشاق و پول

كوجەدن بىر چوجوق يۈگۈردى ايۈە،
بىر بوماژنىك بولۇپ دېدى بو نوە:
- آنا، گل، گل، گل، دولتە چاتىدىق،
پوللى اولدق، سعادتە چاتىدىق.

دېدى خاتون كە: سويلە، اى فرزند!
نولدى كىم، اولدىق ايندى دولتمند؟

گورەيم، وير، نەدر، نەدر بو، اوغول؟
دېدى: بولدم بونى، ايجى دولى پول.

بول گىدن بىر قوجا كىشى ناگاہ
دوشورۇپ كىچىدى اولمادى آگاہ.

گورمەدن كىمەنەن قوشوب آلدم،
تيز قاچوب كندىمى ايۈە سالم.

آناسى اوغلىنىڭ جنائتى
گورەرك ظاهرى ايتدى نىرتى.

دېدى: اوغام، نە سرد ايمش قانڭ
كە، بونا راضى اولدى وجدانڭ؟

طفل معصوم ايكن گناه ايتدڭ،
كندى وجدانڭنى تباہ ايتدڭ.

نېە ويردڭ فنايە دوغرىلغى،
ارتكاب اياهدڭ هو اوغرىلغى؟

هیچ ظن ایتهم اوز گه نك مالی
بیزی زنگین قیلوب، ایده عالی.
یوق، یوق، اوغلوم، اینا که، خوار اولارز،
ارذل اهل روزگار اولارز.
خائن اولساق اگر بو دنیاده،
عرض و ناموسمز گیدهر باده!
گوزیمیز منتهای ذلتدن
باقامز کیمسه یه خجالندن.
گوجه پول چوق فرح فزادر، اوغول!
لیک ناموس پک بهادر، اوغول!

علمه قرغیب

علمگ عزتی پایدار اولور،
جهلگ نکبتی جانشکار اولور،
هر کس علم اوقویور بختیار اولور،
ملت علم ایله برقرار اولور.
اوقویگ، عزیزلر، اوقوماق زمانیدر!
اوقوماق هر آدمگ ادبی نشانیدر!

علم ایله سرفراز اولماساق بیز،
جهله دن بی نیاز اولماساق بیز،
بیزده فخر، مباحات اولورمی؟
غیریلرله مساوات اولورمی؟

هر بیر طایفه بیر سیاق ایله
چاتدی عزته اتفاق ایله،
دوشدیک ذلته بیز نفاق ایله،
مکتب آجمالی اشتیاق ایله.
اوقویگ، عزیزلر، اوقوماق زمانیدر!
اوقوماق هر آدمگ ادبی نشانیدر!

صدق ایله ال-اله چاتماساق بیز،
غفلتی بیر طرف آتماساق بیز،
بیزده هر گز سعادت اولورمی؟
سبقت ایتمکده قدرت اولورمی؟

اسلامیته افتخارمز،
سنی - شیبهلك اولدی کارمز،
گیتندی شانمز، اعتبارمز،
وارمی رتبهمز، اقتدارمز؟
اوقویگ، عزیزلر، اوقوماق زمانیدر!
اوقوماق هر آدمگ ادبی نشانیدر!
دوغرو بیر اتحاد ایتمهسهک ییز،
بیرلیگه اعتقاد ایتمهسهک ییز،
ییزده شرط اخوت اولورمی؟
دین اسلامه خدمت اولورمی.

ترجمہ لکھ

۱۹۰۶-۱۹۱۰

فردوسی نك «شاهنامه» سندن

طوس و گيو پهلوانلارك آولاغدن گوزهل بير قيز گتورمكلری
و كيكاسوگ او قیزی خاتونلیمه گتورمگی

بیله قتل ایذیر موبد هوشیار
که، طوس ایتدی بیر صبح عزم شکار.
اولوب گيو گودرز اوڭا هم عنان،
دخی بیر نیچه شیردل پهلوان.
ال اوستنده شهباز شاهین شکار،
شکار ایتلری صید ایچون بیقرار.
سوروب آت (دغو) دشتینه یتدیلر،
او یرده فراوان شکار ایتدیلر.
او صحرا ایدی ترکه همجوار،
قورولمشدی خرگاهلر بی شمار.
باقاندا گلوردی گوزه برملا
اوزاقدا عجب جنگل باصفا.
قباقچه روان طوس و گيو جوان،
گلور دالدا هم بیر نیچه پهلوان.
سوروب آت اولوب وارد مرغزار،
تفرج ایدردی ایکی نامدار.
برابرده جلوه ایدوب ناگهان
ملك چهره لی بیر قیز اولدی عیان.
گوزهل قیز، ولی، منلی عالمده یوق،
بو قاش، گوز بنی نوع آدمده یوق.
اوڭا سویله دی طوس: «کی گلنار،
نهدن یشه ایچره دوتوبسان قرار؟»

جواباً دیدی نازنین: «کی سوار،
 آتامدان جفا گورمیشم بی شمار.
 کیچن شب اولوب مست جام شراب،
 گلورکن منی گورجک ایتدی شتاب،
 چکوب قتلمه تیغ زهر آبگون
 که، ایتسین منی غرق دریای خون.
 میادا منی اؤلدیره بی گناه،
 گتوردیم بو خلوت مکانه پناه».
 نژادین سؤال ایلدی پهلوان،
 او شکا خوبچهر ایتدی بیر-بیر میان:
 «که، وار نسبت و شانله رفعتیم،
 فریدونه منسوب در نسبتیم».
 دیدی طوس: «کی رشک تابنده ماه،
 پیاده نیجه ایلدک قطع راه؟»
 «پیاده دگلدیم،- دیدی،- ای جوان،
 یورولدی آتیم بوشلادیم من عنان.
 وار ایدی منم بی عدد گوهرم،
 گلوبند مینا و تاج زریم.
 منی یولدا بیر قورقویه سالدیلار،
 ایلمده نهیم وارایسه آلدیلار.
 آیلسه آتام مستلکدن همان
 منی تاپماغه حکم ایدر بی گمان.
 ایدر آیریلقدان فغان مادرم،
 دایانمز، گلر مهربان مادرم».
 دانیشدیقجه اول لعبت نوش خند
 ایکی پهلوان اولدیلار پای بند.
 دیدی طوس گیوه: «من آت چاپمشام،
 بو نازلو نگاری عجب تاپمشام».
 دیدی طوسه گیوه: «ای سنبه دار شاه،
 مگر متفق ایتدک قطع راه؟
 اگر پهلوانلوقده سن فردسن،
 حقیقت سوله گر جوانمردسن؟»

دوشوب گفنگويه ايکي سر فراره
 تعرضي چکدي طول و دراز،
 او حده يتيشدي ايشک صورتی
 که، قتل ايله سينلر او مه طلعتی.
 بو حالی گوروب نامورلر عيان،
 میانچی اولوب گلدي بير پهوان.
 دیدی: «ورمیک رای شور و شره،
 ترجم ایدک بو ملک منظره.
 بو زیبا نگاره ملازم اولک،
 وارک خدمت شاهه عازم اولک،
 نه فرمان ایدهرسه شه حکمدار.
 او فرمانه محکوم اولک زینهار»
 گوروب جنگجولر بو رأیی صواب،
 همان ایتدیلر بارگاهه شتاب.
 چو کاوس گوردی او ماهک اوزین،
 دوشوب اشتیاقه ایتیردی اوزین.
 سپیدلره سویلدی پادشاه:
 «گوزهل فایده ویردی بو رنج راه:
 مارال اینه، آهو ایسه بو شکار،
 یيله صید اولور لایق شهریار».
 دونوب ایلدی خوچهره خطاب:
 «که، ای عارضکدن خجل آفتاب،
 گوزدلر اوزک، صافدر طلعتک،
 نه بیر دودمانه یتهر نسبتک؟»
 دیدی نازنین: «حسن دلشادییم،
 فریدون و گرشویز اولادییم،
 هم افراسیابه یتهر نسبتیم،
 وار اولاد تور ایله جنسیتیم».
 دیدی پادشاه: «ای مه آسمان،
 سکا مرحبا، بختک ایش جوان.
 یقین تایماسیدک حضورمده جا،
 نژادک، جمالک اولوردی فنا.

سنگ لایقک قصر شه در مدام،
 کنیزک اولا ماهرولر تمام.
 نفاخرلر ایت تاجله، تختله،
 سنی بسلرم من گوزهل بختله».

دیدی خوبچهره: «ای شه تاجدار،
 حضورشده اولسام گرك بختیارا»
 گرانمایه اون آت دخی تاج گاه
 هر ایکی سپهداره گوندردی شاه.
 همان دم ایدوب خوبچهری روان
 حرمخانه عیشه شه، در زمان،
 یاراشدیردی مشاطلر زیوری،
 بزندیردیلر اول ملک منظری،
 گیندیردیلر اگنینه فرد- فرد
 چه زربفت و اطلس، چه دیبای زرد،
 اولوب زرنشان تاجله سرفراز
 شبستانه قویدی قدم یار ناز،
 کیچوب تخت عاج اوزره دوتندی قرار،
 جواهر اولوندی بو عیشه نثار...

سیاوشک آنادان اولماغی و رستمک او شک زابلستاندا ترییه ویرمگی

بیر اولقدر دور ایتمدی روزگار
 که، گلزاری شاد ایتدی خرم بهار.
 یقوب آخره دوققوز آی شاد او شما،
 خدا ویردی بیز طفل نوزاد او شما.
 خبر ویردیلر شاهه مولوددن
 که، شاد اول بو مولود مسعوددن.
 عجب صاف طلعت، عجب نیک رو،
 مگر گوز گوروبدر بیله روی و مو؟
 اولوب شاه کاووس مسرور و شاد،
 سیاوش قویدی او مولوده آد.
 ایدوب حضرت حقه شکر و سپاس،
 طلب قیلدی بیر ماهر انجم شناس.

منجم اوز علمينده هشار ايدى،
 رموز نجومه خبردار ايدى.
 باقويب طالعين گوردى آشفته در،
 بو هولودك اقبالى چوق خفته در.
 حضور شهه عرض حال ايلدى،
 شهى بو خبير پرملال ايلدى.
 زياده مكدر اولوب شهريار،
 بو حال ايله تا كيچدى بير روزگار.
 ولى، بير گون ايتدى تهمن ورود،
 حضور شهنشده قيلدى درود:
 «كه، اى افسرك عرش پيرايه سى،
 بو طفلك من اولسام گرهك دايه سى.
 گوزوم نوري تك خاطرين ايسترم،
 گرهك من اوڭا تربيت گوسترم».
 شه ايسه تفكر ايدوب بير زمان،
 بو امره رضا ويردى قلبى همان.
 قوشوب رستم زانه شهزاده سين،
 روان ايتدى اول سرو آزاده سين.
 تهمن برابر سياوخشله
 ورود ايتديلر زابله رخشله.
 گوزل بير گلستاندا لايق شاه
 سياوخشه بخش ايتدى آرامگاه.
 مهيا قيلوب رستم نامدار،
 او شهزاده مشقنده آغاز كار.
 ازل او گردوب شيوه گير و بند،
 سواری و تير و كمان و كمند.
 ويروب صكره تعليم بزم نشاط،
 مى و مجلس و شيوه انبساط.
 نبرد ايچره ماهر آت اويناتماغى،
 شكارنده آهويه اوق آتماغى،
 مهابتله گورز گيران وورماغى،
 متاتله قالقان چكوب دورماغى.

بزندی سیاوش هر آدابله،
 بلی، گل طراوتنور آبله.
 بیله شیردل اولدی اول نامور،
 برابر او سگا قالمادی بیر نفر.
 کچوب بیر زمان اولدی بیر پهلوان،
 شکارینده ویرمزدی شیره امان.
 دیدی رستمه بیر گون: «ای پلتن،
 واریمدر تمنای عزم وطن!
 منی دهرده بی نیاز ایلدک،
 ووروب ترییت سرفراز ایلدک.
 حضورگدا کسب ایلم، چوق هنر،
 منی جلب ایدر ایندی شوق پدر.
 نولور گورسه شه ارجمند اولدیم،
 سنگ ترییه گلله بلند اولدیم!»
 مناسب گوروب بو سوزی پهلوان،
 فرستاده لر ایندی هر سو دوان
 که، اولسون مهیا اساس سفر،
 سیاوخشه لایق لباس سفر،
 دخی اسب و تیغ و سنان و سپر،
 زر و سیم و تخت و کلاه و کمر.
 خبرلرله آلدیردی اطرافدن،
 ملوکانه خلعت لر اشرافدن.
 سیاوخشی تشریف انعامه،
 بزندی اعرام و اکرامه.
 یمین و یسارینده صف-صف سپاه
 ایدیردی بو جاه و جلاله نگاه.
 گیدیردی اونگلله تمتمن بهم
 که، شهزاده، یتمه سین بیر الم.
 جهان اهلی بو عیشه دلشاد اولوب،
 غم و غصه دن جمله آزاد اولوب.
 هامی عیش و عشرت شعار ایتدیلر،
 زر و سیم و عنبر نثار ایتدیلر.

سیاوخش و رستم فراوان سپاه،
منازل سوروب ایتدیلر طی راه.

رستمگ سیاوشی ایرانه گتورمگی

اولوب ناکه، کاوس کی باخیر،
بووردی آچیلدی لوای ظفر.
گوتوردی سپاه گران گیو و طوس،
چالندی نی و نای و شیور و کوس.
بساط طرب جمله ساز ایتدیلر،
روان اولدیلار، پیشواز ایتدیلر.
ایکی فوج ایدوب بیر-بیرین دید و بوس،
دوگیلندی ایکی سمتدن طبل و کوس.
بو دیدارله شادمان اولدیلار،
در قصر شاهه روان اولدیلار.
پرستارلر محمر عودله،
نوازندهلر چنگله، عودله.
سرافرازلر منتظم صف به صف،
سپهدارلر منتظر هر طرف،
او شهزاده به شاهراه آچدیلار،
خرام ایلد کجه گهر ساجدیلار.
گوروب تختگ اوستنده گاو سری،
درخشنده خورشید تک افسری.
دوشوب سجده به قیلدی اول نماز،
او معبودینه ایتدی راز و نیاز.
صورا محضر شاهه ایتدی سلام،
سپید اولوب شاد، فرخنده کام،
آلوب باغرینه باسدی شهزاده سین،
بلند ایتدی شه سرو. افتاده سین.
سؤال ایلدی جمه حالاتنی،
بیان ایتدی رستم کمالاتنی.
نشیمن او سکا ویردی فیروزه تخت،
مرصع نشان و ماوکانه رخت.

گوروب اوغلنى جملەدن سرفراز،
دوشوب سجدە بە ايتدى شکر و نیاز:
«کە، ای صانع نور و نار، آفرین!
اولا صنعگما صدھزار آفرین!
منی سرباند جهان ایلدک،
مؤید قیلوب حکمران ایلدک.
سعادت قرین ایتدک اعزازلە،
خصوصاً بو فرزند ممتازلە».
بو حالی گوروب مجلس اعیانلری،
قوشون بگلری، دولت ارکانلری،
دیوب مرحبالر او مەنظرە،
سپاس ایتدیلر حضرت داورە.
بو جشنە باخرب افتخار ایتدیلر،
زر و سیم و گوھر نثار ایتدیلر.
پس اولدم بویوردی شە نیک پی،
خدیبو جهاندار کاووس کی:
«گرەك اشکر ایتسین سرور و نشاط،
سرور و نشاطە آچیسین بساط!»
بزرگان ایران قوروب دستگاہ،
بزندى طلالانلە قصر شاه.
نە بیر قصر شاه اولدی آراستە،
نە تنها سپاه اولدی آراستە،
بزندى بوتون شهر و بازار و باغ،
آغاجلر اولوب هر بیرى چل چراغ.
عیان اولدی هر سمتدن مین سرور،
هر ایو اولدی بیر مجلس عیش و سور.
بو منوال بیر هفته، هر صبح و شام
سرور و نشاط ایلدی خاص و عام.
تمام اولدی بیر هفته، امر ایتدی شاه،
صف آراق ایتدی دوباره سپاه.
آچیلدی درگنج و باب کرم،
گهر ساچدی ایضاً سحاب کرم:

زر و سیم و مهر و کلاه و کمر،
 عمود و سنان و خدنگ و سپر،
 طلا کیسه - کیسه، گهر اوج - اوج،
 خدم دسته - دسته، حشم فوج - فوج،
 در و نعل و یاقوت و زر کیل - کیل،
 ستوران تازی نسب خیل - خیل،
 لباس و قماش زری دست - دست،
 خز و ترمه پرپها بست - بست
 ایدوب بخش ویردی رواج اوغلینه،
 مگر ویرمدی تخت و تاج اوغلینه.
 دگلدی سزاوار افسر هنوز،
 جوان ایدی اول ماه منظر هفوز.

از دیواد

ولی، ایتدی شفقتله میر دم نگاه،
 بیله سویلندی اوغلینه پادشاه:
 «که، ای ناییم، یادگارم، اوغول!
 گلم، گلشنم، نوبهارم، اوغول!
 دیمه سریندم که، شهنزاده‌یم،
 اسارت نهدر، من که، آزاده‌یم.
 مهیادری تخت و تاجم منم،
 نهدر کیمسه دن احتیاجم منم.
 سگا غالباً علم اولور احتیاج،
 تاپار علمه ملک و دولت رواج.
 دیمه ارث ابددر منه تاج زر،
 سگا ارثدر بلکه علم پدر.
 زربن تاجگا ایلمه افتخار،
 هنر بیرله اول تاجه منت گذار.
 ادب اکتسابنده چوخ شایق اول،
 وجودکله تخت زره لایق اول.
 رعیت نواز اول، عدالت شعار،
 رعیتله دولت اولور برقرار.

دیمه ایلم تاجی سندن دریغ،
ولی، قیل تکاملده سهی بلیغ.
سنگچون بو تاج شهی بسلام،
همان سربلند اولماغک ایسترم!

ترجمه

بو منوال ایله یدی ایل هر زمان
ایدیردی سیاوخشی شه امتحان.
هر ایشده اونی گوردی هشیارد،
دخی تاجه، تخته سزاوادر.
قوروب بزم عشرت شه ارجمند،
سیاوخشی تاج ایله قیلدی بلند.
مرامه چاتوب گوردی منظورینی،
یازوب پرنیان اوزره منشورینی.
کهستانی بخش ایتدی لطفاً اوڤما
که، اولسون او ماوايه فرمان روا.

سودابه نك سیاوشه عاشق اولماغی

بو احوال دن گیکچدی بیر روزگار
که، شاد ایدی هر حالده شهریار.
اوتورمشدی بیر گون سیاوخش و شاه
که، سودابه وارد اولوب نابگاه،
سیاوخشی گورجک اولوب مایلی،
یانوب نار عشقه آلیشدی دلی،
وجودی دونوب بیر طراز نخه،
اثر ایتدی گویا که، آتش یخه،
نهانی اوڤما گوندروب خادمین:
«سیاوخشه گیت سویله، کی مه جبین،
تعجب که، بیر لحظه آیا نیه
خرام ایله مزسن حرم خانه یه؟»
گلوب ایلچی بیغامین ایتدی بیان،
بو سوزدن برآشقه اولدی جوان،

دیدى: «مرد اولور مردله همكلام،
 حرم‌خانه نسوان ایچون در مقام».
 فرستاده دن یتمدی کار عشق،
 گران اولدی سودابه به بار عشق،
 اوزی ایتدی شبگیر قصد مرام،
 بر شاه ایرانه قیلدی خرام،
 حضورینده عرض ایتدی: «کی شهریار،
 سنگ مثلگی گورمیوب روزگار.
 جهان فخر ایدر عهد و پیوندینه،
 خصوصاً بو فرزند دل‌بندینه.
 نولور سرفراز ایتسه خواهر لرین،
 حرم‌خانه ده گورسه مادر لرین،
 شبستانه گوندهر او مه‌طلعتی
 که، وار بیزده دیدارینگ حسرتی.
 فراقنده ترچشم و خونین دلز
 که، دیدارینه جمله ز مایلز،
 پرستش قیلوب، زر نثار ایلرز،
 وروديله یز افتخار ایلرز».
 دیدی شه: «وارمدر سکا اعتماد،
 سیورسن اونى یوز آنادن زیاده».
 سیاوخشی شه درحضور ایلدی،
 او سکا مهربان - مهربان سویلدی:
 «سیویر هر گوره ن اهل وجدان سنی،
 گوزل خلق ایدوب پاك یزدان سنی،
 خصوصاً قوه‌ملىق قانى جوش ایدر،
 سنی گورسه هر کس درآغوش ایدر.
 عبث صانماق اولماز رگ نسبتی،
 رگ نسبت ایجاد ایدر الفتی.
 حریم حرم ایچره وار خواهرک،
 محبتی سودابه تک مادرک.
 شبستانه گیت، بیردم اول همنشین،
 گوروب اولسونلر سکا آفرین».

سیاوش بو سوزدن ایدوب اشتباه،
 اونوی خیره لندیردی گفتار شاه:
 «مباد اینکه شه بیر گمان ایلبور،
 بو سوزله منی امتحان ایلبور؟»
 که، نازک خیال ایدی چیره زبان،
 قوی عقل و بینا دل و بدگمان.
 نظردن گیچوردی دل رازینی،
 بو امرک سرانجام و آغازینی:
 «اگر خود گیده رسم شبستانه من،
 امین اولمارام مکر سودا به دن!»
 بو مطلب ده سیر خیال ایلدی،
 شه بویله بیر عرض حال ایلدی:
 «که، ای محتشم شاه عالم خراج،
 منه لطف ایدوب ویرمیسن تخت و تاج،
 او گوندن که، بو آفتاب بلند
 ساجوب توپراغه نور ایدوب ارجمند،
 هله گورمیوب دیده روزگار،
 سنگ تک قوی عقل بیر تاجدار.
 نه مثلک وار اندازه و جاهله،
 نه مانندک آیین ایله راهله.
 منی گوندهر عالقلر اجلاسنه،
 جهان بینلرک بزم شوراسنه.
 منه نیزه و تیردن سویله گل،
 کمند عدو گیردن سویله گل.
 سوله صحبت تخت و آداب بار،
 دخی بزم رود و می و میگسار.
 نه فضله منی سوق ایدر قصر شاه،
 زنان صحبتی عقله در سد راه.»
 دیدی شه سیاوشه: «شاد اول، اوغول،
 کمالنجه دنیا ده یاد اول، اوغول!
 پسندیده در جمله حالتلرک،
 منی واله ایتدی بو صحبتلرک.»

نه فرمان ايده رسه م درگوش قيل،
 نه انديشه ځ اولسا فراموش قيل.
 شېستاندا واردر سنگ خواهرځ،
 چو سودابه بير مهربان مادرځ.
 سياوش ديدى: «چون اولور بامداد،
 گلوب ايلرم امرځا اتقياد.
 نه فرمايشځ اولسا من سامم،
 مځ هر نه حکم ايله سځ تابعم».
 وار ايدى وفا يوللو بير مرد بير،
 آدى هيريد شخصى روشن ضمير.
 امورات عالمدين آگاه ايدى،
 امين حرم خانة شاه ايدى،
 اونا سويله دى شه که: «اى هوشيار،
 اولور تاکه، گون غيب دن آشکار،
 حریمه سياوخشله اول روان،
 اطاعت قيل ايتسه نه حکم اول جوان،
 سوله ساکنان حرم خانیه
 که، اعزاز اولونسون او فرزانه يه.
 دى سودابه يه ايله سين زر تثار،
 گلاب و گل و مشک و عنبر تثار،
 مبارک قدومنده خواهرلرى،
 تثار ايله سونلر جواهرلرى».
 چو گون چيخدى محو اولدى ظلمات شب،
 سياوش گلوب خدمته با ادب،
 ايدوب شاهه کرنوش او گردن فراز،
 دوشوب توپراغه اوپدى خاك نیاز.
 اوځا پادشاه التفات ايله دى،
 صميمانه چوق نکته لىر سويله دى،
 و بعد ايسته دوب هيريدى محضره،
 نيچه سوز ديدى اول وفا پروره،
 برابر سياوخشله در زمان،
 اونى قیلدى دولت سرايه روان.

ولاکن او شهزاده نیک بین
 دگلدی بو گیتمکده قلباً امین.
 فراز اولدی چرن پردهٔ عز و ناز،
 حریم اهلی ایتدی بوتون پیشواز.
 شبستان دولوب عطره، بان ایله،
 عبیر و گل و مشک و ریحان ایله.
 خرام ایله دیکجه قدم بر قدم،
 ساچیلاردی یاقوت و لعل و درم.
 سالنمشدی بزم ایچره دیباچ چین،
 توکولمشدی هر یانده در ثمین.
 چالناماقدا نای و نی و ساز لر،
 ترنمده یکسر خوش آواز لر.
 کوکل لرده دیدار دن مین سرور،
 ایاقده می، الده قدح، باشده شور.
 شبستان دیبه - بیر بهشت برین،
 گوزله لر - نمایندهٔ حور عین.
 سیاوش اولوب داخل بزم ناز،
 نه گوردی که، بیر تخت زرین طراز
 اولوب لعل و پیروزه ایله نگار،
 بزه کلنمش الماس ایله شاهوار.
 او تخت اوزره سودابهٔ مهجبین
 اوتورمش چو حور بهشت برین.
 باشنده اونگ افسر سروری،
 ایغین اوپه ر طرفه گیسولری.
 اوتورکن سراپرده دن اول جوان،
 اونوی گوردی سودابه ناگه عیان.
 دوشوب اضطرابه ایتیردی اوزین،
 اتوب تختدن خاکه قویدی یوزین.
 دوروب باسدی آغوشنه جان کیمی
 قوجوب ایله دی دسته ریحان کیمی.
 اوزندن، گوزندن اوپوب شو قندن،
 دویا یلمیوردی بیله ذوقندن.

ایدوب حضرت حقه شکر و ثنا،
دیردی که: «بو صنمته مرحبا!
سنگ تک او شاهگ که، فرزندى یوق
روادر دیسم هیچ پیوندی یوق»
سیاوش یلوب قاندى بو الفتی
که، سودابهنگ خود نه در نیتی،
دایانما سزین اوتدی اول نو جوان،
گوروب ایتدی خواهر لرین شادمان.
اوشا ایتدی خورالری آفرین،
نشیمن گهی اولدی تخت زرین.
اولوب اونلارا بیر زمان دل نواز،
ینه ایلدی عودت اول سرفراز.
حریمی لر اولدی بوتون وصف گو:
«که، احسن، سیاوش فرهنک جو!
نه رعنا گوزلدر، نه زیبا جوان!
سوزی جان روح و اوزی روح جان»-
حرمخانه دن چیخدی اول نو جوان،
حضور شه گلدی قیلدی بیان:
«که، گوردم حرمخانه دولتگ
سزاوار تقدیر اولان شوکتگ.
جلالتگ شان عجم دن زیاد،
فریدون و هوشنگ و جم دن زیاد.
اولا پایدار عزتگ بختله،
خزاینه، اورنگ ایله، تختله!»
بو گفتاردن شاد اولوب شهریار،
بزندیردی ایوانی چون نوبهار.
می و ساغر و بربط و سازله،
اوگون عیش و نوش ایتدی لر نازله.
بلند اولدی چون لیله نیل فام،
شبستانه کنی کاوس ایتدی خرام.
ایدوب رأی سودابه دن فحص حال
کمال سیاوش دن ایتدی سؤال.

بیان ایتدی سودابه: «کی شهریار،
 هله گورمیوب دیده روزگار
 سیاوختی تک بیر گوزله نو جوان،
 کمال و ادبله فرید جهان!»
 دیدی پادشه: «ایتسه طالع مدد،
 اگر یسه رشده بو زیبا ولد،
 گره کمزکه، یسین اوڭا بد نظر،
 ایدیلین گرهک بد نظر دن حذرا»
 جواننده سودابه عرض و بیان
 ایدوب سویلدی: «ای شه کامران!
 باقیلسا اگر رأی آزاده،
 اونی ایلم وصل اوز اولادمه.
 اوڭا ویررم اوز قیزلار دن بیرین،
 وجاهتده چین حور خلد برین.
 ویره طرفه فرزند دلبند اوڭا
 که، اولسین وجاهتده مانند اوڭا.
 دگل آز حرم ایچره دخترلرم،
 فلک تک فروزاندر اخترلرم.
 ملک صورت و گل رخ و مه جبین،
 در بحر کی آرش و کی بشین».
 دیدی شه: «بو مطلب مرامجه در،
 مرامجه در، چونکه کاممجه در».
 سیاوش گلوب محضره نیم شب،
 ستایش ایدوب اؤپدی خاک ادب.
 او بزم ایچره بیگانه لردن نهان،
 اوڭا ایتدی شه محرمانه عیان:
 «وار، اوغلوم، صمیمانه بیر نیتیم،
 بو نیت اولوب مایه بهجتیم.
 آدک عالم ایچره اولای پایداری،
 که، سندن قالا بیر گوزله یادگار.
 نیجه سن منی ایتمیسگ شادکام،
 منی هم ایده نایبگ زنده نام.»

بیله تا بمیشام اختر گدن نشان،
 فیجه کیم، دیوب موبد نیک دان
 که، اولسون وجاهتده ماتد او شگا،
 ویرمر طرفه فرزند دلبند او شگا.
 و یا خان کی آریشه قیل نگاه،
 بگن بیر پری روی و حوریه جاه.
 سراپرده کی پشینہ نظر
 ایدوبده قبول ایله بیر سیمبر
 که، سندن قالار طرفه بیر یادگار،
 جهان ایچره اول هم اولور شهریار».

سیاوش دیدی شاهه: «بیر بنده یم،
 نه فرمان ایدم رسگ سرافکنده یم.
 روادر کیمی رایگ ایتسه پسند
 که، شاهانه رایگ درر سودمند.
 ولی، بیسه سودابه ویرمز رضا،
 بو امره اونی ایلمه آشنا.
 من ایسه م اونی باخبر ایتمز،
 شبستانگه بیر دخی گیتمز!»
 بو گفتاردن خنده ناک اولدی شاه
 دیدی: «ایتمه سودابه دن اشتباه
 که، سودابه چوخ مهرباندر سگا،
 او بیر مادر جانفشاندر سگا،
 سزادر اوله امردن باخبر...»

ترجمة قول المفتى

غم ایتمز، دینلسه محمد ساغالدیمی،
یوقسه ییقلدی نعلنه ماتم قورانلری.

لاکن، صلاح دین مبین کن ارادهمز،
قورقماقدهیم که، یتسین عمائم زیانلری.

چوق آرزوکه، خلق آرایور نائلیتین،
حیفاکه، مضمحل ایدهجک موتم اونلری،

یارب، مقدر عالم ارواحه رجتم
ایتدگسه، آخری سه حیاتنگ بو آنلری،

میر مرشد رشید ایله اسلامه خیر ویر،
تنویر راه ایده شب مظلم زمانلری.

عربجه ڊير قطعنه نك ترجمه سي

عربجه سي:

لاتودع السر الّا عند ذى كرم
والسر عند كرام الناس مكتوم
والسر عند في بيت له غلق
قد ضاع مفتاحه والبيت مختوم

ترجمه سي:

تاپشيره سرينكي مگر اهل كرم لره،
اهل كرم ياننده قالير سر درخفا.
منجه، ياننده، سر مقفل ڊير اږوده كيم،
ضايغ اولوب آناختاري، اږو باغلي مطلقا!

سعدى دن ترجمه:

ال آچوب سائل اولمغك خوشدر
گرچه بير حبه سيم ايسه ديلگك،
او سفيلانه سرهنگدن كيم،
كسيله بير فلوس ايجون ييلگك.

عمر خيامدن مالاً ترجمه:

بیزی آلداتمه، خواجه، هر سوزگه!
بیزه يوق، گيت نصيحت ايت اوزگه!
گوريوركن گوزوڭ دوزى اگري،
بیزدن ال جكده، چاره قيل گوزگه!

سعدى دن ترجمه:

گوردیم نیجه دسته تازه گل لر.
باغلامش ایدی گیاه ایلن تر.
دیدیم: نه اولور گیاه ناچیز،
تا اگلشه گل صفینده عزیز.
اوت آغلیاراق دیدی: اوتور سن،
صحبت ایله یوم غم گوتور سن.
عالیبر ایدرمی ترك صحبت؟
خال آنکه اولاردا وار سخاوت.

بالاچه صحنه

«نسيم شمال» غزته سندن مآلاً ترجمه

وقتاکه مشروطه خبری ایران کندچیلرینگ قولاغنه يتيشدی بیر نفر
قوجا اکینچی اکینگ ایچینده سجده به ییقلوب دیدی:

صد شکرکه، اولدی نورباران
مشروطه ایله بو خاک ایران،
رخنه يتيشوب بنای ظلمه،
یر قالمادی کدخدای ظلمه،
ظلمک، ستمک چراغی سوندی،
ایران ینه بیر بهشته دوندی.
حاکملاک اختیارای بیتدی،
دهقانلاک اضطراری بیتدی.
بوندن صوره رنجبر دوگولمز،
ناحق یره بی نوا سوگولمز.
سالماز ییزی ملکدار رنجه،
قورماز ییزه بیر داها شکنجه.

یازیق بو شهرلری اوخور- اوخوماز ناگاه دیوان طرفندن بیر نفر
فراش حاضر اولوب اکینچی ننگ اهل و عیالینگ گوزی اوکنده قوللرینی
باغلابوب آت قباغنده (بیاده) آباق ایله اونوی اربابک قاپوسینه گتوردی.
اربابک گوزلری قیزارمش، الینده بیر تعلیمی طیشره چیقوب اکینچینی
گوردیکده دیدی:

- ها... کتچی، بیر آی کچورکه، خرمن
اوتدی، نره لرده قالمیسک سن؟!
محصولی بوتون اوزوگ گتوردک،
اربابه نه پیشکش گتوردک؟!

بوستانده كى ميوه جاتى دردك،
آيا، دى گورمك، بېزە نە ويردك؟!
نە بوغدا، نە آريا چاتدى سندن،
نە لوييا، نخود، نە پاخلا، ارزن.
لازم سنە ايندى مين عقوبت،
تا عبرت آلا بتون رعيت!

بى چاره اكينچى بوينى چيگننده تمام بدنې اسە-اسە، قورخا-قورخا
باش اندىروب عرض ايتدى:

الله قسم كه من فقيرم،
كوچ-كلفت النده دستگيرم.
اطفال صغيره پاسبانم،
آواره اكل و شرب و نانم.
معلوم جنابگذرد، ارباب!
بو ايل قوراق اولدى تاپمادىق آب،
اكديكلريمگ تمامى ياندى،
فريادلريم گزگە داياندى.
والله اوزومز ده قالمشوق آج،
بىر پارچا قورى لواشە محتاج...

ارباب كەچيدىن بو سوزلرى ايشيدنجه آغزى كوپريمش، گوزلرى
حدقه دن چيتميش بىر حالته:
- اوشاقلر! فلانقه، چوبوق حاضر ايدك! اود يانديرك، شيش قيزديرك.
بو ائنادە دورت نفر ظالم اللرنده شاللاق بيجاره كتچيدىنگ آياقلىرىنى
محكم باغلايوب، فللقه يە سالوب دوگمه گە باشلاديلر.

ارباب- وور، ووركه، گتورمبوڭر آريا!
اكينچى- انسان دوزدمز بو شاريا- شاريا!
ارباب- وور، ووركه، بىر آزده مست كام!
اكينچى- جانم چيقار، اورمه! بى دوام!
ارباب- وور، ووركه، نە ياغ ويروب، نە قايماق!
اكينچى- وورماكه، دگل اينكلريم ساق!

ارباب۔ وور، وورکه، بونی قودورتدی مجلس!
اکینچی۔ وورما!.. منی حاکم ابتدی مفلس!
ارباب۔ مشروطه بونی خراب ایدوبدر!
اکینچی۔ ظلمت منی دلکباب ایدوبدر!
ارباب۔ حریت ایدوب بو شومی گمراه!
اکینچی۔ فریاده یتیش، آماندر، الله!!!

الا لعنة الله على القوم الظالمين.

فارسجا شعر لبر

پند حکیمانه لاغلاغی

«سعدی» نگ بو غزلندن تضمین:

«شرف مرد بجدوست و کرامت بسجود
هر که این هر دو ندارد عدمش به ز وجود»
سعدی

ایکه گویی شرف نفس بعدل است و بجد
ویکه جویی گهر تاج کرامت ز سجود
سخت بیزار و ملولم من ازین گفت و شنود
گوش کن پند حکیمانه لاغلاغی نمود
شرف نفس بیخبل است و ثبات نه بجد
هر که این هر دو ندارد عدمش به ز وجود

صحبت از بذل و سخا و کرم و جود مکن
آتش جود مزین نعمت خود دود مکن
مستحق را بکرم نائل مقصود مکن
نعمتی را که فراهم شده مفقود مکن
ایکه در نعمت و نازی بکسی جود مکن
که محال است بدین مشغله امکان خلود

از غم فقر میندیش مده دل بملال
آبرو ریز بهر در یتمنای سؤال
به گدایی همه جا جمع نما وزر و وبال
صنعتی پیش مگیر و در هر خانه بنال
ایکه در شدت فقری و پریشانی حال
دزد شوکاین دو سه روزی بسرآید معدود

ضرر از فقر چو دیدی طرف سود گذر
غم مخور دزدگری کن سوی مقصود گذر
حرص کن تیزتر از آتش نمرود گذر
خاک راهیکه براو میگذری زود گذر
تا نالند ز جور تو بمعبود گذر
که عیون است و جفون است و خود است و قدود.

آدمیت

سعدی‌نگ بو مطلعلی غزلنه نظیره:

«تن آدمی شریف است بجان آدمیت
نه همین لباس رعناست نشان آدمیت»

سعدی

تن آدمی شریف است بنان آدمیت.
نه همین کمال و فضل است نشان آدمیت
اگر آدمی بنطق است و بلحن صوت دلکش
چه میانه قرامفون، چه میان آدمیت
خورش و پلو، سنبجان، خنک آب قند و فنبجان
حیوان خبر ندارد ز خوان آدمیت
به طبیعت آدمی شو پی سفک خون اخوان
رگ و خون آدمی خور بدهان آدمیت
اگر این درنده خوئی نبود چه سان توان کرد
همه عمر جنده بازی بزبان آدمیت
گذران فله دیدی... تو سؤال کن ز غیرت
بدر آی تا ببینی گذران آدمیت!..

گلستان سعدی دن بیر حکایه منظومه به بگزومه

یکی پرسید از آن شه گشته فرزند
که ای عبدالحمید از تو خردمند!
سفارت خانه را منزل گزیدی
چرا تن داده بر ملت نزیدی!
به سودای (فریم) از (ری) گذشتی
چرا در (باغ شه) راحت نگشتی؟
بگفت احوال ما برف جهان است
گهی چون یخ، گهی آب روان است.
گهی بر تخت جباری نشینیم،
گهی در غربت اندر جا گزینیم.
من و عبدالحمید ار زنده مانیم
به جان ملت آتش بر فشانیم!

مکتوبلار

مدیر افندییم!

مطبوعات عالمنه قدم گذار اولان محترم «بهلول» ژورنالیزی من صمیم القلب تبریک، دوام و بقاسنی حقدن تمنا ایدیورم. ملفوفه گزده اخبار، اشعار و مشتری تمناسنده بولیندق گزدن طولایی عرض ایدرم: اوج-دورت آی اولورکه، دکان آجوب کسب کاره مشغول اولدیغمدن اداره ااره معلوم اولدیغی کبی اخبار نویس لگی بالکلیه ترک ایتمگه مجبورم. و کذا مشتری آرامقه داها کثرت مشغامدن وقتیم قالمادیغی ایچون جنابلر گزدن منفعلم.

آنجق حیات ملیه مزه دایر شعر یازمق ایله معاویت گزده بولینمقده اوله جقمی، یازدقیم شعرلری امضاسز درج ایتمه گز شرطی ایله وعد ایدیورم. علی اکبر صابر طاهرزاده شروانی

بعدالتحریر. افندییم! انصافسینز آداملار آز دگلدیره بسا اوله بلرکه، بر شخصک، یا بیر امرک تلیپهنده بنیم تقیده، بک برعکسی اولان غرض شخصیه، خواهش نفسانیهار سایه سنده مکتوبلر یازیلسون، سیزی ایناندرمقدن اوتری بنیم آدییم ایله امضایوب گونده ریاسون، سیزده آلداناسکز، آسما گوره لازم گتوریرکه، اولا بنیم شیوه خطمه دقت بویوروب تانیه سکز و نایاً من بعد سیزه گونده ره جک اولدیقم کاشنده امضا قویمیوب، عوضنده سیزک بوچطا نمره گزری یازاجقم. (248)

فی ۱۷ یانوار ۱۹۰۸، شماخی دن.

غوری ده معارف پرور سلطان مجید غنی زاده حضورلرینه بعدالسلام! همت زده پروانه لری سایه سنده یازدیقلری مکتوب عالی رسیده دست منتداریمز اولدی. اخطار: کندی آتش ویریشمه دایر روسجه دانشق، امضا ایتمک و پاکتار عنوانی یازمق کیمی شیلره مقندرم. روسجه قامه آلمش یازیلری لایقنجه او قویا بیلر مسده چاپ اولونان کتابلری بیر اندازه یه قدر او قورام. وقت مساعدده ایدر ایسه

مطالعاتده، مکالماتده بولندقمجه امره کافی درجده روسجه يازمقه، اوقومه و دانشمقه موفق اوله بيله جگيم بديهي اولسه گرك.
 متریک شهادت نامه حاضر در ايسه ده شماخی شيعه قاضي سي اوزردني اولديقتدن قانون موجبنجه آتسداد شهادت نامه سي باکوده غوبرنسکی قاضي دن آنماليدر. آتگا دخي موفق اولماقيم واسطه ايله اولور ايسه باکوده چوق ذوات تايا بيله رم...
 مکتوبمک اوزه رينده اولان پاکتک روسجه يازسي کندي خطيم در.

باقي اخلاص و محبت، افندم!

حقيقي دوستيم فريدون بگ جنابلرينه مخلصانه سلام ايديرم.
 مخلصکز علي اکبر صابر طاهر زاده شماخی

بعدالتحریر:

بو گوندن اعتبارا ناچالنيکه عريضة ويروب اخلاق شهادت نامه سي المقه مبادرت ايتديم. شهادت نامه ني آلاذن صگره باکويه امتحانندن اوتری گيده لويم. چارجشم انتظار ايله جوابگزه منتظرم. ع. ص.

۳

في ۲۷ يانوار ۱۹۰۸ شماخيدن. غوریده دوست ديرين و برادر
 صداقت آينيم سلطان مجيد حضور شريفلرينه

مکتوب مودت اسلوبگزي ايکمجی دفعه اوله رق دست شکرانه
 آلدیم. حق عاجزانه مده ابذال بيوردیقلری توجهات عاليلرينه قارشو تشکر دن
 عاجزم.

عموم اهنای وطن اوغرنده بسله دیکلری حسیات ملتپروانه لری عرض
 تشکره موجب ايکن عاجزلری کمينک قلم شکسته رقمی او تشکرانک
 ايفاسندن عاجر اولديقی طبیعی در.

آذارناچيزانم جهتنه تشويق و تحريص بابندن توصيف و تمجيد مده
 يازدیقلری بیانات عاليلرينه اظهار امتنان ايدهرک ادبا و شعرای عصرمزک
 رحله تدريسنده فيض افاده لری ايله مستفيض اولماقه چوق مشتاقم.

حسیات صداقت پرورانه لری ايله عاجزلرنی معارفه خدمت و معلملر
 صرهمينه جلب ایتمگه اقدام بيوردقلری دعوت نامه لری بير صميمی محبتدن
 نشئت ايتديگين درک ايديرم، يوقسه او رتبه عظمايه عدم لياتمی کندم
 گوزلجه حس ايديرم.

بلى! (ديدهٔ ياك اينچنين يىند نازنين جمله نازنين يىند)
 بارى - شمدىلك لازم اولان شهادتنامه لرى حاضرلامشام، بر نچه گوندىن
 حىگره باكوپه گىدىمك خيالنده وارم، حقيقتاً سىز بويوران كى صابون
 و جزلاق طيانك قراقندن قورتاروب بر نچه ديقه عمرمده انسان كى
 آسوده نفس چكوب احتراصات موهبة وجدانيه مى سويگلى ملتىك ترقى
 و تعالى سى يولنده عرضه شهوده قويماقلىمى بارگاه حضرت قاضى الحاجاتدن
 مستمندانه نياز ايديرم.

هلهك امتحان مسئله لرى ايله طرلاشمقده ام. بو عقبه يى كىچىدىكىدن
 حىگره وقيتم مساعده ايتدىكجه روسجه اوگرنگه سى ايده جىگم.
 باقى اخلاص و محبت.

على صابر طاهر زاده شروانى

۴

فضيلتو سلطان مجيد غنى زاده حضور شريف لرىنه

اخطار

بنيم امتحانيم خصوصنده باكو غورنسى مجلسك تعين ايتدىكى
 گون كه، همين آپرىلك ۱۱ مچى گونى ايدى، باكوده اولوب جامع
 شريفده امتحان ويرديم. آتسدايم ايسه عنقرىب شيخ الاسلام اداره سندن
 گله سيدر.

آپرىلك سكرنده تقيسده ايديم، چوق اىسترديم كه، اورادن خدمت لرىنه
 گلوب، سىزى و غايبانه دوست دوتديقم فرىدون بك جنابلرىن زيارت
 ايدم. بختك عدم مساعدتندن، وقتك تنگ انگندن باكوپه قىدمقه مجبور
 اولديم. آشا گورده چوق تأسف ايديرم. مشارايه جنابلرىنه مشتاقانه سلام
 ايدر، فيض زيارته نائل اولماقلى درگاه حقدن نياز ايديرم. باقى اخلاص
 و محبت.

شماخى دن على اكبر صابر طاهر زاده

۲۳ آپرىل ۱۹۰۸

۵

معارف پرور محترم سلطان مجيد غنى زاده حضور عالي لرىنه

رفتلتو بك افندم!

سابقده محلى غزىته لى واسطه سيله نشر اولوانان منصب كىزدن عزلىك
 خبر حزن آورى گى هر نه قدر غزىته اداره لرى تكذيب ايدير لى ايدىسه ده،

۴۴۷

بالکلیه امنیت قلب حاصل اولمیوردی. بنائاًعلیه بو خیر کدورت انگیز شماخی ده اولان دوستلرکز ایچون بیر مایه آلام، بیر مبدء اکدار اولمشدی. بونی متعاقب دوست حقیقی مز محمود بگ جنابلرگما و نورچشمی محمدتقی برادر مزه طرف عالیبرگدن ارسال بیورولان مکتوبلره او سوزلرگ اساس سیز اولدیقینی یازمیش اولدیغیزی بیلمیشدیک. بیلمیشدیک ایسه ده ینه راحت اولمایوردیق. تاکه، غزیتهلرده تبدیل منصب خبر مسرت بخشلرگ اوخومقله مافوق الحد ممنون اولدیق.

بو منصب عالیبرگ تبریک ایله ذات ادیبانه لرنگ یوما فیوما ترفیع رتبه ایتمکری ایله ملته خدمتده پایدار و برقرار اولمالرگ جناب حقندن عن صمیم القلب نیاز ایدیرم.

عاجزلرنه گلنجه، بو وقته قدر چارچشم انتظار ایله یولوغیزی گوزلینلرگ اگ بیرنجی سی بن ایدیم. زیرا ذات فضیلت مابلری ایله مواصلتمیزی آرزو ایدیردیم. همده کندی افکار مخصوصه می شفاهی اولاراق عرض ایده جکدیم.

نه ایده می که، شماخی نی عدم تشریفغزله بو مقصده موق اولامادیم. شمدی مساعده ایدر ایسه گمز بوراده اولسون، کندی حالمدن بر قدر یازمق ایستیورم:

اولاً شماخینگ حالی سزه معلومدر، سزده ییلورسغز که، بورا بنیم کیبیلر ایچون بر زندان فلاکتشمولدر.

اودر که، گیتدی کجه معیشتم تنزل ایدبور. اوت بو تنزلی بن ده سویرم چونکه اشتیاق و محبت علم و معارفه در. بویله اولدیغی ایچوندر که، بش آی اولور که، مدار معیشتم اولان دکانجغزی فروخت ایدوب اصول تدریسگ عملی اوله رق قانون و قواعدین تحصیل ایچون فضیلت ماب عبدالخالق افندیگ مکتبنه گیتمکه برابر، مکتبه لازم اولان علومه ده کسب بلدیت ایتمشم. حالا ایکی آیدان زیاده در که، او مکتبنده اوشاقلره تعلیم ایدیرم، همده تعلیمی تقدیر ایدبورلر.

شمدی عجبا نه ایده می؟ بر یر یوق که، اورایه تعیین اولنوبده وظیفه می اجرا ایده می.

ایکی آی بوندان مقدم «تازه حیات» ده باکوده کی «سعادت» مکتبنه ایکی نفر معلمگ لزومی باینده بر اعلان وار ایدی. بو اعلانی گوره رک بنده اورایه بر عریضه ویردیم. بو آنه قدر بر خیرم یوق، یامم نصل اولدی.

بونلره او قدر امنیتیم یوقدر، یالکز امیدم سزه درسه، تحت اداره شزده
و یا باشقه یرلرده محلول بر یر بولنار ایسه اوراسنی عاجزلری ایچون
قرانمه چالیشه جقسکز.

هر حائده موقعی دوشدیکده بنده لرنینی فراموش خاطر ایتمیوب
ممنون ایده جگنزه امینم. باقی اخلاص و محبت.

علی صابر طاهرزاده
شماخی، ۱۷ آوغوست ۱۹۰۸

۶

سلطان مجید حضور شریفلرینه

داورم افندم!

که دست تشنه میگیرد بر آبی خداوندان فضل آخر ثوابی!

کیچن سنه اوز هم وطنلریم خدمت ایتمگه همت باغلام، لاکن بو
خدمتلره قارشو آنلردن مکافات عوضنه آلدیم مجازاتلرده پیک آغلام...
داها طاقتیم طاق و صبرم باشه گلوبدر، یوسف کبی اخوان النده اسیر
قاله شام. بریسی سیلی ایله یوزیمه اورور، آغوش محبت آچوب او بریسی
طرفه یونلدیکنده یوموروغین باشمه زوللیور، آندان روگردان اولوب
باشقه سنه متوجه اولدیغده دوشمدن ایتلیور، آغزیه اورور، او سکا دال
چویرنده دیگرى دالمدان اورور. آغزی اوسته یقیلورم...

حالم فنا، گذرانیم بر غملى فاجعه منزله سنده در.

بر داها شماخیده قالماغه تاب و توانیم قالمیوبدر، بر نفر هوادار
و غمخوارم یوقدر، ینه سزه امیدوار اولوبده دردسر ویرمگه جسارت
ایدیرم.

باز آمدم بدرگه تو التجاکنان گر حاجتم روا نکنی رو کجاکنم؟

عاجزانه استمدعا ایدیرم بوندان آرتق بنم بورادا (قاتورقا) جزاسنه
محکوم اولوب قالداغیمه راضی اولمیه سکز، لطف و مرحمت الگزی بنم
طرفه اوزادوب بو جهنمدن بنی خلاص ایده سکز. باقی اخلاص و محبت.

علی اکبر صابر طاهرزاده شروانی

۲۱ نومروای «زنبور» مجموعه سنک پوسطه قوطی سنده (رحم قیل
صابر) عنوانی بر بیت واریدی. شماخلی لر بنی ظن ایتدیله. و حال آنکه
بن دگلم. او دخی بندن اوتری تأثیر بخش سوء ظن اولدی...
توکل بخدا.

برادر مهربانم علی اسکندر!

معلومگزار اولدیغی اوزره بالاخانه مکتبینه تدریس اطفال ایله مشغولم.
ظن ایدیردیم که، شماخی ده چکدیگم عذاب الندن بر قدر اوزا فلاشوب
بورادا بر نوع راحت کچینرمه برادر، دییه بیلمم که، حافظ دیمشکن:
کوکب جخت مرا هیچ منجم نشناخت
یارب از مادر گیتی به چه طالع زادم.

ایندی بوراداده منیم ایچون انگلر توره میشدیر. مدیرمژک مست اولوب
منی تحقیر ایتدیگدن جانه گامیشم. اونون بدرفتاریغی شماخی ده باشیما
گلناری یادیمدن چیخارمشدر. بوندن باشقه، بالاخانه نك آب و هواسی
منه دوشمیور، اوزگزر خسته اولدیغمی بیلسگزر. بورانك هیسلی دوده لی
هواسی خسته لگمی داهادا شدتلندیریر. یقین ایدیگ که، قلم-چرنل نایلمیان
یرده بارماقیمی دیلیمه سورتوب کاغذ اوزرینه قوسام، یازې یازمق ممکن
اولار و اوخوزاره آرتیق اذیت ویرمک ایستمه یورم. رجام بودر که، منی
بو جهنمدن قورتارگزر....
مخلصگزر ع. صابر

مکتوب مخصوصی

محترم افندم!

ایکی هفته بوندن قباق خصوصی مکتوبملا برابر کچنلرینده «ارشاده» دا
چاب اولونمش شعرلریمدن بیردانه گوندرمشدیم و کچن هفته صمد-
اوفلارا یازدیغم خصوصی بر مکتوب ایله برابر ممدلی نك حقتنده یکی
دیدگم بر شعری دخی گوندرمشدیم که، سزه یترسینلر. امید که، وصول
اولموشدرلر. بودر، بوگون ده بر شعر گوندریوروم.
افندیم! یواش یواش دیرچه لیرم، امیدوارم چوخ شعر یازام. باقی محبت.
دوسته نر ع. صابر طاهرزاده شروانی
۱۶ یانوار-۲۵ محرم

قارداشم صحت!

معالجه دن اوتری تفلیسه گلدیکدن صرگرا سته مکتوب یازمامیشام،
زیراکه حالم مساعد اولما یوبدر. میرزا جلیل و حمیده خانم جنابا ربندن
چوق راضی ام. بیلمیرسک بنه نه قدر احترام ایدیرلر. بو نیچه مدت ده
تمام مخارجیمی و زحماتیمی متحمل اولمشلار، بنی مهمان خانه، یا خسته خانه ده
یاتماغا راضی اولمادیلار، اوز ایولرینده منزل ویرمشلر. خلاصه بیلمیرم

نه ديل ايله تشكر ايديم. رب تعالى حضرتارى عوض ورسين. بو قدر ييل كه، اوز ايويمن آرتيق بنه پرستارش ايديرلر. دوكتورلري جمع ايدوب (فونسولتاسيا) ياپديلار. دوكتورلرگ بعضى سى (اوپراتسيا) يعنى عمليات جراحيه اجرا ايتمك لازم ييلدى. بنه تكليف ايتديلر كه، جگر گنده كي علت كمالنجه ميزه معلوم و مشخص دگلدر، راضى اولسون عمليات جراحيه ياپاروق، جگر گدن كسمك لازم ايسه، كسروك، يوق لازم دگسه، بنه كسديگمز پرى تيكوب علاج ايديريك.

ديديم: «باغشلياسگز، دوكتور افنديلر! بنم فارنم (پورت مانات) كيسه دگل كه، ايسته ديگنر كى آچوب قاپاياسگز. بلكه كسديگنر صوگرا عمله گلمدى!» بنم بو سوزم حكيم لرك چوق خوشنه گيتدى، گولوشديلر و بوراده كي احباده، دوكتورلرگ قطعى سوز و يرمه ديگنه گوره، عمليات اجراسنه راضى اولماديلار. هله ليك داخلى معالجه ايله مدارا ايديريم. دوكتور قاسپاريانس بنه معالجه ايدير.

مولا گورلم نيلر، نيارسه گوزل ايلر!

باقى اخلاص و ارادت.

قارداشك ع. صابر

۱۵ ايون ۱۹۱۱

۱۰

قارداشم صحت!

مكتوبك يتشدى. اودن، اوشاقلاردان بير اندازه به جن نگران ليغم رفع اولدى، قالدى كه، بنم احواليم سابقده سنه مكتوب يازديغم حالدا ايمديكى خالدان بيك دفعه ياخشيراق ايدى. اوزيم اوز بدبختليگيمه باعث اولديم. دوغروسى، ميرزا جليل و حميده خانم جنابلرينك حندن آرتيق التفات لريندن خجالت چكديگمه گوره چاليشديم كه، بلكه بير آز تيز صحت تاپيم، داهادا خسته ليگم شدت ايله دى، بويله كه: بوراده بير نفر قان دمير اوف آدلى دوكتور وار، ايران فونسولنك مخصوصى حكيمي در. روسيه ده و يوروپاده تحصيل ايتمشدر. عثمانلى توركجه سيله ده گوزلجه دانشير. گيتديم اونك ياننه، بنى معايته ايتدى، سوروشدى كه، كيم دن علاج ايديرسك؟ ديديم: دوكتور قاسپاريانس دن. ديدى: «قاسپاريانس ايمى بير دوكتور در، لاسن بير قدر اختيار لاشمش». دوغروسى اونون بو عبارته سي غايته بنم خوشمه گيتدى، توركلره محبتكم كثر تندن خيال ايتديم كه، بو آدمك دانشيغى يالگنر بنه علاج در!

اونندان علاج ايسته ديم. بنه بير حب و بير ايجمه درمان يازدى،
 دیدى كه: «بو حب دن گيجهلر ياتان وقت ده ايكي آتارسك، او
 ايجمه درماندان ده ايكي ساعت ده بير خوراك قاشيغى ايجرسك، بير آز
 وقت ده بوتون- بوتون صحت ياب اولارسك. شيشمانلاشارسك، وطنگا
 گيدوب غزته لرده بنى مدح ايدرسك». بو آدامك يازديغى دوالرى
 ميرزا جليل جنابلرينه مصلحت ايمه مش آلديم. چونكه بيليردم اونا مصلحت
 ايتسه ايديم راضى اولميا جاقدى. حكيم ايكي حب ديمشدى سه بن گيجه
 بير دانه حب آتديم. او قدر بنى اسپاله آپاردى كه، داها طاقم قالماشدر.
 خجالتم دن احوالاتى ميزا جليل جنابلرينه ديمگه اوتانيرام. ينده ده دوكتور
 قاسپاريانسه رجوع ايتمشم سه ده، لاکن حياتم دن با لکيه قطع اميدم. آخر
 نفسلريم اولديغين درك ايدوب ده بو مکتوبله سنه احواليمي خبر ويريرم
 بير قندو بابت اولار ايسم شماخي به فايدا جاغام. بندن محمود بگه* سلام
 ايت، مهدى بك حاجينسكى* جنابلرينه آيرى مکتوب يازماق فکرينده ام،
 لاکن ايم داها قلم دوتمايور. اهل عياليمي سيزه، سيزى ده اللهه تاپشيريرام.
 تولورسه غم ايترم، چونكه بيليرم سيز نم آثارى طبع ايتديره رسگر.
 باقى والسلام*.

قارداشك غ: صابر

۲۷ ايون ۱۹۱۱

ايضاحلار

صحيفه ۶

حافظ شيرازى نك

يوسف گمگشته باز آيد بكنعان غم مخور
كلبه احزان شود روزى گلستان غم مخور-

مطلملى غزلى محمد هادى (۱۹۲۰-۱۸۷۹) ترجمه
ايتميش، سوگرا صابر اونا تمسخرانه نظيره يازميشدير.
محمد هادى نك ترجمه سنك ايلك بيتى بيله دير:
ماه كنعانك گلر، اى پير كنعان، غم يمه.
بيت الاحزانك اولور بيرگون گلستان، غم يمه.

«لسان العيب»- حافظك لقبى «لسان العيب»ى صابر
تبديل ايديب، عيبك دىلى، عيبلى سويله ين ديل معناسندا
ايشلتمشدير. كيچمش نشرلرده سهوا «لسان العيب»
شكنده گيديبدير. حالبوكه، صابر، حافظك شعرگى
تمسخرانه شكلده تبدل ايتديگى كيمى، اونك لقبگى ده
تبدل ايتمشدير.

فضولى نك

صحيفه ۲۰

دل ويرمه غم عشقه كه، عشق آفت جاندر،
عشق آفت جان اولديفى مشهور جهاندر-

مطلملى غزلنه نظيره دير.

«لاغلاغى»- جليل محمدقالى زاده (۱۹۳۲-۱۸۶۶)،
عبدالرحيم بگ حقويرديف (۱۹۳۳-۱۸۷۰) و عمرفايق
نعمان زاده نك (۱۹۳۷-۱۸۷۲) «ملا نصرالدين» ده
ايشلنديكلى گيزلى امضادير.

صحيفه ۲۱

«قيزديرمالى»- ملا نصرالدين چي شاعر مشهدى حبيب
زينالولفك گيزلى امضاسى دير.

«سرتيخ» - «ملا نصرالدين» نىڭ تېرىز مېخېرى اسكندىر
غفارنىڭ گىزلى امضاسى دېر. بو امضادان باشقا ملا
نصرالدين چى مۇلقلر دە استفادە ايتمىشلر.
«موزالان» - عبدالرحيم بگ . حقووردىڭ «ملا
نصرالدين» زورنالندا ايشلتىدىڭى گىزلى امضاسى دېر.
فضولى نىڭ

صحيفه ۲۲

آه ايله دېگىم سرو خراماننىڭ ايچوندىر،
قان آغلادىڭىم غنچە خنداننىڭ ايچوندىر -

مطللى غزلنه نظيره دېر.

«حيات» غزتنىڭ ۱۹۰ - نجى نومره سىندە (۲۵ آوغوست
۱۹۰۶ نجى ايل) درج ايدىلمىش

صحيفه ۲۴

قوى مکتبه تحصيل علوم ايلسون اوغلىڭ
داش اولسه ده قلبى اوڭى موم ايلسون اوغلىڭ -

ترجىملى شعره نظيره دېر.

«باشى قابازلى» - «شرق روس» دا مقاله يازان حسن
ميرزه نىڭ گىزلى امضاسى.

صحيفه ۲۵

«بى درد و غم»، «تشنه لب»، «دده نىم» - «ملا
نصرالدين» زورنالندا ايشلنمىش گىزلى امضالاردېر. كىملىره
مخصوص اولدوغو هله لىك معينلىشىدېر يلمه مېشىدېر.

بو شعر او زمان باكىدا چىخان «حيات» غزتنىڭ
قابانلىماسى مناسبته يازىلمىشىدېر.

صحيفه ۲۹

فضولى نىڭ

صحيفه ۳۱

گوڭلم آچىلور زلف پرىشاننى گورجىڭ،
نطقم طوتىلور غنچە خنداننى گورجىڭ -

مطللى غزلنه نظيره دېر.

بو ساتيرا «ملا نصرالدين» زورنالنىڭ ۳۰ نجى نومره سنده
(۲۷ اوقتياب ۱۹۰۶) آشاغىداكى مقدمه دن صگرا چاپ
ايدىلمىشىدېر:

صحيفه ۳۲

باشوڭما دونىم، ملا عموا!

والله، دوغرو سوزدر كه، دىورلر: دنياننىڭ هر ايشى
دگىشياروب، دوغرىداندە دگىشيلوب، والله دگىشيلوب،

منده يغبين اولدى كه، دگيشيلوب، نيج، كه، هامودا
گورور كه، دگيشيلوب.

آكيشى، باخير سان، آدملىك عقيدەلىرى دگيشيلوب،
يىمىك، ايچمىك، لىباسك، دانشقك، گيتىمىك، گلىمىك
طەرلىرى تمام دگيشيلوب، حتى قاباقكى لره گوره دعوانك
ده حالى دگيشيلوب. داها شاعر باشنه نه داش سالسون؟
مگر بو قدر دگيشيك ايشلىرى گوره- گوره شعرىك
قافيه سيني دگيشيك ديمه مك ممكن اولاجاق؟ اودر كه،
هر چه هققانديم، هققانديم كه دوزه لديم، ايله دگيشيك
اولدى كه، اولدى. الله بوندان بدترندن ساخلاسون.
سندە دىگان، الهى، آمين! هله ايندى قولاق وير گور
نه ديه جگم:

صحيفه ۳۸

بو شهر مشروطه چيلر طرفندن حاجى ميرزا حسن امام
جمعه نك تبريزدن سورگون ايديامه سى مناسبيله يازيلميشدير.
جمعه امامى- امام جمعه حاجى ميرزا حسن نظرده
دوتولور.

صحيفه ۳۹

ميرزا جواد- ميرزا جواد ناصح زاده (ناطق)- آذربايجاندا
مشروطه حركاتىك ايلك بانى لردن اولموش، تبريزده
اوز آتشرين نطقلى ايله شهرت قازانميشدى.

ميرزا حسين- تبريزده مشروطه حركاتى دورينده
قىزغين فعاليت گوسترن، اوز هييجانلى نطقلى ايله مشهور
اولان ميرزا حسين واعظ او وقت آذربايجان ايلتى
انجمنينىك صدر نايبى ايدى.

صحيفه ۴۴

«دهلى شاعر» ك «فروضات» زورنالندا چاپ ايديلميش
سمادن بير ملك حيرتله دير انسانلار، انسانلار!
نهر بوروى ارضى قاپلور آل قانلار، انسانلار!
مطلعى شعرينه نظيره دير.

ايشان- اوزبك و تاتار روحانىسى.

مشهور تورك شاعرى نامق كمالىك (۱۸۸۸-۱۸۴۱)

صحيفه ۴۷

آمالمز، افكارمز اقبال وطن در،
سرخدمزه قلعه بزيم خاك بدن در-

مطلعى شعرينه نظيره دير.

- صحیفه ۵۳ زنگه زور محالذک او وقت طبیعی فلاکت تیجہ سنده
کچیردیگی آجلیفا اشاره اولونور.
- صحیفه ۵۴ ۱۹۰۵ نجی ایل انقلابنا اشاره اولونور.
- صحیفه ۵۵ روس-یابون محاربه سی و بورت آرتورین سقوطینا
اشاره اولونور.
- «ای ییلدیر اینیش ایل...»، ۱۹۰۵ نجی ایل
انقلابنا اشاره اولونور.
- صحیفه ۵۸ آتابک-میرزا علی اصغر خان-ایرانک او زمانکی صدراعظمی.
دوم- دولت دوامسی
- صحیفه ۶۶ فضولی نك «لیلی و مجنون» پوئه ماسنك
ای جوهر جانمك هواسی
وای دیدة بختمك ضیاسی-
ییتی ایله باشلانان «مجنونه آتاسنك نصیحتی» حصه سنده
نظیره دیر.
- صحیفه ۷۱ «دبستان»- ۱۹۰۸-۱۹۰۶ نجی ایللرده باکیدا مکتبیلیر
ایچون نشر اولونان ژورنال.
- «الف»- ۱۹۰۷-۱۹۰۵ نجی ایللرده پطر بورغدا
نشر اولونان غزیت.
- «برهان ترقی»- حاجی ترخاندا او وقت نشر
اولونان غزیت.
- «حمیت»- او زمان حاجی ترخاندا نشر اولونان
غزیت.
- «رهبر»- ۱۹۰۷-۱۹۰۶ نجی ایللرده باکیدا نشر
ایدیلن علمی-ادبی ژورنال.
- «ارشاد»- ۱۹۰۸-۱۹۰۵ نجی ایللرده باکیدا
نشر اولونان غزیت.
- «تکامل»- ۱۹۰۷-۱۹۰۶ نجی ایللرده باکیدا نشر
اولونان بالشویق غزیتی.
- صحیفه ۷۲ گنجهده ایکنینجی مهلمر قورولتاینک مرتجملر طرفندن
توقیف ایدیلمه سنده اشاره دیر.
- «نجات»- او زمان باکیدا فعالیت گوسترن جمعیت
خیریه.

- صحیفه ۷۴ بو شعر تورك شاعرى رجائى زاده محمود اكرم بگك
(۱۹۰۶-۱۸۴۶) «ياد ايت» عنوانى شعرنه نظيره دير.
- صحیفه ۸۲ باكيدا ۱۹۰۷-نجى ايلده نشر اولونان ساتيريك «پهلول»
زورنالنا اشاره اولونور.
- صحیفه ۸۶ بو شعر «ملا نصرالدين» زورنالنگ ۱۹۰۷ نجى ايل
۳۷ نجى نومره سنده «ايكى جوابله بير جواب» باشلىغي
ايله گيديدير. صابر بو شعرى محمد زاده آدلى بير
شخصك «تازه حيات» غزنده «سن ديهن اولدى،
من ديهن» قراتلى شعرينه جواب يازميشدير.
- «قتل ايله ديز انا بكى...»-عباس آقا تبريزى
طرفندن او وقت ايراندا صدراعظم اولان ميرزا على
اصغر خان انا بگك تولدورولمه سینه اشاره اولونور.
- صحیفه ۸۸ عمر فايق نهمان زاده نك چار حكومتى طرفندن حبسه
آينماسينا اشاره اولونور.
- صحیفه ۹۳ محمود اكرم بگك «زمزمه دن بير نهمه» عنوانى شعرينه
نظيره دير. شعرين ايلك بندى بئله دير:
آتميش نقاب حسنك مجموعه زرافسر،
قيزلر يشيل گينميش، آچميش بوتون چيچكلر،
آهنكيز. گلشن مرغان عشق پرور،
نصل بهاردر بو، اى دلبر سمنبر.
قوشلر چمنسز اولمز،
گو گلده سنسز اولمز.
- صحیفه ۱۰۳ خفيه نك و بردى گى معلومات.
- صحیفه ۱۰۸ زنگه زور مهالنگ آجايفا معروض قالميش كندليلرى
نظرده دوتيلور.
- صحیفه ۱۱۰ محمد هادى نك «شكوفه معارف» عنوانى شعرينه
نظيره دير. شعرين مطايعى بيله دير:
اى اكتساب علمه شتابان اولان چوجوق!
اى طالب شكوفه عرفان اولان چوجوق!
- صحیفه ۱۱۵ بو ساتيرا «ملا نصرالدين» نك ۱۹۰۸ نجى ايل ۱۰ نجى
نومره سنده «قيزديرمالنى» (مشهدى حبيب زينالوف)
طرفندن يازاميش

و قتاكه اسر نسيم ظلمت،
تأثير باغيشلايار جهالت -

مطالعی شعرینه نظیردیر. وقتیلہ آدینی چکدیگمیز شعر
سهوا «هوب هوب نامه» یه سالینمیشدیر. حالبوکه، صابرک
شعری «ملا نصرالدین» ک ۱۳ نجی نومره سنده (۱۹۰۸)
درج ایدیلیمیش و باشیندا بیاه یازیلیمیشدیر: «ملا نصرالدین» ک
۱۰ نجی نومره سنده «قیزدیرمالی» امضالی یازیلان
اشعاره جواب.

صحیفه ۱۱۷

مشهدی سزیم قولی (علی نظمی) ننگ
ملا، سنده ایله بورم مصلحت،

سویله گوریم، ایولهنیم، ایولهنه ییم؟ -

مطالعی شعرینه («ملا نصرالدین»، نومره ۱۲، ۱۹۰۸)
جوابدیر.

صحیفه ۱۲۰

شعرین اوزرینده «دوقونوز عبدالله جردت بگی تقلید»
قیدی وارددیر. عبدالله جودنگ (۱۹۳۲-۱۸۶۹) «بیر
شاعر غریبک زندان یادگاری» عنوانلی شعرینه نظیره دیر.
ترجمه سی: ای خوش یریشلی ککلیک، هارا گرمگه
گیدیرسن؟ چوخ اوگونمه که، زاهدک پیشیگی نماز
قیدی.

صحیفه ۱۲۴

بویت حافظ شیرازی ننگ

صوفی نهاد دام سر حقه باز کرد

بنیاد مکر با فلک حقه باز کرد -

مطالعی غزلندن دیر.

صحیفه ۱۲۹

«افضل الاعمال احمدها» آیه سنده اشاره دیر.

صحیفه ۱۳۲

اولکی نشرلرده بو بند نظر دن قاچمیشدیر.

صحیفه ۱۳۸

بو سوز بورادان باشلیاراق «یانمایک» شکلنده گیتیمیشدیر.
بو تون نشرلرده «یانمایک» گیتدیگی ایچون بو کتابدا
همین شکلده ساخلانندی.

ازدیبلین مرتجع روحانی سی حاجی میرزا
علی اکبر مجتهده اشاره اولونور.

صحیفه ۱۳۹

بیر هاشم - تبریزده مشروطه انقلابینک اوللرینده
آزادیخواهلارا قوشولوب، صوگرا دوه چی محله سنده کی

مرتجع لرین تشکیل ایندیگری «اسلامیه انجمنی» تب
باشندا دوران روحانی ایدی. انقلابچی قولر طرفندن
ایراندا مشروطیت یگی دن قورولدوقدا، میر هاشم قاجار کن
توتولوب ۱۹۰۹ نجی ایلده طهراندا دارا چکیلمیشدیر.

شیخ فضل الله نوری-ایرانک مرتجع روحانی سی
اولوب مشروطه حرکتی علینه بیر نیچه ایل کسکین
مبارزه آپارمیش، نهایت مشروطیت یگی دن برقر
اولدوقدان سوگرا ۱۹۰۹ نجی ایلده طهراندا اعدام
ایدیلیمیشدیر.

حاج میرزا حسن - تبریزده مشروطه چیلر علینه
چیخان مرتجع روحانی و ملکدار.

محمد هادی ننگ «استقباله ز پارلاق در» عنوانلی شعرینه
نظیره دیر. شعرین مطلق یله دیر:

صحیفه ۱۴۶

آچار فردوس حریت، فیوض آباد اولور عالم،
گولور صبح حقیقت، معدلت معتاد اولور علم.

میر هاشم - آق نوایر ۱۹۰۷ نجی ایلده تبریزدن
سورگون ایدیلیمه سی مناسبتیله یازماشدیر.

صحیفه ۱۶۰

برهه - قرآندا یازلمیش روایتی گوره تخمیناً
۵۸۱ نجی ایلده فیل لر ایله مکه اوزرینه هجوم ایدن
حکمدارک آدی دیر. گویا ایلیل آدلانان قاراقوشلار
دیمدیکارینده جهنم داشلاری گتیریب فیل لری و قشونی
محو ایتمیشلر.

شعرین سوگوندا یله بیر قید واردیر:
«یازیلدی عین الدوله طرفندن، ناظمی ابونصر شیبانی».

صحیفه ۱۷۰

روس-یاپون محاربه سنده چاریزمین مغلوبیتته اشاره
اولونور.

صحیفه ۱۷۱

«صور»- میرزا جهانگیر خان شیرازی و میرزا
قاسم خان تبریزی طرفندن مشروطه انقلابی دورونده
طهراندا نشر اولونان «صور اسرافیل» غزیتی نظرده
دوتولور.

جهانگیر-انقلابچی محرر میرزا جهانگیر خان
(۱۸۷۷ - ۱۹۰۸). ایران مجلس شورای ملی سی

محمدعلیشاه طرفندن داغیدیلقدان صوگر باغشاهدا
ئولدورولموشدور.

ملك المتكلمين - حاجی میرزا نصرالله
(۱۸۶۰-۱۹۰۸) ایرانیک مشهور ناطق و متفکری،
مشروطه انقلابنگ بانیریندن و گورکملی باشچیلاریندان
ییری دیر. محمدعلیشاهگ امریله باغشاهدا میرزا جهانگیر
خانلا بیرلیکده ئولدورولموشدور.

صحیفه ۱۷۶ ناطق - میرزا جواد ناصحزاده (صحیفه ۴۳-ک) شرحنه
باخ).

صادق - مستشارالدوله - آذربایجانگ مشهور سیاسی
خادمیریندن دیر. ایران مجلس شورای ملی سنگ بیرینجی
چاغیریشندا آذربایجان دان وکیل سچیلیمیش دیر.
تورک سلطانی عبدالحمیدک «گنج تورکر» طرفندن
یولدوز ساریندا حبسه آنماسینا اشاره اولونور.
کامل پاشا (۱۹۱۲ - ۱۸۳۲) - تورکیه صدراعظمی.

صحیفه ۱۸۶

سالینک قلعهسی - ماکیدونیا دا مشهور قلعه دیر. سلطان
عبدالحمید یولدوز ساریندان بو قلعهیه کوچورولموش
و حبس ایدیلیمیش دیر.

صحیفه ۱۸۷

محمدعلیشاهگ ایران مجلس شورای ملی سنی توپا
باغلا دیقدان صوگر آزادبخواهلارک باشچیلارینی باغشاه
آدلی اقامتگاهنه آپاریب اورادا اونلارا اشکنجه
ویرمه سته و بعضارینی ئولدورمه سته اشاره اولونور.

صحیفه ۱۹۳

سپهدار - محمدعلیشاهگ ایلک حاکمیتی ایلارینده گیلاندا
حکمدار اولوب، صوگر آزادبخواهلارا قوشولاراق
طهران اوزرینه هجوم ایدن سردارلاردان دیر.

صحیفه ۱۹۶

سردار - سردار اسعد بختیارییه اشاره اولونور.
محمدعلیشاهی حاکمیت باشندان گوتورمک ایچون
طهرانا هجوم ایدن بختیاری ائلینگ باشیندا
دورودی.

یفره - اولر مشروطه حرکاتینا قوشولان، صوگر
مشروطیته خیانت ایدن داشناق. ستار خانگ طهراندا

صحیفه ۱۹۷

اتابك پاركيندا غفلتاً محاصره به آئينيب يارالانماسيندا
فصل اشتراك ايتميشدر.

صحيفه ۱۹۹

ظل سلطان - مسعود ميرزا - مشروطه حرکاتندان اول
و سرگرا اصفهان، فارس و کرماندا حاکم اولوب
اهالی به حدسيز ظلم ايتميش شهزاده. شعر ظل
ساطانگ ۱۹۰۹ نجی ایلده آوروپادان قاييديب طهرانا
گيدرکن آزاديخواهلار طرفندن انزلی ده دوتولماسی
مناسبتيله يازلميشدير.

فضولی نك

صحيفه ۲۰۱

عقل يار اولسیدی ترك عشق يار ایتمزیدیم

اختیار اولسیدی راحت اختیار ایتمزیدیم -

مطلعلی غزلنه نظیره دیر.

شاهشال - محمدعلی میرزانگ تریه چی سی و معلمی

اولان چار ضابطی.

فضل الله - مشروطه حرکاتنگ دشمنی، مرتجع

روحانی شیخ فضل الله نوری به اشاره اولونور.

قوی زاده سیدحسن - اوزمان ایران مشروطه

حرکاتنگ باشچیلاریندان اولوب، ایران مجلس شورای

ملی سنه بیرنجی دوردن باشلیق آذربایجاندا وکیل

سچیلمیشدیر.

منجیل - قروبن یاخینلیغندا بیر آدی دیر.

«زنبور» ۱۹۱۱ - ۱۹۱۰ - نجی ایللرده باکیدا نشر

ایدیامیش ساتیریک ژورنال. بو شعر همین ژورنالک

۴ - نجی نومره سنده (۱۹۱۰) چاپ اولونموش بیر قاریقاتورا

مناسبتيله يازلمیش و اونا اشاره ایدیلیمیشدیر. قاریقاتورادا

اسلام بیر شخص شکنده ویریلیمیش، قوللاری هر

حلقه سی بیر ملادان اعبارت اولان زنجیرله باغلانمیشدیر.

حافظ شیرازی نك غزلی تضمن ایدیلیمیشدیر.

صحيفه ۲۲۵

صحيفه ۲۴۱

بویت سید عظیم شیروانی نك (۱۸۳۵ - ۱۸۸۸) آشاغیدا

ایلك بندی ویریلیمیش شعرندن تضمن ایدیلیمیشدیر:

صحيفه ۲۴۶

ای غمک بودل محزونہ صفا،

کعبه کویگا عشق اهلی فدا،

هر قدر ايليه سن جور و جفا،
 من سگا ايلرم غير وفا.
 هر نه حکم ايله دنگ، اى مالهقا!
 جمله سى اولدى مراد سجه روا.
 گوزه ليم، شمدي ندر فرمانگ؟
 جاني قره ان سنه بو نالانگ.

- صحيفه ۲۶۰ سوگونجى رباى عمرخيامدان مآلاً ترجمه دير.
- صحيفه ۲۶۴ باقر - ايران مشروطه حرکاتنگ باشچيلاريندان باقر خان سالار ملى (۱۹۱۸ -) .
- صحيفه ۲۶۵ سردار بهادر - ايرانگ مطلقيت طرفدارى اولان دولت خادمى ايدى.
- صمصام - ايرانگ مطلقيت طرفدارى اولان حاکم لریندن ايدى.
- صحيفه ۲۷۲ «هيوره» - على راضى شمچى زاده ننگ (۱۹۳۸-۱۸۸۸) «گونش» غزتنده ايشلنديگى گيزلى امضاسى دير.
- صحيفه ۲۷۸ خاقانى (۱۱۹۹-۱۱۲۰) - آذربايجانگ بويوك شاعرى. سيد ذوالفقار - ۱۳ نجى عصر آذربايجان شاعرى. حسن بگ ملك اوف زردابى (۱۹۰۷-۱۸۳۷) - آذربايجانگ گورکملى معارفپوروى، اجتماعى خادمى و محررى. ۱۸۷۷-۱۸۷۵ نجى ايلارده نشر اولونان مشهور «اکينچى» غزتنگ مؤسسى و باش محررى. «کشکول» - ۱۸۹۱-۱۸۸۳ نجى ايلارده تقليسده آذربايجان ديلنده نشر اولونان غزيت.
- سعید انسى زاده - ۱۸۸۳-۱۸۷۹ نجى ايلارده نشر اولونان «ضيا» و «ضياى قفقاز» غزيتلرينگ مؤسسى و محررى.
- سيد عظيم شيروانى (۱۸۸۸-۱۸۳۵) - آذربايجانگ مشهور شاعر و معارف خادمى.
- ساطان مجيد غنى زاده (۱۹۳۷-۱۸۶۶) - مشهور معلم، يازيچى و معارف خادمى.
- حبيب محمود بگ اوف (۱۹۲۸ - ۱۸۶۳) - آذربايجاندا يکى مکتب بانيلريندن ولان مشهور معلم.

- «رهبر» - (صحيفه ۷۷- نىڭ قېدىنە باخ).
 محمودبېگ محمودبېگ اوف (۱۹۲۳-۱۸۶۳) - مشهور
 مەزەپ خادىمى، مەلم. سابىڭ اثرلىرى نىڭ توپلانمىسىدا
 و ايلك نىشلىرىنىدە بۈيۈك خىدمىتى اولموشدور.
- صحيفه ۲۷۹ حافظ افندى شېخ زادە-اوزمان شىماخىدا مەلم اولموشدور.
 صحيفه ۲۸۲ سام و نرىمان - «شاهنامە» نىڭ اساطير پىھاولانلارنىدان درلر.
 صحيفه ۲۸۳ مەخبرالسلطنە - مشروطە انقلابى دورىنىدە تېرىز
 والىسى، محمد عىشاھىڭ امرىلە تشكىل ايدىلمىش
 ايلك قاينە نىڭ مەزەپ ناظىرى. آخىر ايجاندا آزادلىق
 ھىركاتى باشچىلارنى قارشى مەخلف سەءقەصدلر تشكىل
 ايتىمىش و بۈيۈك دىموكرات شېخ محمد خىبابانى نىڭ
 (۱۸۷۹ - ۱۹۲۰) اولدورولمە سەندە اساس عامل
 اولموشدور.
- صحيفه ۲۸۴ بو شەرى ايلك دەفە «ھوپ ھوپ نامە» نىڭ ۱۹۱۴ نجى
 ايل نىشلىنىدە چاپ ايدىلمىشىدور. على اسكندر جەفرزادە
 «ھوپ ھوپ نامە» نىڭ ۱۹۲۲ نجى ايل نىشلىنىدە يىلە
 بىر قېد وىرىدور:
- «بو شەرى سابىر خىستە اولدىھى زەمان ھەمىزنىڭ آخىر
 چاقىرىنىدە يازدىغىنىدىن يارىم چىق قالمىشىدور». يىلە لىكە، مەلموم
 اولوركە، شەرى ۱۹۱۱ نجى ايلدە يازىلىشىدور.
- صحيفه ۲۸۷ «ھىقىقت» - ۱۹۱۰-۱۹۰۹ نجى ايللردە باكىدا
 نىشلىنىدور.
- صحيفه ۲۹۱ «بىرىسى» - ھاشىمبېگ وىزىراوفىڭ گىزلى امضاسى دىر.
 صحيفه ۲۹۳ «ترجمان» - اسماعىل بېگ قاسىمىرىنىسكى نىڭ قىرىمدا نىشلىنىدور
 ايتىدىرىدىكى غىزىت.
- صحيفه ۲۹۸ «ترجمان ھىقىقت» - او زەمان نىشلىنىدور غىزىت.
 صحيفه ۲۹۹ كامران مىرزا - مشروطە انقلابى دورىنىدە ايرانىڭ ھەربى
 ناظىرى.
- صحيفه ۳۰۰ عىن الدولە نىڭ تېرىزدە تورە تىدىگى جىنايتلرە اشارە اولونور.
 صحيفه ۳۰۱ مېر فورى - شەرى ادارەسى رەئىسى، بىلدىنە رەئىسى.
 صحيفه ۳۰۲ شېخزادە حافظ افندى شىماخىدا بىر قىز مەكتىبى

آچماق نيتنده اولموش، لاکن معلمه قیزی باکویا گیتدیگی ایچون اوز نیتندن ال چکمیشدیر.

گوهر خانم- گوهر شویه جعفرزاده- شماخی دا ایلك قیز مکتبی تاسیس ایدن معلمه.

رایفسکی- باکی شهر اداره سی رئیس.

صحیفه ۳۰۳ اشرف محمد (۱۹۱۱-۱۸۴۷) - ساتیریک تورک شاعری.

نفعی- ۱۷ نجی عصر مشهور تورک شاعری. یازدهی هجولره گوره ۱۶۳۳ نجی ایلدن اولدورولموشدور.

ناصرالملک- مشروطه انقلابنگ ایلك ایلارنده ایراندن مالیه ناظری اولموشدر.

صحیفه ۳۰۴ بو بیت صائب تبریزینگ (۱۶۷۶-۱۶۰۱) آشاغیداکسی نیتندن ترجمه اولونوبدر:

مرا ز روز قیامت غمی که همت اینست
که روی اهل زمانه دوباره خواهم دید.

میرهاشم- هاشم بگ وزیراوف.

«صدا»- هاشم بگ وزیراوفگ ۱۹۱۱-۱۹۰۹ نجی ایللرده باکیدن نشر ایتدیگی غزیت.

صحیفه ۳۰۶ ناصرالملک- (صحیفه ۳۰۳-ک شرحنه باخ).

مخبرالسلطنه- (صحیفه ۲۸۳-ک شرحنه باخ).

صحیفه ۳۰۸ «ایشیق»- ۱۹۱۱ نجی ایلدن باکیدن نشر اولونان ژورنال.

خدیجه خانم- «ایشیق» ژورنالینگ محرری.

ملا ارسزاده- دینی موضوعلاردا بیر صیرا اثر و مقاله لر یازمیش روحانی.

صحیفه ۳۰۹ ملای رومی، جلال الدین محمد (۱۲۷۲-۱۲۰۷)- بویوک متفکر شاعر.

شکیر و بیلام (۱۶۱۶-۱۵۶۳)- انگلترهنگ بویوک شاعر و دراماتورقی.

«اوتالو» بیه سنگ هاشم بگ وزیراوف

طرفندن آذربايجان ديلنه ايديلميش
ترجمه سنه اشاره اولونور.

صحيفه ۳۱۰ سپدار- (صحيفه ۱۹۶-نگ) شرحه باخ).
آرشيميد (ميلاددان اول ۲۱۲-۲۸۷)- بويوك
يونان عالمي.

رشيدالملك نقى خان- اردبيل حاكمى ايدى.
محمدعلى شاهك حكراناهنگ ايلك ايلينده رحيم خان
سردار نصرتك اوغلى بويوك خان دان صوگراقره-
داغك ائل آغاسى تمين ايديلميشدى. نقى خان رحيم
خانك عمو اوغلىسى ايدى. او، انجمن و مشروطه چيلرين
عليهدارلاريندان اولموشدور.
شيخ سعدى (۱۲۹۱-۱۱۸۳)- ايرانك بويوك
شاعرى.

رحيم خان سردار نصرت- قره داغك ايل آغاسى،
آزادليق دشمنلرندن و محمدعليشاهك ياخين آداملارندان
بيرى ايدى. تبريزى محاصره ايتديگى آيلاردا چوخلى
قتل غارت و جنايتلر توره تميشدير.

صحيفه ۳۱۱ احمد مدحت (۱۹۱۲-۱۸۴۳)- تورك محررى.
صحيفه ۳۱۲ مينشيقوف- «نوويه ويرميا» غزتنگ مونارخيست محررى.
صحيفه ۳۲۷ حسن بك ملكوف- (صحيفه ۲۷۸ك شرحه ناخ).
صحيفه ۳۲۹ «شرق روس» - محمد آغاشاه تختلىك (۱۹۳۰-۱۸۴۸)
تقليسده ۱۹۰۵-۱۹۰۳ نجى ايللرده نشر ايتيرديگى
غزيت.

محمد آغا - محمد آغا شاه تختلى.

صحيفه ۳۳۷ عبدالله جودت بگ (۱۹۳۲-۱۸۶۹) مشهور تورك شاعرى.
صحيفه ۳۴۲ عين الدوله به اشاره اولونور؛ وقتيه ايرانك صدراعظمى
اولوب، تبريزه هجوم ابدن شاه قوشونلارىنك باشيندا
دوروردى. ستارخانك سركرده ليگى ايله تبريز فدائى لرى
طرفندن مغلوب ايديليب قاچماغا مجبور اولموشدور.

صحيفه ۳۴۰ بو شعر ايلك دله «تازه حيات» غزتنگ ۹۸-نجى
نومره سنده (۱۶ آوغوست ۱۹۰۷ نجى ايل) درج

ایدیلمیشدیر. اورادا شعرک صوگوندا ییله بیر قید واردیر:
«بو غزلک مقلمی مضمونین خالقانی شیروانی نك:

چنان ایستادهام پیش و پس طعن
که ایستاده الفهای اطعنا -

یتیندن اقتباس ایتدیگیمیزی عاجزانه اخطار ایدیریک.
ع. ص. ۰.

صحیفه ۳۴۳ - حسن - حسن بنگ ملکوف زردابی (صحیفه ۲۷۸-ک شرحه باخ).

صحیفه ۳۴۴ - سید عظیم - (صحیفه ۲۷۸-ک شرحه باخ).

صحیفه ۳۶۳ - بو قطعه ایلك دلمه «هوب» «هوب نامه» یه سالیبیر.

صحیفه ۴۴۵ - بو مکتوب «پهلول» زورنالک مدیری علی عسگر علی یه یازلمیشدیر.

سلطان مجید غنی زاده - (۲۷۸-نجی صحیفه نك شرحه باخ).

صحیفه ۴۴۶ - فریدون بنگ کوچرلی (۱۹۲۰ - ۱۸۶۳) - آذربایجانک گورکملی ادبیاتشناسی و معارف خادمی.

صحیفه ۴۴۸ - عبدالخالق افندی (۱۹۲۰ - ۱۸۵۰) - شماخی دا مکتبدار روحانی.

صحیفه ۴۵۰ - علی اسکندر جعفر زاده (۱۹۳۱ - ۱۸۷۵) معلم و محرر. «هوب هوب نامه» نك ۱۹۲۲-نجی ایله ایلك مکمل نشرینی حاضرلامیشدیر.

بو مکتوبی صابر جلیل محمدلی زاده یه یازمیشدیر. مکتوبک اصلی آذربایجان س س ر علملر آقاده میاسی ره سهوبلیقا ال یازمالاری فوندوندا ساخلانیلیر.

صحت عباس (۱۹۱۸ - ۱۸۷۳) - گورکملی شاعر و صابرک یاخین دوستی. صابرک وفاتیندان صوگرا شاعرک وصییتنه گوره شعرلرینی توپلایب گوزل و درین مضمونلی بیر مقدمه ایله ۱۹۱۲-نجی ایله ایلك دلمه نشر ایتدیرمکه ادبیات عالمنه بو یوک خدمت گوسترمیشدیر.

میرزا جلیل محمدلی زاده (۱۹۳۲ - ۱۸۶۶) -

«ملانصرالدين» ژورنالى نىڭ مۇسىسى و محررى، بويوك
ادىب و دراماتورق.

حميدە خانم (۱۸۷۳-۱۹۵۵) - جليل محمد قلى
زادە نىڭ آروادى.

محمودبىگ محمودبىگوف - (۲۷۸ - نجى صحيفە نىڭ
شرحە باخ).

مهدىبىگ حاجىنىسكى (۱۹۳۱ - ۱۸۷۹) انقلابدان
اولكى آذربايجان مطبوعاتنىڭ تائىنىمىش محررلىرىندىن
بىرى. سابىرلە ياخشىندان دوست اولوب «هوب هوب نامە» نىڭ
نشرىندە فعال اشتراك ايتمىشدير.^۱

^۱ ايضاحلارى حميد محمدزادە ترتيب ايتمىشدير.

مندرجات

III	نشریاتدان
V	میرزا علی اکبر صابر (مقدمه)

ساقیریک شعرلر

۱۹۰۶-۱۹۱۱

۱۹۰۶

۱	نه ایشیم وار! (مات نیجه تاراج اولور- اولسون، نه ایشیم وار!)
۳	دیوب بیر چوق گناهه باتمیشام)
۴	اول گون که سگنا خالق ایدر لطف بیر اولاد
۶	غم یمه! (ماه کئمانگ باتوب، ای بیر کئمان، غم یمه!)
۷	بیامم نه گوروبدر بیزیم اوغلان اوخوماقدان؟
۱۰	قوجالقدن شکایت (امسوس قوجالدم، آغاجیم دوشدی الیمدن)
۱۲	باکو فعله لرینه (بو چرخ فلک ترسینه دوران ایدیر ایندی!)
۱۴	نظر خاقده پاک اول (جهد ایله سن آنجاق نظر خاقده پاک اول)
۱۶	ایتدی بو فلک هر کهه بیر طور یامانلق
۱۸	ترینمه، اماندر (ترینمه، اماندر، بالا، غفلتدن آیلم!)
۲۰	تحصیل علم (تحصیل علوم ایتمه که، علم آفت جاندر)
۲۲	نشته قلبانگ ایچوندر (آه ایله دیگیم نشته قلبانگ ایچوندر)
۲۴	«گوب گوب»ه نظیره (بو طفل که، نور بصر و شیره جاندر)
۲۶	بارشالره دایر (ای گل، نه عجب سلسله مشک ترک وار)
۲۹	جوابلر جوابی (علم آینه صورت حال ایدی، نه دن بس!)
۳۱	باکو پهلو انزینه (گوسلم بولانور کوچده جولانگی گورجک)
۳۲	پارتا- پارتا... (عادتمز داش ایدی دعوا گونی)

۳۳	کوپه گیرن قاری ننگ قیزلره نصیحتی (قاری نه نه ننگ سوزلرینی سانمه چرن در)
۳۶	اوشاقلره (ای ماتنگ امید دل و جانی، اوشاقلارا)
۳۸	ای وای! (من بیامز ابدیم بختده بو نکبت اولورمش)
۴۱	هرنه ویرسه ننگ، ویرا (هرنه ویرسه ننگ، ویر، مبادا، ویرمه بر درهم زکات)

۱۹۰۷

۴۲	ایله بیلیردیم که، دخی صبح اولوب
۴۳	حلوای حریت (نولور شیرین مذاق ایتسه منی حلوای حریت)
۴۴	اسانلار (ترادن بیر ده ملی شیطان دیهر: اسانلار، اسانلار!)
۴۵	خسیسگ حیفی، وارننگ کیفی (ای پولدا ای ذوق دل و روح تن و قوت جان!)
۴۷	آمالمز، افکارمز افنای وطن در
۴۹	سرحساب (مس او جلاشدی، قوبمايگ!)
۵۱	آغلاشما (نه روادر اغنیالر باخا آج قالانه، یارب!)
۵۳	طعمه نهار (جیغیرما، یات، آی آج طوبوق، بوخوشده چوقجه داری گور!)
۵۴	...مشکله دوشدی ایشم، انله! (وای، وای، نه یامان مشکله دوشدی ایشم، الله!)
۵۶	اورادمز، اذکارمز افسانه زن در
۵۸	هه، دی گوریم، نه اولدی بس...
۵۹	هله، اوزوشمی سن ده بیر انسانمی سانیرسان؟
۶۱	نااهل اولانه مطلبی آندیرماق اولورمی؟
۶۳	اؤلوبه! (یاه، آتوانان، نه آغیر یاندی بو اوغلان، اؤلوبه!)
۶۴	ترانه اصیلانه (نه سوخولمیسگ آرایه، آ باشی بلالی لهله!)
۶۶	لیلی و مجنون (ای دولتنگ زوالی، اوغلوم!)
۶۹	اکینچی (مظلوملیق ایسوب باشلامه فریاده، اکینچی!)
۷۱	«دبستان» ده قاپاندی! (المنه لله که، «دبستان» ده قاپاندی)
۷۲	اوچتیلر (توقیف ایدیلمشدی ماغل گنجه سیزدی)
۷۴	احسان (وقتاکه، قوپور بیر ایوده ماتم)
۷۶	فخریه (هر چند اسیران قیودات زمانز)
۷۹	خورخیرام (پای پیاده دوشیرم چوللره)

- ۱۲۳ دوغری (دوغری دیبهن اولسیدی یالانچی اوسانارذی)
 ۱۲۴ دابر (ای دلبرانه طرزده جولان ایدن چوجوق!)
 ۱۲۶ بختور (اوغلومز، آی خانصنم، بیر یکه پلوان ایتمش!)
 ۱۲۸ اوچ آرواد (آخ...بو اوشانلار نیجه بدذاتدیلار!)
 ۱۳۰ صبر ایله (ایتسهده عالم هاموسی زلزله)
 ۱۳۲ باقل کیشی (آی نه نه، بیر قیرمزی ساقال کیشی)
 ۱۳۴ شکایت (آکیشی، بوندان ازل خلقدده حرمت وار ایدی)
 ۱۳۶ گاورور قیزی (نیلم نه چاره ایلیم، آی ملانصرالدین)
 ۱۳۸ یاتماگ آلاهی سورمز (عثمانلی لار، آلدانماگ! آلاهی سورمز!
 ۱۴۰ ایران اوزومگدر (من شاه قوی شوکت، ایران اوزومگدر!)
 ۱۴۲ قویما، گلدی (خان دوستی، آماندی، قویما، گلدی!)
 ۱۴۴ اوشاندر (آی باشی داشدی کیشی، دینمه، اوشاندر اوشاغم!)
 ۱۴۶ استقبالمز لاغلاقدر (اینانام، سولمه آرق که، فیض آباد اولور عالم)
 ۱۴۸ جوان (ایوانمیز اوجادر)
 ۱۵۰ آخ... (آخ، نیجه کیف چکمه لی ایام ایدی)
 ۱۵۲ حرمتیم آرتیر (آچیلد بجه سینن صبحین، منیمده حرمتیم آرتیر)
 ۱۵۳ ای خواجه (ای خواجه، چالیش صورت ظاهرده قسنگ اول!)
 ۱۵۴ ماه رمضاندر (ماه رمضاندر، گنه میدانده بیزیمدر!)
 بو بویدا- بو بویدا (نادر اولور بو چوجوقلار عیان بو بویدا-
 ۱۵۶ بو بویدا)
 ۱۵۸ نه یازیم؟ (شاعرم، چونکه وظیفم بودر اشعار یازیم)
 ۱۶۰ میرهاشم (قالبلا دخی مارفاشگی، میرهاشم!)
 ۱۶۲ منیم تک (صد شکرکه، یوق ایندی بو ساعتده منیم تک)
 ۱۶۴ کیشی (دورما، بیخیل یات ها، فاهرات کیشی!)
 ۱۶۵ زاهده تکلیف (زاهدها، گل سوونان بیرکره پالتارمزی)

۱۹۰۹

- ۱۶۷ شاهنامه (شهیم، تاجداریم، قوی شوکتیم!)
 ۱۷۱ آرزو (نه درس اولایدی، نه مکتب، نه عام و صنعت اولایدی!)
 ۱۷۳ بوندان سورا (بیر بهانه الده عنوان ایتملی بوندان سورا)
 ۱۷۵ سبب بوینی یوغون اولدی (غم و محنت نزون اولدی)
 ۱۷۷ استقبال بیزیمدر! (یتر، جانم، چکیل گیت، ایتمه چوق تیغیر حرمت!)

- ۱۷۹ نياپوم، ای وای (نیلیوم ای وای، نو اوروس باشدیلار)
- ۱۸۱ ندامت و شکایت (چاتیور، خان باجی، غمدن اوره گیم)
- ۱۸۵ بنیمکی ییله دوشدی (غم راهنمون اولدی، بنیمکی ییله دوشدی)
- ۱۸۸ اصول جدید (وا!.. بو ایمیش درس اصول جدید؟)
- ۱۹۰ ساتیرام (مولدایی، سالمادی ائل دیل پرغازا)
- ۱۹۲ نچون ویرمیور؟ (بیرجه بو مشروطه نی شاه نچون ویرمیور؟)
- حلال اولسون سگا (دوغریدان دا، ممدلی، غیرت حلال اولسون سگا!)
- ۱۹۳
- ۱۹۵ عصیانلاری ایرانلیلارک (نهر آياگنه عصیانلاری ایرانلیلارک؟)
- ۱۹۸ ای آلتنگ آی (ای آلتنگ آی، اوزک گونش، ای قاشلارک کمانا)
- ۱۹۹ بوراسای (طل سلطان، بوراسای، دوگدیروب آلدیقلا ریگی!)
- ۲۰۱ عضولی به بگرتمه (منده عار اولسیدی اولمک اختیار ایتمز می دیم؟)
- ۲۰۲ واعظ (واعظ، قلم اهلین نیه تحقیر ایلورسن؟)
- ۲۰۳ عوام اولمالی یز (باشماق ایستهر ایسه ک صرف عوام اولمالی یزا)
- ۲۰۵ پارادر (آدمی آدم ایلین پارادر)
- ۲۰۶ ویرمیرم آ... (من اولوم، ملا، بیزم خانکیشینگ قاننه باق)
- ۲۰۹ جانگ چیقسین (جانگ چیقسین گوزو گدن، قانمیایدک!)
- ۲۱۰ یوخ، یازمارام! (موللا دایی، چوخ برك داشیر قزانگا!)

۱۹۱۰

- ۲۱۳ زاهدک خولیا سی (زاهد اولمکن قایاق مقصودینه چاتماق دیلر)
- ۲۱۴ غیرتمز بللی در (کیم نه دیهر بیزده اولان غیرته؟)
- ۲۱۶ قوجالار مارشی (بیر قوجایام چاق نر کیمی یاشارام)
- ۲۱۷ عرفا مارشی (اینتلیگینتیک، گزهریک ناز ایله)
- ۲۱۹ ای پول (نور چشمانم میسگ، ای پول، یا جانم میسگ؟)
- ۲۲۱ تشکر (ملالر، طالعز اولدی عجب یار بوگون!)
- ۲۲۳ ملت شرقیسی (غیرت ایدوب جالیشدک، دوشدک قاباغه، ملت!)
- گلله ی یاخود اومی کوسی (گیت- گیده، زنبور آغا، سن ده چاشیرسگ دییه سگ!)
- ۲۲۵
- ای داد یداد، اردییل! (آلتمش ایلک عمریم اولدی سنده بر باد، اردییل!)
- ۲۲۷
- ۲۲۹ گوتوریلدی (ای وای که، حیثیت ملت گوتوریلدی!)
- ۲۳۱ احوال پرساتلیق یاخود قونوشما (نه خبر وار، مشدی؟)

- ۲۳۳ . . . ديلنجى (رد اول قاپودان، آغلاما زار-زار، ديلنجى!) . . .
- ۲۳۵ سن اما اينانماڭك (وعظ ايتديڭك ايناندى، سن اما اينانماڭك! . . .
يير بولوك بوش بوغازيق (يير بولوك بوش بوغازيق، هيوره لك
عادتمز) ۲۳۷
- اوخوتميرام، ال چكڭ! (اوغول منيم در اڭر، اوخوتميرام، ال
چكڭ!) ۲۳۹
- دل ميرود زدستم... (دل ميرود زدستم صاحبدان خدارا) . . . ۲۴۱
- صبر ايله! (بلای فقره دوشڭك، راضى اول، بيجاره، صبر ايله!) . . . ۲۴۴
- گوزلم (صونيا، اى دلير پاكيزه ادا!) ۲۴۶
- نچون مكتبه رغبت اولمايور؟ ۲۴۹
- قاچ، آت باسدى! (قاچ اوغلان، قاچ، آت باسدى، ملت گلير!) ۲۵۱
- گورونور (اهل ايراندا، پا اوغلان، گنه همت گورونور) . . . ۲۵۴
- وار، عمو (ياتميسان، ملا عمو، گورجيلر ايچره هله سن) . . . ۲۵۶
- غيرت وقتيدر (مرتجع خادملريم، ها، ايندى خدمت وقتيدرا!) . . ۲۵۸
- يير دسته گل (ايرانلى ديوركه: عدله داد اولسون) ۲۶۰
- باكوده يير كنده محاوره (دينيلير، عام اوخويڭ، سوزلىرى
هر آنده ييزه) ۲۶۱
- آي جان، آي جان! (دوشدى بوتون غازيتلر حرمتدن، آي جان،
آي جان!) ۲۶۲
- اما ملت آ! (مولدايى، گوردك نه اقدام ايتدى، اما ملت آ!) . . . ۲۶۴
- چوالدوز (شوره گليب شاد اولون، ايرانييلارا) ۲۶۶
- غربان بايرامى (بايرام اولجاق شوكتيلير، شانيلير) ۲۶۷
- زاهدلره (آچ ديلڭى، يوم گوزيڭى، زاهدا) ۲۶۹

۱۹۱۱

- ۲۷۰ آوروپاده ممدلى نڭ عشق بازلى (رحم ايت منه، جان مادمازىل!) . . .
- يوخو («هيوره»، اى مدير اهل فسونا) ۲۷۲
- آي جان (مفتى نڭ رايى ايله كشف وجوه نسوان) ۲۷۴
- عزرائيلگ استغاسى (عزرائيل عرض ايندمرك سويلدى: اى رب انام!) ۲۷۵
- يير اوتان (چوقده ديمه ثروت و سامانلييام، اى فلان!) ۲۷۶
- واضه بوييله كارانه (گيرديم يريمه باشمده قايوش) ۲۷۷
- ايران نيه، ويران اولدى؟! (آغلاديقجه كيشى غيرتسيز اولور) . . ۲۸۰

- ۲۸۳ بکہ نازیانہ (مخبر السلطنہ بہ شک ایدہ جکسنمی گنہ)
 ۲۸۴ عشرت - مصیبت (حمد اللہ کہ، بوگون بخنور اولدی باشمز)

نازیانہ لہر

۱۹۱۰-۱۹۱۱

۱۹۱۰

- ۲۸۷ دیندیریر عصر ییزی دینمیوروز
 ۲۸۷ زاهدک عکسمه دوشجک نظر خودینی
 ۲۸۷ دون جنم وصفنی زاهددن ایلردیم سؤال
 ۲۸۷ کورد چالدقجه بوری چیکنگه اونار، دیرلر
 ۲۸۸ عارف چالیشیرکه، ملت آزاد اولسون
 ۲۸۸ باشقه ملندن حقوقین آلماق ایچون هر زمان
 ۲۸۸دیور: (اوبله سنگین درکه، ائقال تعصبدن یوکیم)
 ۲۸۸ تاپدیم!.. (قوی صاغ اولسون باشمز دوشمه سین اصلا آباغا!)
 ۲۸۹ هانکی آچاق بیر الگ قید ایتدیگی خطدر اوکه
 ۲۸۹ یولداشیم! یاتمیشمی سگ؟
 ۲۸۹ دون بیر ایشک خصال انسانه
 ۲۸۹ دون اوخورکن بیر مدیر مکتبک مکتوبنی
 ۲۸۹ الحذر، قویما باخا عکسمه زاهدکه، اونگ
 ۲۸۹ غزته لہر توقیفنی یالگنر سپهدار اکمه یور
 ۲۹۰ سانمه بیر مسلکی تعقیبله محکم قالارام
 ۲۹۰ جنتده کی حوریاری، غلمانلری اللہ
 ۲۹۰ کیمدر عارف، دیبه صوردم، دیدیلر: عصره گوره
 ۲۹۰ اوغاینگ واسطه خلقتی اولمقله فقط
 ۲۹۰ دیور دیک بیر زمانلر ییز کمال فخر و همتله
 ۲۹۰ مطلقیتده عبد شکافده
 ۲۹۱ بیر مدیرین که، کچمه یه قولونا
 ۲۹۱ بیر گل (واعظ که، چیقار منبره تیز بوقلر اودی)
 رمضان صحبتی. ییزیم حاجی دیورکه: (الامان، آرتیق اوروجدان،
 ۲۹۱ الامان!)
 اوروج دیورکه: (ای حاجی، مندن شکایت ایلمه)

- «صد» غزەتەسنگ ۱۶۲ نەجى نەرسەنە (شاعىر، عەسرەتگ
- آينەسىم) ۲۹۱
- اعتلا ايتدىكچە، دېرلر، يوكسگە طيارلر ۲۹۲
- كندلى دييوركە: (باكودە نالەذ ايكن اللى دن آرتىق علما) . . . ۲۹۲
- باكولى دييوركە: (رمضان عيدىنگ اجراسنى ەر چند بيزە) . . . ۲۹۲
- شە ديدى: آغلايورم بسكە اوزوم چيركىن در ۲۹۲
- اينتاگىنتلر دييوركە: (دييوروك حالت تەحصىلەدە ملت! ملت!) . . ۲۹۲
- «ترجمان» دييوركە: (بە تامين لسان مادر از ەر كوبە پترسبورغ) ۲۹۳
- مات دييوركە: (شەب عيداست يار از من چەندىر پختە مېخواهد) ۲۹۳
- ايرائيلر دييوركە: (بونجە غيرت كە، بيز ايتدىك وطن اوغرندە بوگون) ۲۹۳
- ادراكدر مصىبەتە ميزان ئەوت، ئەوت! ۲۹۳
- دردىم اولدركە، مەنە عارض اولان دردلرگ ۲۹۳
- بىر غەزىدە نىبات ايدەمىز اهل احتياج ۲۹۳
- مەك دييوركە: (اينتاگىنت آغلار، بيز سىزى چوخدان تائىرىق) . ۲۹۳
- (غلاسنى) سەچگىسنى قويدى (دوم) مذاكرەيە ۲۹۳
- باكولىلر دييوركە: (شماخلىلر كىمى ايشىز، كفايەسز دگلر) . . ۲۹۳
- چوق تەجب ايدىم طرز جەدئە كە، اونى ۲۹۳
- آخشام اولجاق اوچىنكىر ەرە بىر مادمازلىن ۲۹۳
- گرچە پرواز ايتدى آئەروپلان دونن بىر قوش كىمى ۲۹۵
- جەمەلردە دوكان آچماز باكولى ۲۹۵
- اوگمە نەسى، اوگمگە شايستە حسبدر ۲۹۵
- اوغرىلاردان دە بەد اخلاق قماربازلردر ۲۹۵
- تاب گوروم! (هپ كىچكىر كىچىك ايكن بووير) ۲۹۵
- آل، تاپدىم! (بو كىچىلمك فقط مسلمانگ) ۲۹۵
- مەرتجىلر، سوينگ، كىشور ايرانە گنە ۲۹۶
- ملك شىرازە ظل سلطانگ ۲۹۶
- ظل سلطانە، اماندر، ويرمەيك ايرانە يول ۲۹۶
- اونلار كە، ايدر حرمت و ناموسگى تقدىس ۲۹۶
- ساختە بىر خط خام ايله مەنە كاغذ يازىپ ۲۹۶
- هاقتدن گان بىر ندا دييوركە: (گورەسن مەدەلىنگ ياپدىيى
- اهالى نەدر؟) ۲۹۷
- ويانا تەغراەلرى دييوركە: (قرداش اوغلى - عمودر مەدلى،
- ظل السلطان) ۲۹۷

- «نايه فرايه پرمس» غزتهسى ديبوركه: (ييزه پك دوغرى خبرلر
 ۲۹۷ يتيشير ايراندان)
 برلين مطبوعاتى جدا اينا ندر ديبوركه: (ييزجه، روسيه بيلير ممدولينك
 ۲۹۷ مقصدىنى)
 روسيه مطبوعاتى ديبوركه: (اواوزى گزمرگه چوخدان برى مشتاق
 ۲۹۷ ايدى)
 مشهور پروفيسور وامبهرى ديبوركه: (وبله عاشقلىرى وار ممدولينك
 ۲۹۸ ايرانده)
 ييز ده ديورزكه: (گورهن بويله آغيردن يانان ايرانيلىرك)
 ۲۹۸ «ترجمان حقيقت» ديبوركه: (خسته مز عبدالحميد آرتيق ساغالدى،
 ۲۹۸ سمريدى!)
 عبدالحميد ديبوركه: (صانمه كسمك، دوغرامق، يونماق مثلى شيلرك)
 ۲۹۸ ديرلر، ايران گون به گوندن خوار اولور، البته كه
 ۲۹۹ آلمانيا ايمپراطورى ويهلم ديبوركه: (محترم ايرانيلىلار، سيزدن
 ۲۹۹ تمنامز بودر)
 عالم انسانيت ده ديبوركه: (نوعپرور، رحمگستر، معدلت فر ويهلم)
 ۲۹۹ عين الدوله نك استغاسندن دولايى بسته گيرمك ايسته ين طهران
 ۲۹۹ تاجران غيرتمندانده! (بسته اقدام ايله يك، اى تاجران معتبر!)
 ۳۰۰ هاتق ديبوركه: (بس شماخيدة مكتب نسوان)
 ۳۰۰ مدير ديبوركه: (بلى، اونده معلمه قيزيمك)
 ۳۰۰ «عثمانلى جه دن ترجمه ترك»، بونى بيلم
 ۳۰۰ شمدى هر ملت ايدير نفسنى عرفانه فدا
 ۳۰۰ اويله قورخمام «ييش» دن كيم، قورخورم «جدوار» دن
 ۳۰۰ باكوده شماخي يولونده كى جسجازه قباغنده اوخونان نوحه: (آستا-
 ۳۰۰ آستا، آى حاجى، اظهار اولور خلوتده كى)
 ۳۰۱ سفيل تاجر ديبوركه: (بير نيچه ايلدركه، اويوب عشرته)
 ۳۰۱ (تومانوف) اذن آلورك، شيروانه
 ۳۰۱ عورت آلماق، بوشلاماق، اولاده آد قودماق كيمي
 درباهه غرق اولان ايرانيلىرك يتيم بالالرينه تسلى! (ايكى يوز غرق
 ۳۰۱ اولان ايرانيلىرك)
 ۳۰۱ بس دگلمش بونجه مهديلر خروجى، ايندى ده
 ۳۰۲ عه غمگساره جواب: (تحويل عبارت» سوزينى، «ترجمه» قانمق)

- ۳۰۲ بیلدیر احيای سمرقند ایتدی ایران تاجری
- ۳۰۲ شماخی ده (عصر بیستمدر، حجاب آلتنده قالماز شمس علم)
- ۳۰۲ لام دیبور: (شیخ الاسلاملرک، مفتی اسلاملرک)
- ۳۰۲ گونده اوچ کاشدی، بش قویبهنی امضا ایدهرک
- ۳۰۳ ایشته بیر هیئت تحریریه
- ۳۰۳ ای دلیر حریت، اولاندن بری عاشق
- ۳۰۳ قوریلوبدر ینه میدان هیلههای سخن
- ناصرالملک باکودن ایرانه عازم اولدوقده: (منجه ایرانه عبث عزم ایدیور ناصرملک)
- ۳۰۳ سویله تقصیری ندر تاپتالیورسک یازیقی؟
- ۳۰۴ گورونجه شخص بیر ارباب ثروتک اوزینی
- ۳۰۴ دون گیبجه میر هاشمی رؤهاده گوردوم، سویله دیم
- ۳۰۴ شانلی گوردکجه منی سانکه ایدیر غور فلک
- ۳۰۵ ایشیده نه نصیحت (جوانکن فقردن ایتمه شکایت)
- ۳۰۵ حالت مستلگنده نه اولور، ای عیاش!

۱۹۱۱

- ۳۰۵ سوال (عیب ایکن شخصه گوره نفسگی توگمک، عجباً)
- ۳۰۵ جواب (ملادر چونکه او اوز گوردیگی رؤهالرینی)
- ۳۰۵ لعنت سنه، ای جهل، نه بیداد ایدیورسک
- ۳۰۶ غافل یا شامقدنسه گوزهل کاردر اولمک
- ۳۰۶ ممدولی دیبورکه: (ناصرالملک، سنه بویله گمانم یوق ایدی)
- ۳۰۶ مخبرالسلطنهیه: (یابدیغک حیاهنی هر گونکی غزنده اوخودم)
- ۳۰۶ دهر بیر مدت اولدی منزلمز
- ایرانداندا مجلس مبعوثان تویه دوتولان وقت دیمیشدیم: (اجدادینه
- ۳۰۶ چکدی، پدیرین مطلق اونوتدی)
- ممدولی و حمید (سیوگلی سلطان بابام! سویله، سنک حالک
- ۳۰۷ نه در؟)
- ۳۰۷ محاوره (قافاز اهلی اوچ ایل عرصنده نه اعمال ایلدی؟)
- ۳۰۷ ائل چکیر ناممی مین لعنت ایله
- ۳۰۷ بوتون آوروپاده کمیاب ایکن، اما باکوده

- دورت دېللى قرمانج. زاقاقازيا مفتيسى حسين افندى جنابلىرى
- ۳۰۸ . ديپوركه: (كشف وجه ايتمك دگل عورتلره شزعا حرام . «ايشيق» غزتهسى مديرهسى خديجه خانم ديپوركه: (مسلمه عورتلىرى
- ۳۰۸ مستوره اولماق ايستهرز)
- ۳۰۸ شماخى جامعى مدرسى عبدالخالق افندى جنابلىرى ديپوركه: (مسلمه عورت فقط ال، اوز آچار عندالصلوة)
- ۳۰۸ «ملا نصرالدين» ده ديپوركه: (مفتى اويله، عبد... بويله، هم خديجه شويله دير)
- ۳۰۸ ملا ارس زاده نك وای گنه مابعدى وار تبريزدن ملا نصرالدينه گوندريلن كاغذلر ك مفتشنه: (اى مفتش!
- ۳۰۸ يوللانان كاغذلى آختارما چوق)
- ۳۰۹ بايرام تحفهسى (اى توكن ملالار ك كامنه شربت، نوروزا)
- ۳۰۹ اى پولولار ك صفاسى، نوروز
- ۳۰۹ ملای رومى ديپوركه: (مخلوقى ويرن بير بو قدر باد فنايه)
- ۳۰۹ هاتف ديپوركه: (بونجه گورونن تفرقه اسلام آراسنده)
- ۳۰۹ عارف ديپوركه: (اصحاب معارف اولانك كفرنه اثبات)
- ۳۰۹ اويله بير ترجمه كيم، روح شكسپير گورجك
- ۳۱۰ سهپهدار ديپوركه: (آرشميد- بير نقطه بولسیديم اونا بالاستناد)
- ۳۱۰ اردبيل حاكمى رشيدالملكه. شيخ سعدى ديپوركه: (اى قولچوماق، السنزله چوق ايله آزار)
- ۳۱۰ ايشيديبورزكه: (او زماندن كه، رحيم خان يتشوب تبريزه)
- ۳۱۰ ديره پهر ديپوركه: (علم اولديفى يرده اولاماز دين و ديانت)
- ۳۱۱ احمد مدحت ديپوركه: (دينسزلك ايله كسب اولنان بير مدنيت)
- ۳۱۱ ممدهللى ديپوركه: (روسيه ديپلوماسياسنه باغلام اميد)
- ۳۱۱ محررلرد: (تعليمه داير اودلى يازيلمش مقاله لر)
- ۳۱۲ مينشيقورف ديپوركه: (مكتبه دشمن اولان بعض مقدس علما)

بحر طويل لر

۱۹۰۶-۱۹۰۷

۱۹۰۶

۳۱۵ الامان، سرکش اولوب

۱۹۰۷

- ۳۱۷ ای هك ظلمك عياندر
۳۱۹ ای عزیزیم، خلم، مایه عز و شرفم،

مختلف شعرلر

۱۹۱۱-۱۹۰۲

۱۹۰۲

- ۳۲۳ همای زلزلهسی (اوج یوز اون دونقوز ایدی بعد هزار)

۱۹۰۳

- ۳۲۹ آفتاب سخن (شکرلله که، آفتاب سخن)

۱۹۰۵

- ۳۳۱ بین الملل (عصرمز خواهش ایدرکن اتفاق و اتحاد)

۱۹۰۶

- ۳۳۳ استقبال ایچون (قیلما، ای منم، تجاهد کثرت اموال ایچون)
۳۳۵ سوز (ای سوز، نوله دیرسم سکا خورشید سماوات)

۱۹۰۷

- عبدالله جودت بگک بیر قطعه سنی تخمیس (عجب کشف نقاب
۳۳۷ ایتمز می یارم روی زیبادن)
۳۳۸ ترانه شاعرانه (سلوکی شاعرک عیناً صفا دگل ده، نه در؟)
۳۴۰ هکیبائی (یار گیتدی کجه تحسر دل شیداده دورار)

۱۹۰۸

- ۳۴۱ ستارخانه (حال مجذوبیم گوروب قاره، دیمه دیوانه در)
۳۴۳ انین (اوجدک ای روح پرتوح حسن!)

۱۹۱۰

- اقوال حکیمه دن مقبیس بیر منظومه (کوشل، اول طالب حکمت-
۳۴۵ او حکمت کیم، حقیقتدر)
۳۴۶ روحم (روحم، ای شاهباز علویت!)
۳۴۷ شیروانده (یا هادی قجا خرابه شیرواندا)
۳۵۱ طباعت (سرمایه عرفانی ناصل کسب ایدر انسان؟)
۳۵۲ یاللعجب (بارب، ندیر یللم سبب)
۳۵۳ ترمیه (امتک رهنمائی تربیه در)

۲۸۱

- ۳۵۴ علمى و علمسز آنا (گر اولسا نساده علم و عرفان)
 ۳۵۵ آنالر بزه گى (بزهك-بزهك كه، دييورلر جواهرات دگل)

نشر ايللرى معلوم اولمايان مختلف شعرلر

- ۳۵۶ نطقه خطاب (اى ناطقة بديمه پردازا)
 ۳۵۸ بگزتمه (سوداى مودندن)
 ۳۵۹ آ شيروانيلارا (اشهد بالله العلى العظيم)
 ۳۶۰ سن پير جهان ديده سن، اى سيد سرکار!
 ۳۶۱ خمس شرابى سيده ساقى ويروب ديدى
 ۳۶۱ صابر شيداكه، ترك شهر شيروان ايلدى
 ۳۶۱ شعر بير گوهر يك دانه ذى قيمت در . . .
 ۳۶۱ عارض غم لر الندن اوره گيم شيشميش ايدى
 ۳۶۱ ايسترم اولمگى من، ليك قاچير مندن اجل
 ۳۶۲ من خليل الله عصرم پدرم چون آذر
 ۳۶۲ منه بد كچدى شهر شيرواندا . . .

غزللر

- ۳۶۵ قويمه گله، ساقيا، زاهدى ميخانه به
 ۳۶۶ هر سر موى ده مين عاشق نالانك وار
 ۳۶۷ ويرانه شماخيده مكا گنج تاپولماز
 ۳۶۸ مفتون سر زلفكا فلاب گره كمز . . .
 ۳۶۹ كويگى خونابه چشمه له نمذك ايلرم . . .
 ۳۷۰ گر ايسته سگ كه، فتنه عالم اوياماسين
 ۳۷۱ ايسته سگ كو شكلم كيچى زلفى پريشان اولمايين
 ۳۷۲ اى دل، آماندى سريكى بيگاهه بيلمه سين
 ۳۷۳ اى شوخ، ينه همدم اولوب كا كله زلفك
 ۳۷۴ خسرو حسنك، عزيزم، سن ايمشك تاجى

اوشاقلر ايچون شعرلر

۱۹۱۰ - ۱۹۰۶

۱۹۰۶

- ۳۷۷ مکتب شرقیسی (مکتب، مکتب، نه دلگشاسن)

۱۹۱۰

- ۳۷۹ مکتب اوشاقلرینه تحفه (دوغار انسان آتا اوطاغنده)
 ۳۸۱ جامشچی و سیل (بیر کیشی ساخالپوردی بیر جاموش)
 ۳۸۲ یالانچی جوان (بیر جوان بیر گون ایتدی داغده هارای)
 ۳۸۴ مکتب شاگردلرینه تحفه (ای اوشاقلار، اوشاقلق ایامی)
 ۳۸۵ طیب ایله خسته (بیر طیبیه گیدوبده بیر بیمار)
 ۳۸۶ فوجا بلغبان (بیر طاقم گنج یول کناریندن)
 ۳۸۷ قارینجه (گوردیلر بیر قارینجه بیر ملخی)
 ۳۸۸ ملا نصرالدینک بورغانی (گیجه یاتمق زمانی چاتمشدی)
 ۳۸۹ اسکندر و فقیر (گون اوکنده بیر عاجز و مضطر)
 ۳۹۱ آزارلی کندجی (خسته اولمیشدی بیر نفر دهقان)

۱۹۱۱

- ۳۹۳ ملا نصرالدین و اوغری (ملانک بورکینی چالوب اوغری)
 ۳۹۴ اورومچک و ایک قوردی (بیر اورومچک اوزین چکوب دوردی)

نشر ایللری معلوم اولمایان اوشاق شعرلری

- ۳۹۵ آرتیق آلوب اکسیک ساتان تاجر (بیر نفر تاجر اوز دوکاننده)
 ۳۹۷ جوتچی (چپدی گونش، دولدی جهان نور ایله)
 ۳۹۸ یاز گونلری (گل، گل، آ یاز گونلری!)
 ۳۹۹ مکتبه ترغیب (منیم باغیم، بهاریم)
 ۴۰۱ هوس (هوس سوق ایلر انسانی حیاته)
 ۴۰۲ اوشاق و بوز (درسه گیدن بیر اوشاق)
 ۴۰۳ قارغا و تولکی (هندیر آغزیندا بیر قارا قارغا)
 ۴۰۵ آشاچلازک بحثی (آلما، پالوت، شام آغاجی حال ایله)
 ۴۰۷ اوشاق و یول (کوچه دن بیر چوجوق یوگوردی ایوه)
 ۴۰۹ علمه ترغیب (علمک عزتی پایدار اولور)

ترجمه لر

۱۹۰۶ - ۱۹۱۰

۱۹۰۶

- ۴۱۳ فردوسی ننگ «شاهنامه» مدن

۱۹۰۷

- ۴۳۰ ترجمه قول المفتی (غم ایتمزم دینلسه محمد ساغالدیمی)
- ۴۳۱ عربجه بیر قطمه نك ترجمه سی (لاتودع السر الا عند ذی کرم)
- ۴۳۲ سمعی دن ترجمه (ال آچوب سائل اولمفك خوشدر)
- ۴۳۲ عمر خیامدن مالاً ترجمه (بیزی آلداتمه، خواجه، هر سوز شه)
- ۴۳۲ سمعی دن ترجمه (گوردیم نیچه، دسته تازه گل لر)

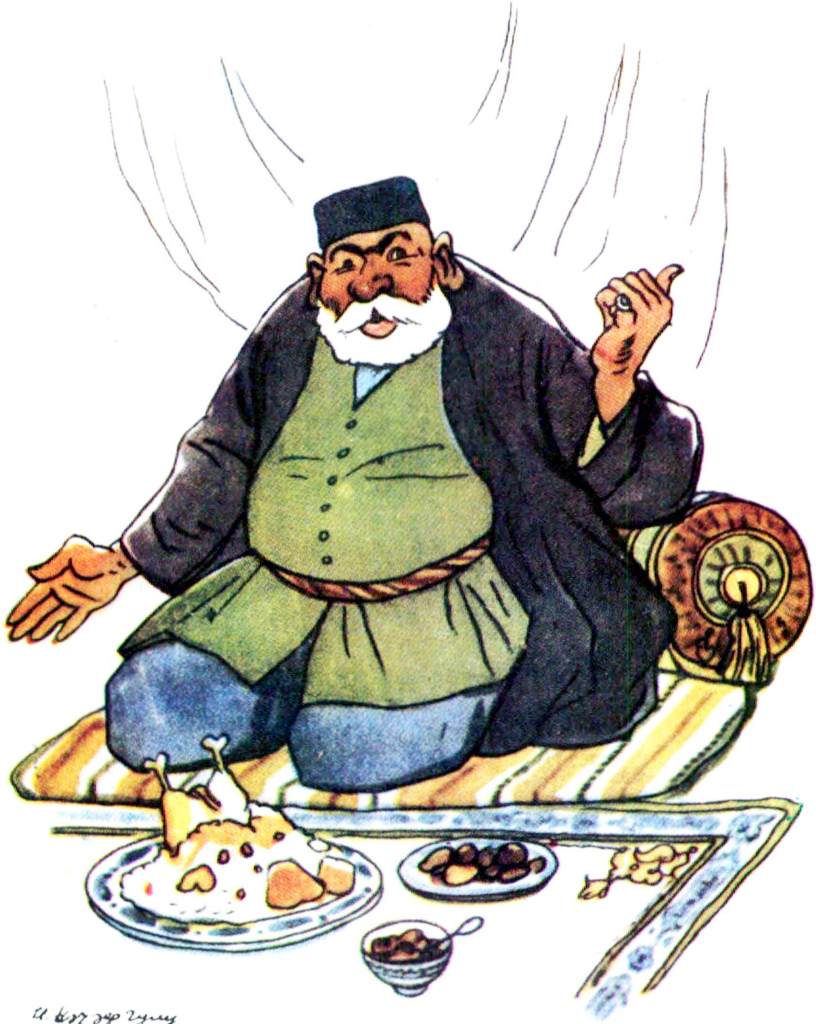
۱۹۱۱

- ۴۳۳ مالاجه صحنه. «نسیم شمال» غزته سندن مالاً ترجمه

فارسجا شعر لر

- ۴۳۹ بند حکیمانة لاغلاغی
- ۴۴۱ آدمیت (تن آدمی شریف است بنان آدمیت)
- ۴۴۲ گلستان سمعی دن بیر حکایة منظومه به بگرتمه
- ۴۴۳ مکتوبلار
- ۴۵۳-۴۶۹ ایضاحلار





پسندیدہ تصویر
1964

ملت نیجہ ناراج اولور۔ اولسون، نہ ایشیم وار؟!
دشمنلرہ محتاج اولور۔ اولسون، نہ ایشیم وار؟!



درویش:- نرده بواسم سوق آچوب مین- مین یالان سوز ساتمیشام.



حسینہ حسینیہ
۱۳۵۲

وکیل: - حسینیہ حسینیہ دیوبند جوق گناہہ باتمیشام.

(صفحہ ۲)



بيلم نه گورويدر بيزيم اولان اوخوماقداز! :تنگ اولدى قولغيم. (منجه ۷)



گوٹاوم بولانور کوچده جولانگی گورجک،
نظیم طویبور هرزه و هدیانگی گورجک. (صفحه ۳۱)



U. Nazaryan
1981

گنجه - گنجه، آماندير، اوره گيم دولي فاندير، طاهرده فوجاليمسا، گو کلم هله جواندير. (صفحه ۴۸)



ملا قاورو، یعنی معلم گله، واد... واد...

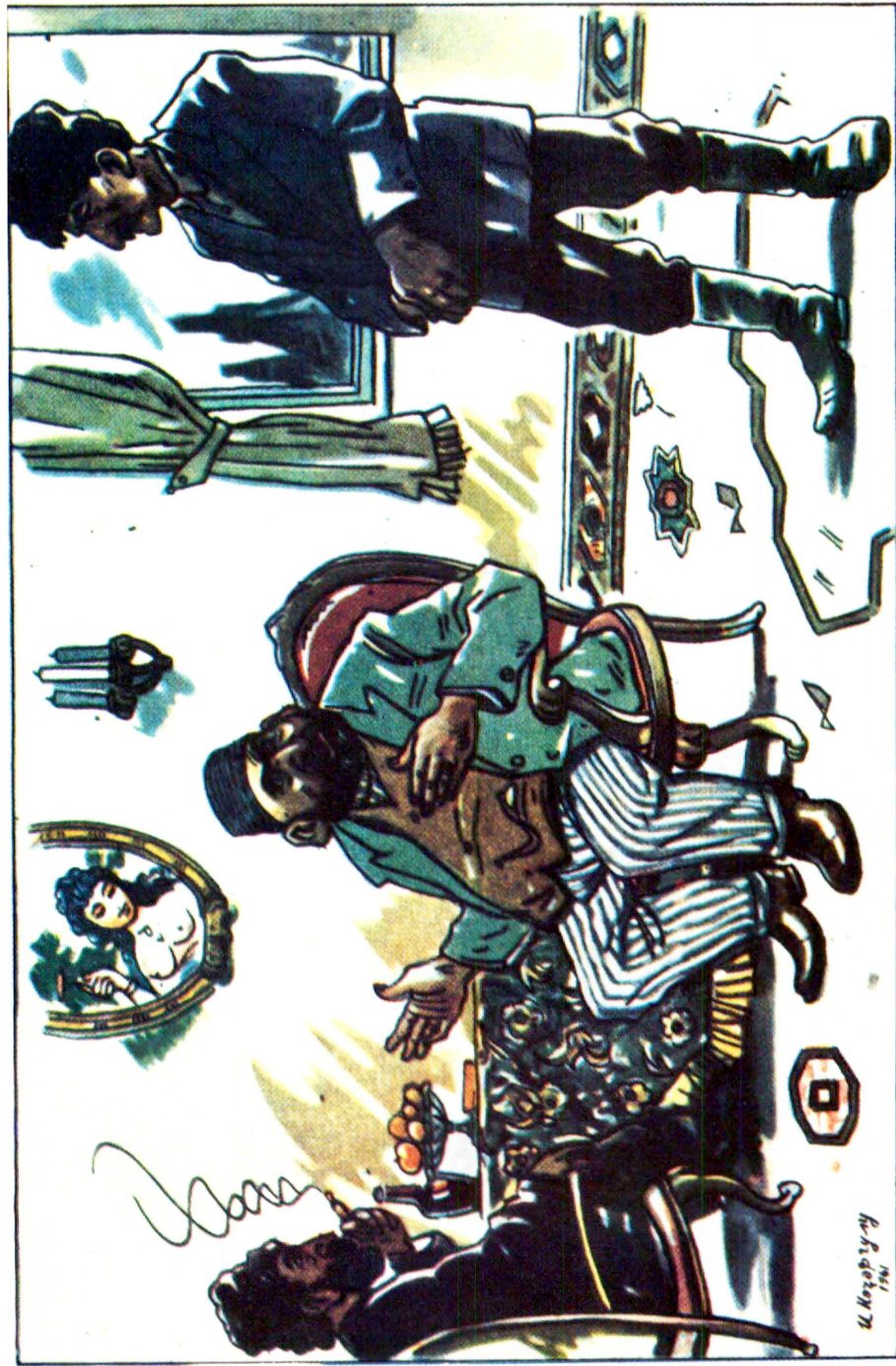
لاحول ولا قوت ولا بالله (صفحة ٥٤)



۱۱. M. H. Khan ۱۹۶۲

اهل وطنيز، حب وطن ياد آلبريز بين!

ديندارلرين، گونده بير آرواد آلبريز بين! (صفحة ۵۶)



فصله، اوزوگي سزده بير انسانمي شائيرسان؟

پواسينز كيشي، انسانانقي آسامي سائيرسان؟ (صفحة 09)



ایشته بیله در حالت بگ زاده، اکینجی!
بگ زاده لرک رسمی بودر، آده، اکینجی!



ايك، بو قورخمازليق ايله، دوغروسى،

هاردا مسلمان گورورم، قورخورام!..

(صفحة ۷۹)



پوسکا باخ، آغز نه باخ، صورت ادبارينه باخ!

باشنك شاپقاسنه، ايتديگي گنغارينه باخ!

(صفحه ۱۰۴)



نا گلیریک بیز ده بیر آز آتلیق،

محضر عرفانده وورور تک صبر.

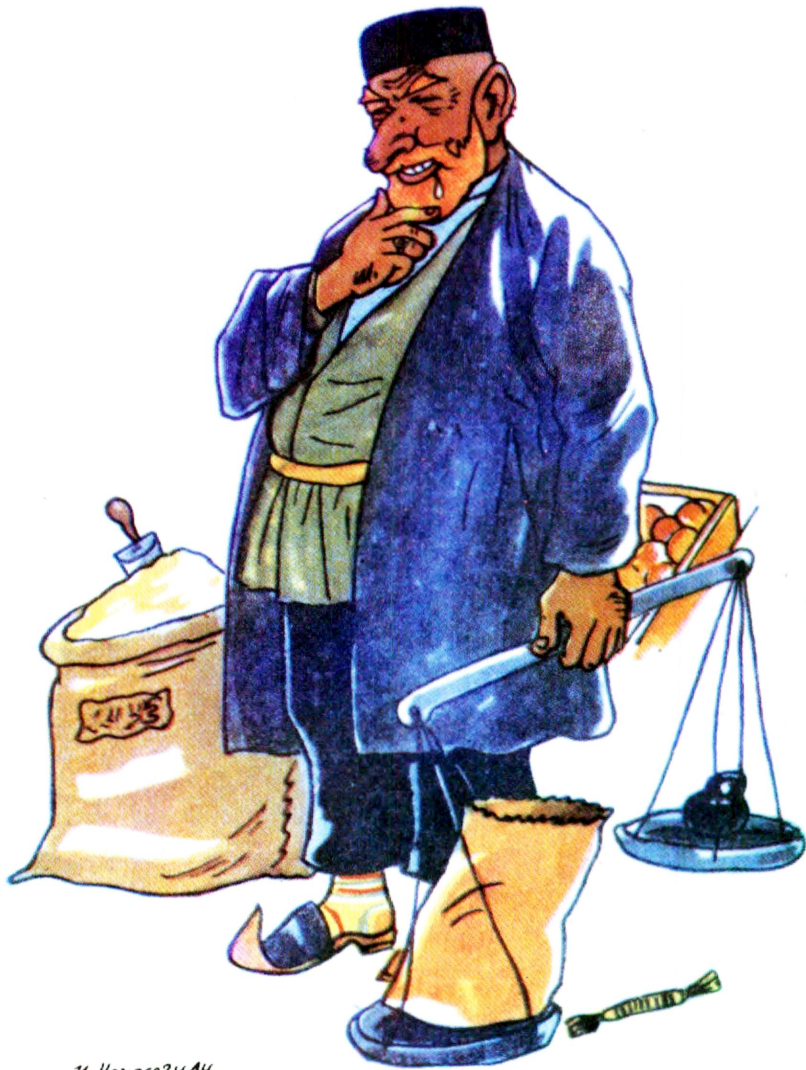
(صفحة ۱۰۵)



قوی باشکی سینہسنه بیر داد آل!

قوی باباڭ، وینما گیت، آرواد آل!

(صفحه ۱۱۷)



И. Назаров
1961

آی نه نه، بیر قیرمزی ساققال کیشی،
آغزی دعالی، قوجا باققال کیشی...



آکیشی، بوندان ازل خالقدہ حرمت واریدی

بی نوا ملالره حرمت و عزت واریدی. (منقحه ۱۳۴)



اوچ-دورت اوشاق دوغوب، قوجاوب، ديشلری دوشوب، بیر کافنارا دونوبدی بو نکبت گاورور قیری. (صفحه ۱۳۶)



۱۳۴۰ هجری
۱۹۶۱

وای، وای، دیه‌سن بشر دگل بو!
بیر شکله اویمان طهر دگل بو!



سید محمد مهدی / ۱۳۶۱
۱۹۶۱

آی باشی داشدی کیشی، دینمه، اوشا قدر اوشاغیم!
نه ادب وقتیدی قوی سوگسون، اوشا قدر اوشاغیم!



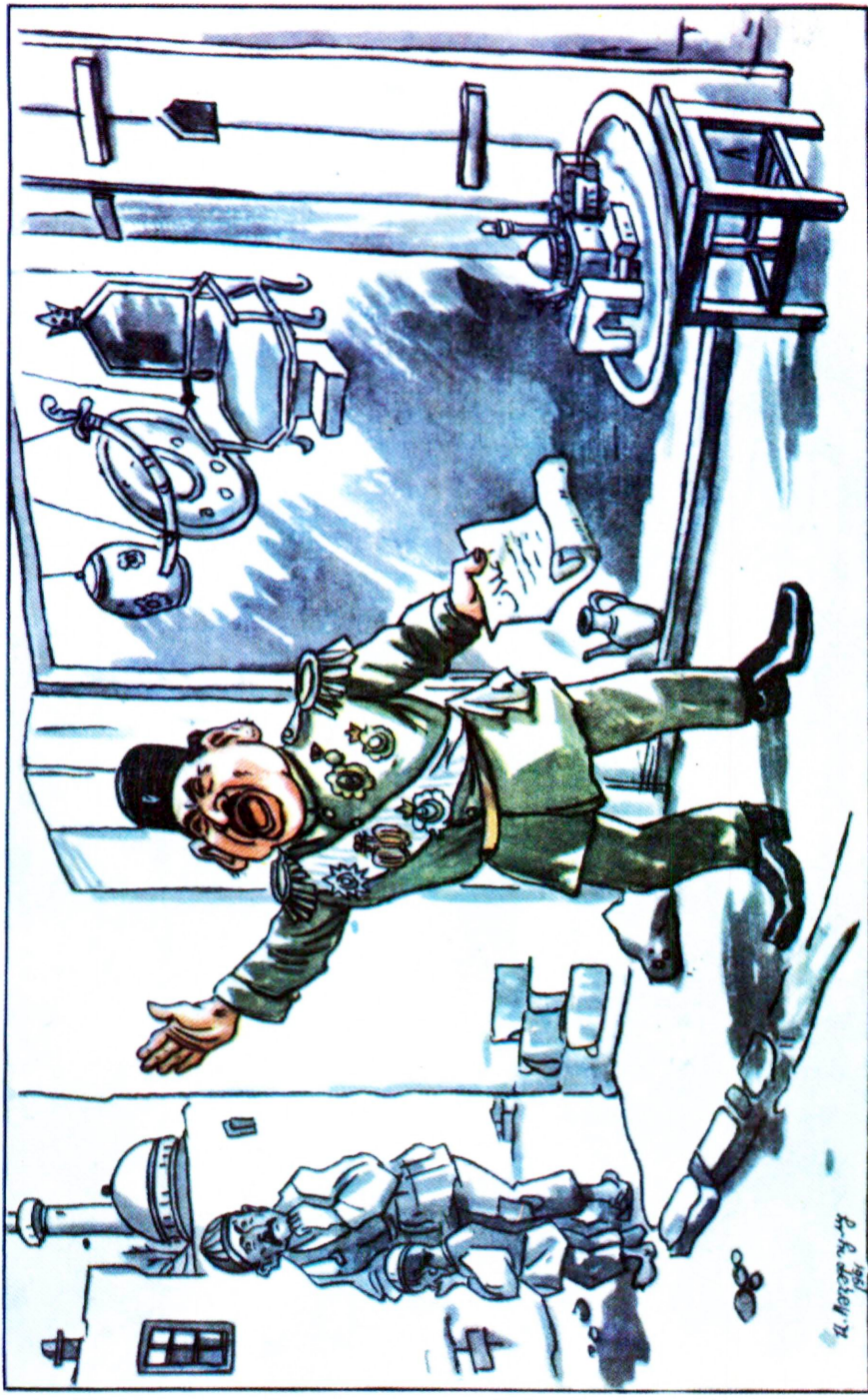
آخ، نیجه کیف چکمه لی ایام ایدی۔
اونده که، اولاد وطن خام ایدی!



جاتیور، خان باچی، غمدن اورہ گیم،

قاووشوب لاپ آجیغمدن کورہ گیم،

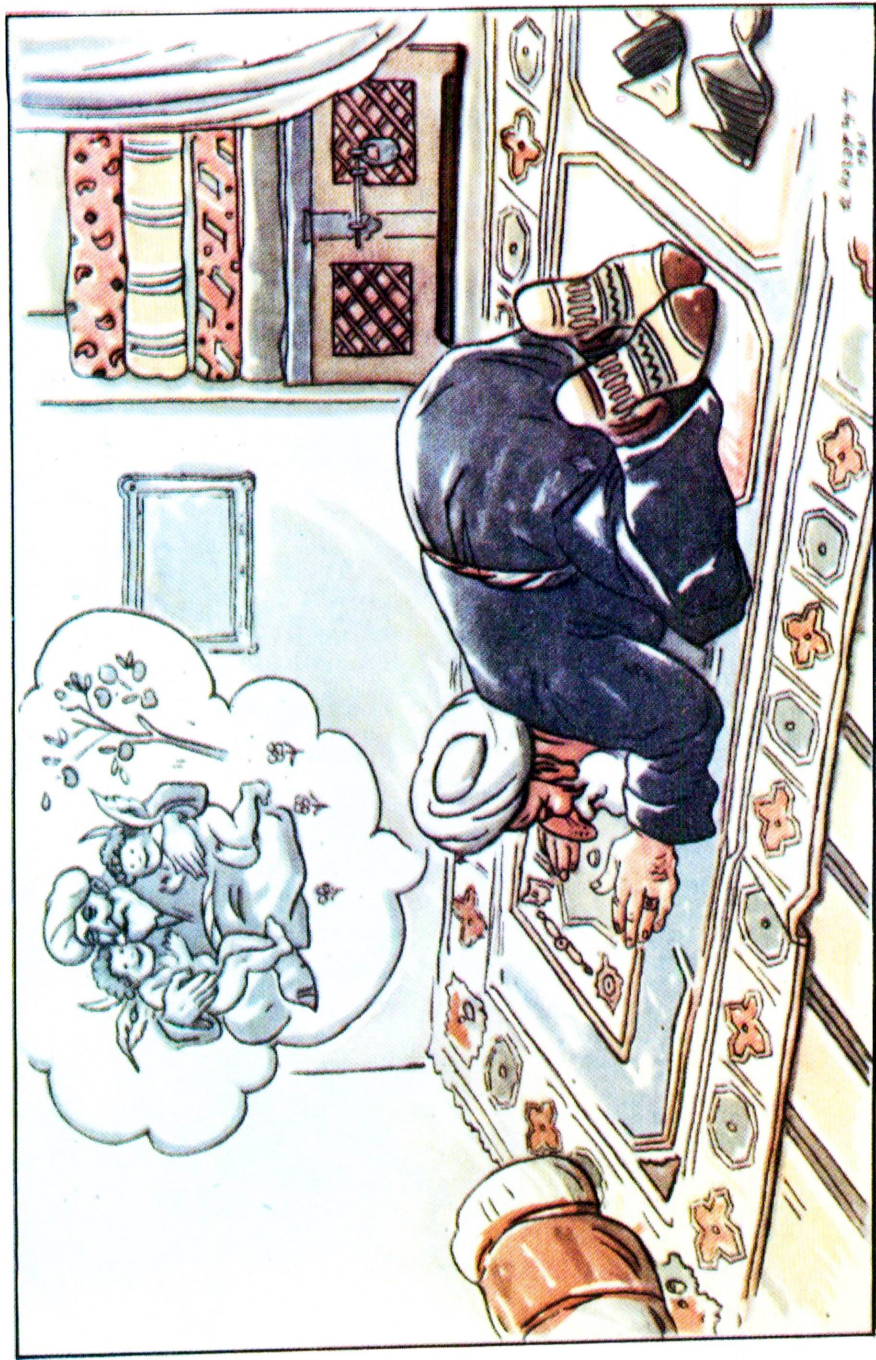
(صفحة ۱۸۱)



چوق اوجوز قيمته هر شئي سايرام،

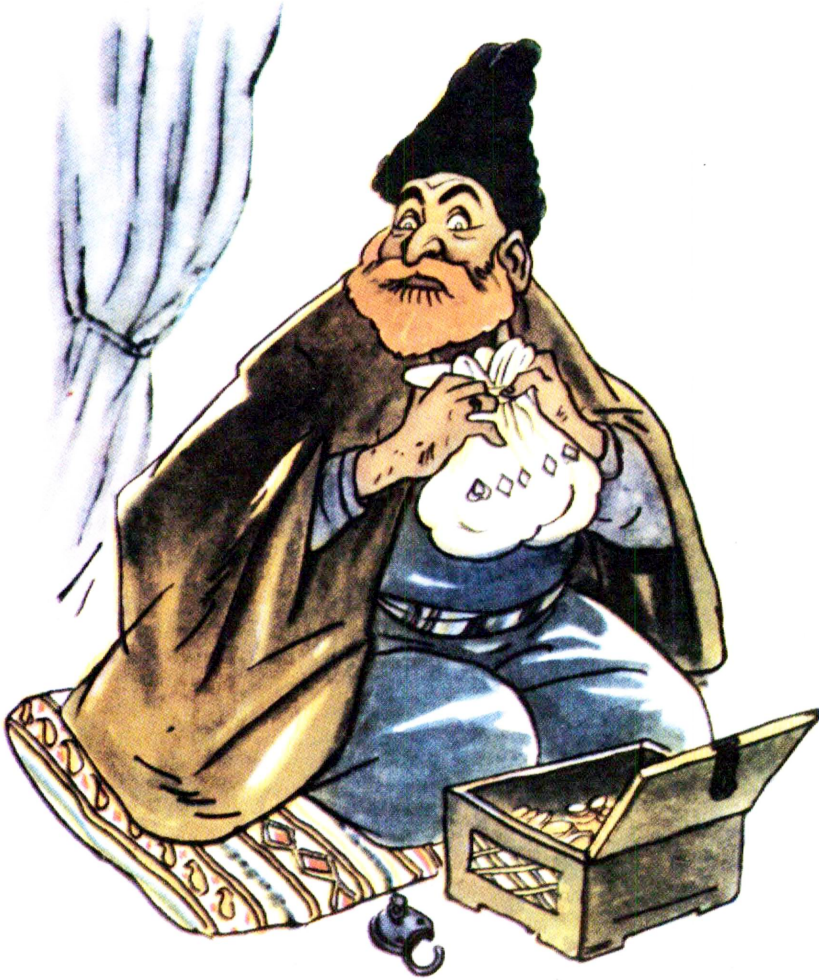
آي آلان!.. مملكت ري سايرام!

(منفذه ۱۹۰)

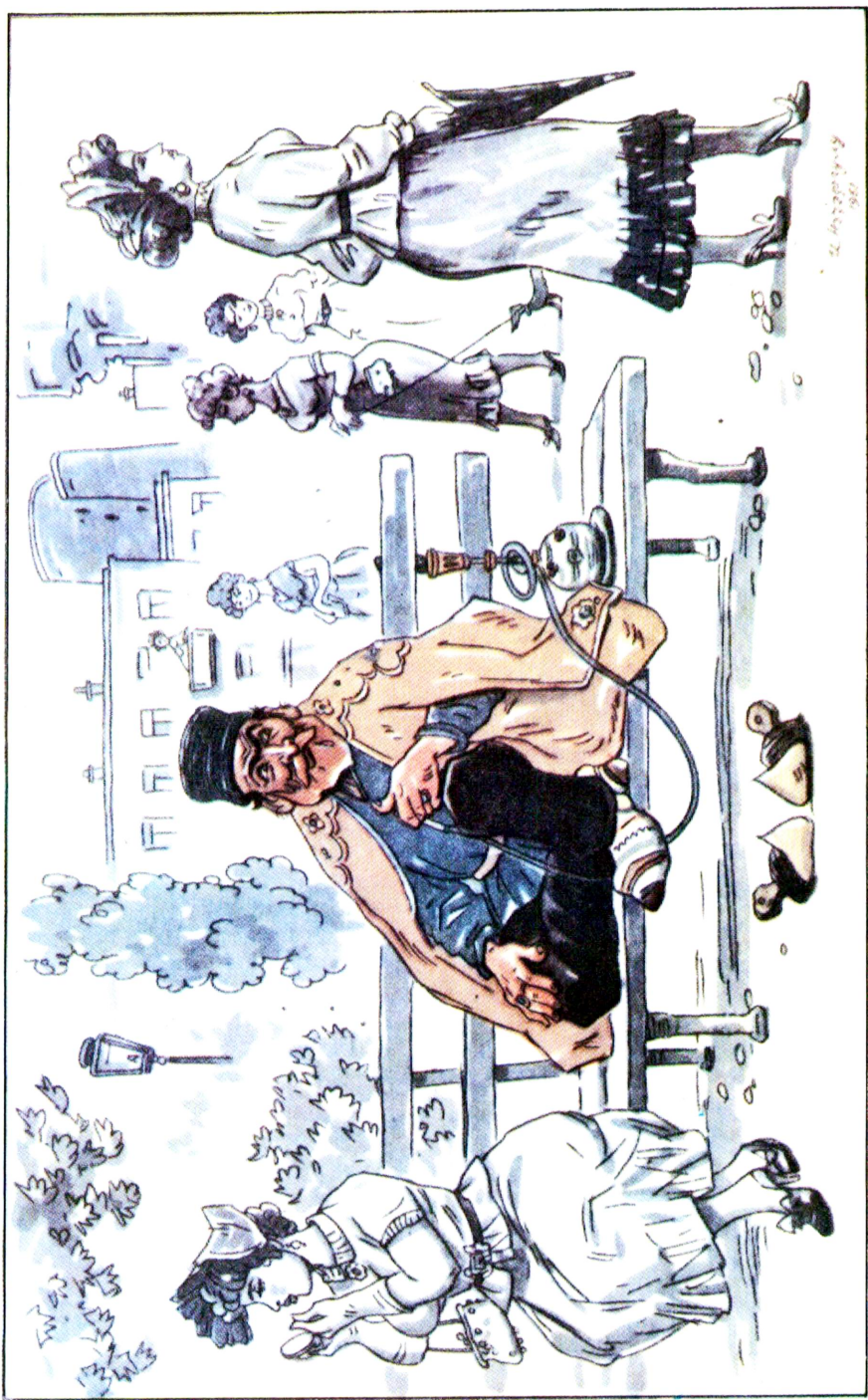


زاهد اۆلمىكىدىن قاپاق مېغىرىدىن چانئاق دىنار،

جىننە اوپتو اېيىبە يىر كىمىد آتئاق دىنار. (صفىه ۲۱۳)



نور چشمانم ميسك، اى پول، يا جانم ميسك؟
عصمتم، ناموسم، عرضم، غيرتم، قانم ميسك؟



مختصر، عظیم چاشوب، ای داد بیداد، اردبیل! بهرده نامردم اگر ایتم سنی یاد، اردبیل! (صفحه ۲۲۷)



— نه خبر وار، مشدی؟ — ساغالغك. — آز چوقده گزه؟ — عزيت آمش حاجي احمد ده. — با! اوغلان، نه نه...؟! (صفحه ۲۳۱)



کندالی: - البته اینانام بو سوزمه!

آخوند: - لغنت الله، آگاوور، شک ایدیورسن او کوزمه؟! (صفحه ۲۶۱)



ممدعلی: — رحیم آیت منہ، جان مادمازیل!

گوگم اووب قان مادمازیل!

(صفحة ۲۷۰)



ابنای وطن وقف ایلیور وصلکا جانین،
مم روح روانین!

ادبیات مشروطه - ۱

ملت نیجه تاراج اولور- اولسون، نه ایشیم وار؟!
دشمنلره محتاج اولور- اولسون، نه ایشیم وار؟!
قوی من توخ اولوم، اوز گه لر ایله نه دی کاریم!
دنیا و جهان آج اولور- اولسون، نه ایشیم وار!؟!

سس سالما، یاتانلار آییلا، قوی هله یاتسون،
یاتمیشلاری راضی دگلم کیمسه او یاتسون،
تک-تک آییلان وارسه ده حق دادسه چاتسون،
من سالم اولوم، جمله جهان باتسه ده یاتسون،
ملت نیجه تاراج اولور- اولسون، نه ایشیم وار؟!
دشمنلره محتاج اولور- اولسون، نه ایشیم وار!؟!

سالما یادیم صحبت تاریخ جهانی،
ایام سلفدن دیمه سوز بیرده، فلانی،
حال ایسه گتور میل ایلیوم دولمانی، نانی،
مستقبلی گورمک نه گرک عمردی فانی،
ملت نیجه تاراج اولور- اولسون، نه ایشیم وار؟!
دشمنلره محتاج اولور- اولسون، نه ایشیم وار!؟!

اولاد وطن قوی هله آواره دولانسون،
چرکاب سفالته الی، باشی بولانسون،
دول عورت ایسه سائله اولسون، اوده یاتسون،
آنجا قی منیم آوازه شائم اوجالانسون،
ملت نیجه تاراج اولور- اولسون، نه ایشیم وار؟!
دشمنلره محتاج اولور- اولسون، نه ایشیم وار!؟!



اتشارات فرزانه

۵۰۰ ریال

